

๑๐๐ ปี กรมการทะเบียนราษฎรไทย
สืบมา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานามสฤตคุณไทย

คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล และการใช้คำนำหน้านาม

- > ชื่อตัว
- > ชื่อรอง
- > ชื่อสกุล
- > คำนำหน้านาม

ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

คู่มือการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อสกุล และการใช้คำนำหน้านาม

ชื่อตัว

ชื่อรอง

ชื่อสกุล

คำนำหน้านาม

ส่วนการทะเบียนทั่วไป
กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
กระทรวงมหาดไทย

คำนำ

หนังสือคู่มือปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและคำนำหน้านามฉบับนี้ เป็นฉบับปรับปรุงใหม่ และพิมพ์ขึ้นในวโรกาส “๑๐๐ ชันษาสมเด็จพระสังฆราช และ ๑๐๐ ปี การขนานนามสกุลของคนไทย” ทั้งนี้เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติและยกย่องเทิดทูนในพระปรีชาสามารถที่มีพระเมตตาต่อปวงชนชาวไทยของสมเด็จพระสังฆราช ในการประทานชื่อสกุลที่ทรงอธิฐานจิตแล้วให้กรมการปกครอง ประกาศให้ประชาชนจงใช้เพื่อเป็นสิริมงคลต่อตนเองและวงศ์ตระกูล ซึ่งจะมีพระชันษาครบ ๑๐๐ ปีในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๖ และของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ซึ่งได้พระราชทานพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๔๕๖ กำหนดให้คนไทยทุกคนต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุลใช้อย่างแพร่หลายทั่วถึงพลเมืองตลอดทั่วพระราชอาณาจักร เพื่อที่จะได้ทราบตำหนิรูปพรรณสันฐานบุคคลและเทือกเถาเหล่ากอมาแต่บิดามารดาได้ตั้งแต่นั้นมาจนครบ ๑๐๐ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ นี้

หนังสือคู่มือปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและคำนำหน้านาม ได้รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ตัวอย่างแบบพิมพ์ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลและคำนำหน้านาม โดยจัดพิมพ์ไว้เป็นหมวดหมู่ เพื่อความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของจังหวัด กรุงเทพมหานคร อำเภอและสำนักงานเขตในการศึกษาและค้นหา เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับให้คำแนะนำและบริการประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนรวมและความเชื่อถือศรัทธาต่อทางราชการ

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

สำนักบริหารการทะเบียน

กรมการปกครอง

สิงหาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

คำนำ	หน้า
กฎหมาย ระเบียบ ทะเบียนชื่อบุคคล	
แนวทางปฏิบัติทะเบียนชื่อบุคคล.....	๑
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๒
กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนชื่อสกุล และค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญ พ.ศ. ๒๕๕๐.....	๑๖
ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๑๘
คำสั่งที่ ๑๔๓๐/๒๕๐๕ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕.....	๕๕
คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๗/๒๕๓๗ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนกลาง ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๓๗.....	๕๖
พระปรมาภิไธย.....	๕๗
พระนามของพระราชินี.....	๕๘
ประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล.....	๕๙
ประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล.....	๖๑
ประกาศห้ามมิให้ผู้ที่มิได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล.....	๖๒
รายนามราชสกุลวงศ์.....	๖๓
ประกาศห้ามมิให้อาณาประชาราษฎร์และมิให้อาชีพที่ใช้เป็น พระบรมนามาภิไธยมาใช้เป็นนามสกุล.....	๖๙
ประกาศห้ามมิให้อาณาประชาราษฎร์มาประกอบกับศัพท์อื่นมาใช้เป็นนามสกุล.....	๗๔
ประกาศให้หม่อมเจ้าใช้นามสกุล.....	๗๕
กฎหมาย ระเบียบ คำนำหน้านาม	๗๖
การใช้คำนำหน้านามของคนไทย.....	๗๗
พระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๗๙
พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี.....	๘๑
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๖๔.....	๘๓
พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๘๔
ประกาศยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๘๕
หนังสือการใช้คำนำนามเด็ก ที่ ๒/๔๔๙ ลงวันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕.....	๘๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๓๙/๓๒๙๙ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ เรื่อง การใช้คำนำนามเด็ก.....	๘๘
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๑๔/๑๐๖๖๐ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๕ เรื่อง การใช้คำนำนามเด็ก.....	๘๙
ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อชนต่าง ๆ.....	๙๐
มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๖ เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร.....	๙๒
มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑ เรื่อง การทำบัตรประจำตัวประชาชนของพระภิกษุสามเณร.....	๙๔
มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒ เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร.....	๙๖
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านาม พ.ศ. ๒๕๓๖.....	๙๘

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หนังสือสั่งการทั่วไป.....	๑๐๐
หนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ ๒๑๖๙๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๐๕
หนังสือส่วนการทะเบียนและบัตร ด่วนมาก ที่ ๑๔๐๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖	
เรื่อง การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๐๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๗๐๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๑๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๑๖๔ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๑๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๗๐๒๖ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๑๘	
เรื่อง การอำนวยความสะดวกในการขอจดทะเบียนตั้งชื้อสกุลหรือตั้งชื้อสกุลใหม่.....	๑๑๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๑๔๔๓ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๙	
เรื่อง การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนตั้งชื้อสกุล.....	๑๑๖
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๓ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๒๘	
เรื่อง การออกหนังสือรับรองบุคคล.....	๑๑๘
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๙ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๓๗	
เรื่อง การยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ชื้อบุคคล.....	๑๒๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๗๘๘ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๓๗	
เรื่อง ชักซ้อมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๒๓
หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๑๐/๐๑๕๑ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๗	
เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่...) พ.ศ.....	๑๒๕
หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘	
เรื่อง แนวทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ชื้อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘.....	๑๓๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๐๖๔๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓	
เรื่อง การขอหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื้อสกุล (ช. ๕) กรณีการใช้ชื้อสกุล ของบุตรและบุตรบุญธรรมหรือกรณีการสิ้นสุดการสมรส ตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ฉบับเดิม.....	๑๓๔

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การตั้งและเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง การตั้งและเปลี่ยนชื่อสกุล.....	๑๓๗
หนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๒๖๙/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๘๔ เรื่อง การตั้งชื่อบุคคล.....	๑๓๘
หนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๑๘๕/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ เรื่อง การเปลี่ยนชื่อตัว.....	๑๔๐
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๘๖/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๘๕ เรื่อง ชื่อบุคคล.....	๑๔๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๐๖๔ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘ เรื่อง การรับแจ้งชื่อตัวของเด็กที่เกิดใหม่และบุคคลไม่มีชื่อสกุล.....	๑๔๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๔๘๖๖ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัว.....	๑๔๓
หนังสือส่วนการทะเบียนและบัตร ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๙๖๐ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙ เรื่อง หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล.....	๑๔๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๑๓๔ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๔๘
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๗๑๑๘๗ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๘ เรื่อง หรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล.....	๑๔๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน.....	๑๕๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๒๖ ลงวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๑ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๕๔
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๕๒ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ เรื่อง การป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล.....	๑๕๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๔๓๒ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕ เรื่อง การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่.....	๑๕๘
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๗๒๑ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๕ เรื่อง การตั้งชื่อบุคคล.....	๑๕๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๖๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๑๔ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๘ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัวและตั้งชื่อรองของบุตร.....	๑๖๒
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๓๐๙๒ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๔๐ เรื่อง ตอบข้อหารือการตั้งชื่อบุคคลในการแจ้งเกิดบุตร.....	๑๖๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๔๘๑ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๔ เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล.....	๑๖๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การตั้งและเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง การตั้งและเปลี่ยนชื่อสกุล

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๑ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖	
เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติการตั้งชื่อรอง.....	๑๗๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๘๓๗ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘	
เรื่อง การรับจดทะเบียนชื่อสกุล.....	๑๗๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๖๘๘๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐	
เรื่อง การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล.....	๑๗๔
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ด่วน ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๙๙๓๗	
ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑ เรื่อง การขอตั้งชื่อตัว.....	๑๗๗
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๐๗๔๘	
ลงวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อตัว.....	๑๗๙
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๘๐๖ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๒	
เรื่อง การขอตั้งชื่อบุคคล.....	๑๘๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๔๙๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔	
เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุล “พหลโยธิน”.....	๑๘๖
หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๒.๕/๕๐๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔	
เรื่อง การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล.....	๑๘๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๓๕๖๑ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔	
เรื่อง ขอความช่วยเหลือในการเปลี่ยนชื่อสกุล.....	๑๙๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๘๒๑๗ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๑๙๓

การใช้ชื่อสกุลของผู้สืบสายราชตระกูล การใช้ชื่อสกุลพระราชทาน.....

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๒๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๐๙	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล.....	๑๙๗
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๘๙ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๗	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล.....	๒๐๐
หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๑๘๗๑๓ ลงวันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๐	
เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บุตรใช้ “ณ อยุธยา” ต่อท้ายชื่อราชสกุล “นวัรัตน์”.....	๒๐๑
หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๖๗๔๙ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓	
เรื่อง ขอให้ออกหนังสือรับรองชื่อและชื่อสกุล.....	๒๐๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๖๔๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓	
เรื่อง ขอให้ “ณ ราชสีมา” และ “ณ หนองคาย” ต่อท้ายชื่อสกุล.....	๒๐๓

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี	๒๐๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๔๗๐๓ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๓	
เรื่อง การขอแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี.....	๒๐๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๐๔๖ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๙	
เรื่อง การขอแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี.....	๒๐๘
หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๗๘ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๔๖	
เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลกรณีมาตรา ๑๒	
ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับมิได้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ.....	๒๑๑
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๙๘๐ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๔๙	
เรื่อง แนวทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘.....	๒๑๓
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๕๔๙	
ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๒ เรื่อง การใช้ชื่อสกุลภายหลังการสมรส.....	๒๑๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๓๔๐๕ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	
เรื่อง ขอรื้อสิทธิการใช้ชื่อสกุลเมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย.....	๒๑๘
การใช้ชื่อสกุลของบุตรและบุตรบุญธรรม	๒๒๑
หนังสือส่วนการทะเบียนและบัตร ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๖๙๗๙ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๘	
เรื่อง ส่งสำเนาหนังสือตอบข้อหารือ.....	๒๒๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๗๗๘๑ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๘	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม.....	๒๒๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๑๗๒๕ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓	
เรื่อง การขอให้นำบุตรกลับมาใช้ชื่อสกุลของมารดา.....	๒๒๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๗๑๖๕๐ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๗	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๒๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๘๙๑๐๘ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗	
เรื่อง ขอรื้อหลักเกณฑ์และระเบียบการในการเปลี่ยนนามสกุล.....	๒๓๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๙๓๒๑๗ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๗	
เรื่อง การขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตร.....	๒๓๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๓๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๓๗ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๘	
เรื่อง การขอแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุล.....	๒๓๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๙๐๖๕๒ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๐	
เรื่อง การขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรบุคคลสัญชาติไทย.....	๒๔๒

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การใช้ชื่อสกุลของบุตรและบุตรบุญธรรม

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๓๘๖๗ ลงวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๓๑	
เรื่อง ทาหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลเด็กเกิดใหม่.....	๒๔๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๐๒ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๓๑	
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของเด็กหญิงพิไลลักษณ์ ลิม ในสูติบัตร.....	๒๔๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๘๑๒๘๕ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๑	
เรื่อง ทาหรือกรณีบุตรบุญธรรมขอกลับไปใช้ชื่อสกุลของบิดาผู้ให้กำเนิด.....	๒๔๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๐๔ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑	
เรื่อง ทาหรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๔๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๒๑๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๗	
เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๔๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๒๑๗๐ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๘	
เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๕๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๒๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๔๐	
เรื่อง ทาหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๒๕๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๙๖๘ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๔๑	
เรื่อง ทาหรือการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา.....	๒๕๖
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๙๕๐ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๔๒	
เรื่อง ทาหรือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน.....	๒๖๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๗๖๕๕ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐	
เรื่อง ทาหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล.....	๒๗๑
หนังสือสำนักบริหารการทะเบียน ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๗๕๓ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐	
เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม.....	๒๗๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๗๕๐ ลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐	
เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม.....	๒๗๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๒๕๕ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๕๑	
เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของภรรยาและบุตร.....	๒๗๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๑๕๑ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อสกุลเด็ก กรณีชาวต่างชาติรับบุตรบุญธรรม.....	๒๗๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๐๙๘ ลงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	
เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา.....	๒๗๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๙๖๓๒ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓	
เรื่อง การขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของบิดา.....	๒๘๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๖๐๐ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๔	
เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของบุตร.....	๒๘๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๕๑๗๑ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕	
เรื่อง แจ้งบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกากรณี “การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์”.....	๒๘๘

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลของคนต่างด้าว.....	๒๙๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๓๔๐๓/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๐๖ เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลของนิสิตนักศึกษาที่เป็นต่างด้าว.....	๓๐๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๑๐๘ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๑๕ เรื่อง การหรือการปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล.....	๓๐๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๕๑๘๔๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๑๖ เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๐๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๖๒๖๑ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙ เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล.....	๓๐๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๔๙๘๖๑ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เรื่อง การหรือกรณีคนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็นภาษาไทย.....	๓๐๘
การร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๑๐
หนังสือส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง ที่ ท.ถ. ๖๘๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๖ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๓๑๑
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๕๖๖๓ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๗ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๓๑๔
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๔๔๕๗๒ ลงวันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๑๒ เรื่อง ทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) หาย.....	๓๑๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๓๔๖๓๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๑๕ เรื่อง การหรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๑๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๗๘๐๖๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๕๒๖ เรื่อง การหรือการร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๑๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๓๕๘ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๒๙ เรื่อง การหรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล.....	๓๒๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๔๑๓๙๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๑ เรื่อง การหรือแนวทางปฏิบัติกรร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๒๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๒๑๒ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘ เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕.....	๓๒๓
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๐ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ เรื่อง การหรือการขอร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๒๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๔๙๓ ลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ เรื่อง การหรือแนวทางปฏิบัติกรณีการขอร่วมใช้ชื่อสกุล.....	๓๒๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๒๐๗๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒ เรื่อง การหรือการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลของผู้ตาย.....	๓๒๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การมอบอำนาจ	๓๓๒
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๘๐๕ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘ เรื่อง คนไทยในต่างประเทศขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล.....	๓๓๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๘๒๘ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๔๗ เรื่อง การทำหนังสือมอบอำนาจในต่างประเทศ.....	๓๓๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๕๕๔ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เรื่อง การมอบอำนาจกรณีการขอเปลี่ยนชื่อตัว.....	๓๓๘
การเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อบุคคล	๓๓๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๓๔๘๙๕ ลงวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๓๕ เรื่อง การขอเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำ.....	๓๔๐
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๓๐๑๐.๒/ว ๑๕๒๙ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๓ เรื่อง การขอเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนสมรส.....	๓๔๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๒๒ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๔๗ เรื่อง แจ้งคำพิพากษาศาลปกครอง “กรณีการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุล”.....	๓๔๘
การออกใบแทน การคัดและรับรองสำเนา	๓๖๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๗๘๙ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๐๙ เรื่อง การขอออกใบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทน.....	๓๖๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๕๗๔๘ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๐๙ เรื่อง การออกใบแทนใบสำคัญชื่อสกุล.....	๓๖๕
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๔๒๘๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เรื่อง การออกใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล.....	๓๖๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๑๓๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ เรื่อง การขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนชื่อบุคคล.....	๓๖๘
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๙๓๐๔ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ เรื่อง การขอคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคลและคำขอมีบัตร.....	๓๗๓
การใช้คำนำหน้านาม	๓๘๓
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๓๓๗ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๙ เรื่อง การใช้คำนำหน้าชื่อคนไทยในทางราชการ.....	๓๘๔
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๒ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๑๙ เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย.....	๓๘๕
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียน.....	๓๘๙
หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๐๐ ลงวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๓๕ เรื่อง การแก้คำนำหน้านามสตรี.....	๓๙๑
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๗๓๗ ลงวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๓๘ เรื่อง พระกฤษฎีกาขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล.....	๓๙๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การใช้คำนำหน้านาม

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๖๖๙๗ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘	
เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร.....	๓๙๘
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๕๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๐	
เรื่อง การหรือการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้าชื่อในทะเบียนบ้าน.....	๔๐๓
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖	
เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร.....	๔๐๘
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๔๒๔ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐	
เรื่อง การหรือการใช้คำนำนามสตรี.....	๔๑๐
หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๐ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐	
เรื่อง การหรือการใช้คำนำหน้านามของพรหมณ์.....	๔๑๔
หนังสือกรมการปกครอง ส่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๗๖๗๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑	
เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑.....	๔๑๖
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๑๕๘ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๒	
เรื่อง การหรือการขอใช้เรียกขานคำนำหน้าชื่อตามที่ได้รับพระราชทาน.....	๔๓๒
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๐๐๒๒ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒	
เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร.....	๔๓๗
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๖๑๔ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	
เรื่อง การหรือการขอเพิ่มคำนำหน้านามของมารดาจาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี”.....	๔๓๙
หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๘๙๔๒ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓	
เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า.....	๔๔๒

ภาคผนวก	๔๔๘
ประวัติความเป็นมาของนามสกุล.....	๔๔๙
พระบรมราชโองบายในการขนานนามสกุล.....	๔๕๔
เปลียนนามสกุลกับชื่อแล้ว.....	๔๕๖
พระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖.....	๔๖๑
พระราชกำหนดขนานนามสกุลเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕.....	๔๖๙
พระราชบัญญัติขนานนามสกุล (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๑.....	๔๗๐
พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พระพุทธศักราช ๒๔๘๔.....	๔๗๑
คณะผู้จัดทำ.....	๔๗๔

**กฎหมาย ระเบียบ
ทะเบียนชื่อบุคคล**

แนวทางปฏิบัติทะเบียนชื่อบุคคล

๑. ความหมาย

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๕ บัญญัติให้ผู้มีสัญชาติไทย ต้องมีชื่อตัว ชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้ และมาตรา ๔ ได้บัญญัติความหมายของชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุลไว้ ดังนี้

ชื่อตัว	หมายความว่า	ชื่อประจำตัวบุคคล
ชื่อรอง	หมายความว่า	ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว
ชื่อสกุล	หมายความว่า	ชื่อประจำวงศ์ตระกูล

๒. การพิจารณาอนุญาตของนายทะเบียน

๒.๑ การตั้ง/เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง การจดทะเบียนชื่อสกุล การร่วมใช้ชื่อสกุลและการเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นอำนาจของนายทะเบียนท้องที่เป็นผู้พิจารณาอนุญาต (นายทะเบียนท้องที่ในที่นี้คือ นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต หรือผู้รักษาราชการแทน)

๒.๒ กรณีการขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอใช้ราชทินนามของตน ของบุพการี หรือของผู้สืบสันดานตั้งเป็นชื่อสกุล ให้นายทะเบียนท้องที่เสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด เพื่อเสนอนายทะเบียนกลาง และให้นายทะเบียนกลางนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เพื่อกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต และเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนกลางแจ้งนายทะเบียนจังหวัด เพื่อแจ้งนายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญให้ต่อไป

๓. การปฏิบัติงานทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง

๓.๑ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๓.๑.๑ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ มาตรา ๗ และมาตรา ๑๖ (การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง และการใช้ราชทินนามเป็นชื่อตัวหรือชื่อรอง)

๓.๑.๒ กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๕๐) ข้อ ๕ (อัตราค่าธรรมเนียม)

๓.๑.๓ ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ หมวด ๑ ข้อ ๕ - ข้อ ๘ (วิธีปฏิบัติในการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง) ข้อ ๒๔ (การอุทธรณ์) ข้อ ๒๕ (การจำหน่ายชื่อรองและชื่อสกุล) และ ข้อ ๓๖ (แจ้งนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร)

๓.๒ หลักเกณฑ์การเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง

๓.๒.๑ ต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม

๓.๒.๒ ต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๓.๒.๓ ผู้ได้รับหรือเคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ แต่ได้ออกจากบรรดาศักดิ์นั้น โดยมีได้ถูกถอดถอนจะใช้ราชทินนามเป็นชื่อตัว หรือชื่อรองได้

๓.๒.๔ ชื่อรองต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่

(๑) คู่สมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อรองโดยได้รับความยินยอมของฝ่ายนั้นแล้ว

๓.๒.๕ กรณีบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของมารดา หรือบิดา เป็นชื่อรองก็ได้

๓.๒.๖ ต้องไม่มีเจตนาทุจริต

๓.๓ วิธีการปฏิบัติการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง

๓.๓.๑ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๓.๓.๒ นายทะเบียนท้องที่ ตรวจสอบประวัติประจำตัวประชาชน/รายการทะเบียนบ้าน ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร/ตรวจสอบชื่อตัว ชื่อรอง ตามหลักเกณฑ์ ข้อ ๓.๒

กรณีใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้นายทะเบียนท้องที่ ตรวจสอบสำเนาทะเบียนบัตรฐานันดรของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีว่าได้รับหรือเคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ และได้ออกจากบรรดาศักดิ์โดยมิได้ถูกถอดถอน ฯลฯ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓

๓.๓.๓ เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อตัว ชื่อรองตามแบบ ข. ๓/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองตามแบบ ข. ๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

๓.๓.๔ กฎกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ กำหนดให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง ฉบับละ ๕๐ บาท

กรณีการตั้งชื่อรองครั้งแรก ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

๓.๓.๕ นายทะเบียนท้องที่แจ้งนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เพื่อขอแก้ไขรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้ถูกต้องตามกฎหมายและแจ้งผู้ยื่นคำขอให้ไปดำเนินการขอจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันที่แก้ไขชื่อตัว ชื่อรองในทะเบียนบ้าน

๓.๔ วิธีการอุทธรณ์ (ชื่อตัว ชื่อรอง)

กรณีนายทะเบียนท้องที่ไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองให้นายทะเบียนท้องที่ส่งในคำขอแบบ ข. ๑ แล้วแจ้งผู้ยื่นคำขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมเหตุผล และหากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะอุทธรณ์ให้ยื่นคำขออุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๔

๓.๕ วิธีการจำหน่าย (ชื่อรอง)

ให้นายทะเบียนท้องที่สั่งจำหน่ายในคำขอตามแบบ ช. ๑ แล้วให้บันทึก “หมายเหตุจำหน่ายตามคำขอที่...../.....ลงวันที่.....” ในทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง ตามแบบ ช. ๓/๑ หรือต้นขั้วตามแบบ ช.๓ เดิม และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองเดิมคืนกรณีเอกสารสูญหายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๕

๓.๖ กรณีบุคคลต่างด้าว (เปลี่ยนชื่อตัว)

๓.๖.๑ คนต่างด้าวที่ประสงค์จะขอหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว เพื่อประกอบการขอแปลงสัญชาติ หรือขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในหลักฐานตามที่ทางราชการกำหนด

๓.๖.๒ นายทะเบียนท้องที่ตรวจใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ / หลักฐานการขอแปลงสัญชาติ หรือขอกลับคืนสัญชาติไทยและเหตุผล / ตรวจสอบชื่อตัวตามหลักเกณฑ์ ข้อ ๓.๒

๓.๖.๓ เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้สั่งในคำขอโดยมีเงื่อนไขว่าอนุญาตต่อเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติ หรือกลับคืนสัญชาติไทยแล้ว ให้บันทึกในทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าวตามแบบ ช. ๘/๑ และให้ออกหนังสือรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าวตามแบบ ช. ๘ เพื่อนำไปประกอบการเรื่องการแปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย

๓.๖.๔ เมื่อคนต่างด้าวนั้น ได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทยแล้วให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ อีกครั้งหนึ่งพร้อมหลักฐานการได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทยให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓

๔. การปฏิบัติงานทะเบียนชื่อสกุล

๔.๑ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๔.๑.๑ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

มาตรา	๘	ข้อห้ามการใช้ชื่อสกุล
มาตรา	๙	การจดทะเบียนการตั้งชื่อสกุล
มาตรา	๑๑	การอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล
มาตรา	๑๒	การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส
มาตรา	๑๓	การใช้ชื่อสกุลกรณีการสิ้นสุดการสมรส
มาตรา	๑๕	ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือสถานสงเคราะห์ขอตั้งชื่อสกุล
มาตรา	๑๖	การจัดตั้งชื่อสกุลใหม่
มาตรา	๑๘	การอุทธรณ์
มาตรา	๑๙	การใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

๔.๓ วิธีการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือชื่อสกุลใหม่ (ข. ๒)

๔.๓.๑ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๔.๓.๒ นายทะเบียนท้องที่ตรวจบัตรประจำตัวประชาชน / รายการทะเบียนบ้าน
 ในฐานะข้อมูลการทะเบียนราษฎร / ตรวจสอบชื่อสกุลตามหลักเกณฑ์ ข้อ ๔.๒

กรณีใช้ราชทินนามของตน หรือของบุพการี หรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล
 ให้นายทะเบียนท้องที่ตรวจสำเนาทะเบียนบัตรฐานันดรของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักเลขาธิการ
 คณะรัฐมนตรี / บันทึกปากคำ ปค. ๑๔ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๑๑ หรือ ข้อ ๑๒

๔.๓.๓ เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึก
 ในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒

กรณีการใช้ราชทินนามของตน หรือของบุพการี หรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อ
 สกุล เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้เสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัดเพื่อเสนอนายทะเบียนกลาง
 ให้นายทะเบียนกลางนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยนำความกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต
 เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนกลางแจ้งนายทะเบียนจังหวัด เพื่อแจ้งนายทะเบียนท้องที่
 ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๑๑ หรือ ข้อ ๑๒ ต่อไป

๔.๔ วิธีการเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔)

ก) การดำเนินการขอใช้ชื่อสกุลร่วมกับผู้อื่นจะต้องให้เจ้าของชื่อสกุล (ผู้จดทะเบียน
 ชื่อสกุล) เป็นผู้อนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลนั้น และจะอนุญาตให้ได้เฉพาะผู้ที่ประสงค์จะร่วมใช้ชื่อสกุลนั้น
 โดยมีการปฏิบัติ ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ จะต้องออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๖) ให้กับเจ้าของ
 ชื่อสกุลดังนี้

(๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๓.๑ (เจ้าของชื่อสกุลเป็นผู้ยื่นคำขอ)

(๒) ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๓.๒ และตรวจสอบหนังสือสำคัญ

แสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล ตามแบบ ข. ๒

(๓) เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้ว
 ให้บันทึกในทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖/๑ และให้ออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้
 ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖ ให้แก่เจ้าของชื่อสกุลเพื่อมอบให้แก่ผู้ที่จะขอร่วมใช้ชื่อสกุล (ตามระเบียบกระทรวง
 มหาดไทย ฯ ข้อ ๑๓

(๔) ไม่เสียค่าธรรมเนียม

ขั้นตอนที่ ๒ จะต้องออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔) ให้กับ
ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลดังนี้

(๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๓.๑ (ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลเป็นผู้ยื่นคำขอ ฯ)

(๒) ดำเนินการตามข้อ ๔.๓.๒ และตรวจสอบหนังสืออนุญาต

ให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๖

(๓) เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้ว

ให้บันทึกในทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล
ตามแบบ ช.๔ (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๑๖)

(๔) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

ข) กรณีผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว ให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล
ในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุด ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น เป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล
โดยมีรายละเอียดดังนี้

การพิจารณาว่าผู้ใดเป็นผู้สืบสันดานที่ใกล้ชิดที่สุดมีแนวทาง ดังนี้

(๑) ลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดคือ ลำดับลูก ซึ่งลูกทุกคนที่มีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นมี
สิทธิอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้

(๒) เมื่อลำดับลูกที่ใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ เสียชีวิตไปทุกคนแล้ว ผู้สืบสันดาน
ในลำดับหลานทุกคนที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ มีสิทธิอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้
(ต่อจากลำดับลูก)

(๓) เมื่อลำดับหลานที่ใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ เสียชีวิตไปทุกคนแล้ว ผู้สืบสันดาน
ในลำดับเหลน ลือ ที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ มีสิทธิอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้
(ต่อจากลำดับ ลูก หลาน)

ขั้นตอนการปฏิบัติ

(๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๓.๑ (ผู้สืบสันดานเป็นผู้ยื่นคำขอ ฯ)

(๒) ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๓.๒ /ตรวจสอบหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียน
ชื่อสกุล ตามแบบ ช. ๒ / หลักฐานทางราชการที่พิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล
ได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ทะเบียนสมรส ทะเบียนรับรองบุตร เป็นต้น

(๓) เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียน
รับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๗/๑ และให้ออกหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิ
อนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๗ (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๑๔)

(๔) ไม่เสียค่าธรรมเนียม

(๕) ผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้
ชื่อสกุลของตนจะต้องแสดงหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๗ แล้ว
จึงดำเนินการตามข้อ ๔.๔ ก) ต่อไป ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖

(๖) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

๔.๕ การเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการสมรส

(๑) ขณะจดทะเบียนสมรส คู่สมรสที่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ให้ทำข้อตกลงในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทำเป็นหนังสือข้อตกลงว่าจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใด หรือใช้ชื่อสกุลของตนเอง และนำมาบันทึกในทะเบียนสมรส (คร.๒) เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์

กรณีฝ่ายใดประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของตนเอง ไม่ต้องออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ และไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม

กรณีฝ่ายใดประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ฝ่ายที่จะไปใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งยื่นคำร้องตามแบบ ช. ๑ และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ และไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม (เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลครั้งแรกในขณะที่จดทะเบียนสมรส)

การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส ต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง ในลักษณะสลับการใช้ชื่อสกุลไม่ได้

(๒) ภายหลังจากจดทะเบียนสมรส คู่สมรสฝ่ายใดที่ต้องการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงการใช้ชื่อสกุลให้ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๕. (๑) และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรายละเอียด ๕๐ บาท

(๓) กรณีคู่สมรสที่จดทะเบียนสมรสก่อน วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘ หญิงมีสามีให้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้ต่อไป แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน กรณีนี้ให้บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส (คร. ๒) ว่าฝ่ายหญิงขอใช้สิทธิตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๘

(๔) กรณีคู่สมรสฝ่ายใดจะเปลี่ยนชื่อสกุล โดยการสมรสให้ดำเนินการ ดังนี้

(๔.๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๑ (ฝ่ายที่ประสงค์ขอเปลี่ยนแปลงชื่อสกุลเป็นผู้ยื่นคำขอ)

(๔.๒) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๒ / ตรวจหลักฐานการสมรส/บันทึกข้อตกลงการใช้ชื่อสกุล (โดยทำเป็นหนังสือและหรือบันทึกใน คร. ๒)

(๔.๓) ถ้ามีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ เดิม ให้เรียกแบบ ช. ๕ คืนด้วย หากไม่มีให้ใช้หลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

๔.๖ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงโดยการหย่า หรือโดยคำพิพากษาของศาลให้คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

(๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๑ (คู่หย่าที่ไม่ได้ใช้ชื่อสกุลของตนเป็นผู้ยื่นคำขอ ๑)

(๒) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๒ /ตรวจหลักฐานการสิ้นสุดการสมรส เช่น ใบสำคัญการหย่า หรือคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแล้วแต่กรณี

(๓) เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ ฉบับใหม่และเรียกแบบ ช. ๕ ฉบับเดิมคืน (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ๑ ข้อ ๒๐)

กรณีการสมรสสิ้นสุดลงโดยการตาย คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งหากจะสมรสใหม่ ต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน แล้วดำเนินการตามข้างต้น และให้ตรวจหลักฐานการตาย (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๒๑)

ค.) กรณีเหตุอื่น เช่น การใช้ชื่อสกุลของบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” และการใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๙๘/๒๘ บัญญัติว่า “บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น” ดังนั้น บุตรบุญธรรมจึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรมได้ ฯลฯ เป็นต้น ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๑ (ผู้ประสงค์ขอเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นผู้ยื่นคำขอ ฯ)

๒) ดำเนินการตาม ข้อ ๓.๓.๒ /ตรวจสอบหลักฐานการขอเปลี่ยนชื่อสกุล เช่น หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒), หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔), หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๕), สำเนาทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑), สำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๔), สำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๗) หรือหลักฐานเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๒๒)

๔.๗ วิธีการอุทธรณ์ (ชื่อสกุล)

กรณีนายทะเบียนท้องที่สั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุลและผู้ยื่นคำขอลงทะเบียนชื่อสกุล ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่ง ให้ผู้ยื่นคำขอลงทะเบียนชื่อสกุลของนายทะเบียนท้องที่ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง โดยให้ยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณา คำอุทธรณ์ และรายงานความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณา หรือข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจผ่านนายทะเบียนจังหวัดถึงนายทะเบียนกลางโดยเร็ว (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๒๓)

๔.๘ การจำหน่าย ชื่อสกุล

กรณีผู้ยื่นคำขอต้องการจำหน่ายชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้และหาก มีผู้ใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ ให้นายทะเบียนท้องที่แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอเพื่อแจ้งผู้ใช้ชื่อสกุล หรือร่วมใช้เพื่อเปลี่ยน กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลที่มีการแก้ไขไว้ หรือร่วมใช้ชื่อสกุลทั้งหมดนั้น ได้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ยื่นคำขอรอการเพิ่มในคำขอตามแบบ ช. ๑ ว่า “ขอจำหน่ายชื่อสกุล” “ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../ลงวันที่.....ออกที่.....จังหวัด.....”

เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้บันทึกจำหน่ายชื่อสกุลโดย “หมายเหตุจำหน่ายตามคำขอที่...../.....วันที่.....” ในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒/๑ หรือต้นฉบับแบบ ช. ๒ เดิม และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒ คิน กรณีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒ สูญหาย ให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

หากมีผู้ใช้ชื่อสกุล หรือร่วมใช้ชื่อสกุลที่ต้องดำเนินการจำหน่ายชื่อสกุลนั้นมีความประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไป ให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับแจ้งแล้วให้ผู้นั้นคำขอรกรายการเพิ่มในคำขอตามแบบ ช. ๑ ว่าขอจำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุล “ ” “ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) เล่มที่...../ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกที่.....จังหวัด.....”

เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้บันทึก “หมายเหตุ ผู้เป็นเจ้าของชื่อสกุล “ ” นี้ได้จำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุลดังกล่าวตามคำขอที่/.....วันที่.....” ในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒/๑ หรือต้นฉบับแบบ ช. ๒ เดิม และเรียกเก็บหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒ คิน กรณีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๒ สูญหาย ให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยฯ ข้อ ๒๖

๕. การขอใบแทน การทำสำเนาและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคล

๕.๑ ผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง

(๑) ผู้จดทะเบียน หรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสือสำคัญ หรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสืออนุญาต หรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสือรับรองตามระเบียบนี้

(๒) คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรม หรือผู้ปกครองของบุคคลตาม (๑)

(๓) ผู้ซึ่งนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องถิ่น เห็นว่ามีหรืออาจมีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคลนั้น ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

๕.๒ วิธีการออกใบแทนหนังสือสำคัญ

ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนท้องถิ่นออกใบแทนหนังสือสำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคลได้ดังนี้

๕.๒.๑ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องถิ่นที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

๕.๒.๒ นายทะเบียนท้องถิ่นที่ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้นั้นคำขอ / รายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร / หลักฐานการจดทะเบียนกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล หรือการออกหนังสือสำคัญ / บันทึก ปค. ๑๔ / หลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหาย

๕.๒.๓ เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วลงรายการของผู้ได้รับอนุญาตตามหลักฐานเดิม ส่วนเลขลำดับของเล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../..... ให้ใช้เลขใบแทนใหม่และวันที่ออกหนังสือสำคัญให้ลงวันที่ออกใบแทน แล้วลงลายมือชื่อในทะเบียนบ้าน และหนังสือสำคัญนั้น พร้อมให้หมายเหตุว่า “แทนฉบับเดิม เล่ม.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../..... ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือเขต.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....”

กรณีออกหนังสือสำคัญไว้ต่างท้องที่ หากนายทะเบียนท้องถิ่นสามารถตรวจสอบการออกหนังสือสำคัญกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้และนายทะเบียนท้องถิ่นได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องก็ให้ดำเนินการตาม ข้อ ๔.๒.๑ - ๔.๒.๓

หากไม่สามารถตรวจสอบกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ได้รับคำขอ แจ้งไปยังนายทะเบียนท้องถิ่นที่ได้ออกหนังสือสำคัญไว้และให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ได้ออกหนังสือสำคัญไว้ตรวจสอบหลักฐานการออกหนังสือสำคัญ เมื่อเห็นว่าถูกต้องก็ให้สำเนาหลักฐานการออกหนังสือสำคัญและรับรองว่าถูกต้องแจ้งกลับไปยังนายทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้ขอใบแทนได้ยื่นคำขอไว้ เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ได้รับคำขอดำเนินการตาม ข้อ ๔.๒.๑ - ๔.๒.๓ (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๓๑ และข้อ ๓๒

๕.๓ วิธีการทำสำเนาและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคล

ผู้มีส่วนได้เสียจะขอทำสำเนาและรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ ดังนี้

๕.๓.๑ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องถิ่น/นายทะเบียนจังหวัด / นายทะเบียนกลาง

๕.๓.๒ นายทะเบียนท้องถิ่น/นายทะเบียนจังหวัด / นายทะเบียนกลาง ตรวจสอบบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ/หลักฐานแสดงการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย / รายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร/ชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล ที่ขอคัดและสำเนารายการกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล

๕.๓.๓ นายทะเบียนท้องถิ่น / นายทะเบียนจังหวัด/นายทะเบียนกลาง เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอและทำสำเนารายการ โดยให้ประทับ หรือระบุข้อความว่า “รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล” แล้วลงลายมือชื่อ พร้อม วัน เดือน ปี

หากไม่อนุญาตให้นายทะเบียนท้องถิ่น / นายทะเบียนจังหวัด/นายทะเบียนกลาง แจ้งผู้ยื่นคำขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผล (ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ฯ ข้อ ๓๔)

๕.๔ ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนชื่อสกุล

ชื่อสกุลดังนี้

ตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียน

- การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล	ฉบับละ ๑๐๐ บาท
- การเปลี่ยนชื่อสกุลครั้งแรก เมื่อจดทะเบียนสมรส	ไม่เสียค่าธรรมเนียม
- การเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะการสมรสสิ้นสุด	ไม่เสียค่าธรรมเนียม
- การเปลี่ยนชื่อสกุลภายหลังการจดทะเบียนสมรส
ครั้งต่อ ๆ ไป	ฉบับละ ๕๐ บาท
- การเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุอื่น เช่น การร่วมใช้ชื่อสกุล
การจดทะเบียนรับรองบุตร ฯลฯ	ฉบับละ ๑๐๐ บาท

พระราชบัญญัติ

ชื่อบุคคล

พ.ศ. ๒๕๐๕

และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๕

เป็นปีที่ ๑๑ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาร่างรัฐธรรมนูญในฐานะรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติชื่อนานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

(๒) พระราชกำหนดชื่อนานนามสกุลเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕

(๓) พระราชบัญญัติชื่อนานนามสกุล (ฉบับที่ ๒) พระพุทธศักราช ๒๔๘๑

(๔) พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พระพุทธศักราช ๒๔๘๔

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ชื่อตัว” หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล

“ชื่อรอง” หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว

“ชื่อสกุล” หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนจังหวัด

หรือนายทะเบียนกลาง ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้

มาตรา ๖^{*} ชื่อตัวต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินีหรือราชทินนาม และต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

ชื่อรองต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามวรรคหนึ่ง และต้องไม่ฟ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่คุณสมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือกรณีบุตรใช้ชื่อสกุลเดิมของมารดาหรือบิดา เป็นชื่อรองของตน

คู่สมรสอาจใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อรองได้เมื่อได้รับความยินยอมของฝ่ายนั้นแล้ว

มาตรา ๗ ผู้ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ หรือผู้เคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แต่ได้ออกจากบรรดาศักดิ์นั้น โดยมีได้ถูกต้อง จะใช้ราชทินนามตามบรรดาศักดิ์นั้นเป็นชื่อตัวหรือชื่อรองก็ได้

มาตรา ๘ ชื่อสกุลต้อง

(๑) ไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

(๒) ไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตน ของผู้บุพการีหรือของผู้สืบสันดาน

(๓) ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

(๔) ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๕) มีพยัญชนะไม่เกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

มาตรา ๙^๒ ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอต่อ นายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

เมื่อนายทะเบียนท้องที่พิจารณาเห็นว่าชื่อสกุลที่ขอตั้งนั้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้เสนอต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง เมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้นและออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ แต่ในกรณีที่สำนักทะเบียนใดสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังกล่าวได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลาง

การปฏิบัติตามมาตรานี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^{*} ความเดิมในมาตรา ๖ ถูกแก้ไขโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๒ ความเดิมในมาตรา ๙ วรรคสอง ถูกแก้ไขโดยมาตรา ๔ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

มาตรา ๑๐ ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือเสมือนว่าได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๑^๑ ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

การอนุญาตตามมาตรานี้ จะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลให้แก่ผู้ที่จะใช้ชื่อสกุลนั้น

ในกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว ให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุด ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นมีสิทธิอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๑๒^๒ คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

การตกลงกันตามวรรคหนึ่ง จะกระทำเมื่อมีการสมรสหรือในระหว่างสมรสก็ได้

ข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสจะตกลงเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้

มาตรา ๑๓^๓ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

มาตรา ๑๔^๔ ยกเลิก (หญิงหม้ายโดยความตายของสามีจะใช้ชื่อสกุลของสามีหรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตนก็ได้)

มาตรา ๑๕ ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือเจ้าของสถานพยาบาล สถานสงเคราะห์หรือสถานอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของเด็ก ซึ่งตนอุปการะเลี้ยงดูหรือเด็กแห่งสถานดังกล่าว ซึ่งมีสัญชาติไทยแต่ไม่ปรากฏชื่อสกุลใช้ร่วมกันหรือแยกกัน ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้อุปการะเลี้ยงดูมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรหรือสถานที่ดังกล่าวตั้งอยู่ และให้นำความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๑มาตรา ๑๑ วรรคสามเพิ่มเติมโดยมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๒ความเดิมในมาตรา ๑๒ ถูกแก้ไขโดยมาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๓ความเดิมในมาตรา ๑๓ ถูกแก้ไขโดยมาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

^๔ความในมาตรา ๑๔ ถูกแก้ไขเพิ่มเติมโดยมาตรา ๓ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และยกเลิกโดยมาตรา ๖ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

มาตรา ๑๖ ผู้มีชื่อตัวหรือชื่อรองอยู่แล้วประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าชื่อตัวหรือชื่อรองที่ขอเปลี่ยนใหม่นั้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ก็ให้อนุญาตและออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อให้

มาตรา ๑๗ ผู้มีชื่อสกุลอยู่แล้วประสงค์จะตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรและให้นำความในวรรคสอง และวรรคสามของมาตรา ๙ มาบังคับใช้โดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ในกรณีที่นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล ผู้ขอจดทะเบียนชื่อสกุลมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนต่อรัฐมนตรีภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง โดยยื่นอุทธรณ์ต่อนายทะเบียนท้องที่

คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๙ ผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามของตน ของผู้บุพการีหรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้วให้นายทะเบียนท้องที่นั้นเสนอต่อไปตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง เมื่อนายทะเบียนกลางพิจารณาเห็นสมควร ให้เสนอรัฐมนตรี เพื่อนำความกราบบังคมทูลเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้น และออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ

มาตรา ๒๐ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนกับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้สนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ส. ธนะรัชต์

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้บัญญัติมาตราต่อไปนี้เพิ่มเติมจาก พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังนี้

มาตรา ๙ หญิงมีสามีซึ่งใช้ชื่อสกุลของสามีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้ต่อไป แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือมีข้อตกลงระหว่างสามีภรรยาเป็นประการอื่น

กฎกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนชื่อสกุล
และค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญ
พ.ศ. ๒๕๕๐

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๙ วรรคสาม มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิก

- (๑) กฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
(๒) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๓) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
(๓) กฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

ข้อ ๒ ผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตามมาตรา ๙ หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ตามมาตรา ๑๗ ให้ยื่นคำขอตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอดังกล่าวต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

ข้อ ๓ ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็ก หรือเจ้าของสถานพยาบาล สถานสงเคราะห์ หรือสถานอุปการะเลี้ยงดูเด็ก ประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของเด็กตามมาตรา ๑๕ ให้ยื่นคำขอตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานตามที่ระบุไว้ในแบบคำขอดังกล่าวต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ผู้อุปการะเลี้ยงดูเด็กมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือที่สถานที่ดังกล่าวตั้งอยู่

ข้อ ๔ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอตามข้อ ๒ หรือข้อ ๓ แล้ว ให้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่สำนักทะเบียนนั้นไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ให้ตรวจสอบคำขอตั้งชื่อสกุลกับรายการในทะเบียนบ้านและพิจารณาชื่อสกุลที่ขอ เมื่อเห็นว่าไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้บันทึกความเห็นเสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด เพื่อเสนอนายทะเบียนกลางพิจารณาอนุมัติ

(๒) ในกรณีที่สำนักทะเบียนนั้นสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด ให้ตรวจสอบคำขอตั้งชื่อสกุลกับรายการในทะเบียนบ้านและพิจารณาชื่อสกุลที่ขอ เมื่อเห็นว่าไม่ขัดต่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้นายทะเบียนท้องที่นั้นพิจารณาอนุมัติได้โดยไม่ต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลาง

เมื่อได้มีการอนุมัติตาม (๑) หรือ (๒) แล้ว ให้นำทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลนั้น และออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ข้อ ๕ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ดังต่อไปนี้

(๑) การออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง ฉบับละ ๕๐ บาท

(๒) การออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ฉบับละ ๑๐๐ บาท

(๓) การออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล

(ก) การเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุสมรส

(๑) การเปลี่ยนครั้งแรกภายหลังการจดทะเบียนสมรส หรือเปลี่ยนเพราะการสมรส สิ้นสุดลงไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม

(๒) การเปลี่ยนครั้งต่อ ๆ ไป ฉบับละ ๕๐ บาท

(ข) การเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุอื่น ฉบับละ ๑๐๐ บาท

(๔) การออกใบแทนหนังสือสำคัญตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ฉบับละ ๒๕ บาท

ข้อ ๖ คำขอตั้งชื่อสกุลที่ได้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ไว้ก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้ดำเนินการต่อไปตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๐๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

ให้ไว้ ณ วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ระเบียบกระทรวงมหาดไทย

ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล

พ.ศ. ๒๕๕๑

โดยที่ได้มีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจดทะเบียนชื่อสกุลและค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญ พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ จึงอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ อันเป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๕ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๕๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑”

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖

ข้อ ๓ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๔ แบบพิมพ์คำขอ หนังสือสำคัญ หนังสืออนุญาต และหนังสือรับรอง ที่กล่าวไว้ในระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามแบบท้ายระเบียบนี้

หมวด ๑

การเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง

ข้อ ๕ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

(๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๓) ตรวจสอบชื่อตัวที่ขอเปลี่ยนต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย

พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม และไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง ตามแบบ ข. ๓/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองตามแบบ ข. ๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๖ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการตาม ข้อ ๕ วรรคหนึ่ง โดยอนุโลม และตรวจสอบว่าชื่อรองที่ขอนั้นต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่คุณสมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง โดยได้รับความยินยอมของฝ่ายนั้นแล้วตามหนังสือยินยอมให้ใช้ชื่อสกุลเป็นชื่อรอง หรือกรณีบุตรใช้ชื่อสกุลเดิมของมารดาหรือบิดาเป็นชื่อรองของตน

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง ตามแบบ ข.๓/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองตามแบบ ข.๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๗ ผู้ใดประสงค์จะใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อตัวหรือชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

(๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๓) เรียกสำเนาทะเบียนบัตรฐานันดรของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ว่าได้รับ หรือเคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ และได้ออกจากบรรดาศักดิ์ โดยมิได้ถูกถอดถอน

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง ตามแบบ ข.๓/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองตามแบบ ข.๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๘ คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะขอหลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว เพื่อประกอบการขอแปลงสัญชาติ หรือขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในหลักฐานตามที่ทางราชการกำหนด และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกตรวจใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้

(๒) ตรวจสอบหลักฐานคำขอแปลงสัญชาติ หรือขอกลับคืนสัญชาติไทยและเหตุผล

(๓) ตรวจสอบเช่นเดียวกับข้อ ๕ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓)

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งในคำขอ โดยมีเงื่อนไขว่าอนุญาตต่อเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย แล้วให้บันทึกในทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าวตามแบบ ข. ๘/๑ และให้ออกหนังสือรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว ตามแบบ ข. ๘ เพื่อนำไปประกอบการเรื่องการแปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย และเมื่อคนต่างด้าวนั้นได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทยแล้วให้ยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่อีกครั้งหนึ่ง พร้อมหลักฐานการได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง ตามแบบ ข. ๓/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง ตามแบบ ข. ๓ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด ๒

การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือชื่อสกุลใหม่

ข้อ ๙ ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
- (๓) พิจารณาชื่อสกุลที่ขอว่า

ก. ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี

ข. ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนาม ของตนของบุพการีหรือของผู้สืบสันดาน

ค. ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว หรือชื่อสกุลในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล และฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

ง. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

จ. มีพยัญชนะไม่เกินสิบพยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

ฉ. ไม่ต้องห้ามตามประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำชื่อสกุล
ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

ช. ไม่ต้องห้ามตามประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

ซ. ไม่ต้องห้ามตามประกาศห้ามมิให้เอานามพระมหากษัตริย์ และมิให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นนามสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๐ คนต่างด้าวผู้ใดประสงค์จะขอหลักฐานการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเพื่อประกอบการขอแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในหลักฐานตามที่ทางราชการกำหนด และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว หรือหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้
- (๒) ตรวจสอบหลักฐานคำขอแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทยและเหตุผล
- (๓) ตรวจสอบเช่นเดียวกับ ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๓)

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งในคำขอโดยมีเงื่อนไขว่าอนุญาตต่อเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย แล้วให้บันทึกในทะเบียนรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าวตามแบบ ข.๙/๑ และให้ออกหนังสือรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าวตามแบบ ข. ๙

เมื่อคนต่างด้าวนั้นได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทยแล้ว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่อีกครั้งหนึ่ง พร้อมหลักฐานการได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทย เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้ว ให้บันทึกในทะเบียนชื่อสกุล ตามแบบ ข. ๒/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๑ ผู้ใดจะขอใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานะข้อมูลการทะเบียนราษฎร
- (๓) เรียกสำเนาทะเบียนบัตรฐานันดรของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งได้รับการรับรองจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

(๔) บันทึกปากคำผู้ยื่นคำขอในแบบ ปค. ๑๔ ให้ปรากฏประเด็นดังนี้

- ก. ชื่อตัวและชื่อสกุลเดิมของผู้ขอ และที่อยู่ปัจจุบัน
- ข. ตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ประจำอยู่ของผู้ขอ หากออกจากราชการแล้วให้แจ้งตำแหน่งหน้าที่ราชการครั้งสุดท้ายของผู้ขอ

ค. ผู้ขอต้องอยู่ในบรรดาศักดิ์ มิได้ถูกถอดหรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์แล้ว

เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้บันทึกความเห็นเสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด เพื่อเสนอนายทะเบียนกลาง ให้นายทะเบียนกลางนำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยนำความกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนกลางแจ้งนายทะเบียนจังหวัด เพื่อแจ้งนายทะเบียนท้องถิ่นให้แจ้งผู้ยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ อีกครั้งหนึ่ง และให้นายทะเบียนท้องถิ่นบันทึกในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๒ ผู้ใดจะขอใช้ราชทินนามของบุพการีหรือของผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องถิ่น สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ให้นายทะเบียนท้องถิ่น ดำเนินการตามข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) และบันทึกปากคำผู้ยื่นคำขอในแบบ ปค. ๑๔ ให้ปรากฏประเด็นดังนี้

(๑) ชื่อตัว ชื่อสกุลเดิมของเจ้าของราชทินนามและที่อยู่ปัจจุบัน

(๒) ตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ประจำอยู่ของเจ้าของราชทินนาม หากออกจากราชการแล้ว ให้แจ้งตำแหน่งหน้าที่ราชการครั้งสุดท้ายของเจ้าของราชทินนาม

(๓) ต้องแสดงหลักฐานความสัมพันธ์ระหว่างผู้ยื่นคำขอใช้ราชทินนามกับบุพการีหรือผู้สืบสันดาน ซึ่งเป็นเจ้าของราชทินนาม เช่น สำเนาสูติบัตร หรือสำเนาทะเบียนบ้าน

(๔) บุพการีหรือผู้สืบสันดานซึ่งเป็นเจ้าของราชทินนาม จะต้องคงอยู่ในบรรดาศักดิ์มิได้ถูกถอดหรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์แล้ว

(๕) นอกจากผู้ยื่นคำขอแล้ว ยังมีบุพการีหรือผู้สืบสันดานอื่นอีกหรือไม่ หากมียังคงมีชีวิตอยู่กี่คน และทุกคนได้ให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ผู้ยื่นคำขอใช้ราชทินนามดังกล่าว แต่เพียงผู้เดียว

(๖) หากผู้ยื่นคำขอได้รับพระราชทานบรมราชานุญาตให้ใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุลใหม่ แล้วจะยินยอมอนุญาตให้ญาติพี่น้องอื่นที่ประสงค์จะขอใช้ชื่อสกุลดังกล่าว เป็นผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๑ วรรคสอง

หมวด ๓

การเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมใช้ชื่อสกุล

ข้อ ๑๓ ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลผู้ใด จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยให้เจ้าของชื่อสกุลที่จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ไว้แล้ว ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ ของตนต่อนายทะเบียนท้องถิ่น สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำขอ และหลักฐานดังกล่าวแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

(๒) ตรวจสอบคำขอของผู้ยื่นคำขอและผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลกับรายการทะเบียนบ้าน ในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(๓) ตรวจสอบหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอ แล้วให้บันทึกในทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖/๑ และให้ออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖ ให้แก่เจ้าของชื่อสกุล เพื่อมอบให้แก่ผู้ที่จะขอร่วมใช้ชื่อสกุล

ข้อ ๑๔ กรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว หรือศาลมีคำสั่งถึงที่สุดว่าเป็นผู้สาบสูญ ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดซึ่งยังมีชีวิตอยู่ และใช้ชื่อสกุลนั้น จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พร้อมแสดงหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล ตามแบบ ข. ๒ ของเจ้าของชื่อสกุลและหลักฐานทางราชการที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลได้ ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น ทะเบียนสมรส ทะเบียนรับรองบุตร คำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตร เป็นต้น

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๗/๑ และให้ออกหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๗

ข้อ ๑๕ ผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๗ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอ และหลักฐานดังกล่าวแล้ว เห็นว่าถูกต้อง ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ ข้อ ๑๓ วรรคสอง

ข้อ ๑๖ ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลที่ได้รับหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖ แล้วให้ยื่นคำขอร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พร้อมหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอและหลักฐานดังกล่าวให้ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
- (๓) ตรวจสอบหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๖

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๘/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๘ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด ๔ การเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการสมรส

ข้อ ๑๗ คู่สมรสที่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) เรียกตรวจหลักฐานการสมรส
- (๓) เรียกบันทึกข้อตกลงตามเงื่อนไขการสมรส กรณีใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง
- (๔) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูล

ทะเบียนครอบครัว

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้สั่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียน เปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล ตามแบบ ข. ๕

ข้อ ๑๘ กรณีคู่สมรสเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในการใช้ชื่อสกุลในภายหลัง ให้คู่สมรสยื่น คำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการตาม ข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง เมื่อนายทะเบียนท้องที่ เห็นว่าถูกต้องให้สั่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และ ให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ฉบับใหม่ และเรียกแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมคืน ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ข้อ ๑๙ กรณีคู่สมรสฝ่ายใดจะกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการตามข้อ ๑๗ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๔) เมื่อนายทะเบียนท้องที่ เห็นว่าถูกต้องให้สั่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และให้ออก หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ฉบับใหม่ และเรียกแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมคืน ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด ๕ การเปลี่ยนชื่อสกุลเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง

ข้อ ๒๐ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงโดยการหย่า หรือโดยคำพิพากษาของศาล ให้คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนโดยยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) เรียกตรวจหลักฐานการสมรส และการสิ้นสุดการสมรส เช่น ใบสำคัญการสมรส ใบสำคัญการหย่า หรือคำพิพากษาถึงที่สุดของศาล แล้วแต่กรณี
- (๓) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร และฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ฉบับใหม่และเรียกแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมคืน

ข้อ ๒๑ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงโดยการตาย คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง หากจะสมรสใหม่ ต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนโดยยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ พร้อมหลักฐานการตายของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการตาม ข้อ ๒๐ โดยอนุโลม

หมวด ๖ การเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น

ข้อ ๒๒ ผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น นอกจากที่กล่าวมาแล้วให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้ทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) เรียกตรวจหลักฐานการขอเปลี่ยนชื่อสกุล เช่น หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔) หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข. ๕) สำเนาทะเบียนรับรองบุตร (คร. ๑๑) สำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๔) สำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๓) หรือหลักฐานเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี

(๓) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว

- (๔) หากมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล แบบ ข. ๕ ฉบับเดิมให้เรียกคืน

เมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นเห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

กรณีมีการขอเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุอื่นในครั้งต่อไป ให้นายทะเบียนดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ฉบับใหม่ และเรียกแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมคืน ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

หมวด ๑

การอุทธรณ์

ข้อ ๒๓ กรณีนายทะเบียนท้องถิ่นซึ่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล และผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนชื่อสกุลประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่ง ให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องถิ่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง โดยให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือ โดยระบุข้อโต้แย้ง และข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย ต่อนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณา คำอุทธรณ์ และรายงานความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ข้อกฎหมายที่อ้างอิง และข้อพิจารณาหรือข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจผ่านนายทะเบียนจังหวัดถึงนายทะเบียนกลางโดยเร็ว

ข้อ ๒๔ กรณีนายทะเบียนท้องถิ่นซึ่งไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว ตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง หรือร่วมใช้ชื่อสกุลหรือเปลี่ยนชื่อสกุล ให้นายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งในคำขอตามแบบ ข.๑ ให้ผู้ยื่นคำขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผล และหากผู้ยื่นคำขอประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องถิ่น ให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์เป็นหนังสือภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่งต่อนายทะเบียนท้องถิ่น ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย และให้นายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาคำอุทธรณ์ และแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ โดยให้นายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณา ทบทวนคำสั่งได้ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่ง และอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใด ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็น การเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครอง หรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

ในกรณีเห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

หากนายทะเบียนที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังนายทะเบียนจังหวัด ภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และให้นายทะเบียนจังหวัดพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้นายทะเบียนจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลาในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลา

หมวด ๘

การจำหน่ายชื้อรอง และชื้อสกุล

ข้อ ๒๕ กรณีนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอตามแบบ ช. ๑ เพื่อขอจำหน่ายชื้อรองที่ได้อนุญาตตั้งหรือเปลี่ยนชื้อรองไว้ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
- (๓) ตรวจสอบหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื้อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื้อรอง แบบ ช. ๓ หรือหลักฐานเอกสารที่แสดงการตั้งหรือเปลี่ยนชื้อรอง

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้สั่งอนุญาตจำหน่ายชื้อรองในคำขอแล้วให้บันทึก “หมายเหตุจำหน่าย ตามคำขอที่...../.....ลงวันที่.....” ในทะเบียนชื้อตัว ชื้อรอง ตามแบบ ช. ๓/๑ หรือต้นขั้ว ตามแบบ ช. ๓ เดิม และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื้อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื้อรองตามแบบ ช. ๓ หรือหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื้อตัว หรือชื้อรองตามแบบ ช. ๓ เดิมคืน กรณีหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื้อตัว การตั้งหรือการเปลี่ยนชื้อรอง ตามแบบ ช. ๓ หรือหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื้อตัว หรือชื้อรองตามแบบ ช. ๓ เดิมสูญหายให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน และสำเนาคำขอให้แก่ผู้ยื่นคำขอเพื่อเป็นหลักฐาน

ข้อ ๒๖ กรณีการยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื้อสกุลใหม่ตาม ข้อ ๔ หากปรากฏหลักฐานเอกสารว่าผู้ยื่นคำขอเคยมีการจดทะเบียนตั้งชื้อสกุลไว้ให้นายทะเบียนท้องที่แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอเพื่อแจ้งผู้ที่ใช้ชื้อสกุลหรือร่วมใช้ชื้อสกุลทั้งหมดนั้นทราบ เพื่อเปลี่ยนกลับไปใช้ชื้อสกุลเดิมตามหลักฐานการเปลี่ยนชื้อสกุลที่มีการแก้ไขไว้หรือร่วมใช้ชื้อสกุลที่เคยมีการจดทะเบียนไว้ เมื่อปรากฏว่าผู้ที่ใช้ชื้อสกุล

หรือร่วมใช้ชื่อสกุลทั้งหมดนั้น ได้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ยื่นคำขอกรอกรายการเพิ่มในคำขอตามแบบ ข. ๑ ว่า “ขอจำหน่ายชื่อสกุล “ ” ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกที่.....จังหวัด.....” เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้นายทะเบียนท้องที่จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ให้แก่ผู้ยื่นคำขอโดยดำเนินการตาม ข้อ ๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง โดยอนุโลม พร้อมให้บันทึกจำหน่ายชื่อสกุลโดย “หมายเหตุ จำหน่ายตามคำขอที่...../.....วันที่.....” ในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒/๑ หรือต้นขั้วแบบ ข. ๒ เดิมและเรียกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ คินกรณีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ สูญหาย ให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

หากมีผู้ใช้ชื่อสกุล หรือร่วมใช้ชื่อสกุลที่ต้องดำเนินการจำหน่ายชื่อสกุลตามวรรคหนึ่ง มีความประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไป ให้แจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับแจ้งแล้วให้ผู้ยื่นคำขอกรอกรายการเพิ่มในคำขอตามแบบ ข. ๑ ว่า “ขอจำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุล “ ”ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกที่.....จังหวัด.....” เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้นายทะเบียนท้องที่จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ให้แก่ผู้ยื่นคำขอโดยดำเนินการตามข้อ ๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง โดยอนุโลม พร้อมบันทึก “หมายเหตุ ผู้เป็นเจ้าของชื่อสกุล “.....” นี้ ได้จำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุลดังกล่าว เนื่องจากได้รับอนุญาตจดทะเบียนชื่อสกุล “.....” ใหม่แล้ว ตามคำขอที่...../.....วันที่.....” ในทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒/๑ หรือต้นขั้วแบบ ข. ๒ เดิมและเรียกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ คิน กรณีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๒ สูญหาย ให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้จำหน่ายชื่อสกุลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วให้แจ้งนายทะเบียนกลางทราบโดยเร็ว เพื่อจำหน่ายชื่อสกุลดังกล่าวในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ข้อ ๒๗ กรณีผู้ร่วมใช้ชื่อสกุลมีความประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ตามข้อ ๙ หรือร่วมใช้ชื่อสกุลใหม่ตามข้อ ๑๖ ให้ยื่นคำขอพร้อมหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ข. ๔ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ให้นายทะเบียนท้องที่แจ้งให้ผู้ยื่นคำขอเพื่อแจ้งผู้ใช้ชื่อสกุลตามผู้ยื่นคำขอทั้งหมดทราบ เพื่อเปลี่ยนชื่อสกุลกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมตามหลักฐานการเปลี่ยนชื่อสกุลที่มีการแก้ไขไว้ เมื่อปรากฏว่าผู้ใช้ชื่อสกุลนั้นทั้งหมดได้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมเรียบร้อยแล้ว และนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ก็ให้ผู้ยื่นคำขอกรอกรายการเพิ่มในคำขอตามแบบ ข. ๑ ว่า “ขอจำหน่ายการร่วมใช้ชื่อสกุล “ ”ตามหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกที่.....จังหวัด.....” เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้นายทะเบียนท้องที่

จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ให้แก่ผู้ยื่นคำขอโดยดำเนินการตามข้อ ๙ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามข้อ ๑๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสองแล้วแต่กรณีโดยอนุโลม พร้อมให้นายทะเบียนท้องที่บันทึก “หมายเหตุจำหน่ายการร่วมใช้ชื่อสกุล ตามคำขอที่...../.....วันที่.....” ในทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔/๑ หรือต้นขั้วแบบ ช. ๔ เดิม และเรียกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔ คืน กรณีหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔ สูญหาย ให้เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหายแทน

เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้จำหน่ายชื่อสกุลตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้แจ้งนายทะเบียนกลางทราบโดยเร็ว เพื่อจำหน่ายชื่อสกุลดังกล่าวในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล

หมวด ๙

การจัดเก็บข้อมูลและรายงาน

ข้อ ๒๘ เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกทะเบียนหรือบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลไว้แล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่จัดเก็บข้อมูลไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล และให้นายทะเบียนจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายตรวจสอบความถูกต้องของการรับจดทะเบียนและการบันทึกทะเบียนรวมทั้งการบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล จากฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลภายในวันที่ห้าของทุกเดือน หากพบข้อบกพร่องให้แจ้งนายทะเบียนท้องที่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง

ข้อ ๒๙ ให้นายทะเบียนกลางตรวจสอบข้อมูลการจดทะเบียน การบันทึกทะเบียน และการบันทึกเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล ในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลที่นายทะเบียนท้องที่บันทึกไว้ หากพบข้อบกพร่องให้แจ้งนายทะเบียนท้องที่ดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง และแจ้งให้นายทะเบียนจังหวัดทราบด้วย

ข้อ ๓๐ การแจ้งตามข้อ ๒๘ และข้อ ๒๙ ให้แจ้งผ่านระบบคอมพิวเตอร์

หมวด ๑๐

การขอใบแทน การทำสำเนาและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคล

ข้อ ๓๑ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนท้องที่ออกใบแทนหนังสือสำคัญเนื่องจากหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ช. ๓) หรือหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) หรือหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔) หรือหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕) ขำรดในสาระสำคัญ หรือสูญหาย ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร
- (๓) ตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล หรือการออก

หนังสือสำคัญ

- (๔) บันทึกปากคำผู้ยื่นคำขอในแบบ ปค. ๑๔
- (๕) เรียกหลักฐานการแจ้งความเอกสารสูญหาย กรณีหนังสือสำคัญสูญหาย

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอแล้วลงรายการของผู้ได้รับอนุญาตตามหลักฐานเดิม ส่วนเลขลำดับของเล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ให้ใช้เลขใบแทนใหม่ และวันที่ออกหนังสือสำคัญให้ลงวันที่ที่ออกไปแทน แล้วลงลายมือชื่อในทะเบียนและหนังสือสำคัญนั้น พร้อมให้หมายเหตุว่า “แทนฉบับเดิม เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่...../.....ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ หรือเขต.....จังหวัด.....เมื่อวันที่.....”

ข้อ ๓๒ กรณีออกหนังสือสำคัญไว้ต่างท้องที่ หากนายทะเบียนท้องที่นั้นสามารถตรวจสอบการออกหนังสือสำคัญกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ และนายทะเบียนท้องที่ได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้องก็ให้ดำเนินการตามข้อ ๓๑ โดยอนุโลม

หากไม่สามารถตรวจสอบกับฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ ให้นายทะเบียนท้องที่ที่ได้รับคำขอแจ้งไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่ได้ออกหนังสือสำคัญไว้ และให้นายทะเบียนท้องที่ที่ได้ออกหนังสือสำคัญไว้ตรวจสอบหลักฐานการออกหนังสือสำคัญ เมื่อเห็นว่าถูกต้องก็ให้สำเนาหลักฐานการออกหนังสือสำคัญและรับรองว่าถูกต้องแจ้งกลับไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอใบแทนได้ยื่นคำขอไว้ เมื่อได้รับแจ้งแล้วให้นายทะเบียนท้องที่ผู้ได้รับคำขอดำเนินการตามข้อ ๓๑ โดยอนุโลม

ข้อ ๓๓ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้นายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ทำสำเนาและรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลได้ที่สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนท้องที่อำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขตแห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ ในวันและเวลาราชการ

ข้อ ๓๔ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอทำสำเนาและรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล ได้แก่ คำขอ (ช. ๑) ทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒/๑) ทะเบียนชื่อตัวชื่อรอง (ช. ๓/๑) ทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔/๑) ทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕/๑) ทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๖/๑) ทะเบียนรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๗/๑) ทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว (ช. ๘/๑) ทะเบียนรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว (ช. ๙/๑) ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ ต่อนายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ และให้นายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

- (๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) เรียกตรวจหลักฐานแสดงการเป็นผู้มีส่วนได้เสีย
- (๓) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
- (๔) ตรวจสอบชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล ที่ขอคัดและสำเนารายการกับฐานข้อมูลทะเบียน

ชื่อบุคคล

เมื่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้สิ่งอนุญาตในคำขอและทำสำเนารายการ โดยให้ประทับหรือระบุข้อความว่า “รับรองว่าเป็นรายการจากฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล” แล้วให้นายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ลงลายมือชื่อและวงเล็บชื่อพร้อม วัน เดือน ปี ที่ทำสำเนาไว้ในเอกสารดังกล่าวด้วย หากไม่อนุญาตให้นายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่ แจ้งผู้ยื่นคำขอทราบเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมเหตุผล

ข้อ ๓๕ ผู้มีส่วนได้เสีย ตามระเบียบนี้ หมายถึง

- (๑) ผู้จดทะเบียนหรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสือสำคัญหรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสืออนุญาตหรือผู้มีรายการชื่อเป็นเจ้าของหนังสือรับรองตามระเบียบนี้
- (๒) คู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน ผู้รับบุตรบุญธรรม บุตรบุญธรรมหรือผู้ปกครองของบุคคลตาม (๑)
- (๓) ผู้ซึ่งนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่เห็นว่ามีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคลนั้น ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม

กรณีผู้มีส่วนได้เสียตามวรรคหนึ่งมอบหมายเป็นหนังสือให้แก่บุคคลอื่นมายื่นคำร้องขอทำสำเนา และรับรองสำเนารายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล ให้นายทะเบียนกลางหรือนายทะเบียนจังหวัดหรือนายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบหนังสือมอบหมายรายการในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล และเอกสารทางราชการที่สามารถยืนยันตัวบุคคลของผู้มอบหมายและผู้รับมอบพร้อมบันทึกปากคำของผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปรากฏโดยชัดเจนว่าเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจริงและไม่มีเจตนาทุจริต เมื่อนายทะเบียนกลาง หรือนายทะเบียนจังหวัด หรือนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ดำเนินการตามข้อ ๓๔ โดยอนุโลม

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๓๖ การดำเนินการตามระเบียบนี้ ให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่แจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรแล้วแต่กรณี เพื่อแก้ไขรายละเอียดทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร ให้ถูกต้องตามกฎหมาย

ข้อ ๓๗ ผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อตัว ตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง ตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ การร่วมใช้ชื่อสกุล และเปลี่ยนชื่อสกุล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ก่อนวันที่ระเบียบนี้มีผลใช้บังคับ ให้ถือว่าได้ยื่นคำขอดำเนินการไว้ตามระเบียบนี้

ข้อ ๓๘ ให้อธิบดีกรมการปกครอง รักษาการตามระเบียบนี้ มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ และให้มีอำนาจสั่งการตามกำหนดแนวทางปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑

ร้อยตำรวจเอก

(เจติม อยู่บำรุง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำขอ

ที่..... /

รับวันที่.....

เขียนที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

เรียน นายทะเบียนท้องที่.....

ด้วยข้าพเจ้า (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- -- เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....

อายุ..... ปี สัญชาติ..... บิดาชื่อ..... มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

มีความประสงค์จะให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ด้านการทะเบียนชื่อบุคคลเกี่ยวกับ

 ๑. ชื่อตัว (ช. ๓) เปลี่ยนชื่อตัว จาก “.....” เป็น “.....” กรณีคนต่างด้าวมีเอกสารตามแบบ ช. ๘ ที่..... ลงวันที่..... ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

 ๒. ชื่อรอง (ช. ๓)

 ๒.๑ ตั้งชื่อรอง “.....”

 ๒.๒ เปลี่ยนชื่อรอง จาก “.....” เป็น “.....”

 ๒.๓ จำหน่ายชื่อรอง “.....”ตามหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวการตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ช. ๓) เล่มที่..... ฉบับที่..... หรือ เลขที่..... ลงวันที่..... ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต..... จังหวัด..... เนื่องจาก.....

 ๓. ชื่อสกุล (ช. ๒)

 ๓.๑ ตั้งชื่อสกุล “.....” กรณีคนต่างด้าวมีเอกสารตามแบบ ช. ๘ ที่..... ลงวันที่..... ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

 ๓.๒ ตั้งชื่อสกุลใหม่ จาก “.....” เป็น “.....”

 ๓.๓ จำหน่ายชื่อสกุล/จำหน่ายสิทธิการเป็นเจ้าของชื่อสกุล “.....” ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) เล่มที่..... ฉบับที่..... หรือ เลขที่..... ลงวันที่..... ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต..... จังหวัด..... เนื่องจาก.....

๔. การร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔)

 ๔.๑ หนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๖) ในฐานะ

 ๔.๑.๑ เจ้าของชื่อสกุล “.....”

ตามหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือเลขที่.....
ลงวันที่.....ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

๔.๑.๒ ผู้สืบสันดานของเจ้าของชื่อสกุล “.....” ซึ่งเสียชีวิตแล้ว
ตามหนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๗) ที่.....ลงวันที่.....
.....ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ขออนุญาตให้ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....
เลขประจำตัวประชาชน _-_____-_____-____-____ สัญชาติ.....
บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....
อยู่บ้านเลขที่.....

ใช้ชื่อสกุล “.....” ร่วมกับข้าพเจ้าได้

๔.๒ การขอร่วมใช้ชื่อสกุลตามหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๖) ที่.....ลงวันที่.....
ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

โดยเจ้าของชื่อสกุล/ผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....
เลขประจำตัวประชาชน อนุญาตให้ข้าพเจ้าร่วมใช้ชื่อสกุล
“.....” ได้

๔.๓ จำหน่ายชื่อสกุลที่ได้รับอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล คือ “.....”
ตามหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔) เล่มที่.....ฉบับที่.....หรือ เลขที่.....ลงวันที่.....
ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....เนื่องจาก.....

 ๕. หนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๗) ของผู้สืบสันดาน

 ๖. เปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕) กรณี

- ๖.๑ การสมรส จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๒ การสิ้นสุดการสมรส จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๓ การรับรองบุตร จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๔ การรับบุตรบุญธรรม จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๕ การเลิกรับบุตรบุญธรรม จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๖ การเปลี่ยนชื่อสกุลตามบิดา จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๗ การเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๘ กลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตน จาก “.....” เป็น “.....”
- ๖.๙ อื่น ๆ จาก “.....” เป็น “.....”

๗. หนังสือรับรองของคนต่างด้าว

- ๗.๑ เปลี่ยนชื่อตัว (ช. ๘) จาก “.....” เป็น “.....”
- ๗.๒ จดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๙) “.....”

 ๘. ใบแทน

- ๘.๑ หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒)
- ๘.๒ หนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง (ช. ๓)
- ๘.๓ หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ช. ๔)
- ๘.๔ หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕)

 ๙. คัดและรับรองสำเนารายการ

- ๙.๑ คำขอ แบบ ช. ๑
- ๙.๒ ทะเบียนชื่อสกุล แบบ ช. ๒/๑
- ๙.๓ ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง แบบ ช. ๓/๑
- ๙.๔ ทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล แบบ ช. ๔/๑
- ๙.๕ ทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล แบบ ช. ๕/๑
- ๙.๖ ทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลแบบ ช. ๖/๑
- ๙.๗ ทะเบียนรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล แบบ ช. ๗/๑
- ๙.๘ ทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว แบบ ช. ๘/๑
- ๙.๙ ทะเบียนรับรองการขอจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว แบบ ช. ๙/๑

ที่/เลขที่.....ลงวันที่.....ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....จำนวน.....ฉบับ

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นทั้งหมดเป็นความจริงทุกประการ และยินยอมให้นายทะเบียนจัดเก็บหรือเปิดเผยข้อมูลรายการบุคคลในส่วนของข้าพเจ้าได้ตามระเบียบของทางราชการ และยินยอมให้แก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

(ลายมือชื่อ).....ผู้ยื่นคำขอ

(.....)

สำหรับเจ้าหน้าที่

เสนอนายทะเบียน.....

ได้ตรวจสอบคำขอและหลักฐานแล้วเห็นว่า

ควรดำเนินการให้ตามรายการที่.....

โดย เรียกเก็บ ค่าธรรมเนียมรายการที่..... ไม่เก็บ ค่าธรรมเนียมรายการที่.....

ไม่สามารถดำเนินการตามรายการที่.....

ได้เนื่องจาก.....

.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่

(.....)

วันที่.....

คำสั่งนายทะเบียน

อนุญาต ตามคำขอรายการที่.....

โดยมีเงื่อนไขว่า อนุญาตต่อเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือกลับคืนสัญชาติไทยแล้ว (กรณีการขอแบบ
ช. ๘/แบบ ช. ๙)

ไม่อนุญาต ตามคำขอรายการที่.....และแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบ

เหตุผล (ระบุ).....

.....

หากประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ ให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือภายใน ๓๐ วันนับแต่วัน
รับทราบคำสั่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่อ
อยู่ในทะเบียนบ้าน โดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริง หรือข้อกฎหมายอ้างอิงประกอบด้วย

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน

(.....)

วันที่.....

หมายเหตุ ๑. เอกสารประกอบการยื่นคำขอ (ข. ๑)

๑.๑ การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน

๑.๒ การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือชื่อสกุลใหม่ ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน กรณีคนต่างด้าวให้แสดงเอกสารทางราชการประกอบตามความจำเป็นในการแปลงสัญชาติหรือขอกลับคืนสัญชาติไทย กรณีขอใช้ราชทินนาม ให้แสดงสำเนาทะเบียนบัตรฐานันดร และเอกสารทางราชการที่แสดงว่ามีสิทธิใช้ราชทินนามเพิ่มเติม

๑.๓ การเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมใช้ชื่อสกุล ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน เอกสารทางราชการที่รับรองว่ามีสิทธิอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุล หรือหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล

๑.๔ การเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการสมรส ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน และหลักฐานการสมรส หรือบันทึกข้อตกลงในการใช้ชื่อสกุล หากมีหนังสือสำคัญแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมให้คืนด้วย

๑.๕ การเปลี่ยนชื่อสกุลเมื่อการสมรสสิ้นสุดลง ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน และหลักฐานการสิ้นสุดการสมรส

๑.๖ การเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุอื่นให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน และหลักฐานการขอเปลี่ยนชื่อสกุล เช่น สำเนาทะเบียนรับรองบุตร สำเนาทะเบียนรับบุตรบุญธรรม สำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม เป็นต้น

๑.๗ หนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล ให้แสดงบัตรประจำตัวประชาชน และหลักฐานทางราชการที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลได้ เช่น ใบสำคัญการสมรส สำเนาทะเบียนรับรองบุตร คำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตร สูติบัตร สำเนาทะเบียนบ้าน

๒. คำขอ แบบ ข. ๑ ให้พิมพ์เฉพาะรายการที่ผู้ยื่นคำขอประสงค์จะให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการเท่านั้น

เลขที่ /

แบบ ช. ๒

หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล

(ชื่อตัว / ชื่อรอง / ชื่อสกุล)

(เลขประจำตัวประชาชน) _____

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

ได้ขอจดทะเบียนชื่อสกุล เป็น

“ ”

นายทะเบียนได้จดทะเบียนตามคำขอที่ / ลงวันที่

จึงออกหนังสือสำคัญนี้ให้ไว้เป็นหลักฐาน

ขออวยพรให้ชื่อสกุลนี้ จงสถิตสถาพรและมีความสุขความเจริญตลอดกาลนาน

(สถานที่ออกหนังสือสำคัญ)

ออก ณ วันที่

()

นายทะเบียนท้องถิ่น

ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๒/๑

ทะเบียนชื่อสกุล

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) - - - - -

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

(เลขประจำตัวประชาชน) - - - - - (เลขประจำตัวประชาชน) - - - - -

ได้ขอจดทะเบียน (ตั้งชื่อสกุล/ตั้งชื่อสกุลใหม่) เป็น “ ”

นายทะเบียนกลาง/นายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตตามหนังสือ/คำขอที่ / ลงวันที่

ลายมือชื่อผู้จดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญ

()

นายทะเบียนท้องที่

วันจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญ

ลายมือชื่อผู้รับหนังสือสำคัญ

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่ /

แบบ ช. ๓

หนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว การตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรอง
(ชื่อตัว / ชื่อรอง / ชื่อสกุล)

(เลขประจำตัวประชาชน) _____

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

ได้ขอเปลี่ยนชื่อตัว / ตั้งชื่อรอง / เปลี่ยนชื่อรอง เป็น

“ ”

นายทะเบียนได้อนุญาตตามคำขอที่ / ลงวันที่

จึงออกหนังสือสำคัญนี้ให้ไว้เป็นหลักฐาน

(สถานที่ออกหนังสือสำคัญ)

ออก ณ วันที่

()

นายทะเบียนท้องที่

ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๓/๑

ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- -- (เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

ได้ขอเปลี่ยนชื่อตัว / ตั้งชื่อรอง / เปลี่ยนชื่อรองเป็น “ ”

นายทะเบียนได้อนุญาตตามคำขอที่ / ลงวันที่

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสือสำคัญ

()

นายทะเบียนท้องถิ่น

วันออกหนังสือสำคัญ

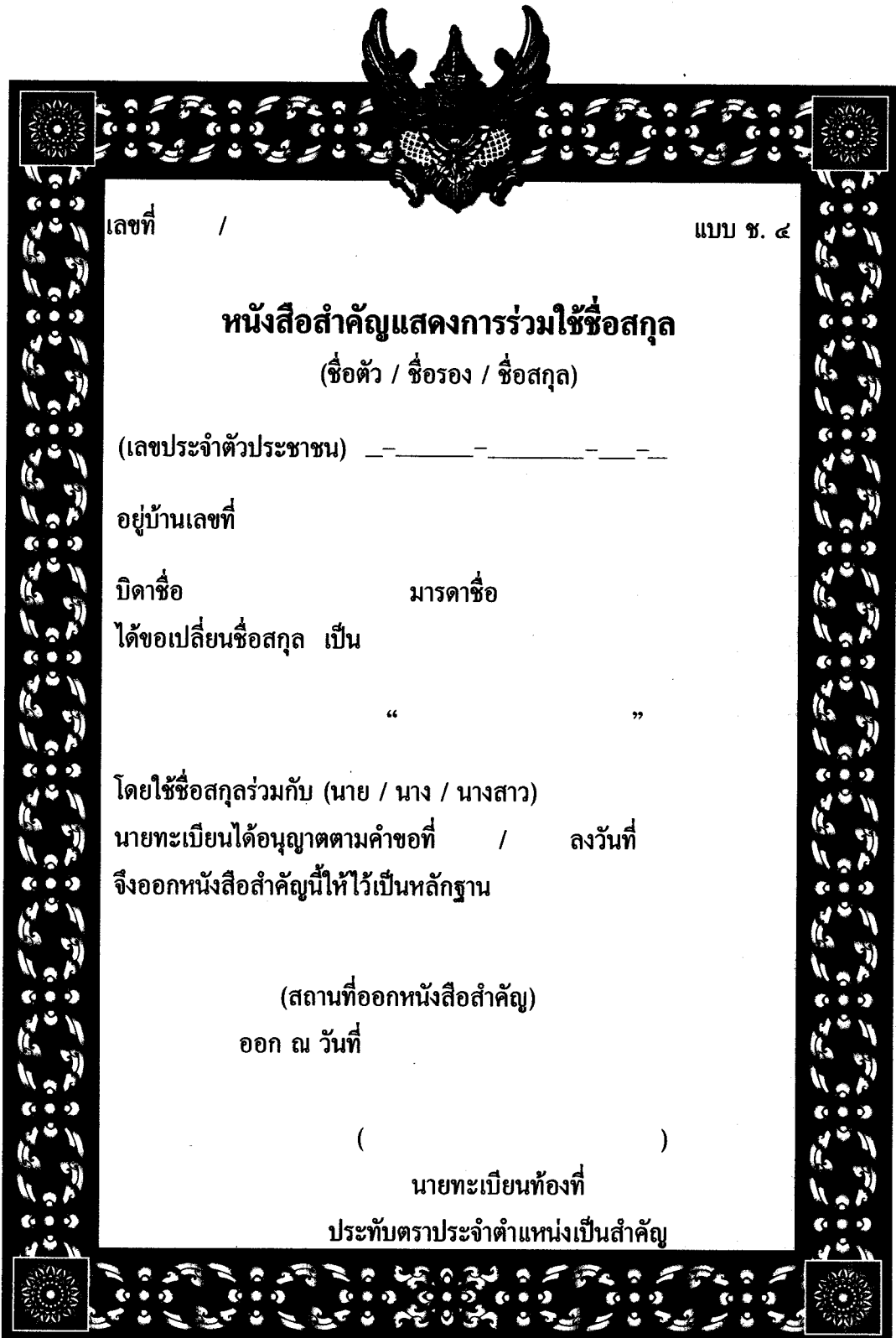
ลายมือชื่อผู้รับหนังสือสำคัญ

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่ / แบบ ข. ๔

หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล
(ชื่อตัว / ชื่อรอง / ชื่อสกุล)

(เลขประจำตัวประชาชน) _____

อยู่บ้านเลขที่ _____

บิดาชื่อ _____ มารดาชื่อ _____

ได้ขอเปลี่ยนชื่อสกุล เป็น _____

“ _____ ”

โดยใช้ชื่อสกุลร่วมกับ (นาย / นาง / นางสาว)
นายทะเบียนได้อนุญาตตามคำขอที่ _____ / ลงวันที่ _____

จึงออกหนังสือสำคัญนี้ให้ไว้เป็นหลักฐาน

(สถานที่ออกหนังสือสำคัญ)
ออก ณ วันที่ _____

(_____)
นายทะเบียนท้องที่ _____
ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๔/๑

ทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- -- (เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

ได้ขอเปลี่ยนชื่อสกุลเป็น “ ”

โดยใช้ชื่อสกุลร่วมกับ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

ซึ่งเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลดังกล่าว / มีความเกี่ยวข้องเป็นผู้สืบสันดานลำดับ ของผู้จดทะเบียน

ตั้งชื่อสกุลดังกล่าว ตามหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล ที่ / วันที่ เดือน พ.ศ.

ของอำเภอ / กิ่งอำเภอ / เขต

จังหวัด

นายทะเบียนได้อนุญาตตามคำขอที่ / ลงวันที่

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสือสำคัญ

()

นายทะเบียนท้องที่

วันออกหนังสือสำคัญ

ลายมือชื่อผู้รับหนังสือสำคัญ

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๕/๑

ทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

อยู่บ้านเลขที่

บิดาชื่อ

มารดาชื่อ

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- -- (เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

ได้ขอเปลี่ยนชื่อสกุลเป็น “ ”

กรณี

นายทะเบียนได้อนุญาตตามคำขอที่ / ลงวันที่

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสือสำคัญ

()

นายทะเบียนท้องที่

วันออกหนังสือสำคัญ

ลายมือชื่อผู้รับหนังสือสำคัญ

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๖

หนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล

ด้วย (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- -- เป็นผู้สืบสันดานลำดับ.....

ของนาย/นาง/นางสาว.....

เจ้าของชื่อสกุล “.....” ซึ่งได้จดทะเบียนชื่อสกุลไว้แล้วตามหนังสือสำคัญ

เล่มที่.....เลขที่...../.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ได้อนุญาตให้ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- --

บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ร่วมใช้ชื่อสกุล “.....” ได้

นายทะเบียนจึงได้ออกหนังสือฉบับนี้ ตามคำขอที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ให้ไว้เป็นหลักฐาน

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ลงชื่อ.....

(.....)

นายทะเบียนท้องที่.....จังหวัด.....

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๖/๑

ทะเบียนอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) _ _ _ _ _ - _ _ _ _ _ - _ _ _ _ _

เป็นผู้สืบสันดานลำดับ _____ ของ นาย/นาง/นางสาว

เจ้าของชื่อสกุล “ _____ ” ตามหนังสือสำคัญ เล่มที่.....ฉบับที่...../.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

ได้อนุญาตให้ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

เลขประจำตัวประชาชน _ _ _ _ _ - _ _ _ _ _ - _ _ _ _ _

ร่วมใช้ชื่อสกุล “ _____ ” ได้

นายทะเบียนได้ออกหนังสืออนุญาตตามคำขอที่ _____ / _____ ลงวันที่

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสืออนุญาต

(_____)

นายทะเบียนท้องถิ่น

วันออกหนังสืออนุญาต

ลายมือชื่อผู้รับหนังสืออนุญาต

(_____)

วันที่ _____ / _____ / _____

เจ้าหน้าที่

(_____)

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๗

หนังสือรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล

ด้วย (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- -- เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....

อายุ.....ปี สัญชาติ.....อยู่บ้านเลขที่.....

ขอหนังสือรับรองว่าเป็นผู้มีสิทธิในชื่อสกุล “.....”

โดยเป็นผู้สืบสันดานในลำดับ.....ซึ่งใกล้ชิดที่สุดของ (นาย/นาง/นางสาว).....

ผู้จดทะเบียนชื่อสกุล ตามหนังสือสำคัญ เล่มที่.....เลขที่...../.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต.....จังหวัด.....ซึ่งมีสิทธิอนุญาตให้

(เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- -- เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....อายุ.....ปี

สัญชาติ.....บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ร่วมใช้ชื่อสกุล “.....” ได้

จึงออกหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียนท้องที่.....จังหวัด.....

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๗/๑

ทะเบียนรับรองเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี)..... อายุ..... ปี สัญชาติ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ได้ขอหนังสือรับรองว่าเป็นผู้มีสิทธิในชื่อสกุล “ ”

โดยเป็นผู้สืบสันดานในลำดับ..... ซึ่งใกล้ชิดที่สุดของ (นาย/นาง/นางสาว).....

ผู้จดทะเบียนชื่อสกุลตามหนังสือสำคัญเล่มที่..... เลขที่...../..... วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ออกให้ ณ อำเภอ/กิ่งอำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ซึ่งมีสิทธิอนุญาตให้ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- -- เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....

อายุ..... ปี สัญชาติ..... บิดาชื่อ..... มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ร่วมใช้ชื่อสกุล “ ” ได้

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสือรับรอง

()

นายทะเบียนท้องถิ่น

วันออกหนังสือรับรอง

ลายมือชื่อผู้รับหนังสือรับรอง

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่...../.....

แบบ ช. ณ

หนังสือรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน - - - - - สัญชาติ.....

เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....อายุ.....ปี บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ได้ยื่นเรื่องขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็น “.....” นายทะเบียนท้องที่ที่ได้รับคำขอที่...../.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ไว้แล้ว

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียนท้องที่.....จังหวัด.....

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๘/๑

ทะเบียนรับรองการขอเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) --____-____-____-

สัญชาติ.....เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....อายุ.....ปี

บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ได้ยื่นเรื่องขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็น “ ”

นายทะเบียนได้ออกหนังสือรับรองตามคำขอที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ไว้แล้ว

()

นายทะเบียนท้องถิ่น

วันออกหนังสือรับรอง

ลายมือชื่อผู้รับหนังสือรับรอง

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๙

หนังสือรับรองการขอจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว).....

เลขประจำตัวประชาชน -- -- -- -- --

สัญชาติ..... เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี)..... อายุ..... ปี

บิดา ชื่อ..... มารดา ชื่อ..... อยู่บ้านเลขที่.....

ได้ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนชื่อสกุล “.....” นายทะเบียนท้องที่ที่ได้รับคำขอที่...../.....

ลงวันที่..... เดือน..... พ.ศ..... ไว้แล้ว

ให้ไว้ ณ วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....

(.....)

นายทะเบียนท้องที่..... จังหวัด.....

เลขที่...../.....

แบบ ช. ๙/๑

ทะเบียนรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว

อำเภอ

จังหวัด

ชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลของผู้ยื่นคำขอ (เด็กชาย/เด็กหญิง/นาย/นาง/นางสาว)

(เลขประจำตัวประชาชน) -- -- -- -- --

สัญชาติ.....เกิดเมื่อวันที่ (วัน/เดือน/ปี).....อายุ.....ปี

บิดาชื่อ.....มารดาชื่อ.....

อยู่บ้านเลขที่.....

ได้ยื่นเรื่องขอจดทะเบียนชื่อสกุลเป็น “ ”

นายทะเบียนได้ออกหนังสือรับรองตามคำขอที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ไว้แล้ว

ลายมือชื่อผู้ออกหนังสือรับรอง

()

นายทะเบียนท้องถิ่น

วันออกหนังสือรับรอง

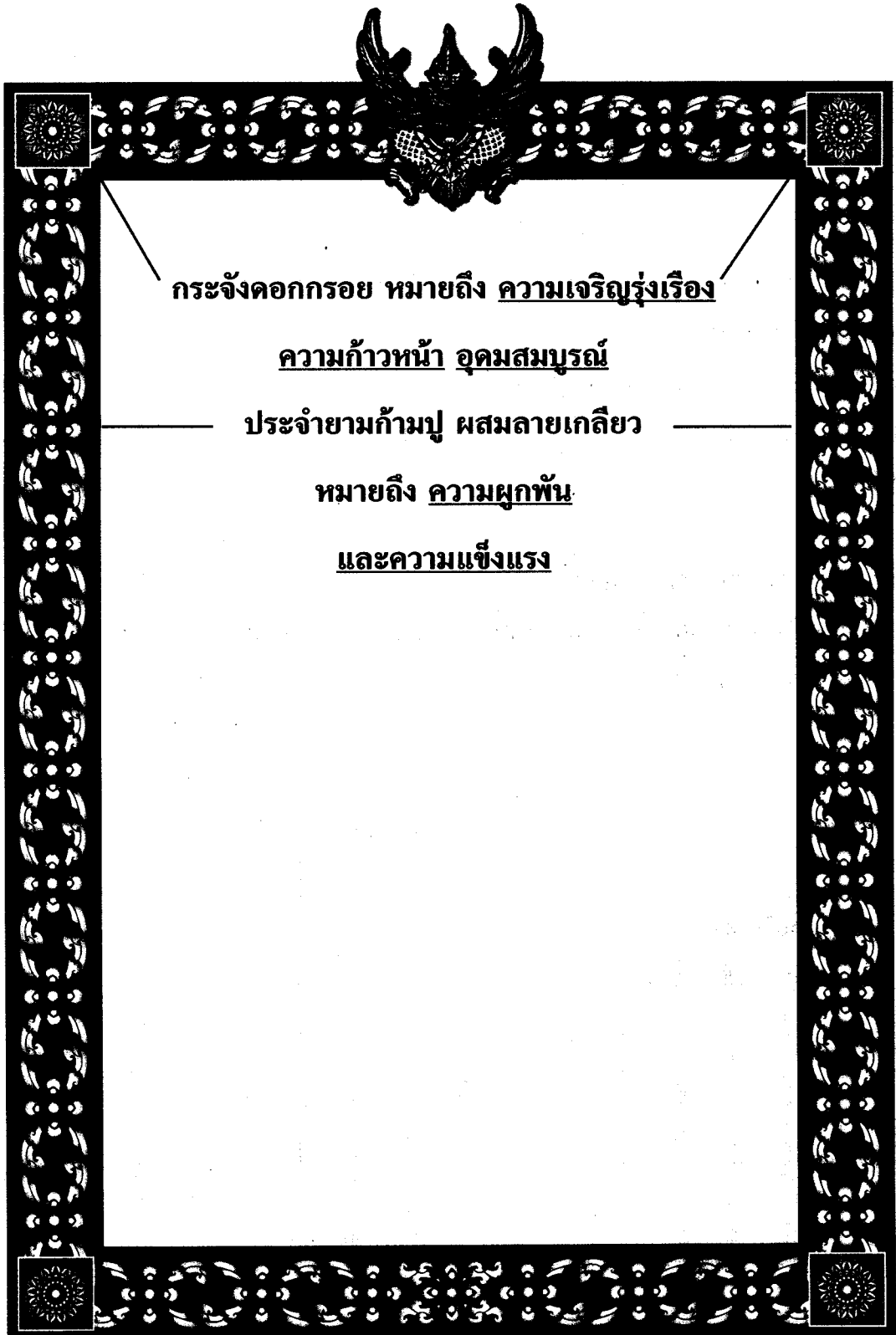
ลายมือชื่อผู้รับหนังสือรับรอง

()

วันที่ / /

เจ้าหน้าที่

()

คำสั่งที่ ๑๔๓๐/๒๕๐๕ เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่งตั้งให้

๑. ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนกลาง

๒. ผู้ว่าราชการจังหวัด ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนจังหวัด

๓. นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณี ดำรงตำแหน่ง

นายทะเบียนท้องที่

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ เป็นต้นไป

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๕

(ลงชื่อ) พลเอก ป. จารุเสถียร

(ประกาศ จารุเสถียร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำสั่งกระทรวงมหาดไทย

ที่ ๑๕๗/๒๕๓๗

เรื่อง แต่งตั้งนายทะเบียนกลาง

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๖๕/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๙ แต่งตั้งให้ผู้อำนวยการกองทะเบียน กรมการปกครอง ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนกลาง ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นั้น

เนื่องจากได้มีการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งมีผลยกเลิกการแบ่งส่วนราชการของกรมการปกครอง ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ เป็นต้นไป

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้ยกเลิกคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๖๖๕/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๑๙ และแต่งตั้งให้ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ดำรงตำแหน่งนายทะเบียนกลาง ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๓๖ เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๗

พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ

(ชวลิต ยงใจยุทธ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

พระปรมาภิไธย

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก	(รัชกาลที่ ๑)	
- ป.ร.ร. ๔	บรมราชาธิราช	รามาริบัติที่ ๔
พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	(รัชกาลที่ ๒)	
- ป.ร.ร. ๕	บรมราชาธิราช	รามาริบัติที่ ๕
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว	(รัชกาลที่ ๓)	
- ป.ร.ร. ๖	บรมราชาธิราช	รามาริบัติที่ ๖
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	(รัชกาลที่ ๔)	
- ม.ป.ร.	มงกุฎ	บรมราชาธิราช
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	(รัชกาลที่ ๕)	
- จ.จ.จ.	จุฬาลงกรณ์	จุลจอมเกล้า
- จ.ป.ร.	จุฬาลงกรณ์	บรมราชาธิราช
- ส.ท.ป.จ. ๕	สมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์	
	รัชกาลที่ ๕	
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	(รัชกาลที่ ๖)	
- ร.ร. ๖	รามรามาริบัติที่ ๖	
- ว.ป.ร.	วชิราวุธ	บรมราชาธิราช
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว	(รัชกาลที่ ๗)	
- ป.ป.ร.	ประชาธิปไตย	บรมราชาธิราช
พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล	(รัชกาลที่ ๘)	
- อ.ป.ร.	อานันทมหิดล	บรมราชาธิราช
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช	มหิตลาธิเบศร์	รามาริบัติ
จักรีนฤเบดินทร์ สยามมินทราธิราชบรมนาถบพิตร	(รัชกาลที่ ๙)	
- ก.ป.ร.	ภูมิพลอดุลยเดช	บรมราชาธิราช

พระนามของพระราชินี

- สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๑)
- สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๒)
- สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๔)
- สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๕)
- สมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักด์ศจีบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๖)
- สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีบรมราชินี (พระราชินีในรัชกาลที่ ๗)
- สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (พระราชินีในรัชกาลที่ ๙)

ประกาศ เพิ่มเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ว่า ได้ทรงคำนึงถึงนามสกุลอันได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่ผู้สืบต่อจากราชตระกูลลงมาโดยสายต่าง ๆ นั้น ครั้นเมื่อล่วงกาลนานไปหลายชั้นชั่วบุรุษก็จะไปปะปนกันกับนามสกุลสามัญจนจะทราบไม่ได้ว่านามสกุลไหนสำหรับราชตระกูล เพราะไม่มีเครื่องหมาย เป็นที่สังเกต ทรงพระราชดำริเพื่อจะดำรงนามสกุลสำหรับราชตระกูลให้ยืนยงอยู่ชั่วกาลปาวสาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า บรรดานามสกุลซึ่งได้ทรงขานพระราชทานแก่ผู้สืบสายราชตระกูลทั้งปวงนั้น ให้มีคำว่า “ณ กรุงเทพ” เพิ่มท้ายนามสกุลนั้น ๆ เพื่อให้เป็นเครื่องหมายว่านามสกุลนั้นเป็นนามสกุลสำหรับราชตระกูล เช่น นามสกุล “มาลากุล” ซึ่งได้โปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่ผู้สืบสายจากสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ามหามาลา กรมพระยาบำราบปรปักษ์ นั้น ให้เพิ่มคำ “ณ กรุงเทพ” ลงข้างท้ายดังนี้ “มาลากุล ณ กรุงเทพ” และนามสกุล “พึงบุญ” ซึ่งโปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่จางวางโทพระยาประสิทธิศุภการหม่อมหลวงเพื่อจะให้เติมคำ “ณ กรุงเทพ” ข้างท้ายคือ “พึงบุญ ณ กรุงเทพ” ดังนี้ เป็นตัวอย่าง รวมความว่านามสกุลใดที่มีคำว่า “ณ กรุงเทพ” ข้างท้าย ให้พึงเข้าใจว่านามสกุลนั้นเป็นนามสกุลสำหรับราชตระกูลเพราะฉะนั้นห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดที่มีได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูลใช้คำ “ณ กรุงเทพ” เป็นนามสกุล หรือต่อท้ายนามสกุลของตน แม้แต่ผู้ที่ได้รับพระบรมราชานุญาตพิเศษให้ถือนามสกุลสำหรับราชตระกูลได้ เช่น พวกบุตรนายเจริญ ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของเจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมธร มิได้เป็นผู้สืบสายจากราชตระกูล แต่เจ้าพระยาอภัยราชามหายุติธรรมธรขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ถือนามสกุล “สุทัศน์” ได้ และโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วนั้นก็ให้คงใช้ แต่ว่า “สุทัศน์” เป็นนามสกุลตามพระบรมราชานุญาต แต่จะเติมคำ “ณ กรุงเทพ” ลงด้วยไม่ได้เป็นอันขาด

นามสกุลสำหรับราชตระกูลที่ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมขานพระราชทานแล้ว คือ

เจษฎวงกุล	ณ กรุงเทพ	วัชรวิวงศ์	ณ กรุงเทพ
นรินทรวงกุล	ณ กรุงเทพ	ชุมแสง	ณ กรุงเทพ
เทพหัสติน	ณ กรุงเทพ	สนิทวงศ์	ณ กรุงเทพ
มนตรีกุล	ณ กรุงเทพ	นิลรัตน์	ณ กรุงเทพ
อิสรางกูร	ณ กรุงเทพ	อรุณวงศ์	ณ กรุงเทพ
อินทรางกูร	ณ กรุงเทพ	กปิตถา	ณ กรุงเทพ
สุริยกุล	ณ กรุงเทพ	ปราโมช	ณ กรุงเทพ

พืงบุญ	ณ	กรุงเทพ	ศิริวงศ์	ณ	กรุงเทพ
ฉัตรกุล	ณ	กรุงเทพ	คนเจร	ณ	กรุงเทพ
ดารากร	ณ	กรุงเทพ	ลดาวัลย์	ณ	กรุงเทพ
ดวงจักร	ณ	กรุงเทพ	ชুমสาย	ณ	กรุงเทพ
สุทัศน์	ณ	กรุงเทพ	สุบรรณ	ณ	กรุงเทพ
อากรณ์กุล	ณ	กรุงเทพ	สิงหรา	ณ	กรุงเทพ
มาลากุล	ณ	กรุงเทพ	จักรพันธ์	ณ	กรุงเทพ
กล้วยไม้	ณ	กรุงเทพ	ภาณุพันธ์	ณ	กรุงเทพ
เดชาติวงศ์	ณ	กรุงเทพ	จิตรพงศ์	ณ	กรุงเทพ
พนมวัน	ณ	กรุงเทพ	นพวงศ์	ณ	กรุงเทพ
กุญชร	ณ	กรุงเทพ	สุประดิษฐ์	ณ	กรุงเทพ
ทินกร	ณ	กรุงเทพ	กฤดากร	ณ	กรุงเทพ
ทวิวงศ์	ณ	กรุงเทพ	ศุขสวัสดิ์	ณ	กรุงเทพ
ทองใหญ่	ณ	กรุงเทพ	สวัสดิวัฒน์	ณ	กรุงเทพ
เกษมสันต์	ณ	กรุงเทพ	ไชยยันต์	ณ	กรุงเทพ
กมลასน์	ณ	กรุงเทพ	อสุณี	ณ	กรุงเทพ
เกษมศรี	ณ	กรุงเทพ	สังข์ทัต	ณ	กรุงเทพ
ศรีธวัช	ณ	กรุงเทพ	ปัทมสิงห์	ณ	กรุงเทพ
ทองแถม	ณ	กรุงเทพ	อิศรเสนา	ณ	กรุงเทพ
ชুমพล	ณ	กรุงเทพ	พยัคฆเสนา	ณ	กรุงเทพ
เทวะกุล	ณ	กรุงเทพ	สหาฐ	ณ	กรุงเทพ
สวัสดิกุล	ณ	กรุงเทพ	รัชนิกร	ณ	กรุงเทพ
จันทรทัต	ณ	กรุงเทพ	รองทอง	ณ	กรุงเทพ
ชยางกูร	ณ	กรุงเทพ	อิศรศักดิ์	ณ	กรุงเทพ
วรวรรณ	ณ	กรุงเทพ	กำภู	ณ	กรุงเทพ
ดิศกุล	ณ	กรุงเทพ	นันทิศักดิ์	ณ	กรุงเทพ
โสภางค์	ณ	กรุงเทพ	วรัตน์	ณ	กรุงเทพ
โสณกุล	ณ	กรุงเทพ	นวรัตน์	ณ	กรุงเทพ
วัฒนวงศ์	ณ	กรุงเทพ	पालกะวงศ์	ณ	กรุงเทพ
เสนีวงศ์	ณ	กรุงเทพ	นรินทรกุล	ณ	กรุงเทพ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๘ เป็นวันที่ ๑๘/๑๘ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

๑. ภายหลังได้ประกาศให้เปลี่ยนคำ “ณ กรุงเทพ” ใช้เป็น “ณอยุธยา”

๒. ภายหลังได้ประกาศในรัชกาลที่ ๑ พระราชทานนามสกุลสำหรับราชตระกูลอีกคราวหนึ่ง ดูประกาศวันที่ ๕ มิถุนายน

ประกาศ แก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ฯ ให้ประกาศทราบทั่วกันว่าตามความในประกาศเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๕๘ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ผู้สืบสายแต่ราชสกุลใช้คำว่า “ณ กรุงเทพ” ต่อท้ายนามสกุลอีกชั้นหนึ่งนั้น บัดนี้ทรงพระราชดำริพิจารณาเห็นว่าคำว่า “กรุงเทพ” นั้นเป็นคำใช้นำนามมหานครอันเป็นราชธานี เช่น ใช้ว่า “กรุงเทพมหานครบวรทวารวดี ศรีอยุธยา” เป็นนามของพระนครศรีอยุธยา เมื่อเป็นราชธานี และใช้ว่า “กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์” เป็นนามของพระมหานครราชธานี ในปัจจุบันนี้ คำว่า “กรุงเทพ” จึงหมายความได้เป็น ๒ แห่งอยู่ คือว่าพระนครศรีอยุธยา หรือพระนครอมรรัตนโกสินทร์นี้ ไม่ชัดเจนว่าแห่งใด ก็พระบรมราชวงศ์นี้ เดิมเป็นสกุลมหาศาลอันหนึ่งอยู่ในพระนครศรีอยุธยา เมื่อเป็นราชธานี ควรจะใช้นามให้ตรงกับมูลเหตุแห่งพระราชพงศาวดารให้ชัดเจน จึงทรงกรุณาโปรดเกล้า ฯ ดำรัสสั่งให้เปลี่ยนนาม “ณ กรุงเทพ” ใช้นามว่า “ณ อยุธยา” แทนตั้งแต่วันมหาจักรีที่ ๖ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๘ เป็นต้นสืบไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

ประกาศ ห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุล ใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ขนานนามสกุล มี “ณ” นำหน้า เช่น “ณ นคร” เป็นต้น พระราชทานแก่ข้าราชการบางนายนั้น แต่พวกราชินิกุลหรือเป็นผู้ที่ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่าบรรพบุรุษของท่านผู้นั้น ๆ เป็นตระกูลข้าราชการหรือเศรษฐี คหบดี มีนิวาสสถานตั้งมั่นอยู่ ณ ที่นั้น ๆ มาช้านาน มีผู้นิยมนับถือและรู้จักอยู่โดยมากหรือมิฉะนั้น ก็ตัวผู้ที่ได้รับพระราชทานนามสกุลที่มี “ณ” นำหน้าอยู่ด้วย เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติอย่างที่ว่าแล้ว จึงพระราชทาน บัดนี้ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า ผู้ที่มีได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตนอยู่บ้างเป็นการผิดด้วยพระราชนิยม จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตนนอกจากนามสกุลที่โปรดเกล้าฯ ขนานพระราชทานเป็นอันขาด ส่วนผู้ที่ใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตนมาแล้วโดยยังมีได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ก็ให้ถอน “ณ” ออกเสีย ถ้าผู้ใดมีความปรารถนาจะใช้ “ณ” นำนามสกุลของตนต้องทำหนังสือทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตมาทางกรมราชเลขาธุการ และในหนังสือนั้นต้องชี้แจงให้ชัดเจนว่าตนมีสิทธิหรืออำนาจอันชอบธรรมอย่างใดที่ควรจะใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตนด้วย เพื่อจะได้ทรงพระราชวินิจฉัยในการที่จะพระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือไม่ ตามสมควรแก่เหตุการณ์และหลักฐานนั้น ๆ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ เป็นวันที่ ๑๘๖๑ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

รายนามราชสกุลวงศ์

อักษร ก.

๑. กปีตลา	กรมหมื่นภูบาลบริรักษ์
๒. กมลาศน์	กรมหมื่นราชศักดิ์สโมสร
๓. กฤดากร	กรมพระนเรศวรฤทธิ์
๔. กล้วยไม้	กรมหมื่นสุนทรธิบดี
๕. กัลยาณวงศ์	กรมหมื่นกวีพจนสุปรีชา
๖. กาญจนะวิชัย	กรมหมื่นชาญชัยบวรยศ
๗. กำภู	พระองค์เจ้าชายกำภู
๘. กิตติยากร	กรมพระจันทบุรีนฤนาถ
๙. กุญชร	กรมพระพิทักษ์เทเวศร์
๑๐. กุสุมา	กรมหมื่นเทพสุนทร
๑๑. เกษมศรี	กรมหมื่นทิวากรวงศ์ประวัติ
๑๒. เกษมสันต์	กรมหลวงพรหมวรานุรักษ์
๑๓. เกสรวา	กรมหมื่นอานุกาฬพิศาลศักดิ์
๑๔. โกเมน	กรมหมื่นเชษฐาธิเบนทร์

อักษร ค.

๑๕. คเนจร	กรมหมื่นอมเรนทรบดีนทร์
๑๖. คัคณางค์	กรมหลวงพิชิตปรีชากร

อักษร ง.

๑๗. งอนรถ	พระองค์ชายงอนรถ
-----------	-----------------

อักษร จ.

๑๘. จรูญโรจน์	กรมหมื่นจรัสพรปฏิภาณ
๑๙. จักรพงศ์	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ
๒๐. จักรพันธุ์	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมพระจักรพรรดิพงศ์
๒๑. จันทรหัต	กรมหมื่นวิจิตรวรณปรีชา
๒๒. จิตรพงศ์	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
๒๓. จิรประวัติ	กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดช
๒๔. จุฑาทุช	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมขุนเพ็ชรบูรณ์อินทราชัย
๒๕. เจษภูางกูร	เจ้าฟ้ากรมหลวงจักรเจษฎา

๒๖. ฉัตรกุล
๒๗. ฉัตรชัย

อักษร ฉ.

กรมหมื่นสุรินทรรักษ์
กรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน

๒๘. ชมพูนุท
๒๙. ชยางกูร
๓๐. ชุมพล
๓๑. ชุมสาย
๓๒. ชุมแสง
๓๓. ไชยันต์

อักษร ช.

กรมขุนเจริญผลพูลสวัสดิ์
กรมหมื่นพงษาดิศรมหิป
กรมหลวงสรรพลทิธิประสงค์
กรมขุนราชสีหวิกรม
กรมหลวงสรรพศิลป์ปรีชา
กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัย

๓๔. ดวงจักร
๓๕. ดารากร
๓๖. ดิศกุล
๓๗. เดชาติวงศ์

อักษร ค.

กรมหมื่นณรงค์หริรักษ์
กรมหมื่นศรีสุเทพ
สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ
กรมสมเด็จพระเดชาดิศร

๓๘. โตะษะณีย์

อักษร ต.

พระองค์เจ้าชายโตลิณี

๓๙. ทวีวงศ์
๔๐. ทองแถม
๔๑. ทองใหญ่
๔๒. ทัพพะกุล
๔๓. ทินกร
๔๔. เทพหัสดิน
๔๕. เทวกุล

อักษร ท.

กรมหมื่นภูธเรศธำรงค์ดี
กรมหลวงสรรพสาตรศุภกิจ
กรมหลวงประจักษ์ศิลปาคม
กรมหมื่นจิตรภักดี
กรมหลวงภูวเนตรนรินทรฤทธิ์
เจ้าฟ้ากรมหลวงเทพหริรักษ์
สมเด็จพระยาเทวะวงศัวโรปการ

อักษร น.

๔๖. นพวงษ์	กรมหมื่นมเหศวรศิววิลาส
๔๗. นรินทรกุล	กรมหลวงนรินทรเทวี
๔๘. นรินทรางกูร	เจ้าฟ้ากรมหลวงนรินทร์ธรมเรศ
๔๙. นวรัตน์	กรมหมื่นสถิตยธำรงสวัสดิ์
๕๐. นันทวัน	พระองค์เจ้าชายนันทวัน
๕๑. นันทิศกดิ์	พระองค์เจ้าชายเริงคนอง
๕๒. นิยมิศร	พระองค์เจ้าชายนิยม
๕๓. นิลรัตน์	กรมหมื่นอลงกฎกิจปรีชา
๕๔. นีรสิงห	พระองค์เจ้าชายเณร

อักษร บ.

๕๕. บรรยงกะเสนา	กรมขุนธิเบศร์บวร
๕๖. บริพัตร	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต

อักษร ป.

๕๗. ประวิตร	กรมหลวงปราจิณกิติบดี
๕๘. ปราโมช	กรมขุนวรจักรธรานุภาพ
๕๙. ปัทมสิงห์	พระองค์เจ้าชายบัว
๖๐. ปาลกะวงศ์	กรมหมื่นนราเทเวศร์
๖๑. ปียากร	พระองค์เจ้าชายเปียก

อักษร พ.

๖๒. พนมวัน	กรมพระพิพิธโภคภูเบนทร์
๖๓. พยัคฆเสนา	พระองค์เจ้าชายเสื่อ
๖๔. พรหม	พระองค์เจ้าชายพรหมเมศ
๖๕. พึ่งบุญ	กรมหลวงรักษัธรมเรศ
๖๖. เพ็ญพัฒน์	กรมหมื่นพิไชยมหินทโรดม
๖๗. ไพฑูรย์	กรมหมื่นสนิทนเรนทร์

อักษร ภ.

๖๘. ภาณุพันธุ์	สมเด็จพระเจ้าฟ้า ฯ กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช
๖๙. ภาณุมาศ	พระองค์เจ้าชายภาณุมาศ
๗๐. ภูมรินทร์	พระองค์เจ้าชายภูมรินทร์

๗๑. มนตรีกุล
๗๒. มรกฎ
๗๓. มหากุล
๗๔. มหิตล
๗๕. มาลากุล

๗๖. ยุคนธรานนท์
๗๗. ยุคันธร
๗๘. ยุคล

๗๙. รพีพัฒน์
๘๐. รongทอง
๘๑. รังสิต
๘๒. รังสีเสนา
๘๓. รัชนิกร
๘๔. รัชนี
๘๕. รุจะวิชัย
๘๖. เรณูนันทน์

๘๗. ลดาวัลย์
๘๘. ลำยอง

๘๙. วรรัตน์
๙๐. วรวรรณ
๙๑. วรวุฒิ
๙๒. วัชรวิวงศ์
๙๓. วัฒนวงศ์
๙๔. วิบูลยพรรณ
๙๕. วิสุทธิ
๙๖. วุฒิชัย

อักษร ม.

เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษมนตรี
กรมขุนสถิตย์สถาพร
กรมหลวงมหิศวรินทรากรมเรศร์
สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมหลวงสงขลานครินทร์
สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมพระยาบำราบปรปักษ์

อักษร ย.

พระองค์เจ้าชายยุคนธร
กรมหมื่นอนันตการฤทธิ
สมเด็จพระเจ้าฟ้า ๑ กรมหลวงลพบุรีราเมศร์

อักษร ร.

กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ
กรมหมื่นสิทธิสุขุมการ
สมเด็จพระ ๑ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร
พระองค์เจ้าชายโย
พระองค์เจ้าชายรัชนิกร
กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
พระองค์เจ้าชายรุจาวรรณวิ
พระองค์ชายเรณู

อักษร ล.

กรมหมื่นภูมินทรศักดิ์
พระองค์ชายลำยอง

อักษร ว .

กรมหมื่นพิศาลบรรณรักษ์
กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์
พระองค์เจ้าชายวรวุฒิอาภรณ์
กรมพระเทเวศร์วัชรินทร์
กรมขุนมรุพงศ์ศิริพัฒน์
พระองค์เจ้าชายวิบูลยพรรณรังษี
พระองค์เจ้าชายบวรวิสุทธิ
กรมหลวงสิงหวิกรมเกรียงไกร

อักษร ศ.

๙๗. ศรีธวัช	กรมขุนสิริธวัชสังกาศ
๙๘. ศิริวงศ์	สมเด็จพระบรมราชมาตามหัยกาเธอ กรมหมื่นมาตยาพิทักษ์
๙๙. สุขสวัสดิ์	กรมหลวงอดิศรอุดมเดช
๑๐๐. โศภางค์	พระองค์เจ้าชายศรีเสาวภาคย์

อักษร ส.

๑๐๑. สนิทวงษ์	กรมหลวงวงศาธิราชสนิท
๑๐๒. สวัสดิกุล	กรมพระสมมตอมรพันธุ์
๑๐๓. สวัสดิวัตน์	สมเด็จพระ ๗ กรมพระสวัสดิวัตน์วิศิษฐ์
๑๐๔. สหาวุธ	พระองค์เจ้าชายชุมแสง
๑๐๕. สังขทัต	กรมขุนนราอนุชิต
๑๐๖. สายสนั่น	พระองค์เจ้าชายสนั่น
๑๐๗. สิงหรา	กรมหลวงบดินทรไพศาลโสภณ
๑๐๘. ลีสังข์	พระองค์เจ้าชายลีสังข์
๑๐๙. สุทัศน์	กรมหมื่นไกรสรวิจิต
๑๑๐. สุทัศน์ีย์	พระองค์เจ้าชายสุทัศน์นิภาธร
๑๑๑. สุธารส	พระองค์เจ้าชายสุธารส
๑๑๒. สุนทรกุล ณ ชลบุรี	กรมขุนสุนทรภูเบศร์
๑๑๓. สุบรรณ	กรมขุนกวนัณยนฤเบนทรธิบาล
๑๑๔. สุประดิษฐ	กรมหมื่นวิษณุถนินภาธร
๑๑๕. สุริยกุล	กรมพระรามอิศเรศ
๑๑๖. สุริยง	กรมหมื่นไชยาศรีสุริโยภาส
๑๑๗. เสนีวงศ์	กรมหลวงเสนีบริรักษ์
๑๑๘. โสณกุล	กรมขุนพิทยลาภพฤฒิธาดา

อักษร ห.

๑๑๙. หัตดินทร	กรมหมื่นบริรักษ์นรินทรฤทธิ
---------------	----------------------------

อักษร อ.

๑๒๐. อนุชะศักดิ์	พระองค์เจ้าชายอนุช
๑๒๑. อรณพ	กรมหมื่นอุดมรัตนราช
๑๒๒. อรุณวงษ์	กรมหลวงวรศักดิ์ดาพิศาล
๑๒๓. อสุณี	กรมหมื่นเสนีเทพ
๑๒๔. อาภรณ์กุล	เจ้าฟ้าชายอาภรณ์
๑๒๕. อาภากร	กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์
๑๒๖. อินทรางกูร	กรมหมื่นอินทรพิพิธ
๑๒๗. อิศระศักดิ์	เจ้าฟ้าอิศราพงษ์
๑๒๘. อิศรเสนา	กรมหมื่นกษัตริย์ศรีศักดิ์เดช
๑๒๙. อิศรางกูร	เจ้าฟ้ากรมขุนอิศรานุรักษ์
๑๓๐. อุไรพงศ์	กรมหมื่นอดุลยลักษณสมบัติ

ประกาศ
ห้ามไม่ให้เอานามพระมหานคร
และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย
มาใช้เป็นนามสกุล

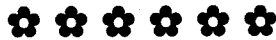
มหาเสวกโท พระยาศรีสุนทรโวหาร ผู้ช่วยราชเลขาธิการ รับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ สั่งว่า ได้ทอดพระเนตรเห็นนามผู้หนึ่งใช้นามสกุลของตนเองว่า “รามบุตร” และอีกผู้หนึ่งใช้นามว่า “เทพนคร” ทรงดำริว่าศัพท์ “ราม” นี้เป็นศัพท์สำหรับใช้เป็นพระบรมนามาภิไธยของพระเจ้าแผ่นดินทั่วไป และคำว่า “เทพนคร” นี้ก็เป็นสามัญนาม คือว่า ถ้าเมืองใดเป็นราชธานีก็เรียกเมืองนั้นว่า “เทพนคร” ได้ อันศัพท์ที่เป็นพระบรมนามาภิไธย และนามเมืองที่เป็นราชธานีเช่นนี้หาสมควรที่สามัญชนจะเอามาใช้เป็นนามสกุลของตนไม่

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศห้ามอย่าให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาศัพท์ที่เป็นพระบรมนามาภิไธยมาตั้ง หรือเอามาประกอบกับศัพท์อื่นตั้งเป็นนามสกุลของตน และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดตั้งนามสกุลของตนให้พ้องกับนามเมือง ซึ่งเคยเป็นราชธานีมาแล้วแต่ก่อนหรือในปัจจุบันนี้ ห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใด ตั้งนามสกุลของตนว่า “เทพนคร” ด้วย เว้นแต่พระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ ส่วนผู้ที่ตั้งนามสกุลของตนไว้แล้ว ในเกณฑ์ที่ต้องห้ามตามประกาศนี้ โดยมีได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษไซ้ร ก็ให้รีบถอนนามสกุลนั้นเสีย

ได้จดศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธยและนามราชธานีไว้ข้างท้ายประกาศนี้ เพื่อเป็นอุทาหรณ์ด้วย
ประกาศมา ณ วันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ เป็นวันที่ ๘๙๓๙ ในรัชกาลปัจจุบัน

ศัพท์ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย

อธิป	ประชาธิป
อินท์ อินทร์	บพิตร
อวสินทร์	ปรเมศร์ ปรเมศวร
อิศร อิศวร	พิชญ
กฤษณ	ภูมิป
ขัตติย	มหิป มหิบาล
จักรี	มหิศร มหิศ์วร
เทวะ เทพ	ราชะ
ธรณินทร์	รามะ
ธรณิศร์	ราชพ
นฤป	วิศณ
นฤบดี	ศุลี
นฤบาล	สั๊ก สั๊กกร
นฤเบศร์	สยามมินทร์
นรินทร์ นเรนทร์	หริวงค์
นริศร นเรศวร นเรศ์วร	

รายนามเมืองในเกณฑ์ห้าม
ตามประกาศพระบรมราชโองการเรื่องใช้นามสกุลพ้องกับนามพระมหานคร

นามต้องห้าม	หมายเหตุ
๑. เทพนคร ๒. มหานคร ๓. ราชนคร ๔. กรุงเทพ ๕. กรุงศรี ๖. เทพธานี ๗. มหาธานี ๘. ราชธานี ๙. เทพบุรี ๑๐. มหาบุรี ๑๑. นครหลวง ๑๒. นครรม ๑๓. อยุรยา (หรือ อยุทธยา) ๑๔. อโยธยา ๑๕. อโยชนียา <p style="text-align: center;">ในเขตพระมหานคร</p> ๑๖. รัตนโกสินทร์ ๑๗. บางกอก ๑๘. ธนบุรี <p style="text-align: center;">ในมณฑลกรุงเก่า</p> ๑๙. ทวารวดี (ทวาราวดี) ๒๐. เทพทวารวดี ๒๑. กรุงเก่า ๒๒. ลพบุรี ๒๓. สิงห์บุรี ๒๔. สรรคนบุรี	ตั้งแต่ ๑ ถึง ๑๒ เป็นศัพท์ที่ใช้เรียกนามเมืองหลวง คือ ที่เสด็จสถิตของพระเจ้าแผ่นดิน และที่ตั้งรัฐบาล ไม่จำกัด สำหรับเมืองใดโดยจำเพาะ ตั้งแต่ ๑๓ ถึง ๑๕ เป็นศัพท์ที่ใช้เรียกกรุงเก่า และกรุงรัตนโกสินทร์ } นามกรุงเดี่ยวนี } กรุงเก่า

	นามต้องห้าม	หมายเหตุ
	<u>ในมณฑลนครสวรรค์</u>	
	๒๕. นครสวรรค์	
	๒๖. ไชยนาท (หรือชัยนาท)	
	๒๗. กำแพงเพชร	
	<u>ในมณฑลพิษณุโลก</u>	
	๒๘. พิษณุโลก	}
	๒๙. โอมบุรี	
	๓๐. พิจิตร	
	๓๑. พิไชย	
	๓๒. สุโขทัย	
	๓๓. สวรรคโลก	}
	๓๔. ศรีสัชชนาลัย	
	๓๕. เพ็ชรบูรณ์	
	<u>ในมณฑลอุบลราชธานี</u>	
	๓๖. อุบลราชธานี	
	<u>ในมณฑลนครราชสีมา</u>	
	๓๗. นครราชสีมา	}
	๓๘. โคราช	
	<u>ในมณฑลปราจีน</u>	
	๓๙. ปราจีนบุรี (หรือปราจีน)	
	<u>ในมณฑลจันทบุรี</u>	
	๔๐. จันทบุรี	}
	๔๑. จันทบูร	
	<u>ในมณฑลนครศรีธรรมราช</u>	
	๔๒. นครศรีธรรมราช	}
	๔๓. นคร	
	๔๔. ศรีธรรมราช	
	๔๕. สิริธรรม	
	๔๖. สงขลา	
	๔๗. พัทลุง	

	นามต้องห้าม	หมายเหตุ
	<p style="text-align: center;"><u>ในมณฑลสุราษฎร์</u></p> <p>๔๘. ชุมพร ๔๙. ไชยา</p> <p style="text-align: center;"><u>ในมณฑลราชบุรี</u></p> <p>๕๐. ราชบุรี ๕๑. เพชรบุรี ๕๒. บางช้าง ๕๓. อัมพวา</p> <p style="text-align: center;"><u>ในมณฑลนครชัยศรี</u></p> <p>๕๔. นครปฐม ๕๕. นครไชยศรี ๕๖. นครไชยศิลป์ ๕๗. ศรีวิชัย ๕๘. ศิริไชย ๕๙. สุพรรณบุรี ๖๐. อุทอง ๖๑. สุวรรณภูมิ (สุพรรณภูมิ)</p> <p style="text-align: center;"><u>ในมณฑลพายัพ</u></p> <p>๖๒. เชียงใหม่ ๖๓. นวรัฐ นพรัฐ นวราชฐ ฯลฯ ๖๔. นพาลี ๖๕. นครลำพูน ๖๖. ลำภูนไชย ๖๗. หริภุญไชย ๖๘. เชียงราย ๖๙. เชียงแสน ๗๐. ห้างหลวง</p> <p style="text-align: center;"><u>ในมณฑลมหाराษฎร์</u></p> <p>๗๑. นครลำปาง ๗๒. นครน่าน</p>	<p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">แหล่งเดิมของราชินิกุล จึงต้องรวมไว้ในเกณฑ์ห้าม</p> <p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">ต้องลงเกณฑ์เพราะเป็นราชสำนัก</p> <p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">นามเมืองนครชัยศรี</p> <p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">นามเมืองอุทอง</p> <p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">นามนครเชียงใหม่</p> <p style="text-align: center;">}</p> <p style="text-align: center;">นามนครลำพูน</p>

ประกาศ

ห้ามไม่ให้เอานามพระมหานคร มาประกอบกับศัพท์อื่นมาใช้เป็นนามสกุล

มหาเสวกโท พระศรีสุนทรโวหาร ผู้ช่วยราชเลขาธิการรับพระบรมราชโองการใส่เกล้า ฯ ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้า ฯ ดำรัสสั่งว่า ได้ทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่ามีผู้จดทะเบียนใช้นามสกุลของตนว่า “วงษนคร” ทรงพระราชดำริว่า คำว่า “นคร” นี้เป็นนามเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งเคยเป็นราชธานีมาแล้วแต่ก่อน และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ออกประกาศห้ามมิให้เอามาใช้เป็นนามสกุล ความแจ้งอยู่ในประกาศลงวันที่ ๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ นั้นแล้ว บัดนี้มีผู้คิดหลีกเลี่ยงเอาคำว่า “นคร” ประกอบกับศัพท์อื่น ใช้เป็นนามสกุล เช่น “วงษนคร” ดังนี้ ถ้าจะปล่อยให้หลีกเลี่ยงได้ เช่นนั้นก็จะมีผู้เอานามกรุงเทพมหานคร หรือกรุงศรีอยุธยา ประกอบกับศัพท์อื่นใช้เป็นนามสกุลของตน เช่น “วงษกรุงเทพ” หรือ “วงษอยุธยา” ดังนี้เป็นต้น เป็นการหาสมควรไม่

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้ประกาศห้ามไว้ว่า อย่าให้ผู้หนึ่งผู้ใดเอาศัพท์ที่ใช้เป็นนามเมือง ซึ่งเคยเป็นราชธานีมาแล้วแต่ก่อนหรือปัจจุบันนี้ประกอบกับศัพท์อื่นใช้เป็นนามสกุล เว้นแต่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ

ส่วนผู้ที่ตั้งนามสกุลของตนไว้แล้วในเกณฑ์ศัพท์ที่ต้องห้ามตามประกาศนี้โดยมิได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษ เช่น “วงษนคร” นี้เป็นต้น ก็ให้รีบถอนนามสกุลนั้นเสีย

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ สิงหาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๙

ประกาศให้หม่อมเจ้าใช้นามสกุล

มีพระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ว่า ประเพณีออกนามหม่อมเจ้าที่ใช้นามแต่ก่อนยอมใช้นามพระบิดาต่อให้ปรากฏว่าเป็นหม่อมเจ้าในกรมใดหรือพระองค์ใด ทรงพระราชดำริว่า บัดนี้ ได้พระราชทานนามสกุลสำหรับต่างกรมและพระองค์เจ้าแล้ว ให้ใช้นามสกุลต่อนามหม่อมเจ้าแทนใช้นามกรอย่างแต่ก่อน แต่หม่อมเจ้าซึ่งทรงสถาปนาให้มีพระเกียรติยศเป็นพระองค์เจ้านั้นไม่ต้องใช้นามสกุลต่อท้ายพระนาม

อนึ่ง สร้อย ณ อยุรยา นั้น ถ้าเป็นหม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์ หม่อมหลวง ไม่ต้องใช้ เพราะมีคำแสดงศักดิ์ในราชตระกูลปรากฏอยู่แล้ว

ประกาศมา ณ วันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๒ เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน.

**กฎหมาย ระเบียบ
คํานําหน้านาม**

การใช้คำนำหน้านามของคนไทย

ความเป็นมา

นับแต่โบราณกาลมา คนไทยมีการใช้คำนำหน้าชื่อมาอย่างต่อเนื่องทั้งในราชสำนัก ซึ่งเป็นผู้สืบสายราชตระกูล ข้าราชการบริพาร รวมถึงข้าราชการ ที่มีบรรดาศักดิ์หรือได้รับราชทินนาม สำหรับสามัญชนทั่วไปทั้งเด็ก ผู้ชาย และสตรี ก็มีคำนำหน้านามใช้ เช่น หนูนั่น หนูนี เด็กนั้น เด็กนี้ นายนั้น นายนี้ อ้าย อี และอ้าแดง เป็นต้น

จวบจนถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ภายหลังที่พระองค์ท่านได้พระราชทานพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ให้คนไทยใช้แล้ว จึงได้มีพระราชดำริว่า คำนำนามที่ใช้กันอยู่ในบัดนี้ ยังไม่มีหลักฐานหรือหลักเกณฑ์เป็นที่แน่นอน จึงใช้สับสนกัน ไม่เป็นระเบียบไม่สามารถแสดงให้ผู้ที่ได้ยินได้ฟังทราบได้ว่ามีอายุเพียงใด กำหนดในตระกูล ชุนนางชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นบุตรสามัญชน ดังนั้นเพื่อให้ประจักษ์ความเหล่านี้ และเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดในเหตุทั้งปวง จึงได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำหน้านามสตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๖๐ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำหน้าเด็ก พ.ศ. ๒๔๖๔ ขึ้นบังคับใช้เป็นครั้งแรก

การใช้คำนำหน้านามในปัจจุบัน

การใช้คำนำหน้านามนับแต่รัชกาลที่ ๖ เป็นต้นมา พระองค์ท่านได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนไว้แล้ว แต่ก็ได้มีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย และตามกระแสของสิทธิเสรีภาพความเท่าเทียมกันของบุคคลในสังคม จนถึงปัจจุบันมีแนวทางการใช้คำนำหน้านาม ดังนี้

กรณีเด็ก คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีลงมา

(๑) เด็กผู้ชาย ให้ใช้คำว่า “เด็กชาย”

(๒) เด็กผู้หญิง ให้ใช้คำว่า “เด็กหญิง”

กรณีชาย คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๑๕ ปีขึ้นไป ให้ใช้คำว่า “นาย”

กรณีหญิง

(๑) หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปี บริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรส ให้ใช้คำว่า “นางสาว”

(๒) หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว ให้ใช้คำว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ก็ได้ตามความสมัครใจ

(๓) หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หากต่อมากการสมรสได้สิ้นสุดลง ให้ใช้คำว่า “นาง”

หรือ “นางสาว” ก็ได้ตามความสมัครใจ

กรณีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

(๑) กรณีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า และมีสามีแล้ว ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” หรือ “ท่านผู้หญิง” แล้วแต่กรณีตามบรรดาศักดิ์ของสามี แต่หากเป็นสตรีผู้ที่ไม่อยู่ในพระราชวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) ให้ใช้คำนำหน้านามตามเดิม เว้นแต่เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้วให้ใช้ว่า “ท่านผู้หญิง”

(๒) กรณีสตรีที่เป็นนางกำนัลหรือพนักงาน มีความดีความชอบได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ให้ใช้คำว่า “คุณ”

(๓) กรณีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษขึ้นไป ให้ใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง”

(๔) กรณีสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ตติยจุลจอมเกล้า และจตุตถจุลจอมเกล้า ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง”

(๕) สตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นจตุตถจุลจอมเกล้าขึ้นไป และยังไม่มีส่วนให้ใช้คำว่า “คุณ”

กรณีผู้ที่มียศ

บุคคลที่มียศทั้งข้าราชการทหาร ตำรวจ สามารถใช้ยศที่ได้รับแต่งตั้งหรือได้รับพระราชทาน เป็นคำนำหน้านามได้

กรณีพระภิกษุ สามเณร

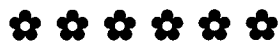
กรณีการใช้คำนำหน้านามหรือแก้ไขคำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร จะดำเนินการได้ เฉพาะในทะเบียนบ้าน (ทร. ๑๔) ของวัดเท่านั้น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การใช้ ดังนี้

(๑) กรณีสามเณร ให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วยชื่อตัว และชื่อสกุล

(๒) กรณีพระภิกษุที่ยังไม่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วยชื่อตัวและชื่อสกุล

(๓) กรณีพระภิกษุที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์แล้ว ให้ใช้สมณศักดิ์นำหน้า แล้ววงเล็บชื่อตัวและชื่อสกุลต่อท้าย

(๔) กรณีพระภิกษุที่สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป ให้ใช้คำว่า “พระมหา” เป็นคำนำหน้านาม แล้วตามด้วยชื่อตัว ชื่อสกุล

พระราชบัญญัติ

ค่านำน่านามหญิง

พ.ศ. ๒๕๕๑

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

เป็นปีที่ ๖๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยค่านำน่านามหญิง

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติค่านำน่านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศ ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบการใช้ค่านำน่านามหญิงเป็นอย่างอื่นตามที่มี กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๔ หญิงซึ่งมีอายุ ๑๕ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และยังไม่ได้จดทะเบียนสมรสให้ใช้ค่านำน่านามว่า “นางสาว”

มาตรา ๕ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว จะใช้ค่านำน่านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา ๖ หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว หากต่อมาการสมรสได้สิ้นสุดลงจะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์
นายกรัฐมนตรี

พระราชกฤษฎีกา ให้ใช้คำนำนามสตรี

มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้า ๆ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า คำนำนามสตรี ซึ่งใช้เรียกกันอยู่ในบัดนี้ ยังไม่มีหลักฐานเป็นที่แน่นอน จึงใช้สลับสั่นกันไปไม่เป็นระเบียบ ทรงพระราชดำริ เพื่อจะให้คำนำนามสตรี มีระเบียบเป็นหลักฐาน จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ พระราชทานพระราชกฤษฎีกา ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนืองอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และราชทินนามแล (๓) ผู้ที่จะยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมแลนามสกุลของตน ตัวอย่าง-เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มียศบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง-เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียก ฤาเขียนโดยปกติ (ไม่ใช่ราชการ) จะใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้ ตัวอย่าง-เช่น “นางเอกะวัต” เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยาลงมา ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น ต่างว่าสามีเป็นหลวงเอกะวัตวิสิฐเรียกรรยาว่า “นางเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๒ สตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา แม้ผู้นั้นจะได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน ฤามีได้รับพระราชทานก็ดี ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น “คุณหญิงเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๓ สตรีผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าฝ่ายใน แม้มีสามีที่มีบรรดาศักดิ์ ต่ำกว่าชั้นพระยา ก็ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้ด้วยแลให้ใช้ราชทินนามของสามีเข้าประกอบดังในข้อ ๒

ข้อ ๔ สตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นเจ้าพระยา แลเป็นผู้ได้รับพระราชทานเครื่องยศด้วยแล้ว ให้ใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง” เป็นคำนำประกอบด้วยราชทินนามของสามี

ตัวอย่าง-เช่น “ท่านผู้หญิงมุขมนตรี” เป็นต้น

ถ้ายังมีได้รับพระราชทานเครื่องยศอย่างท่านผู้หญิง ให้ใช้คำนำเหมือนภรรยาชั้นพระยาดังในข้อ ๒ นั้น

ข้อ ๕ สตรีที่จะใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามได้นั้น เฉพาะแต่ผู้ที่เป็นเอกภรรยา จำพวกเดียว นอกนั้นให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำ

ข้อ ๖ สตรีผู้ที่อยู่ในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) แม้เมื่อมีสามีแล้ว ก็ยังให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำนามของตนได้ต่อไป แล

(ก) ถ้ามีสามีเป็นผู้ที่ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้นามสกุลของสามีเข้าประกอบนามของตน ตัวอย่าง - เช่น หม่อมหลวงวิไล ภรรยา นายแดง เอกะวัต ใช้ว่า “หม่อมหลวงวิไล เอกะวัต” ดังนี้ เป็นต้น

(ข) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ ก็ให้ใช้ราชทินนามของสามีประกอบกับนามของตน ตัวอย่าง - เช่น หม่อมราชวงศ์วิลาศ ภรรยา หลวงเอกะวัตวิสิฐ ใช้ว่า “หม่อมราชวงศ์วิลาศ เอกะวัตวิสิฐ” ดังนี้ เป็นต้น

อนึ่ง ถึงแม้ว่าสามีจะเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์สูงเท่าใด ๆ ก็ดี ให้สตรีผู้เป็นเชื้อราชตระกูลคงใช้บรรดาศักดิ์เดิมของตน เว้นแต่ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้บรรดาศักดิ์ท่านผู้หญิงแทน

ข้อ ๗ สตรีที่มีคำนำนามว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” แล “นาง” ตามที่กล่าวมาในข้อ ๑ ข้อ ๒ ข้อ ๓ แล ข้อ ๔ นั้น ให้พึงเข้าใจว่าเฉพาะสำหรับผู้อื่นกล่าวถึงถ้าเขียนนามของตนเองไซ้รไม่ต้องมีคำนำนามด้วย

ตัวอย่าง - เช่น “แยม มุขมนตรี” “นวล เอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

ข้อ ๘ ท่านผู้หญิง คุณหญิง แลภรรยาข้าราชการที่ถึงแก่อสัญกรรม ถึงแก่อนิจกรรม และถึงแก่กรรมแล้ว ผู้จะกล่าวถึงให้คงใช้คำว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” แล “นาง” เป็นคำนำอยู่ตามเดิม แต่ต้องออกนามตัวด้วย

ตัวอย่าง - เช่น “ท่านผู้หญิงยี่ม มุขมนตรี” “คุณหญิงเนียน เอกะวัตวิสิฐ” แล “นางแนบ เอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

แต่ถ้าจะลงนามของตนเอง ก็ให้ปฏิบัติตามข้อ ๗

ข้อ ๙ หม่อมห้ามเจ้านาย (ก) ถ้าเป็นผู้ที่มีได้เนื่องในพระราชวงศ์ ให้ใช้คำว่า “หม่อม” นำนามของตน ประกอบด้วยนามสกุลของสามี (ข) ถ้าเป็นผู้ที่เนื่องในพระราชวงศ์ (คือหม่อมราชวงศ์ และหม่อมหลวง) ให้คงใช้บรรดาศักดิ์นำตามเดิม

ข้อ ๑๐ ให้เสนาบดีกระทรวงวัง เป็นเจ้าหน้าที่รักษาพระราชกฤษฎีกานี้ ประกาศมา ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ เป็นวันที่ ๒๔๓๖ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยค่านำนามสตรีเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๖๔

เจ้าพระยาธรรมธาดาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า สตรีที่มีตำแหน่งเป็นนางกำนัล หรือพนักงานซึ่งได้รับราชการฉลองพระเดชพระคุณใกล้ชิดพระองค์นั้น สมควรที่จะกำหนดค่านำนามเพื่อเป็นเครื่องหมายชั้นบรรดาศักดิ์หรือความดีความชอบให้ผิดกับสามัญสตรีประการ ๑ อีกประการ ๑ พระราชกฤษฎีกาเดิมที่ได้ประกาศ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๐ นั้น บัดนี้ ความได้ทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท ว่ายังมีผู้เข้าใจผิดใช้ค่านำนามไม่ต้องตามพระราชกฤษฎีกาอันเป็นพระราชนิยามอยู่บ้าง เพื่อเป็นหลักฐานในราชการต่อไป จึงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาเพิ่มเติมและบรรยายข้อความให้เป็นที่เข้าใจชัดเจน ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ สตรีที่เป็นนางกำนัลหรือพนักงาน ถ้าบิดามีบรรดาศักดิ์ตั้งแต่พระยาขึ้นไป อย่าง ๑ หรือมีความดีความชอบได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าอีกอย่าง ๑ ให้ใช้ค่านำนางกำนัลหรือพนักงานนั้นว่า “คุณ” ตลอดเวลาที่รับราชการฉลองพระเดชพระคุณหรือดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกเครื่องราชอิสริยาภรณ์อยู่นั้น

ข้อ ๒ สตรีที่บิดามีบรรดาศักดิ์ดังความข้อ ๑ นั้น ถ้าได้ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีตำแหน่งเป็นนางกำนัลหรือพนักงานเป็นพิเศษแล้ว ก็ให้ใช้ค่านำนามว่า “คุณ” ประดุจเดียวกันตลอดเวลาที่ทรงพระมหากรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งพิเศษอยู่นั้น

ข้อ ๓ ตามความในข้อต่าง ๆ แห่งพระราชกฤษฎีกาเดิมนั้น ให้พึงเป็นที่เข้าใจในพระราชนิยามดังจะได้บรรยายต่อไปนี้

(ก) ตามความในข้อ ๑ (ค) นั้น จะใช้คำว่า “นาง” เป็นค่านำราชทินนามของสามีได้แต่เฉพาะเอกภรรยา ส่วนภรรยาอื่นนั้นให้ใช้คำว่า “นาง” นำนามสกุลของสามี

(ข) ตามความในข้อ ๕ ซึ่งมีว่า นอกจากเอกภรรยาให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นค่านำนั้น ค่านำนามสกุลของสามีเช่นเดียวกัน

ข้อ ๔ นอกจากข้อความที่ได้กำหนดเพิ่มเติมหรือบรรยายมาแล้วนี้ ให้คงปฏิบัติไปตามพระราชกฤษฎีกาเดิมจงทุกประการ

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๔ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก

พ.ศ. ๒๔๖๔

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า จำเดิมแต่ได้พระราชทานพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีมาแล้วนั้นก็ปรากฏว่าเป็นหลักฐานแน่นอนดีขึ้นกว่าเมื่อยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนด จึงได้ทรงพระราชปรารภถึงคำนำนามเด็กว่า ที่ใช้กันอยู่ในเวลานี้ต่าง ๆ นานา ทั้งไม่มีหลักเกณฑ์อันใดที่จะแสดงให้ผู้ที่ได้ยินได้ฟังทราบได้ว่ามีอายุเพียงใด กำเนิดในตระกูลขุนนางชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นบุตรสามัญชน เพื่อให้ประจักษ์ความเหล่านี้ แลเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดในเหตุที่บังพวจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ คำว่า “เด็ก” ในที่นี้ ให้พึงเป็นที่เข้าใจว่า ผู้ที่มีอายุแต่ ๑๕ ปีลงมา คำว่า “บุตร” ให้พึงเป็นที่เข้าใจว่า ผู้ที่สืบสายโลหิตทางตระกูลบิดา ไม่เกี่ยวแก่บุตรบุญธรรมหรือบุตรติดมารดา ซึ่งตระกูลของบิดาเดิมไม่ใช่ข้าราชการชั้นสัญญาบัตร

ข้อ ๒ เด็กที่เป็นบุตรของข้าราชการชั้นสัญญาบัตร ชาย-ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นายน้อย” หญิง-ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “นางน้อย”

ตัวอย่าง เช่น ชายชื่อสิริ ใช้คำนำนามว่า “นายน้อย สิริ” หญิงชื่อศรี ใช้คำนำนามว่า “นางน้อย ศรี” เป็นต้น

ข้อ ๓ เด็กที่เป็นบุตรสามัญชน ให้ใช้คำว่า “เด็กชาย” หรือ “เด็กหญิง” เป็นคำนำนาม
ตัวอย่าง เช่น “เด็กชาย สิริ” “เด็กหญิง ศรี” เป็นต้น

ข้อ ๔ ส่วนเด็กที่เป็นเชื้อราชตระกูลหรือที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดคำนำนามไว้เป็นอย่างอื่นแล้วนั้น ให้คงใช้คำนำนามตามชั้นบรรดาศักดิ์ แลที่ได้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดไว้เดิมนั้น ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

ประกาศมา ณ วันที่

พระพุทธศักราช ๒๔๖๔

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบันนี้. (คือสมัยรัชกาลที่ ๖)

ประกาศ

ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก

พ.ศ. ๒๕๖๔

เจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี เสนาบดีกระทรวงวัง รับพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศทราบทั่วกันว่าตั้งแต่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็กมาแล้วนั้น ได้ทรงทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า มีบุคคลบางจำพวกได้บังเกิดความเข้าใจผิดคิดเห็นไปต่าง ๆ นา ๆ ล้วนผิดเพี้ยนจากความตั้งพระราชหฤทัยดี ซึ่งได้แสดงปรากฏในพระราชกฤษฎีกานั้นทุกประการ

แท้จริงเมื่อก่อนที่ได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ และ ๒๔๖๔ นั้น การใช้คำนำนามเด็กหาได้มีเป็นระเบียบโดยแน่นอนอย่างไรไม่ เด็กลูกสามัญชนมักใช้เรียกกันว่า “หนูนั่นหนูนี บ้าง” “เด็กนั่นเด็กนี่” บ้าง และส่วนเด็กที่เป็นบุตรบุตรของผู้มีบรรดาศักดิ์มักใช้เรียกกันว่า “คุณ” โดยเหตุที่ทรงพระราชดำริหว่า “คุณ” ไม่ควรใช้ให้พร้าเพื่อพินเฟือ จึงได้ทรงพระราชดำริให้ใช้คำว่า “นายน้อย” และ “นางน้อย” ขึ้นแทน ส่วนคำนำนามเด็กผู้เป็นบุตรบุตรของสามัญที่มีชื่ออยู่ว่า “หนู” หรือ “เด็ก” นั้น ทรงพระราชดำริหว่า คำว่า “หนู” เป็นศัพท์ที่เพี้ยนมาจากภาษาจีนว่า “อีนุ” ไม่สมควรใช้สำหรับเป็นคำนำนามเด็กที่เป็นเชื้อชาติสยามแท้ จึงได้ทรงยกเลิกเสีย ให้คงใช้คำว่า “เด็ก” ซึ่งเป็นคำไทยเท่านั้นแต่คำเดียว

แต่เมื่อมีผู้มิได้รู้จักและมีได้ใฝ่ใจสอบสวนถึงมูลเดิมแห่งความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ เกิดมีความเข้าใจผิดคิดเห็นมากมายไปเกินกว่าความตั้งพระราชหฤทัยแท้จริงนี้ จึงมาทรงพระราชดำริหว่าใคร่ครวญดูว่า การที่จะใช้คำนำนามเด็กว่ากระไรนั้น แท้จริงก็มีไฉ่เป็นสิ่งที่สำคัญในทางรัฐประศาสน์ คือมิได้เปลี่ยนแปลงสถิติหรือนิติธรรมของกรุงสยามแต่อย่างใด ๆ เลย มิควรที่จะให้บังเกิดเป็นข้อที่ทำให้ใคร ๆ เก็บไปเดือดร้อนรำคาญ จนต้องเปลืองเวลาคิดไปต่าง ๆ ให้เสียเวลาที่ควรใช้ประกอบอาชีพให้เป็นประโยชน์ดีกว่า

เมื่อปรากฏขึ้นว่า พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่านำนามเด็กนั้น มิได้ให้คุณความสะดวก สมพระราชประสงค์ แต่ตรงกันข้ามกับเป็นเครื่องทำให้เปลืองเวลาและความคิดของข้าแผ่นดินเช่นนี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่านำนามเด็ก พ.ศ. ๒๔๖๔ นั้นเสียแต่ บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศมา ณ วันที่ ๗ พฤศจิกายน พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาล

ที่ ๒/๔๔๙

วันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๖๕

เรียน ท่านเจ้าพระยามหิธร

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เรียนว่า ได้ทอดพระเนตรรายงานลูกเสือเมื่อวันเสาร์ที่ ๒๐ เดือนนี้ ปรากฏว่ามีการใช้เรียกทารกอายุ ๓ ขวบว่า “นายนั้น” “นายนี้” ใดๆ ก็ไม่ทรงหาความรู้สึกสะอิดสะเอียนสำหรับเด็กหญิงเรียก “นางสาว” ยิ่งชัดมากขึ้น ฉะนั้น ต่อไปหนังสือราชการหรือในประกาศทางราชการ, มีพระราชประสงค์ให้ถือเป็นระเบียบกันว่า เมื่อจะต้องกล่าวถึงทารกให้ใช้ว่า “เด็กชาย” ชื่อนั้น ๆ “เด็กหญิง” ชื่อนั้น ๆ โปรดเกล้าฯ ให้ท่านบอกนัดหมายให้เจ้าหน้าที่ราชกิจจานุเบกษาไว้ด้วย, ถึงแม้ทางใด ๆ จะส่งหนังสือมาให้พิมพ์ ถ้าเรียกทารกว่า “นาย” หรือ “นางสาว” ให้แก้ไขในเมื่อจะนำลงพิมพ์, แต่ถ้าจะบอกให้กระทรวงที่จะต้องทูลเกล้าฯ ถวายรายงานเรื่องเด็กบ่อยๆ ทราบเสียด้วยว่าพระราชนิยม เป็นอย่างไร ก็จะเป็นการดี กระทรวงเหล่านี้คือกระทรวงมหาดไทย, ศึกษาธิการ, ยุติธรรม

พระยาราชสาสนโสภณ นายกองใหญ่
สภาเลขานุการจัดการลูกเสือ

ที่ ๓๙/๓๒๙๙

กระทรวงมธธาธร

วันที่ ๒๙ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๖๕

แจ้งความมายัง มหาเสวกเอก เจ้าพระยามหิธร ราชเลขาธิการ

ตามหนังสือที่ ๑๖๒/๒๕๒๖ ลงวันที่ ๒๕ เดือนนี้ ดำเนินกระแสพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ในเรื่องหนังสือหรือประกาศทางราชการ มีพระราชประสงค์ให้ถือเป็นระเบียบว่า เมื่อจะต้องกล่าวถึงทารกให้ชื่อว่า “เด็กชายชื่อนั้น ๆ” “เด็กหญิงชื่อนั้น ๆ” โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าหน้าที่หนังสือราชกิจจานุเบกษาทราบไว้ว่าถึงแม้ทางใด ๆ จะส่งหนังสือมาให้พิมพ์ ถ้าเรียกทารกว่า นาย หรือ นางสาว ก็ให้แก้เสียในเมื่อจะนำลงพิมพ์ ให้ชื่อว่า “เด็กชายชื่อนั้น ๆ” หรือ “เด็กหญิงชื่อนั้น ๆ” ตามพระราชนิมิตนั้นได้ทราบข้อความแล้ว ฉันได้สั่งให้เจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามพระราชนิมิต นี้สืบไปแล้ว แต่คำนำนามเด็กนี้สมควรจะกำหนดขีดคั่นอายุไว้ด้วย ฉันคิดว่าควรกำหนดผู้ที่มีอายุแต่ ๑๕ ปี ลงมา ตามพระราชนิมิตในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๔ ที่ยกเลิกนั้นเป็นบรรทัดฐานสืบไป

ถ้ามีโอกาสน์สมควร ขอเจ้าคุณได้นำข้อความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ควรมิควรสุดแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ

นเรศวรฤทธิ

เสนาบดีกระทรวงมธธาธร

ที่ ๒๑๔/๑๐๖๖๐

กระทรวงมหาดไทย

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๕

เรียน มหาเสวกเอก เจ้าพระยามหิธร ราชเลขาธิการ

หนังสือของเจ้าคุณที่ ๑๖๕/๒๔๒๗ ลงวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ดำเนินความตามกระแสพระบรมราชโองการ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ถือเป็นระเบียบต่อไปในเมื่อจะต้องกล่าวถึงทารกในหนังสือหรือประกาศทางราชการแล้ว ควรใช้เรียกว่า “เด็กชายชื่อนั้น ๆ” “เด็กหญิงชื่อนั้น ๆ” ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัตินั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีตราสั่งไปยังอุปราชแลสมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลแล้ว

ต่อมามีบางมณฑลหาหรือว่า ที่จะใช้เรียกเด็กชาย เด็กหญิงตามพระราชบัญญัตินั้น ในหนังสือหรือประกาศทางราชการ จะให้ถืออายุแต่เท่าใดถึงเท่าใดเป็นเกณฑ์ กระทรวงมหาดไทยจะได้ตอบไปว่า ให้ถืออายุตั้งแต่ ๑๕ ปี ลงมาโดยอาศัยหลักในประกาศว่า ด้วยคำนำนามเด็ก พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นเกณฑ์ดังนี้ จะเป็นการสมควรประการใด ขอประทานทราบ เพื่อจะได้เป็นทางปฏิบัติต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

มหาอำมาตย์โท พระยาศรีธรรมาธิราช

ลงนามแทนเสนาบดี

ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อชนต่าง ๆ (ณ วันพุธ เดือน ๑๐ ขึ้น ๗ ค่ำ ปีระกา ตรีศก)

มีพระบรมราชโองการ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า คนในพระราชอาณาจักรมิใช่จีนมิใช่ฝรั่ง แยก ฉวน พม่า มอญ ซึ่งมาแต่เมืองจีน เมืองฝรั่ง เมืองแขก เมืองฉวน เมืองพม่า เมืองมอญแลมิใช่ พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ซี พ่อพรหมณ์ หลวงฉวน หลวงจีน บาทหลวงฝรั่ง โต๊ะแขก รูปชี แพทย์หมอ และครูอาจารย์สอนหนังสือก็ดี ยกเสียแต่ข้าราชการที่มีชื่อตามบรรดาศักดิ์แต่หมิ่นขึ้นไปถึงสมเด็จพระยา แลเจ้าพระยาที่ดี แยกเสียแต่พระองค์เจ้า หม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์ และเจ้าประเทศราช แลเจ้าซึ่งเป็น บุตรหลานพี่น้องของเจ้าประเทศราชตลอดลงไปจนทั่วเพี้ยในเมืองลาว พระยา พระ ในเมืองเขมร ตองกูดวนเจในมอญ จำกั๋งในพวกกะเหรี่ยงก็ดีแล้ว ชายสามัญทั้งปวง มีคำนำหน้าชื่ออยู่แต่สอง อย่าง คือ นายอย่างหนึ่ง อ้ายอย่างหนึ่ง ตั้งแต่นายยามหุ้มแพรมหาดเล็ก แลนายเวรตำรวจ นายม้าจูง นายท้ายช้าง ลงไปจนตัวเล็กหมู่ไพร่หลวงสามัญ มิใช่ไพร่หลวงมหันตโทษ แลนักโทษที่ไม่มีบรรดาศักดิ์ แลขาดบรรดาศักดิ์ก็ดี ไพร่สมกำลัง แลลูกหมู่มิใช่ทาสมิใช่เชลยก็ดี มีคำนำหน้าชื่อนายทั้งหมด

ตัวแลลูกหมู่ไพร่หลวงมหันตโทษ แลนักโทษที่ไม่มีบรรดาศักดิ์แลขาดบรรดาศักดิ์แล้ว แลตัว แลลูกหมู่ ทาส เชลย ทั้งปวงมีคำนำหน้าชื่อว่าอ้าย หลึงเช่นผู้ชายที่มีคำนำหน้าชื่อว่าอ้าย ทั้งปวงนั้น ย่อมมีคำนำหน้าชื่อว่า อี ทั้งสิ้น

แต่หญิงอื่นจากที่ต้องลักษณะจะเรียกว่า อี นั้น ถ้าเป็นพระองค์เจ้า หม่อมเจ้า ก็เรียกว่า พระองค์เจ้า หม่อมเจ้าตามที่ ถ้าต้องโทษถอดจากบรรดาศักดิ์ พระองค์เจ้า หม่อมเจ้าก็เรียกว่าหม่อม บุตรชายหญิงของหม่อมเจ้าก็เรียกว่าหม่อมเหมือนกัน กับราชินิกุลที่ไม่มีชื่อตำแหน่งทั้งชายหญิง ก็เรียกว่าหม่อม

แต่ในกาลทุกวันนี้ เจ้าราชินิกุล ผู้หญิงเชื้อพระวงศ์ที่สนิทในพระเจ้าอยู่หัว เขาเรียกกันว่าคุณ ว่าเจ้าคุณบ้าง ช้างในใช้ชิตของพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมมหาราชวัง แลพระบรมราชวังมีคำนำหน้าว่า เจ้าจอม ถ้ามีพระองค์เจ้าก็มีคำนำหน้าเพิ่มเข้าว่าเจ้าจอมมารดา จอมเปล่าก็ขาดไปท่านเจ้าจอมก็เกินไป

เจ้าจอมอยู๋งานในแผ่นดินที่ล่วงแล้ว ที่สูงอายุแล้วใช้ราชการออกข้างหน้าได้ เรียกว่าเจ้าจอม เล้าแก่

พนักงานข้างในทั้งปวงที่ไม่ได้เป็นเจ้าแลราชินิกุล เรียกว่าหม่อมพนักงานทั้งสิ้น

หม่อมพนักงานที่สูงอายุแล้วใช้ราชการออกข้างหน้าได้ก็ดี หลึงม่ายภรรยาข้าราชการที่ผิวถึง อาสัญกรรม ถึงแก่กรรมบ้าง ผัวหย่าผัวร้างบ้าง เข้ามารับราชการเช่นนั้นก็ดี บรรดาหญิงสูงอายุที่มีใช้ เจ้าจอมเก่า ซึ่งรับราชการ เช่นเดียวกับเจ้าจอมเล้าแก่นั้นเรียกว่าท่านเล้าแก่

หญิงมีบรรดาศักดิ์ ในตำแหน่งมีชื่อตามบรรดาศักดิ์ มีคำนำว่าท้าว แต่กาลบัดนี้ หญิงที่ไม่มีชื่อตามบรรดาศักดิ์ แต่ว่าราชการแทนท้าวหรือเทียบที่ท้าว ก็มีคำว่า ท้าว หน้าชื่อเดิมว่าท่านท้าวก็เกินไป

นายโขนที่เป็นจ่าทนายเรือน ก็มีคำนำหน้าชื่อว่า ทนายเรือน ช่างในใช้ชิตของพระองค์เจ้าหม่อมเจ้า ทั้งปวง ที่มีชื่อพระองค์เจ้า หม่อมเจ้าก็เรียกว่าหม่อมทั้งสิ้น

ภรรยาหลวงข้าราชการ ที่ื่อน้ำพระพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการที่ถือศักดินาตั้งแต่ นา ๑๐๐๐๐ ลงมาจนถึง ๕๐๐ กิติ ที่ได้พระราชทานเครื่องยศตามบรรดาศักดิ์ ก็มีคำว่าท่านผู้หญิงว่าท่านนำหน้าชื่อที่ไม่ได้รับพระราชทานเครื่องยศบรรดาศักดิ์กิติ เป็นอนุภรรยา มีใช้ทาสภริยาที่มีบุตรด้วยกันกิติ หญิงบุตรหลานข้าราชการที่มีบรรดาศักดิ์กิติ หญิงยังไม่มีผู้กิติ ไม่ต้องมีคำนำหน้าชื่อทั้งสิ้น

ภรรยาข้าราชการที่ตํานา ๕๐๐ ลงมา จนถึงไพร่หลวงไพร่สมทั้งปวง ยกแต่หญิงมหันตโทษ ทาสเชลย ที่ต้องลักษณะ จะเรียกว่าอ๊แล้วมีคำนำหน้าชื่อว่าอ๊แดง

เด็กสามัญที่ยังไม่ได้โกนจุกอายุไม่เกิน ๑๓ ปี ทั้งชายทั้งหญิงที่นอกจากจะเรียกว่าอ๊แล้วจะเรียกว่าหนูนำหน้าชื่อก็ควร

ประกาศมา ณ วันพุธ เดือน ๑๐ ขึ้น ๗ ค่ำ ปีระกา ตรีศก ศักราช ๑๒๒๓ หรือวันที่ ๓๗๗๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๖๕ / ๒๕๔๖.....

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ตามที่ปรากฏว่า สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ออกแบบรับรองรายการทะเบียนราษฎรจากฐานข้อมูลการทะเบียนโดยใช้คำว่านาย นำหน้านาม - ฉายาของพระสงฆ์ อาทิ พระเมธีธรรมาจารย์ เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพมหานคร ถูกแก้ไขเป็น นายเมธีธรรมาจารย์ ผ่องสุภาพ และกรมการปกครองได้มีหนังสือขอข้อมูลเกี่ยวกับสมณศักดิ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร นั้น

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ร่วมประชุมปรึกษาหารือเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่ สำนักทะเบียนกลางแล้ว ได้ข้อสรุปเบื้องต้น ดังนี้

๑. การระบุสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนราษฎรของวัด ให้พิจารณาดำเนินการตามหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎรให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุประกอบด้วย โดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

๒. การใช้คำนำหน้านามพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณรในทะเบียนราษฎรของวัด ให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุลของสามเณร

สำนักทะเบียนกลางจะได้ดำเนินการตรวจสอบทะเบียนราษฎรของวัดในพื้นที่หากพบว่า มีข้อบกพร่อง หรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้องตามข้อสรุปนี้ จะได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการจะปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง มิให้พระภิกษุ สามเณร ได้รับความเดือดร้อน

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดพิจารณา และขอดำเนินการทันที โดยไม่ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติให้ความเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ทันทีโดยไม่ต้องรอรับรอง รายงานการประชุม

(นายสุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๓๙๑ / ๒๕๕๑.....

เรื่อง การทำบัตรประจำตัวประชาชนของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๙/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดสระบุรีได้มีหนังสือ ที่ สบ ๐๐๓๐/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ แจ้งว่า ในการประชุมพระสังฆาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๑ ในเขตปกครองคณะสงฆ์จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ ๑๒ - ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ณ วัดพระพุทธบาท อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี ที่ประชุมได้หารือถึงแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมมีบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อคณะสงฆ์จะได้ถือปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน ทั้งนี้ กรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๓๕๕๒ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุ สามเณร ขอมมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยกรมการปกครองพิจารณาเห็นว่า กรณีดังกล่าวให้อำเภอ กิ่งอำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา พิจารณาดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ ซึ่งตามกฎหมายพระภิกษุ สามเณร เป็นบุคคลยกเว้นไม่ต้องทำบัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้ แล้วแต่ความประสงค์ของพระภิกษุสามเณรแต่ละรูป เพื่อให้แนวทางปฏิบัติของสำนักทะเบียนเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบปฏิบัติ ขณะเดียวกันเพื่อเป็นการป้องกันมิให้พระภิกษุสามเณรต้องกระทำการอันเป็น การฝ่าฝืนประกาศของมหาเถรสมาคมรวมทั้งเพื่อให้การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่พระภิกษุสามเณร ที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมการปกครองจึงวางแนวทางปฏิบัติกรณีพระภิกษุสามเณรขอมมีบัตรประจำตัวประชาชน ดังนี้

๑. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอมิบัติจากพระภิกษุสามเณรที่ประสงค์จะทำบัตรประจำตัวประชาชน ให้ตรวจสอบหลักฐานว่า รายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านของวัด เช่น คำนำหน้านาม หรือวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์ กรณีเป็นพระภิกษุที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ตรงกับรายการที่ระบุในหนังสือสุทธิสำหรับพระภิกษุสามเณรหรือไม่ หากถูกต้องตรงกันและมีหลักฐานเอกสารประกอบอื่น ๆ ตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนกำหนด เช่น สูติบัตร บัตรเติม เป็นต้น ครบถ้วน ให้พิจารณาดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้พระภิกษุสามเณรทันที โดยไม่ต้องดำเนินการตามหนังสือ ปค. ที่ มท ๐๔๐๘/ว๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓

๒. หากตรวจสอบแล้วปรากฏว่า สำเนาทะเบียนบ้านที่พระภิกษุสามเณรนำมาแสดงเป็นสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ให้แนะนำพระภิกษุสามเณรให้แจ้งย้ายที่อยู่จากทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านเข้าทะเบียนบ้านฉบับของวัด แล้วขอให้แก้ไขคำนำหน้านาม หรือสมณศักดิ์ โดยวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์ ให้ถูกต้องตรงกันกับที่ระบุในหนังสือสุทธิของพระภิกษุสามเณร แล้วจึงจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ต่อไป แต่หากพระภิกษุสามเณรยังคงยืนยันที่จะใช้สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน หรือสำเนาทะเบียนบ้านฉบับของวัด ที่ยังไม่ได้แก้ไขคำนำหน้านามให้เป็น “พระ” หรือ “สามเณร” หรือ สมณศักดิ์ โดยวงเล็บชื่อตัว ชื่อสกุล ต่อท้ายสมณศักดิ์ กรณีพระภิกษุที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ก็ให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำบัตรประจำตัวประชาชนให้ และให้ดำเนินการตามหนังสือ ปค. ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๓๓ เรื่อง แนวทางปฏิบัติ กรณีพระภิกษุสามเณรขอมิบัติประจำตัวประชาชน อันเป็นการฝ่าฝืนประกาศมหาเถรสมาคม เมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ เรื่อง พระภิกษุสามเณรเซ็นนามแสดงภาวะไม่แน่นอนว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ
ที่ประชุมรับทราบ

(นางจุฬารัตน์ บุนนaylor)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

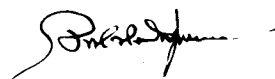
มติที่ ๔๒๒ / ๒๕๕๒

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ประธานคณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากฎหมายและกิจการพระพุทธศาสนา (นายสมเกียรติ ศรีลัมพ์) ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ๔๖๘๕/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๒ แจ้งว่า คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากฎหมายและกิจการพระพุทธศาสนา ในคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมได้พิจารณาเรื่องการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร เมื่อวันอังคารที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยเชิญกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และกรุงเทพมหานครเข้าร่วมประชุม เพื่อหาแนวทางการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร โดยเฉพาะการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนราษฎรของวัด แต่เป็นพระเปรียญธรรม ๓ ประโยค จนถึง ๙ ประโยค ซึ่งพระภิกษุที่สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค หลังจากได้รับพระราชทานแต่งตั้งเป็นพระเปรียญประจำปีแล้วผู้สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค สามารถใช้คำนำหน้าชื่อว่า “พระมหา” เป็นคำนำหน้าชื่อพระภิกษุรูปนั้น ซึ่งเป็นราชประเพณีถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นในการประชุมพิจารณาเรื่องนี้ ผู้แทนกรมการปกครอง ไม่มีความขัดข้องในการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุที่สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยค ได้แก่ “พระมหา” แล้วตามด้วยชื่อตัวชื่อสกุลของพระภิกษุ แต่ขอให้ยืนยันเป็นทางการว่า “พระมหา” เป็นสมณศักดิ์ด้วย เพื่อจะได้ดำเนินการต่อไป

ในการนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากฎหมายและกิจกรรมพระพุทธศาสนาใน คณะกรรมการ ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้พิจารณาเห็นว่า เป็นการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา และเป็นการยกย่องสรรเสริญพระภิกษุสามเณร ผู้มีความมานะ อดทนมุ่งมั่นในการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีซึ่งถือว่าเป็นการรักษาพระพุทธพจน์และพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่ง จึงมีมติให้นำเรื่องนี้ เสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคมได้มีมติเพิ่มเติม แล้วให้สำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติมีหนังสือแจ้งอธิบดีกรมการปกครองถือปฏิบัติและแจ้งให้หน่วยงานในสังกัด ทราบทั่วประเทศ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติว่า เรื่องนี้ ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว โดยใช้คำว่า “พระมหา” นำหน้านาม

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านาม พ.ศ.๒๕๓๖

โดยที่กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดสิทธิและวิธีปฏิบัติในการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านามไว้ต่างกันเป็นการแตกต่างกัน จึงสมควรวางระเบียบปฏิบัติราชการในเรื่องนี้ เพื่อประโยชน์ แก่งานสารบรรณและความเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน ตลอดจนเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านาม พ.ศ. ๒๕๓๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“งานสารบรรณ” หมายความว่า งานสารบรรณตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ

“ตำแหน่งทางวิชาการ” หมายความว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าจะตำแหน่งทางวิชาการประจำตำแหน่งทางวิชาการพิเศษ ตำแหน่งทางวิชาการเกียรติคุณหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในลักษณะเดียวกัน

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ” หมายความว่า ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และยังคงดำรงตำแหน่งหรือมีสิทธิใช้ตำแหน่งนั้นตามกฎหมายหรือระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบัน โรงเรียน หรือสถานการศึกษาที่ใช้ชื่ออย่างอื่นของรัฐหรือเอกชน ซึ่งเปิดสอนในระดับปริญญาและมีอำนาจประสาทปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อ ๕ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมีสิทธิใช้ตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับเป็นค่านำหน้านามได้ในการลงชื่อหนังสือ เอกสาร งานสารบรรณหรือการเรียกขานใด ๆ เสมือนยศ หรือค่านำหน้านามอย่างอื่น

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมีสิทธิใช้คำนำหน้านามอย่างอื่นด้วย ให้เรียงตามลำดับก่อนหลังดังนี้

๖.๑ ตำแหน่งทางวิชาการ

๖.๒ ยศ

๖.๓ บรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์ หรือคำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์และมีสิทธิใช้คำนำหน้านามนั้นตามกฎหมาย ระเบียบหรือประกาศของทางราชการ

ข้อ ๗ ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการจะใช้ตำแหน่งทางวิชาการได้ชื่อหรือต่อท้ายชื่อก็ได้ในกรณีดำรงตำแหน่งทางบริหารหรือตำแหน่งอื่นด้วย ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการจะใช้ทั้งตำแหน่งทางวิชาการและตำแหน่งทางบริหารหรือตำแหน่งอื่นได้ชื่อหรือต่อท้ายชื่อพร้อมกันก็ได้

ข้อ ๘ ในกรณีที่ผู้ใดใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านาม ผู้นั้นไม่สมควรใช้ คำว่า “นาย” “นาง” หรือ “นางสาว” เป็นคำนำหน้านามพร้อมกับตำแหน่งทางวิชาการ

ข้อ ๙ ภายในบังคับแห่งกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง การใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านามอาจใช้อักษรย่อ ดังนี้

๙.๑ ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในลักษณะเดียวกันใช้อักษรย่อ ศ.

๙.๒ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อ รศ.

๙.๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อ ผศ.

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่บุคคลอื่นหรือทางราชการจะเรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการจะใช้ตำแหน่งทางวิชาการตามระเบียบนี้หรือไม่ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี

หนังสือสั่งการทั่วไป

ด่วนมาก

ที่ ๒๑๖๙๔/๒๕๐๕

กรมการปกครอง

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และคำชี้แจง ตัวอย่างคำขอกับแบบหนังสือสำคัญ

โดยที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ประกาศใช้บังคับ ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๓๙ ตอนที่ ๑๐๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ กรมการปกครองจึงขอส่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พร้อมคำชี้แจงหลักการที่เป็นสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้ มาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

โดยที่กรมการปกครองมีนโยบายที่จะให้การดำเนินการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ขอ ฉะนั้น ขอให้จังหวัดรวบรวมเรื่องราวส่งไปยังนายทะเบียนกลางโดยเร็ว มิต้องรอรวบรวมหลาย ๆ รายจึงจะส่งไปครั้งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นเหตุให้ผู้ที่ยื่นไว้ก่อนต้องรอ ทำให้ได้รับความเดือดร้อน จึงเรียนมาเพื่อสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป

อนึ่ง สำหรับแบบหนังสือสำคัญต่าง ๆ ตามแบบเดิมได้ยกเลิก ฉะนั้น หนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว หนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ หนังสือสำคัญร่วมชื่อสกุล หนังสือสำคัญราชทินนามเป็นชื่อสกุล ในระหว่างที่กฎกระทรวงและแบบพิมพ์ยังไม่แล้วเสร็จ ขอให้ใช้ตามแบบที่ส่งมานี้ไปชั่วคราวก่อน และ เมื่อพิมพ์แบบพิมพ์เสร็จแล้วจะรีบจัดส่งมาให้ และขอให้แจ้งผู้ได้รับหนังสือสำคัญชั่วคราวมารับหนังสือสำคัญที่แท้จริงต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชำนานู ยุวบูรณ์**

(ชำนานู ยุวบูรณ์)

อธิบดีกรมการปกครอง

คำชี้แจง

เนื่องจากพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายบังคับตั้งปรากฏในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ ๗๙ ตอนที่ ๑๐๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ดังได้สำเนาส่งมาพร้อมคำชี้แจงนี้

กรมการปกครอง ขอเรียนชี้แจงสาระสำคัญ ที่เป็นหลักการของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ดังนี้

๑. นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
๒. เรื่อง อำนาจการพิจารณาอนุญาต
๓. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง
๔. เรื่อง การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล
๕. เรื่อง การใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล
๖. เรื่อง การร่วมใช้ชื่อสกุล
๗. เรื่อง หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุล
๘. เรื่อง การเก็บอัตราค่าธรรมเนียม

ข้อ ๑ นายทะเบียนตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีนายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนจังหวัดและนายทะเบียนกลาง ซึ่งรัฐมนตรีได้แต่งตั้งให้ นายอำเภอท้องที่ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอเป็นนายทะเบียนท้องที่ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นนายทะเบียนจังหวัดและผู้อำนวยการกองการทะเบียน กรมการปกครอง เป็นนายทะเบียนกลาง

ข้อ ๒ เรื่อง อำนาจการพิจารณาอนุญาต

ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เปลี่ยนอำนาจการพิจารณาอนุญาต

๑. การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ให้นายทะเบียนท้องที่เป็นผู้พิจารณาอนุญาต
๒. การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ นายทะเบียนกลางเป็นผู้พิจารณาอนุญาต
๓. การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล เมื่อนายทะเบียนกลางได้รับเรื่องราวแล้วจะนำเสนอ

รัฐมนตรีเพื่อกราบบังคมทูล เมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญให้

ข้อ ๓ เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง

(๑) การเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรองของคนสัญชาติไทย

การเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง ผู้ใดจะขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรอง ให้ยื่นคำขอตามแบบท้ายหนังสือนี้ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนา และให้นายทะเบียนท้องที่สอบคำขอกับทะเบียนบ้าน ชื่อที่ขอเปลี่ยนไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๖ มาตรา ๗ และการขอเปลี่ยนไปเพื่อการทุจริตหรือมีการทุจริต แอบแฝงหรือไม่ เมื่อเห็นว่าไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ก็ให้อนุญาตและออกหนังสือสำคัญให้

(๒) การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อตัวหรือชื่อรอง

ผู้ขอจะต้องยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอแล้ว ตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน เมื่อถูกต้องแล้วให้บันทึกถ้อยคำให้ทราบถึงชื่อตัว ชื่อสกุลเดิมของผู้ขอตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ประจำอยู่ หากออกจากหน้าที่ราชการแล้ว ให้แจ้งตำแหน่งราชการครั้งสุดท้ายพร้อมทั้งที่อยู่ปัจจุบัน เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ก็ให้อนุญาต และออกหนังสือสำคัญ แสดงการเปลี่ยนชื่อตัวให้

(๓) คนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัว

คนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัวไม่ได้ เว้นแต่เปลี่ยนชื่อตัวเพื่อกรณีประกอบการแปลงชาติ หรือคืนสัญชาติเท่านั้น โดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอแล้ว ให้ตรวจกับทะเบียนบ้าน เมื่อถูกต้องตรงกัน ให้ตรวจสอบว่า

ก. ผู้ขอมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือไม่ เลขทะเบียน และ วัน เดือน ปี ที่ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

ข. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวได้ต่ออายุถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังไม่ต่ออายุให้จัดการ ต่อให้เรียบร้อยก่อนจึงจะดำเนินการทำเรื่องราวให้

ค. ผู้ขอเป็นคนสัญชาติ และเชื้อชาติใด

ง. ประกอบอาชีพอะไร และได้อยู่ในประเทศไทยมาช้านานตามหลักเกณฑ์ที่จะแปลงชาติหรือไม่

จ. ได้ยื่นเรื่องราวขอแปลงชาติ หรือคืนสัญชาติไว้แล้วหรือไม่ ที่ใด เรื่องราวได้ดำเนินการ ไปแล้วเพียงใด

นายทะเบียนท้องที่ได้พิจารณาเรื่องการเปลี่ยนชื่อตัวถูกต้องตามหลักเกณฑ์แล้วให้นายทะเบียน ออกหนังสือรับรองการเปลี่ยนชื่อตัวให้ และเมื่อได้รับอนุญาตให้แปลงชาติหรือคืนสัญชาติเป็นคนสัญชาติไทย ให้ออกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัวให้

ข้อ ๔ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่

(๑) การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ของคนสัญชาติไทย

การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือผู้มีชื่อสกุลอยู่แล้วประสงค์จะขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนา และให้นายทะเบียนท้องที่สอบคำขอที่บ้าน เมื่อเห็นว่าถูกต้องแล้ว ให้ดำเนินการตรวจสอบว่า

ก. ชื่อสกุลที่ขอต้องห้ามตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่

ข. ประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ ณ นำหน้าชื่อสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ หรือไม่

ค. ประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ หรือไม่

ง. ประกาศห้ามไม่ให้เอานามพระมหากษัตริย์ และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นชื่อสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ หรือไม่

เมื่อเห็นว่าเป็นการถูกต้องแล้ว ให้รวบรวมคำขอและเรื่องราวเสนอนายทะเบียนจังหวัด พิจารณา เมื่อนายทะเบียนจังหวัดรับเรื่องราวแล้ว ให้เสนอความเห็นไปยังนายทะเบียนกลาง ตามแบบหนังสือและบัญชีการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ซึ่งได้แนบมาพร้อมหนังสือนี้เพื่อพิจารณาต่อไป

(๒) การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือการตั้งชื่อสกุลใหม่ของคนต่างด้าว

คนต่างด้าวจะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ไม่ได้ เว้นแต่คนต่างด้าว ผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เพื่อประกอบการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเท่านั้น โดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ และให้นายทะเบียนดำเนินการตรวจสอบ และทำเรื่องราวเช่นเดียวกับกรณีคนสัญชาติไทยขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ และให้สอบสวนเพิ่มจากคนไทย ดังนี้

๑. ผู้ขอเป็น บุคคลสัญชาติ เชื้อชาติใด

๒. มีเหตุผลอย่างไรในการขอนี้

๓. ได้อยู่ในประเทศไทยมานานเท่าใด ประกอบอาชีพอะไร

๔. ได้ยื่นเรื่องราวขอแปลงสัญชาติ หรือขอคืนสัญชาติไว้ ณ ที่ใด เรื่องราวดำเนินการ

ไปแล้วเพียงใด

เสร็จแล้วให้รวบรวมเสนอความเห็นตามลำดับ ตามแบบที่ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ไปยังนายทะเบียนกลาง เมื่อนายทะเบียนกลางเห็นควรอนุญาต จะได้อนุญาตโดยมีเงื่อนไขว่าอนุญาตให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่เมื่อได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นบุคคลสัญชาติไทยแล้ว

ข้อ ๕ การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

บุคคลที่จะขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุลได้ คือ บุคคลที่เป็นเจ้าของราชทินนาม หรือเป็นบุพการี คือ เป็นบิดามารดา และ ปู่ ย่า ตา ยาย โดยตรงขึ้นไปหรือผู้สืบสันดาน คือ ลูก หลาน เหลน โดยตรงลงมา ของเจ้าของราชทินนาม ฉะนั้นเมื่อมีบุคคลใดขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุลจะต้องยื่นคำขอ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอมีภูมิลำเนาอยู่ ให้นายทะเบียนท้องที่สอบคำขอกับทะเบียนบ้าน เมื่อถูกต้องตรงกันแล้วให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอ ให้ปรากฏประเด็น ดังนี้

ก. กรณีขอใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อสกุลให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอ ดังนี้

(๑) ชื่อตัวและชื่อสกุลเดิมของผู้ขอ และที่อยู่ปัจจุบัน

(๒) ตำแหน่งราชการที่ประจำอยู่ของผู้ขอ หากออกราชการแล้วให้แจ้งตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ของผู้ขอครั้งสุดท้าย

(๓) ผู้ขอต้องอยู่ในบรรดาศักดิ์ มิได้ถูกถอดหรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์แล้ว

ข. กรณีขอใช้ราชทินนามของบุพการี หรือผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอ ดังนี้

(๑) ชื่อตัว ชื่อสกุลเดิมของเจ้าของราชทินนาม และที่อยู่ปัจจุบัน

(๒) ตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ประจำอยู่ของเจ้าของราชทินนาม หากออกจากราชการแล้วให้แจ้งตำแหน่งราชการครั้งสุดท้าย

(๓) ต้องแสดงหลักฐานความเป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดาน เช่น สำเนาสูติบัตร หรือสำเนาทะเบียนบ้าน

(๔) ราชทินนามที่จะใช้เป็นชื่อสกุลนั้น เจ้าของราชทินนามจะต้องคงอยู่ในบรรดาศักดิ์ มิได้ถูกถอดหรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์แล้ว

เมื่อนายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบเรื่องราวแล้ว ให้เสนอไปยังนายทะเบียนจังหวัด เพื่อเสนอไปยังนายทะเบียนกลางดำเนินการเสนอรัฐมนตรี เพื่อนำกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต และเมื่อได้รับพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อสกุลให้

ข้อ ๖ การขอร่วมใช้ชื่อสกุล

ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้ว จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยให้เจ้าของชื่อสกุลคนแรกที่จดทะเบียนชื่อสกุลไว้แล้ว ยื่นคำขอพร้อมหนังสือยินยอมและหนังสือสำคัญการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ต่อนายทะเบียนท้องที่ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอและหลักฐานดังกล่าวแล้ว หากเห็นว่าถูกต้องให้สั่งในคำขอและออกหนังสือรับรองการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบให้แก่เจ้าของชื่อสกุลเพื่อมอบแก่ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลไปดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ต่อไป

วิธีการขอร่วมใช้ชื่อสกุลตามกฎหมายใหม่นี้ เจ้าของชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น ที่จะขอให้มีการร่วมใช้ชื่อสกุลได้ ทายาทของเจ้าของชื่อสกุลไม่มีสิทธิที่จะอนุญาตให้ร่วมได้ ดังนี้ จึงเป็นการยกเลิกระเบียบการร่วมชื่อสกุลตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๘๑/๒๔๘๙ ลงวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๔๘๙ และที่ ๑๐๙๙๒/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ข้อ ๑ หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุล

(๑) หญิงมีสามีได้ทำการสมรสกับชาย และได้จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ให้ใช้ชื่อสกุลของสามี โดยนำไปสำคัญการสมรสแสดงต่อนายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียนอำเภอที่ตนมีภูมิลำเนาแล้วแต่กรณี เพื่อแก้ทะเบียนบ้านให้ถูกต้องต่อไป

(๒) หญิงหม้ายซึ่งได้หย่ากันโดยถูกต้องตามกฎหมาย จะหย่าโดยคำพิพากษาของศาล หรือจดทะเบียนหย่าที่อำเภอก็ตาม ให้สำเนาคำพิพากษา หรือใบสำคัญการหย่า แล้วแต่กรณี แสดงต่อนายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียนอำเภอที่ตนมีภูมิลำเนาแก้ชื่อสกุลของสามี เป็นชื่อสกุลเดิมของตน

(๓) หญิงที่มีสามีแต่มิได้จดทะเบียนสมรสกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งถือว่าเป็นสามีภริยากันยังไม่ชอบด้วยกฎหมาย หากประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อสกุลก็ย่อมทำได้ โดยปฏิบัติตามข้อ ๔ (๑)

ข้อ ๘ การเรียกเก็บอัตราค่าธรรมเนียม

การเรียกเก็บอัตราค่าธรรมเนียมในระหว่างที่กฎกระทรวงยังไม่ได้ประกาศใช้ ให้เรียกเก็บตามอัตราท้ายพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไปพลางก่อน จนกว่าจะได้ประกาศใช้กฎกระทรวงแล้ว แต่เป็นที่คาดหมายว่า อัตราค่าธรรมเนียมในกฎกระทรวงคงจะเป็นไปตามอัตราเดียวกันกับที่กำหนดในพระราชบัญญัติ คือ

(๑) การออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว
หรือชื่อรอง	ฉบับละ ๒๕ บาท
(๒) การออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียน
ชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่	ฉบับละ ๕๐ บาท
(๓) การออกใบแทนหนังสือสำคัญตาม (๑) (๒)	ฉบับละ ๕ บาท

กรมการปกครอง

๒๙ พ.ย. ๐๕

ด่วนมาก

ที่ ๑๔๐๗/๒๕๐๖

ส่วนการทะเบียนและบัตร

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด นายอำเภอทุกอำเภอ

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ ๑๑๒๗๑/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือตอบข้อหารือจังหวัดสระบุรี เรื่อง การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ธ. เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา

(นายรัชชชัย เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและบัตร

ด่วนมาก

ที่ ๑๑๒๓๑/๒๕๐๖

กรมการปกครอง

๑๒ กรกฎาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี**อ้างถึง** หนังสือจังหวัด ที่ ๗๐๐๔/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๐๖

ตามที่ได้หารือในเรื่องต่าง ๆ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น ขอเรียนขอความเข้าใจในทางปฏิบัติ ดังนี้ :-

๑. ในกรณีที่เจ้าของชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้วถึงแก่กรรมไปทายาทโดยธรรมไม่มีสิทธิจะอนุญาตให้บุคคลอื่นร่วมใช้ชื่อสกุลได้ การอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลได้แต่เฉพาะเจ้าของชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้วเท่านั้น ตามความในมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๒. ผู้ที่ใช้ชื่อสกุลโดยตกทอดมาแต่บรรพบุรุษมาแต่เดิม และชื่อสกุลนั้นมีได้จดทะเบียนให้ถูกต้องตามกฎหมาย จะให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลกับตนไม่ได้ เว้นแต่จะได้นำชื่อสกุลนั้นไปจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้ถูกต้องตามกฎหมายเสียก่อน หากปรากฏว่าชื่อสกุลที่ใช้นั้นแต่ตั้งเดิมนั้นซ้ำกับชื่อสกุลที่จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้วก็อนุญาตไม่ได้ เพราะขัดกับความในมาตรา ๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หากไม่ซ้ำกับชื่อสกุลของผู้ใด เมื่อนายทะเบียนกลางได้อนุมัติและนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แล้วจึงจะให้บุคคลอื่นร่วมใช้ชื่อสกุลกับตนได้

๓. การปฏิบัติเรื่องการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๑๐ ซึ่งได้จัดส่งมาให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๖๓๓๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๐๖

อนึ่ง ขอความเข้าใจเกี่ยวกับกรณีที่บิดาได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่แล้วบุตรย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ ในทางปฏิบัติเมื่อบิดาได้รับหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่แล้วให้นำหนังสือสำคัญนั้นไปแสดงต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านให้ตามหลักฐานหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้ต่อไป

อีกเรื่องหนึ่ง ซึ่งกรมการปกครองได้ส่งหนังสือทะเบียนชื่อสกุลมาให้จังหวัดและอำเภอทราบ ว่าชื่อสกุลใดได้มีผู้จดทะเบียนไว้แล้ว และในทางปฏิบัติเมื่อผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบชื่อสกุลที่ขอ กับหนังสือทะเบียนชื่อสกุลในชั้นอำเภอก่อนที่จะส่งมายัง นายทะเบียนจังหวัด หากเข้าใจชี้แจงให้ผู้ขอทราบ และนายทะเบียนจังหวัดก็ให้ดำเนินการตรวจสอบ ชื่อสกุลที่อำเภอส่งมากับทะเบียนชื่อสกุลเช่นเดียวกันเพื่อเป็นการถ่วงดุลมิให้มีการขอจดทะเบียน ตั้งชื่อสกุลซ้ำเกิดขึ้น และจะได้หักทวงเสียแต่ในขั้นต้น เป็นการไม่เสียเวลาที่จะต้องส่งไปให้นายทะเบียนกลาง ตรวจสอบและไม่อนุญาติเพราะซ้ำ

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนธิ วิไลจิตต์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๑๗๐๑๙

กระทรวงมหาดไทย

๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ ๔๓๙๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๖

ตามที่กรมการปกครองได้สอบถามความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ว่า ในกรณีผู้ขอเป็นผู้เยาว์ ประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ หรือขอเปลี่ยนร่วมใช้ชื่อสกุล ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมแล้วแต่กรณี เป็นผู้ยื่นคำขอแทน และกรณีที่ยื่นคำขอแทนผู้เยาว์หลายคน ให้นายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียน ชื่อสกุลหรือหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้เปลี่ยนร่วมใช้ชื่อสกุลแล้วแต่กรณีในฉบับเดียวกัน โดยกรอกชื่อผู้เยาว์ทุกคนที่ขอในหนังสือสำคัญ เว้นแต่ผู้ขอประสงค์จะให้ออกหนังสือสำคัญคนละฉบับ ก็ให้ปฏิบัติได้ โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นรายฉบับ สำหรับกรณีผู้เยาว์ซึ่งจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้ว จะอนุญาตให้บุคคลใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตน ก็ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แก่ผู้เยาว์ เป็นผู้อนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลแทนผู้เยาว์ นั้น

ปรากฏว่านายทะเบียนท้องที่บางแห่ง ไม่อนุญาตให้บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้ผู้เยาว์หลายคนในคราวเดียวกัน ทำให้การปฏิบัติงานการทะเบียนชื่อบุคคล ไม่เป็นไปตามระเบียบ และยังไม่เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ฉะนั้น จึงขอสอบถามความเข้าใจ มาเพื่อให้นายทะเบียนท้องที่ได้ถือปฏิบัติในแนวเดียวกันกล่าวคือ ให้บิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรม ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเดียวกันให้แก่ผู้เยาว์หลายคนในคราวเดียวกันได้ และให้ถือว่าผู้เยาว์ ทุกคนเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล และจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลนั้นก็ ได้ โดยให้ได้รับความยินยอมของบิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมแล้วแต่กรณี และเมื่อผู้เยาว์ บรรลุนิติภาวะแล้ว จะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดาหรือมารดาหรือผู้แทนโดยชอบธรรมอีก

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๑๖๔

กรมการปกครอง

๘ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร**อ้างถึง** หนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ ๒๑๖๙๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕

ตามที่กรมการปกครองได้ส่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พร้อมคำชี้แจงหลักการที่เป็นสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้มาเป็นแนวทางปฏิบัติแล้ว นั้น

ปรากฏว่ามีหลายอำเภอในบางจังหวัดเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ยังปฏิบัติไม่ถูกต้องตามคำชี้แจงของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ที่ได้สั่งการมาแล้ว กล่าวคือ ในกรณีบุคคลสัญชาติไทยขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ และการขอร่วมใช้ชื่อสกุล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องนี้มักจะทำการสอบสวนผู้ขอไว้ ซึ่งทำให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็นและทำให้ผู้ขอต้องรอคอยเสียเวลานาน ทั้งยังเป็นการไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนอีกด้วย

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบแบบแผน กรมการปกครองใคร่ขอความร่วมมือเข้าใจเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติเพิ่มเติมดังนี้

๑. การขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และการขอเปลี่ยนร่วมใช้ชื่อสกุลของคนสัญชาติไทย ไม่ต้องทำการสอบสวนผู้ขอ แต่ให้ดำเนินการตามคำชี้แจงเกี่ยวกับพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ตามนัยหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น กล่าวคือ

ก. ในกรณีขอเปลี่ยนชื่อตัว ให้นำทะเบียนท้องที่ตรวจสอบคำขอกับทะเบียนบ้านเมื่อเห็นว่าถูกต้องตามหลักเกณฑ์และไม่ต้องห้ามตามระเบียบ ก็ให้นำทะเบียนท้องที่ส่งอนุญาตในคำขอ และออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวให้ สำหรับการเปลี่ยนชื่อรองก็ให้ดำเนินการเช่นเดียวกัน

ข. ในกรณีขอจดทะเบียนชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้นำทะเบียนท้องที่ตรวจสอบคำขอ กับทะเบียนบ้าน เมื่อเห็นว่าถูกต้องและชื่อสกุลที่ขอมานั้นถูกต้องตามหลักเกณฑ์การตั้งชื่อสกุลแล้ว ก็ให้ส่งในคำขอว่าควรอนุมัติ แล้วเสนอคำขอไปยังนายทะเบียนจังหวัดเพื่อเสนอนายทะเบียนกลางพิจารณาต่อไป

ค. ในกรณีการขอเปลี่ยนชื่อสกุล โดยการร่วมใช้ชื่อสกุล เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอ และหลักฐานหนังสือยินยอมและหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่แล้ว หากเห็นว่าถูกต้องให้ส่งในคำขอและออกหนังสือรับรองการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบให้แก่เจ้าของชื่อสกุล เพื่อมอบแก่ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลไปดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ต่อไป

๒. คนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัว ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ เพื่อประกอบการแปลงชาติหรือคืนสัญชาติ ต้องทำการสอบสวนผู้ขอ กล่าวคือ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ ได้รับคำขอแล้วให้ตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน เมื่อถูกต้องตรงกันแล้วให้สอบสวนผู้ขอให้ได้ความว่า

ก. ผู้ขอเปลี่ยนเป็นบุคคลสัญชาติและเชื้อชาติใด
 ข. ประกอบอาชีพอะไร และได้อยู่ในประเทศไทยมาช้านานตามหลักเกณฑ์ที่จะแปลงชาติหรือไม่

ค. ผู้ขอมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือไม่ เลขทะเบียน และวัน เดือน ปี ที่ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

ง. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวได้ต่ออายุถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังไม่ต่ออายุให้จัดการเสียให้เรียบร้อยก่อน จึงจะดำเนินการทำเรื่องราวให้

จ. ได้ยื่นเรื่องราวขอแปลงชาติหรือคืนสัญชาติไว้แล้วหรือไม่ ที่ใด เรื่องราวได้ดำเนินการไปแล้วเพียงใด

ฉ. มีเหตุผลอะไรในการขอนี้

ถ้าเป็นการเปลี่ยนชื่อตัว เมื่อนายทะเบียนท้องที่ ได้พิจารณาการเปลี่ยนชื่อตัวถูกต้องตามหลักเกณฑ์แล้ว ให้นายทะเบียนออกหนังสือรับรองการเปลี่ยนชื่อตัว และเมื่อได้รับอนุญาตให้แปลงชาติหรือคืนสัญชาติเป็นคนสัญชาติไทย ให้ออกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัวให้ ส่วนกรณีขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ เมื่อสอบสวนเสร็จให้รวบรวมเสนอความเห็นตามลำดับไปยังนายทะเบียนกลางเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป

๓. การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล เมื่อนายทะเบียนท้องที่ ได้รับคำขอให้ตรวจสอบกับทะเบียนบ้าน เมื่อถูกต้องตรงกันแล้วให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอให้ปรากฏประเด็น ดังนี้

ก. ใช้ราชทินนามของตนเป็นชื่อสกุล ให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอ ดังนี้

(๑) ชื่อตัว และชื่อสกุลเดิมของผู้ขอ และที่อยู่ปัจจุบัน

(๒) ตำแหน่งหน้าที่ราชการประจำอยู่ของผู้ขอ หากออกจากราชการแล้วให้แจ้งตำแหน่งหน้าที่ประจำอยู่ของผู้ขอครั้งสุดท้าย

(๓) ผู้ขอต้องอยู่ในบรรดาศักดิ์ มิได้ถูกถอดหรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์แล้ว

ข. กรณีขอใช้ราชทินนามของบุพการีหรือผู้สืบสันดานเป็นชื่อสกุล ให้บันทึกถ้อยคำผู้ขอ
ดังนี้

(๑) ชื่อตัว ชื่อสกุลเดิมของเจ้าของราชทินนามและที่อยู่ปัจจุบัน

(๒) ตำแหน่งหน้าที่ราชการที่ประจำอยู่ของเจ้าของราชทินนาม หากออกจากราชการแล้ว
ให้แจ้งตำแหน่งราชการครั้งสุดท้าย

(๓) ต้องแสดงหลักฐานความเป็นบุพการี หรือผู้สืบสันดาน เช่น สำเนา สูติบัตร
หรือสำเนาทะเบียนบ้าน

(๔) ราชทินนามที่จะใช้เป็นชื่อนั้น จะต้องคงอยู่ในบรรดาศักดิ์มิได้ถูกถอด
หรือได้รับพระบรมราชานุญาตให้ลาออกจากบรรดาศักดิ์

เมื่อสอบสวนผู้ขอตามประเด็นข้างต้นแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่เสนอเรื่องราวไปยัง
นายทะเบียนจังหวัดเพื่อเสนอนายทะเบียนกลางดำเนินการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชูสง่า ฤทธิประศาสน์**

(นายชูสง่า ฤทธิประศาสน์)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘

เรื่อง การอำนวยความสะดวกในการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๙๔๖๖๕ ลงวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. แบบไปรษณียบัตร ๑ ฉบับ

๒. แบบหนังสือนำส่ง ๑ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครอง ได้มีหนังสือข้อมความเข้าใจในการขออนุญาตจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานอำนวยความสะดวกรวดเร็วแก่ประชาชนมากที่สุด โดยกำหนดให้อำเภอเมื่อได้รับคำขอแล้วจะต้องรีบดำเนินการให้แล้วเสร็จส่งจังหวัดภายใน ๗ วัน นับแต่วันรับคำขอและให้จังหวัดส่งไปยังนายทะเบียนกลางภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับเรื่องราวจากอำเภอ นั้น

ปรากฏว่า ยังมีบางจังหวัด บางอำเภอ ปฏิบัติงานในการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลล่าช้าอยู่อีก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวขาดความเอาใจใส่เท่าที่ควร จึงทำให้ปรากฏข้อบกพร่องอยู่เสมอๆ เช่น คำขอแบบ ช. ๑ กรอกข้อความขาดตกบกพร่อง ไม่มีลายเซ็นของผู้ยื่นคำขอ ไม่มีลายเซ็นของนายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียนอำเภอ ในช่องคำสั่งไม่มีคำสั่งและลายเซ็นของนายทะเบียนท้องถิ่น คำขอไม่ปิดอากรแสตมป์ให้ถูกต้อง คำขอแบบ ช. ๑ ซึ่งอำเภอจัดพิมพ์โรเนียวขึ้นเอง ไม่วางรูปให้ถูกต้องตามแบบที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๖๖ ชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียนในคำขอ แบบ ช. ๑ กับในบัญชีขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ไม่ตรวจสอบให้พียงุชนะ สระ ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตรงกัน ชื่อผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ในคำขอ แบบ ช. ๑ ไม่ตรงกับชื่อผู้ขอจดทะเบียนในบัญชีขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ ข้อบกพร่องเหล่านี้เป็นเหตุให้ต้องล่าช้าเสียเวลาในการส่งเรื่องคืนมาแก้ไขใหม่ให้ถูกต้อง ทำให้ไม่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนได้อย่างถูกต้องรวดเร็วสมเจตนารมณ์ของทางราชการ ซึ่งทำให้ประชาชนมองภาพพจน์การปฏิบัติงานของข้าราชการไปในทางไม่ดี ส่งผลเสียหายแก่สถาบันกรมการปกครองโดยรวม จึงจำเป็นต้องช่วยกันแก้ไข ข้อบกพร่องดังกล่าวนี้ทุกฝ่ายทั้งในส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง สำหรับในส่วนกลาง กรมการปกครองเอง ก็ได้ได้นิ่งนอนใจ ได้สั่งกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ รวดเร็ว ซึ่งในขณะนี้เรื่องที่ขออนุญาตจดทะเบียนชื่อสกุลทุกเรื่อง เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบให้แล้วเสร็จนำเสนอนายทะเบียนกลางพิจารณาภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับเรื่องราวจากจังหวัด นอกจากนี้ ยังได้จัดทำไปรษณียบัตรจากนายทะเบียนกลางแจ้งผลการพิจารณาชื่อสกุลให้ผู้ยื่นคำขอทราบโดยตรงอีกทางหนึ่งด้วย ดังตัวอย่างที่แนบมาพร้อมนี้

ฉะนั้น เพื่อเป็นการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้ปรากฏแก่สายตาของประชาชน ขจัดข้อครหาอันทรมานให้เกิดมีการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อีก จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งกำชับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการขออนุญาตตั้งชื่อสกุลทั้งระดับจังหวัดและอำเภอให้มีความตั้งใจ เอาใจใส่ หมั่นศึกษากฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการ ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ พยายามชี้แจง และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มาติดต่อให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ อย่าให้เกิดความบกพร่องดังที่กล่าวมาข้างต้น และให้ส่งเรื่องขออนุญาตจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ให้ทันตามกำหนดเวลาที่ได้สั่งการไว้แล้ว หากปรากฏว่ายังมีความบกพร่องล่าช้าเกิดขึ้นอีก ให้จังหวัดพิจารณาโทษเจ้าหน้าที่โดยเฉียบขาด แล้วแจ้งผลการพิจารณาให้กรมการปกครองทราบด้วย

อนึ่ง เพื่อมิให้เกิดความบกพร่องดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงได้แนบตัวอย่างแบบหนังสือนำส่งที่มีรายการตรวจสอบสำหรับให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานทะเบียนบุคคล ได้ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ ให้ถูกต้องเสียก่อนที่จะนำเสนอนายทะเบียนกลาง เพื่อถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) **วิญญู อังคนารักษ์**
(นายวิญญู อังคนารักษ์)
อธิบดีกรมการปกครอง

๒๒ มิถุนายน ๒๕๑๙

เรื่อง การออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ กทม ๐๓๐๗/๒๗๑๐ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๑๙

ตามที่กรุงเทพมหานคร ได้หารือแนวทางปฏิบัติกรณีจะให้เขตใดออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แก่ นายเชิยะนุ่น แซ่ฉี่ ซึ่งเดิมยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลไว้ ณ เขตป้อมปราบ ฯ และนายทะเบียนกลางได้อนุญาตให้จดทะเบียนชื่อสกุลว่า “แพรวไพบุลย์” แต่เนื่องจากผู้ร้องได้ย้ายภูมิลำเนาไปอยู่ที่เขตสัมพันธวงศ์แล้ว จึงเกิดปัญหาทางปฏิบัติว่า ควรจะเป็นหน้าที่ของเขตใด เป็นผู้ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แก่ผู้ร้อง นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๗ ได้ระบุว่า ในกรณีที่นายทะเบียนกลางอนุมัติจะได้อนุมัติโดยมีเงื่อนไขว่า อนุมัติต่อเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทย และเมื่อคนต่างด้าวนั้นได้รับอนุญาตให้แปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้ จะเห็นได้ว่าคำว่านายทะเบียนท้องที่นั้น ตามพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร หมายถึงนายทะเบียนท้องที่ที่บุคคลผู้นั้นมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของเขตนั้นๆ และเมื่อพิจารณาจากคำอธิบายวิธีการกรอกแบบพิมพ์ที่ออกตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ หมวดที่ ๔ ข้อ ๑๑ แล้วในคำอธิบายการกรอก แบบ ช. ๒ ช่องวันจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญ ให้กรอก วัน เดือน ปี ที่นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญ แบบ ช. ๒ ให้แก่ผู้ขอ ซึ่งในวันที่ยื่นหนังสือสำคัญดังกล่าว บุคคลผู้ขอมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๒๙ ถนนราชวงศ์ แขวงสัมพันธวงศ์ เขตสัมพันธวงศ์ ดังนั้น จึงควรเป็นหน้าที่ของนายทะเบียนท้องที่เขตสัมพันธวงศ์เป็นผู้ออกหนังสือสำคัญดังกล่าวให้แก่ผู้ขอ โดยเขตสัมพันธวงศ์จะต้องขอหลักฐานหนังสือรับรองการขอจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าวที่เขตป้อมปราบ ฯ เป็นผู้ออกไว้ให้มาเป็นหลักฐานแล้วมีหนังสือสอบถามเขตป้อมปราบ ฯ ไปเพื่อให้เขตป้อมปราบ ฯ แจ้งเลขที่ วัน เดือน ปี ของหนังสือนายทะเบียนกลางอนุมัติ และยืนยันว่าผู้ขอได้มายื่นคำขอและเรื่องได้รับการพิจารณาอนุมัติ

จากนายทะเบียนกลางแล้ว เมื่อเขตสัมพันธวงศ์ได้รับหนังสือยืนยันจากเขตป้อมปราบ ฯ แล้ว ก็ให้เขตสัมพันธวงศ์ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ แล้วหมายเหตุไว้กับแบบ ช. ๒ ตอนซ้ายมือซึ่งเป็นต้นขั้วว่า ผู้ขอนี้เดิมได้ยื่นเรื่องราวขอเปลี่ยนชื่อสกุลไว้กับเขตป้อมปราบ ฯ ต่อมาย้ายภูมิลำเนาอยู่ในเขตสัมพันธวงศ์ ได้สอบถามเขตป้อมปราบ ฯ แล้ว ได้รับการยืนยันว่าผู้ขอได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสกุลจากนายทะเบียนกลางจริง ตามหนังสือของเขตป้อมปราบ ฯ เลขที่วัน เดือน ปี พ.ศ. ไต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทุกเขตทราบ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **เอนก สิทธิประศาสน์**

(นายเอนก สิทธิประศาสน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๑๒๖๕๖

(สำเนา)

ที่ มท ๐๔๐๕/ว ๑๒๑๗

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ กันยายน ๒๕๒๘

เรื่อง การออกหนังสือรับรองบุคคล**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด**สิ่งที่ส่งมาด้วย** ตัวอย่างทะเบียนและหนังสือรับรองบุคคล จำนวน ๑ ชุด

ด้วยปรากฏว่าอำเภอและกิ่งอำเภอประสบปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกหนังสือรับรองบุคคลโดยปฏิบัติไม่เป็นไปในแนวเดียวกัน และการออกหนังสือรับรอง หากดำเนินการไปโดยไม่รอบคอบอาจก่อให้เกิดความเสียหายกับผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติได้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การออกหนังสือรับรองเป็นไปในแนวเดียวกันและเป็นการป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ดังต่อไปนี้

๑. กรณีที่จะออกหนังสือรับรองบุคคลหากมิได้มีกฎหมายหรือระเบียบการกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นควรออกหนังสือรับรองให้ในกรณีที่เป็นการรับรองบุคคลคนเดียวกัน เนื่องมาจากหลักฐานต่าง ๆ ที่ทางราชการออกให้ไม่ตรงกัน ได้แก่ ชื่อตัว ชื่อสกุล หรือความเกี่ยวพันในครอบครัวไม่ตรงกัน ส่วนกรณีอื่นให้หารือกระทรวงมหาดไทยก่อนดำเนินการ

สำหรับในกรณีที่ไม่เป็นการรับรอง แต่เป็นเรื่องการสอบสวนสิทธิของบุคคล เช่น การสอบสวนสิทธิของทายาทในการรับรองมรดกเงินฝากในธนาคารออมสิน อำเภอหรือกิ่งอำเภอก็สามารถจะดำเนินการตามที่เห็นสมควรได้

๒. เนื่องจากการรับรองตามข้อ ๑ เป็นการรับรองเพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ร้อนของราษฎรตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. ๒๕๕๗ จึงเป็นงานในหน้าที่ของนายอำเภอและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติก็ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของงานทะเบียนราษฎรในที่ทำการปกครองอำเภอและกิ่งอำเภอตามหนังสือกรมการปกครอง ส่วนมาก ที่ มท ๐๔๑๕/ว ๓๓๖ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เรื่อง การแบ่งงานภายในและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบของที่ทำการปกครองจังหวัดที่ทำการปกครองอำเภอ ที่ทำการปกครองกิ่งอำเภอ และสำนักงานอำเภอ

๓. แบบหนังสือรับรอง ควรเป็นไปตามแบบหนังสือรับรองตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ (ไม่ต้องมีรูปถ่าย)

๔. ขั้นตอนการออกหนังสือรับรอง

๔.๑ แนะนำให้ราษฎรยื่นคำร้องเป็นหนังสือตามแบบคำร้องทั่วไปโดยผู้รับคำร้องคือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาตามทะเบียนบ้าน

๔.๒ สอบสวนผู้ร้อง พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะรับรอง โดยใช้แบบพิมพ์ ปค. ๑๔ สำหรับพยานบุคคลควรเป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ และบรรลุนิติภาวะแล้ว เช่น เป็นผู้ปกครองท้องที่ข้าราชการหรือพยานผู้ใกล้ชิดที่ทราบเรื่องราวโดยตรง

๔.๓ ควรแจ้งให้ผู้ร้องและพยานทราบว่า การให้ถ้อยคำในกรณีเช่นนี้เป็นการให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่หากให้ถ้อยคำอันเป็นเท็จย่อมมีความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ หรือมาตรา ๒๖๗

๔.๔ ผู้ที่ดำเนินการสอบสวน ควรเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอ หรือผู้ช่วยนายทะเบียน

๔.๕ เมื่อสอบสวนหรือตรวจสอบพยานหลักฐานต่าง ๆ จนฟังเป็นที่ยุติแล้วจึงจะออกหนังสือรับรองให้

๔.๖ ผู้ที่ลงนามรับรอง คือนายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้รักษาราชการแทน แต่เนื่องจากเป็นหลักฐานที่ทางราชการออกให้ควรประทับตราประจำตำแหน่งด้วย

๔.๗ ในกรณีที่มีความเกี่ยวพันกันหลายท้องที่และผู้ร้องไม่อาจนำพยานหลักฐานมาให้ทางอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รับคำร้องสอบสวนได้ ก็ให้ส่งประเด็นไปให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอแห่งท้องที่ที่เกี่ยวข้องนั้นสอบสวนแทนเมื่อสอบสวนเสร็จแล้วก็ให้ส่งประเด็นกลับคืนไปยังท้องที่เดิม เพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเห็นสมควร

๕. ให้จัดทำทะเบียนการออกหนังสือรับรอง โดยใช้สมุดเบอร์ ๒ ตามแบบซึ่งแนบท้ายหนังสือนี้ เลขที่ออกในหนังสือรับรองเป็นลำดับทับปีทีออก เลขที่ลำดับให้เรียงตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นปี เมื่อสิ้นปีปฏิทินใหม่ให้ออกเลขที่ใหม่

ถ้าไม่มีกฎหมายหรือระเบียบกำหนดไว้เป็นอย่างอื่นแล้ว ให้รวมการออกหนังสือรับรองในกรณีอื่น ๆ ไว้ในทะเบียนเล่มเดียวกัน เพื่อสะดวกในการปฏิบัติและการตรวจสอบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการสอบสวนและนิติการ

โทร. (๐๒) ๒๒๑๘๘๔๐

(ตัวอย่าง)
หนังสือรับรองบุคคล
(ครุฑ)

เลขที่..... / ที่ว่าการอำเภอ.....

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า.....

อายุ..... ปี ตามหลักฐานใน.....

เลขที่..... หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ.....

จังหวัด..... กับ..... หลักฐานใน.....

เล่ม..... หน้า..... หมู่ที่..... ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด..... เป็นบุคคลคนเดียวกัน

ให้ไว้ ณ วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

(.....)

นายอำเภอ.....

ประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๙

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง การยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร. ๐๒๐๓/๒๐๖๒๒ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๖๒

ด้วยสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล ลงวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ ให้ยกเลิกหลักเกณฑ์ตั้งชื่อบุคคลตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ซึ่งกำหนดว่าในการตั้งชื่อบุคคลให้มีที่หมายรู้ว่าเป็นชื่อชายหรือชื่อหญิง ชื่อหนึ่งให้มีสามพยางค์เป็นอย่างมาก และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๐ ตอนที่ ๒๑๔ ลงวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ แล้ว

ดังนั้น หลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบุคคลต้องถือปฏิบัติตามนัยมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ หมวดที่ ๑ ข้อ ๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่อำเภอ กิ่งอำเภอ และนายทะเบียนท้องที่เขต ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชัยวัฒน์ หุตะเจริญ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๕๑๒๖๕๖ ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๕๑๒๖๕๖

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล

ด้วยเห็นว่าหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบุคคล ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๗ กำหนดว่า ในการตั้งชื่อบุคคลให้มีที่หมายรู้ว่าเป็นชื่อชาย หรือชื่อหญิง ชื่อหนึ่งให้มีสามพยางค์เป็นอย่างมาก ซึ่งประกาศดังกล่าวบังคับใช้มาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้หลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อบุคคลไม่เหมาะสมกับกาลสมัย และความนิยมของประชาชน จึงให้ยกเลิกหลักเกณฑ์ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๕ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) ลงวันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๗

ประกาศ ณ วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย
(นายชวน หลีกภัย)
นายกรัฐมนตรี

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๗๘๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท. ๑๐๒๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๓๗

เรื่อง ชักซ้อมการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง**
๑. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ ๒๑๖๙๔/๒๕๐๕ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๕
 ๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๗๕๒ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๑
 ๓. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๐ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๕
 ๔. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๖

ตามที่ได้ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทราบและถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากการปฏิบัติงานในห้วงเวลาที่ผ่านมามีปรากฏว่า นายทะเบียนท้องที่หลายแห่งยังมิได้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือดังกล่าว ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของนายทะเบียนท้องที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กรมการปกครองจึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ อีกครั้งหนึ่ง ดังนี้

๑. กรณีผู้ขอเป็นผู้เยาว์ ให้ระบุรายการในคำขอ (แบบ ข. ๑) โดยใช้รายการของผู้เยาว์ และให้บิดาหรือมารดา หรือผู้ปกครองโดยชอบธรรมเป็นผู้ลงลายมือชื่อในคำขอแทนผู้เยาว์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ หมวดที่ ๔ แบบพิมพ์และวิธีการกรอกแบบพิมพ์

๒. กรณีผู้ขอเป็นหญิงหม้าย หรือเป็นหญิงมีสามีแต่มิได้จดทะเบียนสมรส ซึ่งใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หากประสงค์จะยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื้อสกุล ให้หมายเหตุในคำขอ (แบบ ข. ๑) หรือส่งหลักฐานเอกสารประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ เนื่องจากนายทะเบียนกลางไม่อาจพิจารณาได้ว่า ผู้ขอเข้าเงื่อนไขตามบทบัญญัติในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่

๓. ช่องรายการต่าง ๆ ในคำขอ (แบบ ข.๑) ให้นายทะเบียนท้องที่ และนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถื่นลงลายมือชื่อ ทั้งวงเล็บชื่อ-ชื้อสกุลพร้อมตำแหน่งให้ครบถ้วนและในช่องรายการต่าง ๆ ดังกล่าว เจ้าหน้าที่ปกครองไม่มีอำนาจลงนามแทนนายทะเบียนท้องที่และนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถื่นแต่อย่างใด

๔. ให้กำชับนายทะเบียนท้องที่บันทึกเลขประจำตัวประชาชนของผู้ขอไว้ในคำขอ (แบบ ข. ๑) และหนังสือสำคัญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๗๕๒ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๑ โดยเคร่งครัด

๕. ให้จัดส่งสำเนาทะเบียนบ้านและสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ขอ ซึ่งมีการรับรองความถูกต้องจากเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ข้อ ๓๑ เพื่อประกอบหลักฐานการจดทะเบียนชื่อสกุลใหม่ของผู้ขอทุกรายตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๐ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๓๕

๖. การแจ้งให้ผู้จดทะเบียนชื่อสกุลเดินทางไปตรวจสอบชื่อสกุลที่สำนักทะเบียนกลาง ก่อนยื่นคำขอ โดยอ้างว่า เพื่อมิให้เป็นการเสียเวลากับผู้ขอนั้น กรณีดังกล่าวเป็นการสร้างภาระให้กับประชาชนผู้มาขอรับบริการ จึงขอให้กำชับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๕๓๐ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๓๖ โดยเคร่งครัดด้วย

๗. ชื่อสกุลที่ผู้ขอได้ยื่นคำขอไว้ ก่อนที่นายทะเบียนท้องที่จะจัดส่งเรื่องราวให้นายทะเบียนจังหวัด เพื่อรวบรวมส่งให้นายทะเบียนกลางพิจารณานั้น ขอให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบได้ตรวจสอบรายการในคำขอกับในบัญชีของจดทะเบียนชื่อสกุลให้ถูกต้องตรงกัน รวมทั้งตรวจสอบชื่อสกุลที่ขอว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์หรือไม่ ก่อนที่จะรวบรวมส่งนายทะเบียนจังหวัดด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอให้กำชับนายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๖ ๒๕๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๙๐๑/๐๑๕๑

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๐ มกราคม ๒๕๔๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่..) พ.ศ.

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย (๑) บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติชื้อบุคคล
(ฉบับที่..) พ.ศ. ..

(๒) ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวที่ตรวจพิจารณาแล้ว

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่..) พ.ศ..... ที่คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศเสนอ และให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งผู้แทนมาชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว (หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ นร ๐๙๐๑.๑/ป ๐๙๖ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๖)

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้วดังมีรายละเอียดปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาประกอบร่างพระราชบัญญัติชื้อบุคคล (ฉบับที่..) พ.ศ..... ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ในกรณีนี้ กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือยืนยันให้ความเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวโดยมีข้อสังเกตว่า ควรปรับปรุงคำว่า “เสียชีวิต” ในร่างมาตรา ๕ เป็น “ตาย” เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔ ของกฎหมายปัจจุบัน และสอบถามเพิ่มเติมสองประเด็น ประเด็นที่หนึ่ง กรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเสียชีวิตแล้ว และมีผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดหลายคน ผู้สืบสันดานคนใดจะเป็นผู้อนุญาตให้ใช้ชื่อสกุล ประเด็นที่สอง หากคู่สมรสที่ตกลงใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไปแล้ว ต่อมาประสงค์จะเปลี่ยนแปลงข้อตกลงดังกล่าว แต่คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่ยินยอม จะกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมได้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเห็นพ้องกับความเห็นของกระทรวงมหาดไทย และได้ปรับปรุงถ้อยคำตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอแล้ว ส่วนประเด็นที่กระทรวงมหาดไทยสอบถามเพิ่มเติมทั้งสองประเด็นนั้น ได้มีการยกขึ้นพิจารณาในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ซึ่งผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ได้เข้าชี้แจงด้วย และได้ขอยุติว่า กรณีที่มีผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดหลายคน ผู้สืบสันดานแต่ละคนมีสิทธิอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุล

๑๒๖

เท่าเทียมกัน โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้สืบสันดานคนอื่น ส่วนกรณีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของผู้สมรสนั้น หากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่ตกลงให้เปลี่ยนแปลงก็ไม่อาจทำได้ เว้นแต่กรณีการสมรสสิ้นสุดลง และสำนักงาน ฯ ได้เสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวพรทิพย์ จਾਲะ)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙

ฝ่ายพัฒนากฎหมาย

โทร. ๐ ๒๒๙๐ ๙๔๒๐-๓ ต่อ ๓๐๓

โทรสาร ๐ ๒๒๙๐ ๙๔๒๕-๖

www.krisdika.go.th

เรื่องเสร็จที่ ๖๓/๒๕๔๗

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่..) พ.ศ.

๑. ความจำเป็นที่ต้องมีกฎหมาย

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในการจำแนกตัวบุคคล โดยกำหนดให้ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล ส่วนชื่อรองจะมีหรือไม่ก็มีได้และกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตั้งและการจดทะเบียนชื่อสกุลไว้ด้วย

อย่างไรก็ดี บทบัญญัติแห่งกฎหมายนี้ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติและไม่เอื้อต่อการให้บริการประชาชนหลายประการ

ประการที่หนึ่ง หลักเกณฑ์ในการใช้ชื่อรองตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล ฯ เปิดให้มีการนำชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาใช้เป็นชื่อรองอันจะทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดว่าผู้นั้นเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้น

ประการที่สอง หลักเกณฑ์การขอตั้งชื่อสกุลที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล ฯ บัญญัติให้ต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางก่อนเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของชื่อสกุลนั้นไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการจัดเก็บและตรวจสอบข้อมูล ซึ่งทำให้การตรวจสอบความซ้ำซ้อนของชื่อสกุลสามารถทำได้ที่สำนักทะเบียนที่เชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลาง โดยไม่จำเป็นต้องส่งให้นายทะเบียนกลางเป็นผู้ตรวจสอบ

ประการที่สาม การกำหนดให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลอื่นร่วมใช้ชื่อสกุลก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติเนื่องจากผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลจำนวนมากเสียชีวิตแล้ว

ประการที่สี่ อัตราค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติดังกล่าวทำให้การเปลี่ยนชื่อบุคคลสามารถกระทำได้ง่าย ซึ่งก่อให้เกิดภาระแก่รัฐในการจัดเก็บ การบริหารจัดการ และให้บริการข้อมูลชื่อบุคคลที่ถูกต้องตามความเป็นจริง ทั้งยังเป็นช่องทางให้ผู้ใช้ไม่สุจริตใช้ในการหลบหนีคดีความหรือเพื่อประโยชน์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างอื่นอีกด้วย

นอกจากนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ ๒๑/ ๒๕๔๖ ว่ามาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ อันเป็นบทบัญญัติที่เป็นหลักเกณฑ์การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี โดยกำหนดให้ใช้ชื่อสกุลของสามีนั้น บังคับให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น อันเป็นการลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในการใช้ชื่อสกุลของหญิง มีสามี ทำให้หญิงและชายมีสิทธิในการใช้ชื่อสกุลไม่เท่าเทียมกัน จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๓๐ เป็นอันใช้บังคับมิได้ ดังนั้น หญิงมีสามีจึงไม่อาจใช้ชื่อสกุลของสามีได้อีกต่อไป เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของสามีให้ร่วมใช้ชื่อสกุลได้เท่านั้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสมควรปรับปรุงพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๓๐ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับกฎหมายและเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในการใช้ชื่อสกุลตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

๒. ความเป็นมาของร่างพระราชบัญญัตินี้

๒.๑ คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศที่ตั้งขึ้นตามคำสั่งนายกรัฐมนตรีที่ ๔๖/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๔๔ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ในการนี้ กระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

๒.๒ คณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศเสนอเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๖ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาโดยให้รับร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ...) พ.ศ. ของกระทรวงมหาดไทยไปประกอบการพิจารณาด้วย

๓. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อการพัฒนาประเทศและกระทรวงมหาดไทยเสนอ

๓.๑ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ที่คณะกรรมการปรับปรุงกฎหมาย เพื่อการพัฒนาประเทศเสนอ

(๑) ปรับปรุงมาตรา ๖ โดยกำหนดว่าชื่อรองต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่กรณีที่คู่สมรสใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง หรือบุตรใช้ชื่อสกุลของมารดาเป็นชื่อรองของตน

(๒) เพิ่มวรรคสามของมาตรา ๑๑ โดยกำหนดให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น เป็นผู้มียกข้อยกเว้นให้ใช้นามสกุลในกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเสียชีวิตแล้ว

(๓) ปรับปรุงมาตรา ๑๒ ให้การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรสและปรับปรุงหลักเกณฑ์การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส กรณีการสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๓ โดยกำหนดว่ากรณี การสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน แต่หากการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตายให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

(๔) ยกเลิกมาตรา ๑๔ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงมาตรา ๑๓

(๕) ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๓.๒ สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติชื่อสกุล(ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... ที่กระทรวงมหาดไทยเสนอ

(๑) ปรับปรุงมาตรา ๑๒ โดยกำหนดว่าหญิงมีสามีจะใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือชื่อสกุลของสามีก็ได้

(๒) ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมทำพระราชบัญญัติให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔. ผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑)

(๑) ปรับปรุงมาตรา ๖ โดยกำหนดว่าชื่อรองต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่กรณีคู่สมรสฝ่ายหนึ่งยินยอมให้คู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งใช้ชื่อสกุลของตนเป็นชื่อรอง หรือกรณีบุตร ใช้ชื่อสกุลของมารดาเป็นชื่อรองของตน เพื่อป้องกันมิให้มีการนำชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาใช้เป็นชื่อรอง อันจะทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดว่าบุคคลนั้นเป็นผู้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้น

(๒) ปรับปรุงวรรคสอง ของมาตรา ๙ โดยให้นายทะเบียนท้องที่รับจดทะเบียนที่รับจดทะเบียนชื่อสกุลและออกหนังสือแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอได้โดยต้องได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลาง หากสำนักทะเบียนนั้นสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเข้ากับเครือข่ายข้อมูลของสำนักทะเบียนกลางได้ตามที่กระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด เพื่อให้การบริการประชาชนในการจดทะเบียนและออกหนังสือสำคัญรับรองการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลสามารถทำได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เมื่อมีการเชื่อมโยงเครือข่ายข้อมูลเกี่ยวกับงานทะเบียนทั้งหมด

(๓) เพิ่มวรรคสาม ของมาตรา ๑๑ โดยกำหนดให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น เป็นผู้ที่มีสิทธิอนุญาตให้ใช้นามสกุล ในกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว หากมีผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดหลายคน ผู้สืบสันดานแต่ละคนมีสิทธิอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลเท่าเทียมกัน ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้สืบสันดานอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้การอนุญาตให้บุคคลอื่นร่วมใช้ชื่อสกุลเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

(๔) ปรับปรุงมาตรา ๑๒ ให้การใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสเป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรสส่วนการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสนั้น หากคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่งไม่ตกลงให้เปลี่ยนแปลงก็ไม่อาจทำได้ และปรับปรุงมาตรา ๑๓ โดยกำหนดว่ากรณีการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน แต่หากการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

(๕) ยกเลิกมาตรา ๑๔ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับปรุงมาตรา ๑๓

(๖) ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๗) ให้หญิงมีสามีซึ่งใช้ชื่อสกุลของสามีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้ต่อไป แต่ไม่ตัดสิทธิที่จะกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนหรือมีข้อตกลงระหว่างสามีภรรยาเป็นประการอื่น

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มกราคม ๒๕๕๗

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑

กรมการปกครอง

ถนนอิษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๒๐ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๓๙๙๐ ลงวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๕๗

๒. วิทยุกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๗๓๓ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนา พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๑ ชุด

๒. แนวทางการปฏิบัติงานการใช้โปรแกรมการจดทะเบียนชื่อสกุลด้วยคอมพิวเตอร์
จำนวน ๑ ชุด

๓. แบบรายงานการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของนายทะเบียนท้องที่ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กระทรวงมหาดไทย ให้จังหวัด และกรุงเทพมหานคร แจ้งอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขต ศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘ เป็นต้นไป นั้น

เพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอชักซ้อมแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีการขอตั้งชื่อรอง ตามกฎหมายชื่อรองต้องไม่พ้องกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น (มาตรา ๓) ให้นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ว่า ชื่อรองของผู้ยื่นคำขอซ้ำกับชื่อสกุลของบุคคลอื่นหรือไม่ โดยอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขต สามารถตรวจสอบได้ โดยเปิดใช้โปรแกรมการตรวจสอบและการจัดตั้งทะเบียนชื่อสกุล หากไม่ซ้ำกับชื่อสกุลของบุคคลอื่น และคุณสมบัติเป็นไปตามกฎหมายแล้ว ให้ดำเนินการแก่ผู้ขอต่อไป

๒. การขอตั้งชื่อสกุล ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ ที่กำหนดให้นายทะเบียนท้องที่สามารถอนุมัติชื่อสกุลตามคำขอ โดยไม่ต้องขออนุมัติจากนายทะเบียนกลางนั้น นายทะเบียนท้องที่จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติตามกฎหมาย (ตามมาตรา ๘ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งต้องตรวจสอบคุณสมบัติตามประกาศนามพระนคร พ.ศ. ๒๔๕๘, พ.ศ. ๒๔๕๙ พระบรมนามาภิไธย, พระปรมาภิไธย, พระนามของพระราชินี, ตัวอย่างคำพ้องคัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย, ราชทินนาม ประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล พ.ศ. ๒๔๕๘, ประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล พ.ศ. ๒๔๕๘, ประกาศเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล พ.ศ. ๒๔๖๘, ราชนามราชสกุลวงศ์) เมื่อตรวจสอบคุณสมบัติครบถ้วนแล้ว นายทะเบียนท้องที่สามารถอนุมัติ และออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอต่อไป

๓. การให้ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล มีสิทธิอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลในกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเสียชีวิตแล้ว (มาตรา ๕) นายทะเบียนท้องที่จะต้องตรวจสอบหลักฐานที่ผู้สืบสันดานลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น ยื่นขออนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลโดยให้แสดงข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลที่มีสิทธิอนุญาต เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบข้อเท็จจริงถูกต้องแล้วจึงจะอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลร่วมได้ ส่วนรายชื่อผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล กรมการปกครองจะได้จัดทำโปรแกรมเพื่อให้สำนักทะเบียนท้องที่สามารถตรวจสอบกับข้อมูลรายชื่อผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้ต่อไป ขณะที่รอกการดำเนินการจัดทำโปรแกรมดังกล่าวให้ อำเภอ/กิ่งอำเภอและสำนักงานเขต ขอตรวจสอบรายชื่อผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้ ที่สำนักทะเบียนกลางทางโทรศัพท์ โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๑๙ โทรสาร ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๙

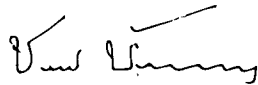
๔. กรณีการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรส (มาตรา ๖) ให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกข้อตกลงของคู่สมรสว่าจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใด โดยให้บันทึกต่อท้ายในแบบ คร. ๒

๕. กรณีการเก็บค่าธรรมเนียมให้ถือปฏิบัติ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๓๕) ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ (ค่าธรรมเนียมถือปฏิบัติตามเดิมจนกว่าจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงกฎกระทรวง ซึ่งจะแจ้งให้ทราบต่อไป)

อนึ่ง เมื่อนายทะเบียนท้องที่อนุมัติการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไปแล้ว ให้รายงานผลการอนุมัติดังกล่าว (ตามแบบ) ในรอบเดือนส่งกรมการปกครองภายใน วันที่ ๕ ของเดือนถัดไป โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ/กิ่งอำเภอ
และสำนักงานเขตทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนินทร์ บัวประเสริฐ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๗-๑๙ โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๐๖๔๒

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนครศรีธรรมราช) และกรุงเทพมหานคร

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๐๑๕๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เรื่อง การขอหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช.๕) กรณีการใช้ชื่อสกุลของบุตร และบุตรบุญธรรม หรือกรณีการสิ้นสุดการสมรส ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ฉบับเดิม มาเพื่อแจ้งให้ทุกอำเภอ/เขต ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๙๑ ๗๐๑๓-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑ ๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๐๑๕๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การขอหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕) กรณีการใช้ชื่อสกุลของบุตรและบุตรบุญธรรมหรือกรณีการสิ้นสุดการสมรส ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ฉบับเดิม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๑๗.๑/๒๘๗๔๐ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๒

ตามที่หารือกรณี นายอาวุธ ณ นคร นางสาวรัตติยา ณ นคร และนายสุวัฒน์ ณ นคร ขอหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕) การใช้ชื่อสกุลของบุตรและของผู้รับบุตรบุญธรรมโดยบุคคลดังกล่าวได้ขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) จากชื่อสกุล “หอยนุ้ย” ไปใช้ชื่อสกุลของมารดา “ณ นคร” เรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๖ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗ ตามลำดับซึ่งนางระเบียบ ณ นคร ได้จดทะเบียนหย่ากับนายบุญทอง หอยนุ้ย และขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) จาก “หอยนุ้ย” เป็นชื่อสกุลเดิม “ณ นคร” เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ และกรณีนายสุวัฒน์ ณ นคร ได้ขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) จากชื่อสกุล “หอยนุ้ย” ไปใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม “ณ นคร” เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑ จึงขอหารือกรณีนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้ผู้ร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ดังกล่าวไปแล้วตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ (ฉบับเดิม) นายทะเบียนท้องที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ช. ๕) ได้หรือไม่และหากผู้ร้องมีความจำเป็นต้องใช้หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนฯ เพื่อติดต่อแสดงหลักฐานเอกสารกับหน่วยงานภายนอกจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. การแก้ไขชื่อสกุลของบุคคลทั้ง ๓ แก้ไขเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ และปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ตามลำดับซึ่งเป็นการแก้ไขตามระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๑๕ (๑) ซึ่งถูกต้องสมบูรณ์แล้วของเอกสารนั้น ๆ รวมถึงในฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ก็แก้ไขและบันทึกข้อมูลแล้วและเป็นการดำเนินการก่อนระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๑ เป็นต้นไป จึงไม่สามารถย้อนหลังกลับไปดำเนินการให้ได้

๒. หากมีความจำเป็นต้องแสดงหลักฐานการเปลี่ยนแปลงแก้ไขก็ให้ใช้เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ประกอบแสดงเช่น ทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) ทะเบียนการหย่า (คร. ๖) ใบสำคัญการหย่า (คร. ๗) และทะเบียนรับบุตรบุญธรรม (คร. ๑๔)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอเชียรใหญ่เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

**การตั้งและเปลี่ยนชื่อตัว
การตั้งและเปลี่ยนชื่อรอง
การตั้งและเปลี่ยนชื่อสกุล**

๒๗ มิถุนายน ๒๕๘๔

เรื่อง การตั้งชื่อบุคคล

จาก รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ถึง คณะกรรมการจังหวัด ทุกจังหวัด

อนุสนธิหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๐๗/๒๕๘๒ ลงวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๘๒ สั่งมาในเรื่องการเปลี่ยนนามว่า เมื่อมีผู้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนนามให้พิเคราะห์ถึงความจำเป็นและเหตุผลอันสมควร เช่น นามเดิมเป็นภาษาต่างประเทศหรือมีอรรถหายบาย จึงให้สอบสวนรายงานขออนุญาตไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาสั่งการ ส่วนผู้มีนามภาษาไทยถูกต้องดีอยู่แล้ว จะขอเปลี่ยนใหม่ไม่ตรงกับความมุ่งหมายของทางราชการนั้น บัดนี้ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๘๔ วางหลักการตั้งชื่อบุคคลและกำหนดนามานุกรมตัวอย่างขึ้นไว้ ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๕๘ ตอนที่ ๔๑ ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๘๔ แล้วนั้น เพื่อให้การได้เป็นไปตามประกาศนี้ ผู้ที่มีนามตั้งไว้ผิดหลักการตั้งชื่อ จะขอเปลี่ยนใหม่แล้ว ให้รายงานขออนุญาตไปยังกระทรวงมหาดไทย เพื่อพิจารณาสั่งการได้

อนึ่ง ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๕๑๘/๒๕๘๒ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๘๒ วางระเบียบเรื่องการขอเปลี่ยนนามและนามสกุลไว้ นั้น เพื่อให้การได้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของทางราชการครั้งนี้ เมื่อกรมการอำเภอได้รับคำร้องขอเปลี่ยนนามใหม่ให้พิจารณาว่า

๑. มีเหตุผลสมจริงดังผู้ร้องอ้างหรือไม่
๒. การขอเปลี่ยนนามเป็นไปเพื่อการทุจริตแอบแฝงอยู่หรือไม่
๓. นามที่ขอเปลี่ยนหรือตั้งเพิ่มใหม่ถูกต้องด้วยหลักการตั้งชื่อบุคคลตามประกาศ

สำนักนายกรัฐมนตรีหรือไม่

๔. ผู้ยื่นคำขอบรรลุนิติภาวะแล้วหรือยัง ถ้ายังไม่บรรลุนิติภาวะก็จำเป็นต้องให้บิดามารดา หรือผู้ปกครอง แล้วแต่กรณีขอเปลี่ยนให้ หรือให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรเสียก่อน

ในส่วนอื่น ๆ คงให้ปฏิบัติไปตามเดิม

นอกจากนี้ การตั้งชื่อบุคคลเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะให้เป็นไปตามหลักการตั้งชื่อที่ประกาศนั้น เพื่อดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยเดิมส่งเสริมให้เฟื่องฟูเป็นศรีสง่างามแก่ประเทศชาติ จึงเป็นการสมควรที่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองจะได้ชี้ชวนให้บรรดาชาวไทยทั้งมวลร่วมมือกันตั้งชื่อตามหลักและวิธีการตามประกาศนั้นสืบไป และจักต้องอำนวยความสะดวกในการนี้ทุกประการ

ขอแสดงความนับถือ

เชวงศักดิ์สงคราม

(พ.อ.หลวงเชวงศักดิ์สงคราม)

๒๖ ธันวาคม ๒๕๘๔

เรื่อง การเปลี่ยนชื่อตัว

จาก อธิบดีกรมมหาดไทย

ถึง คณะกรรมการจังหวัด ทุกจังหวัด

อนุสนธิหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๒๖๙/๒๕๘๒ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ศกนี้ ว่า เพื่อให้เป็นการสอดคล้องต้องกับกฎสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องชื่อบุคคล ให้เพิ่มหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเปลี่ยนชื่อขึ้นอีก โดยอนุญาติให้ผู้ที่มีชื่อเป็นภาษาไทย แต่ยังไม่ต้องตามหลักการตั้งชื่อบุคคลเปลี่ยนชื่อใหม่ได้นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าผู้ที่มีชื่อเป็นภาษาไทยและถูกต้องตามหลักการตั้งชื่ออยู่แล้ว เสนอขออนุมัติเปลี่ยนชื่อใหม่มากระทรวงเป็นจำนวนมาก โดยอ้างว่าชื่อเดิมไม่มีความหมายบ้าง ไม่เป็นมงคลบ้าง ฯลฯ ประกอบด้วยมติของคณะกรรมการพิจารณาวางหลักการตั้งชื่อบุคคลเกี่ยวข้องในกรณีเหล่านี้ จึงเป็นการสมควรที่จะวางหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเสียใหม่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คือ

ชื่อที่สมควรจะได้รับการพิจารณาให้เปลี่ยนได้นั้น ให้ถือหลักดังนี้

๑. มีสำเนียงเป็นภาษาต่างประเทศ
๒. มีอรรถหยาบคายหรือไม่เป็นมงคลบ้าง
๓. เป็นคำตัดที่หมายความไม่ได้
๔. เป็นคำอุทาน
๕. เป็นชื่อฉายา (นิคเนม) ที่แปลอะไรไม่ได้

ชื่อใดจะเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวหรือไม่เพียงใด ให้ถือตามความรู้สึกของวิญญูชนประกอบด้วยเหตุผล ซึ่งย่อมจะอยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการอำเภอ และคณะกรรมการจังหวัด เป็นราย ๆ ไป อนึ่ง ผู้มีบรรดาศักดิ์ประสงค้จะขอเปลี่ยนเอาราชทินนามทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นชื่อตัว ก็อนุโลมให้เปลี่ยนได้เป็นพิเศษ แต่จะต้องไม่เกิน ๓ พยางค์ ทั้งนี้ ให้ท่านถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ขอแสดงความนับถือ

อรรณนิพนธ์ปรีชา

(พระอรรณนิพนธ์ปรีชา)

ผู้ช่วยอธิบดี ลงนามแทน

ที่ ๔๘๖/๒๕๕๕

กระทรวงมหาดไทย

๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ชื่อบุคคล

จาก ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ถึง คณะกรรมการจังหวัด

เนื่องจากได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่อง ชื่อบุคคลให้ยกเลิกหลักตั้งชื่อบุคคลและนามานุกรมตัวอย่าง ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ และวางกำหนดชื่อบุคคล และนามานุกรมฉบับสมบูรณ์ขึ้นใหม่ ดังปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๕๙ ตอนที่ ๕๖ ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ แล้วนั้น

โดยที่กำหนดชื่อบุคคลฉบับใหม่นี้ มีหลักการแตกต่างกับประกาศฉบับเดิมหลายประการ ฉะนั้น ให้ยกเลิกคำสั่งของกระทรวงในส่วนที่ขัดหรือแย้งกับกำหนดชื่อบุคคลฉบับใหม่นี้เสีย คงให้ถือปฏิบัติตามนัยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่องชื่อบุคคลนี้สืบต่อไป

อนึ่ง ปรากฏว่ามีผู้ขอเปลี่ยนใช้ชื่อที่ไม่สมควรเสนอไปกระทรวงเป็นจำนวนมาก เช่น เหว่าวอก ตึง ฯลฯ ชื่อเหล่านี้แม้ไม่ขัดกับกำหนดชื่อบุคคลก็ดี แต่ก็สมควรใช้เป็นชื่อ ซึ่งในการต่อไปก็อาจจะต้องขอเปลี่ยนใหม่อีก เป็นการเสียเวลาโดยใช่เหตุ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะผู้ขอขาดความรู้ หรือจะเป็นเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จึงเป็นการสมควรที่ คณะกรรมการจังหวัดจะได้ชี้แจงแนะนำให้เลือกหาชื่อที่เหมาะสม เพื่อเป็นสวัสดิมงคลแก่ตัวและครอบครัวต่อไป และถ้าจะเลือกเอาชื่อที่ปรากฏอยู่ในนามานุกรมก็จะเป็นการดียิ่ง เพราะชื่อของบุคคลย่อมจะใช้เรียกขานประจำบุคคลนั้น ๆ ไปชั่วกาลนาน ทั้งนี้ ให้ท่านถือระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป.

ขอแสดงความนับถือ

พ. พิพัฒน์สรการ

(ร.อ. พิพัฒน์ พิพัฒน์สรการ)

รองปลัดกระทรวง ลงชื่อแทน

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๐๘

เรื่อง การรับแจ้งชื่อตัวของเด็กที่เกิดใหม่และบุคคลไม่มีชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า ในการรับแจ้งการตั้งชื่อบุตรที่เกิดใหม่ ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ นายทะเบียนบางแห่งมิได้พิจารณาว่า ชื่อเด็กที่ขอตั้งนั้นถูกต้องตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือไม่ เพราะบิดามารดาหรือผู้แจ้งมักจะขอตั้งชื่อไปตามความเคยชินโดยใช้ภาษาท้องถิ่น ครั้นเด็กโตขึ้นมีความรู้สึกในทางสังคมว่า ชื่อของตนไม่เหมาะสม เพราะมีชื่อไม่เป็นภาษาไทยตามความนิยมที่แท้จริง ต้องไปขอเปลี่ยนชื่อใหม่ ทำให้เด็กได้รับความเดือดร้อน

ในกรณีเช่นนี้ นายทะเบียนควรพยายามชี้แจงแนะนำให้ได้ตั้งชื่อโดยใช้ภาษาไทยที่ถูกต้อง แต่อย่าให้เป็นการฝืนใจสำหรับผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาในบางศาสนา อย่างไรก็ตามการขอเปลี่ยนชื่อตัวจากเดิมที่ตั้งไว้ไม่เป็นภาษาไทยนั้น ก็ให้จัดการให้โดยสะดวกและรวดเร็วเป็นกรณีพิเศษ

นอกจากนี้ยังปรากฏด้วยว่า ผู้มีสัญชาติไทยบางคนมิได้มีชื่อสกุลใช้ ส่วนมากในหมู่ไทยอิสลามบางแห่งเป็นเช่นนี้มานาน จึงเป็นการสมควรที่จะแนะนำและอำนวยความสะดวกหรือดำเนินการให้ราษฎรดังกล่าวได้มีชื่อสกุลใช้ให้เป็นไปตามความนิยมและถูกต้องตามกฎหมายแต่การดำเนินการทั้งนี้ ขอกำชับเจ้าหน้าที่ให้พยายามชี้แจงแนะนำอย่างระมัดระวัง อย่าให้เกิดความรู้สึกไปในทางที่เป็นการบังคับจิตใจได้จะเป็นการดี

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๔๘๖๖

กรมการปกครอง

๙ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัว**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดเชียงใหม่)**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๖๕๙๑ ลงวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือจังหวัดเชียงใหม่ เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัวมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ส. วิไลจิตต์**

(นายสนธิ วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๖๕๙๑

กระทรวงมหาดไทย

๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง การปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือที่ ชม. ๑๙/๑๓๒๒๓ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๐๘

ตามที่ได้ทราบว่า นายเจมส์ เอช. แม็คคอนเนล ทหารหน่วยจัสแมคคอมเมริกันได้จดทะเบียนรับเด็กสัญชาติไทยเป็นบุตรบุญธรรม และได้ร้องขอเปลี่ยนชื่อบุตรบุญธรรมจาก เด็กชายวิภาส สุวรรณ เป็น “ดูเอน การ์ดอน แม็คคอนเนล” (DUANE GORDON McCONNELL) และเด็กหญิงสุพิศ วงศ์หาญ เป็น “เดโบรา รุธ แม็คคอนเนล” (DEBORAH RUTH McCONNELL) เพื่อนำเด็กทั้งสองคนนี้ไปเลี้ยงดูในประเทศสหรัฐอเมริกา จังหวัดได้พิจารณาเห็นว่าเด็กทั้งสองคนยังมีสัญชาติไทย และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้ห้ามขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็นภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด ถ้าจะอนุญาตให้เด็กดังกล่าวเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลได้ตามที่ร้องขอ จะขัดต่อนโยบายของทางราชการที่จะให้คนไทยมีชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นไทยหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้ตรวจสอบหลักฐานแล้วปรากฏว่า นายเจมส์ เอช. แม็คคอนเนล ได้จดทะเบียนรับเด็กหญิงสุพิศ วงศ์หาญ เป็นบุตรบุญธรรมไว้ที่สำนักทะเบียนอำเภอเมืองเชียงใหม่ เลขทะเบียนที่ ๓๔/๖๐๖ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘ ดังนั้นเด็กหญิงสุพิศ วงศ์หาญ จึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุล “แม็คคอนเนล” ของนายเจมส์ เอช. แม็คคอนเนล ซึ่งเป็นบิดาบุญธรรมได้ ตามนัยมาตรา ๑๕๘๖ และ ๑๕๓๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนเด็กชายวิภาส สุวรรณ เป็นบุตรบุญธรรมของนางจอร์น อี. แม็คคอนเนล ดังนั้น นายเจมส์ เอช. แม็คคอนเนล จึงมิใช่ผู้แทนโดยชอบธรรมของ ด.ช. วิภาส สุวรรณ การที่นายเจมส์ เอช. แม็คคอนเนล จะเปลี่ยนชื่อตัวให้เด็กหญิงสุพิศ วงศ์หาญบุตร ซึ่งมีสัญชาติเป็นไทยนั้น แม้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้ห้ามบุคคลสัญชาติไทย ผู้ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวเป็นภาษาต่างประเทศก็ตาม แต่เรื่องชื่อบุคคลเป็นนโยบายของรัฐบาลที่ประสงค์จะให้คนไทยได้มีชื่อตัวเป็นไปตามหลักการตั้งชื่อบุคคล ตามนัยประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๔๘๕ คือกำหนดให้คนไทยได้มีชื่อตัวที่มีคำและความหมายเป็นภาษาไทย ไม่มีสำเนียงเป็นต่างดาว ไม่ใช่คำที่รู้สึกไม่เป็นมงคลเพื่อให้รู้ได้ในตัวว่าเป็นชายหรือเป็นหญิง และชื่อหนึ่งให้มี ๓ พยางค์เป็นอย่างมาก อันจะเป็นเครื่องแสดงถึงระเบียบที่ดี

และดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมไทยเดิม ประกอบกับ ด.ญ. สุพิศ วงศ์หาญ ก็เป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทย และมีชื่อตัวเป็นภาษาไทยที่ถูกต้องอยู่แล้ว จึงไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวอีก

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **ถ. สุนทรสารทูล**
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

๑๔๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๙๖๐

ส่วนการทะเบียนและบัตร
กรมการปกครอง

๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

เรื่อง หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดสุราษฎร์ธานี เรื่อง หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ท. เฉลิมช่วง**

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและบัตร

กองการทะเบียน

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗

กรมการปกครอง

๘ มีนาคม ๒๕๐๙

เรื่อง ทารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี

อ้างถึง หนังสือที่ สฎ ๑๙/๒๖๕๙ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๐๙

ตามที่ได้ทราบว่า นายสนธิ เขียรพงศา ราษฎรตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาสาร เดิมใช้ชื่อสกุล “เตียนดี” ได้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ว่า “เขียรพงศา” และได้รับหนังสือสำคัญการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่จากนายทะเบียนท้องที่ ตลอดจนนำหลักฐานไปขอแก้ทะเบียนบ้านและหลักฐานทางราชการต่าง ๆ แล้ว ต่อมานายสนธิ เขียรพงศา ยื่นคำร้องขอกลับใช้ชื่อสกุล “เตียนดี” อีก จะให้นายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่มีผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้แล้วนั้น และไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลที่ตนได้จดทะเบียนไว้แล้วนั้น นายทะเบียนจะจำหน่ายทะเบียนชื่อสกุลของผู้จดทะเบียนได้ ในเมื่อไม่มีผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าว ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ ๕๑๘/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๘๒ และผู้นั้นมีสิทธิใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้ถ้าชื่อสกุลนั้นเป็นชื่อสกุลของบิดาตน ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๓ สำหรับกรณีนี้ นายสนธิ เขียรพงศา ซึ่งได้รับหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล “เขียรพงศา” จากนายทะเบียนท้องที่ และได้นำหนังสือสำคัญไปขอแก้ทะเบียนอื่นแล้ว ถ้านายสนธิ เขียรพงศา ไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลใหม่และร้องขอกลับใช้ชื่อสกุล “เตียนดี” ตามเดิมแล้วก็ให้นายทะเบียนท้องที่สอบสวนให้มีความชัดว่ามีผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล “เขียรพงศา” นี้หรือไม่ และปัจจุบันบิดาของ นายสนธิ “เขียรพงศา” ใช้ชื่อสกุลใด ถ้าปรากฏทางการสอบสวนว่าไม่มีผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุล “เขียรพงศา” และบิดาของ นายสนธิ เขียรพงศา ยังคงใช้ชื่อสกุล “เตียนดี” ก็ให้นายทะเบียนท้องที่จำหน่ายชื่อสกุล “เขียรพงศา” ออกจากทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) โดยหมายเหตุในทะเบียนว่าผู้จดทะเบียนกลับใช้ชื่อสกุลเดิมของบิดาตน แล้วแจ้งผลให้นายทะเบียนกลางทราบ พร้อมทั้งทำหนังสือแจ้งการอนุญาตให้ผู้ร้องกลับใช้ชื่อสกุลเดิมให้ผู้ร้องทราบด้วย จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนธิ วิไลจิตต์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๖๑๗๔

กรมการปกครอง

๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่า ในการขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของผู้มีสัญชาติไทย โดยเฉพาะบุตรคนต่างด้าวที่ใช้ชื่ามาก่อนนั้น ส่วนมากเอาชื่อแซมมาประกอบกับคำอื่นเป็นชื่อสกุล ทำให้ชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียนใหม่ไม่มีความหมายตามหลักภาษาไทย เพราะบางคำเมื่อแปลตามพจนานุกรมซึ่งรวมกับคำอื่นที่นำมาประกอบเป็นชื่อสกุลแล้ว แปลความได้ไม่เหมาะสมที่จะตั้งเป็นชื่อสกุลให้บุตรหลานใช้สืบต่อไป นอกจากนี้ชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียนใหม่บางคำตัวสะกดการันต์ผิดไปจากพจนานุกรม ทำให้ไม่มีความหมาย จึงขอให้จังหวัดพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. การนำเอาชื่อแซมมาประกอบกับคำอื่นเป็นชื่อสกุล ต้องมีคำแปลในหลักภาษาไทยตามพจนานุกรม และเมื่อแปลรวมกับคำอื่นแล้วต้องมีความหมายเหมาะสมที่จะใช้เป็นชื่อสกุล
๒. คำแต่ละคำที่นำมาตั้งเป็นชื่อสกุลต้องเขียนตัวสะกดการันต์ให้ถูกต้องตามพจนานุกรมจะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนธิ วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ที่ มท ๐๔๐๒/๗๑๑๘๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๘

เรื่อง ทหารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดภูเก็ต

อ้างถึง หนังสือจังหวัดภูเก็ต ที่ ภก ๐๐๑๖/๑๑๒๗๔ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๘

ตามที่ทหารือทางปฏิบัติ กรณีนายสาธร์ อนันต์เดชไพศาล ขอเปลี่ยนชื่อสกุลจาก “อนันต์เดชไพศาล” ซึ่งใช้ร่วมกับบุคคลอื่น มาเป็น “อาภรณ์สวัสดิ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้ก่อน และได้ยินยอมให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลนี้ จึงทหารือว่า ผู้ร้องจะขอลกลับมาใช้ชื่อสกุล “อาภรณ์สวัสดิ์” ได้อีกหรือไม่ หากดำเนินการให้ได้จะต้องแจ้งยกเลิกการใช้ชื่อสกุลร่วม แบบ ช. ๔ หรือไม่ นั้น

ขอเรียนว่า การที่นายสาธร์ อนันต์เดชไพศาล ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “อาภรณ์สวัสดิ์” และได้ยินยอมให้นายสกุล แซ่ตั้ง ร่วมใช้ชื่อสกุลนี้นั้น แสดงว่า ทะเบียนชื่อสกุล “อาภรณ์สวัสดิ์” ยังไม่ได้มีการจำหน่าย สิทธิในการเป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้ของ นายสาธร์ อนันต์เดชไพศาล ยังมีอยู่ ตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๑ จึงสามารถกลับไปใช้ชื่อสกุล “อาภรณ์สวัสดิ์” ได้

ส่วนกรณีที่ว่า จะต้องแจ้งยกเลิกการร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) หรือไม่นั้นให้อนุโลมถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๕๑๘/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๔๘๒ ที่ได้วางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อสกุลไว้ความว่า เมื่อได้มีการเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่แล้ว ก็ให้บอกจำหน่ายทะเบียนเดิมเสียด้วย ในกรณีนี้เมื่อนายทะเบียนท้องที่อำเภอเมืองภูเก็ต อนุญาตให้นายสาธร์ อนันต์เดชไพศาล กลับไปใช้ชื่อสกุล “อาภรณ์สวัสดิ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้ก่อนแล้ว ก็แจ้งให้นายทะเบียนท้องที่อำเภอเมืองสมุทรปราการจำหน่ายแบบ ช. ๔ (ทะเบียนร่วมชื่อสกุล) ของนายสาธร์ อนันต์เดชไพศาล โดยให้หมายเหตุว่า ได้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมที่จดทะเบียนไว้แล้ว ตั้งแต่วันที่นายทะเบียนท้องที่อำเภอเมืองภูเก็ตอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดสั่งให้อำเภอเมืองภูเก็ตดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยุวรัตน์ กมลเวชช**

(ยุวรัตน์ กมลเวชช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๕๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย ตัวอย่างแบบลงรายการหนังสือควบคุมการแก้ไข ฯ จำนวน ชุด

ด้วยปรากฏว่าหญิงมีสามีบางคนที่ได้จดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าแล้วไม่ยอมนำหลักฐานการจดทะเบียนดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านเกี่ยวกับคำนำหน้านามหรือชื่อสกุล ให้ถูกต้องตามกฎหมายและตรงกับความเป็นจริง รวมถึงกรณีที่คุณคนได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่ ให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลแล้วไม่ขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถูกต้อง อันเป็นสาเหตุให้ข้อมูลหรือรายการต่าง ๆ ในทะเบียนบ้านไม่ถูกต้องเป็นปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหายากแก่การพิสูจน์ทราบตัวบุคคล รวมถึงการใช้สิทธิและหน้าที่ของคุณคนนั้นตามกฎหมาย อีกทั้งยังทำให้บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจผิดเป็นผลเสียหายต่อบุคคลและสังคมโดยทั่วไป

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง จึงให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักทะเบียนท้องถิ่น และ สำนักทะเบียนเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ถือว่าการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านในกรณีเป็นการแก้ไขตามหลักฐานทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ใบสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล เป็นหน้าที่ของนายทะเบียนอำเภอ หรือนายทะเบียนท้องถิ่น ไม่จำเป็นต้องพิจารณาดำเนินการจากคำร้องที่มีผู้ยื่นขอตามที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

๒. นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นจะดำเนินการแก้ไขทะเบียนบ้านในกรณีดังกล่าวในข้อ ๑ ก็ต่อเมื่อได้รับแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรพร้อมสำเนาทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า หนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือชื่อตัวเท่านั้น โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านตามระเบียบพร้อมเก็บเอกสารดังกล่าวไว้เป็นหลักฐาน และจัดให้มีสมุดลงรายการตามแบบที่แนบมาพร้อมนี้แล้วถือปฏิบัติกรรายงานตามระเบียบที่กำหนดไว้ในเรื่องนั้น ๆ

๓. ให้เป็นความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ผู้ลงนามในฐานะนายทะเบียนรับจดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ต้องแจ้งนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่น ที่ผู้จดทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า ชื่อตัว หรือชื่อสกุล มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านโดยให้หมายเหตุเลขที่และวันที่ของหนังสือดังกล่าวในสมุดจดทะเบียน ค.ร. (หน้า ๒) ต้นขั้ว หนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อตัว และชื่อสกุล ในกรณีอยู่ต่างท้องที่ไม่สามารถนำส่งด้วยบุคคล ให้ส่งโดยไปรษณีย์ลงทะเบียน

๔. ให้เป็นความรับผิดชอบของนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตอบรับพร้อมแจ้งการดำเนินการให้นายทะเบียนตามข้อ ๓ ทราบทันที โดยถือการปฏิบัตินำส่งหนังสือตามข้อ ๓ โดยอนุโลม

๕. ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแจ้งให้เจ้าบ้านที่บุคคลนั้นมีชื่ออยู่ทราบเพื่อนำสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านมาแก้ไขรายการให้ถูกต้องตรงกัน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอได้แจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่น และสำนักทะเบียนเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๓, ๒๘๑๒๔๖๖ ต่อ ๓๑๕

**ทะเบียนหนังสือควบคุมรายการแก้ไขรายการทะเบียนบ้าน
ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐
สำนักทะเบียน.....จังหวัด.....**

เลขทะเบียนรับ (๑)	ที่ (๒)	ลงวันที่ (๓)	จาก (๔)	เรื่อง (๕)	ผลการปฏิบัติ (๖)	ตอบรับผลการปฏิบัติ (๗)	ลายมือชื่อผู้ปฏิบัติ (๘)
.....	นม ๒๑๐๖/.....ก.ค. ๓๐	ป.ทน. กิ่ง บ้านเพ็ล่อม ๑๓๑	การแก้ไขรายการ ทะเบียนบ้าน ๑๓๑	นม ๐๓๐๖/ ถว.....

คำอธิบาย

การกรอกแบบทะเบียนควบคุมการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

- (๑) เลขทะเบียนรับ - ให้ลงเลขที่ลำดับของทะเบียนหนังสือรับเรียงลำดับติดต่อกันไปตลอดปีปฏิทิน
- (๒) ที่ - ให้ลงรายการเลขที่ของหนังสือที่มีมาจากนายทะเบียนท้องที่ที่อนุญาตให้เปลี่ยนแปลงได้
- (๓) ลงวันที่ - ลงวันเดือนปีที่ออกหนังสือตามข้อ (๒)
- (๔) จาก - ให้ระบุตำแหน่งผู้ออกหนังสือในข้อ (๒) เช่น นายอำเภอ.....เป็นต้น
- (๕) เรื่อง - ให้ลงชื่อเรื่องของหนังสือตามข้อ (๒)
- (๖) ผลการปฏิบัติ - ให้หมายเหตุการปฏิบัติการแก้ไขรายการทะเบียนบ้านว่า ได้ดำเนินการไปแล้วอย่างไร เช่น แก้ไขรายการใน ท.ร. ๑๔ เมื่อ.....ก.ค. ๓๐
- (๗) ตอบรับการปฏิบัติ - ให้ลงรายการเลขที่และวันที่ออกหนังสือของสำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น เพื่อตอบรับการปฏิบัติ
- (๘) ลายมือชื่อผู้ปฏิบัติ - ให้ลงลายมือชื่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นผู้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับลายมือชื่อผู้ดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านทุกครั้ง

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๒๖

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๔ ตุลาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยปรากฏว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนชื่อตัว การจดทะเบียนชื่อสกุลและร่วมชื่อสกุลของเจ้าหน้าที่อำเภอหรือเขตปฏิบัติไม่เหมือนกัน ทั้งที่ได้มีกฎหมาย ระเบียบและหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้แล้ว ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน กรมการปกครองจึงขอความร่วมมือความเข้าใจในการปฏิบัติดังนี้

๑. การลงรายการเล่มที่ ฉบับที่ ในหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อ (ช. ๓) การจดทะเบียนชื่อสกุล (ช. ๒) และการร่วมชื่อสกุล (ช. ๔) ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการเปลี่ยนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ หมวดที่ ๔ แบบพิมพ์และวิธีการกรอกแบบพิมพ์ กล่าวคือ การลงรายการเล่มที่นั้น เล่มหนึ่ง ๆ แบ่งเป็น ๑๐๐ ฉบับ เมื่อหมดเล่มที่ ๑ แล้ว ก็ขึ้นต้นด้วยเล่มที่ ๒ และ ๓ ตามลำดับ ส่วนฉบับที่ในเล่มที่ ๑ ให้ฉบับที่ ๑ ไปจนถึง ฉบับที่ ๑๐๐ เมื่อขึ้นเล่มที่ ๒ ก็ให้ฉบับที่ ๑๐๑ ต่อไปจนถึง ฉบับที่ ๒๐๐ เล่มที่ ๓ ก็ให้ฉบับที่ ๒๐๑ ต่อไปตามลำดับ แล้วทับด้วยปี พ.ศ. ที่ออกหนังสือสำคัญ ส่วนจะเขียนหรือพิมพ์ระเบียบไม่ได้กำหนดไว้ จึงใช้เขียนหรือพิมพ์ก็ได้

๒. บิดา หรือมารดา ซึ่งเป็นบุคคลต่างตัวขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลให้ผู้เยาว์ให้ถือปฏิบัติ ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๖๐๑๙ ลงวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๐๘ ซึ่งกำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีบิดาหรือมารดาขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเดียวกันให้แก่ผู้เยาว์หลายคนในคราวเดียวกันได้ และให้ถือว่าผู้เยาว์ทุกคนเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล

๓. บิดาซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติไทยขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล เมื่อได้รับอนุญาตแล้วภรรยา ซึ่งได้จดทะเบียนสมรสถูกต้องตามกฎหมายและบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้โดยไม่ต้องขอร่วมใช้ชื่อสกุล ตามนัยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ซึ่งบัญญัติให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามี และประมวลกฎหมายและแพ่งพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑ บัญญัติให้บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

๔. สูติบัตรของบุตร เมื่อมีรายการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือร่วมใช้ชื่อสกุล หรือบิดามารดา เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ในภายหลัง (ยกเว้นกรณีขอเปลี่ยนชื่อบุตรเกิดใหม่ภายใน ๖ เดือน) ไม่ต้องแก้ไขรายการในสูติบัตร ทั้งนี้เพราะอำเภอหรือเขตจะต้องออกหนังสือสำคัญให้ไว้เป็นหลักฐานอยู่แล้ว ก็ใช้หลักฐานดังกล่าวประกอบกับสูติบัตร และแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน โดยถือปฏิบัติตามกฎกระทรวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๑๖ ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดสั่งกำชับนายทะเบียนท้องถิ่นที่ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยชื่อบุคคลกับนายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการทะเบียนราษฎรถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยิวรัตน์ กมลเวช**
(นายยิวรัตน์ กมลเวช)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน
งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาวุธปืน
โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๖ ๒๕๒๐๗๗๖
ทะเบียนชื่อบุคคล ๓/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๗๕๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๑

เรื่อง การป้องกันการทุจริตเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๑๖๔ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๖๒๖๑ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙

ตามที่ได้แจ้งแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอเปลี่ยนชื่อตัว การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล และการขอร่วมใช้ชื่อสกุลของคนไทยและคนต่างด้าวไว้แล้ว นั้น

ปัจจุบันปรากฏว่า มีคนไทยและคนต่างด้าวกระทำการทุจริตแอบอ้างสวมตัวในการขอเปลี่ยนชื่อตัว ของจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล และขอร่วมใช้ชื่อสกุล เพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการทำบัตรประจำตัวประชาชน การจดทะเบียนสมรส และกรณีอื่น ๆ ทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อประโยชน์ในการพิสูจน์และตรวจสอบตัวบุคคล กรณีที่เกิดมีการทุจริตเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการแอบอ้างสวมตัวในการขอเปลี่ยนชื่อตัว การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล และการร่วมใช้ชื่อสกุล เพื่อนำเอกสารทางราชการไปใช้ในทางมิชอบ จึงให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

๑. ให้บันทึกเลขประจำตัวประชาชนของผู้ขอ และผู้ที่เกี่ยวข้องในเอกสารทะเบียนชื่อบุคคลดังต่อไปนี้

- ๑.๑ คำขอ แบบ ข. ๑ และแบบ ข. ๕
- ๑.๒ ทะเบียนชื่อสกุล และหนังสือสำคัญ แบบ ข. ๒
- ๑.๓ ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และหนังสือสำคัญ แบบ ข. ๓
- ๑.๔ ทะเบียนร่วมชื่อสกุล และหนังสือสำคัญ แบบ ข. ๔
- ๑.๕ หนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล
- ๑.๖ หนังสือรับรองการเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าว
- ๑.๗ หนังสือรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว

โดยอนุโลมให้ใช้ตราয়ช่องกำหนดเลขประจำตัวประชาชนที่กรมการปกครองส่งมาให้ใช้ในงานทะเบียนครอบครัว (ตามหนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๙๐๗ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๐) ประทับไว้ในด้านหลังของเอกสารตามข้อ ๑.๑ - ๑.๗ และกรอกรายการเลขประจำตัวประชาชนให้ถูกต้องชัดเจน

๒. กรณีคนไทยขอเปลี่ยนชื่อตัว ของจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล และขอร่วมใช้ชื่อสกุล ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๖๖๔ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ข้อ ๑ โดยเคร่งครัด และให้ใช้ดุลยพินิจพิจารณาให้รอบคอบว่า ผู้ขอมีเจตนาทุจริตแอบแฝงอยู่หรือไม่ พร้อมทั้งให้ตรวจสอบบัตรประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ (กรณีผู้ขอเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชน) ของผู้ขอทุกรายเพื่อป้องกันการแอบอ้างสวมตัว และในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยก็ให้ตรวจสอบหลักฐานทางราชการอื่น ๆ ตลอดจนสอบสวนพยานบุคคลได้ตามความจำเป็น แต่พึงระมัดระวังมิให้เป็นห่วงเหนียวหรือกั๊กแก้งผู้ขอ

๓. กรณีคนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัวและขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ให้ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๕๖๖๔ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ข้อ ๒ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๖๒๖๑ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙ หากหลักฐานยังไม่ปรากฏแน่ชัด ก็ให้ตรวจสอบหลักฐานทางราชการอื่น ๆ และสอบสวนพยานบุคคลด้วย

จึงเรียนมาเพื่อสั่งนายทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมพร กลิ่นพงษา

(นายสมพร กลิ่นพงษา)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๕๒๐๗๓๖ ๒๕๑๒๖๘๖

ทะเบียนชื่อบุคคล ๕/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๕๓๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร**อ้างถึง** หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๗๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖

ตามที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีที่ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและยังไม่มีผู้ใดขอร่วมใช้ ก็ให้แสดงความจำเป็นในคำขอแบบ ช. ๑ ของจำหน่ายชื่อสกุลปัจจุบันเสียด้วยในคราวเดียวกัน นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันปรากฏว่าผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและยังไม่มีผู้ใดขอร่วมใช้ ได้ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ โดยไม่ได้แสดงความจำเป็นในคำขอแบบ ช. ๑ ของจำหน่ายชื่อสกุลในคราวเดียวกันและเมื่อนายทะเบียนกลางพิจารณาอนุมัติชื่อสกุลใหม่แล้ว ก็ไม่มีการรายงานของจำหน่ายชื่อสกุลเดิมแต่อย่างใด ทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับชื่อสกุลไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ดังนั้น เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครกำชับอำเภอ กิ่งอำเภอและเขต ได้ตรวจสอบว่าผู้ขออนุญาตจดทะเบียนตั้งชื่อใหม่เป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันหรือไม่ ถ้าเป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและยังไม่มีผู้ใดขอร่วมใช้ ก็ให้แสดงความจำเป็นในคำขอแบบ ช. ๑ ของจำหน่ายชื่อสกุลปัจจุบันเสียด้วยในคราวเดียวกัน โดยมีเงื่อนไขว่าของจำหน่ายชื่อสกุลนั้นต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลนั้นต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ได้แล้ว ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๗๓ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชวงศ์ ฉายะบุตร

(นายชวงศ์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร.(๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๒๐๗๓๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๓

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๗๒๑

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษะวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง การตั้งชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๑๐๐๖๔ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๑๐ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ตามที่ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ของผู้มีสัญชาติไทย ที่นับถือศาสนาอิสลาม โดยให้แนะนำและอำนวยความสะดวกหรือดำเนินการให้บุคคลดังกล่าวได้มีชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้เป็นไปตามความนิยมและถูกต้องตามกฎหมาย นั้น

เนื่องจากปรากฏว่านายทะเบียนบางแห่งมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเกิดผลกระทบต่อความรู้สึกทางด้านจิตใจของผู้มีสัญชาติไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม จึงขอชักซ้อมแนวทางปฏิบัติ ในการพิจารณาอนุญาตตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ดังนี้

๑. การตั้งชื่อตัว หรือชื่อรอง ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๘๗

๒. การตั้งชื่อสกุล ให้ถือปฏิบัติตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๓. กรณีผู้มีสัญชาติไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีความประสงค์ขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้เป็นไปตามความนิยมของหลักศาสนา ก็ให้นายทะเบียนท้องที่ใช้ดุลยพินิจพิจารณา ดำเนินการได้ตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

Out.

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๖, ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัยยวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๗๒๑ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ตามที่พระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๖ และมาตรา ๘ ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล ว่าต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติของอำเภอ กิ่งอำเภอ เขต และกรมการปกครอง ได้ถือปฏิบัติโดยยึดถือคำแปลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเป็นหลักในการพิจารณาว่าคำใดมีความหมายหรือไม่ และนำมาประกอบกันแล้วมีความหมายเหมาะสมหรือไม่ หากคำใดไม่มีคำแปลในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานก็จะไม่อนุมัติในการตั้งชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติบางแห่งสามารถชี้แจงทำความเข้าใจแก่ประชาชนได้ บางแห่งก็ไม่สามารถทำความเข้าใจกับประชาชนได้ ทั้งนี้เนื่องจากคำบางคำไม่ปรากฏความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่ปรากฏความหมายในพจนานุกรมฉบับอื่น หรือที่หน่วยราชการกำหนดความหมายไว้ รวมทั้งผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาในบางศาสนามีความประสงค์ที่จะดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรองและชื่อสกุล ไม่เป็นภาษาไทยทำให้ประชาชนไม่ได้รับการอำนวยความสะดวกและอาจเกิดความเสียหายแก่ทางราชการในเรื่องดังกล่าวได้ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า เพื่อแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณาหลักเกณฑ์ในการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุลที่กำหนดหลักเกณฑ์ “ต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย” ให้มีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน จึงให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาหลักเกณฑ์ดังกล่าว จากความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหรือฉบับอื่น หรือที่หน่วยราชการกำหนดความหมายไว้ รวมทั้งกรณีของผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาบางศาสนา เช่น คนไทยมุสลิมขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลไม่เป็นภาษาไทย หากสามารถยืนยันความหมาย หรือคำแปลได้ก็ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยวัฒน์ หุตะเจริญ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง
กองการทะเบียน
โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๖ ๒๕๒๐๗๖๖
โทรสาร ๒๕๑๒๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๔๑๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๘

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัวและตั้งชื่อรองของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๘๐๖๓ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๘

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรองของบุตร เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๘๐๖๓

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๘

เรื่อง ทารือแนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัวและตั้งชื่อรองของบุตร
เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๓๐๗/๑๒๕๘๕ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

ตามที่ทารือกรณีนางอรุณ เวศย์วรุฒม์ ขอเปลี่ยนชื่อตัวของบุตร พร้อมทั้งขอตั้งชื่อรองให้กับบุตร โดยใช้ชื่อเดียวกับชื่อสกุลของตนเองว่าจะกระทำหรือไม่ และกรุงเทพมหานครพิจารณาเห็นว่า กรณีการขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็นภาษาต่างประเทศไม่น่าจะกระทำได้ ส่วนกรณีการตั้งชื่อรองหากคำที่ขอตั้งไม่ขัดต่อบทบัญญัติในมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นายทะเบียนท้องที่ที่สามารถอนุญาตให้ตั้งเป็นชื่อรองได้ ความเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ อย่างไร นั้น

กรณีดังกล่าว กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. กรณีการขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็น “ลิโอนาร์โด” นั้น เนื่องจากคำดังกล่าวเป็นคำที่เขียนขึ้นโดยเลียนสำเนียงมาจากภาษาต่างประเทศ ซึ่งแนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับความหมายของคำที่จะขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอนั้น กระทรวงมหาดไทยได้วางแนวทางปฏิบัติไว้ชัดเจนว่าให้พิจารณาจากความหมายที่ปรากฏตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหรือฉบับอื่นหรือคำที่ทางราชการกำหนดความหมายไว้ ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ จึงไม่อาจอนุญาตให้ผู้ขอรายนี้เปลี่ยนชื่อตัวของบุตรเป็นชื่อดังกล่าว

๒. กรณีการขอตั้งชื่อรองให้กับบุตรโดยนำเอาชื่อสกุลของมารดาตั้งชื่อรอนั้น หากชื่อที่ขอไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นายทะเบียนท้องที่ย่อมอนุญาตให้ผู้ขอตั้งชื่อรอนดังกล่าวให้บุตรได้

ความเห็นของกรุงเทพมหานครนั้นชอบแล้ว จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๖, ๒๕๒๐๗๓๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๘๓

ที่ มท.๐๓๑๐.๒/๑๓๐๙๒

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ตอบขอหารือการตั้งชื่อบุคคลในการแจ้งเกิดบุตร

เรียน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๐๒๑๑/๕๖๗๐ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ตามที่ได้ขอหารือการตั้งชื่อบุคคลในการแจ้งเกิดบุตรซึ่งเกิดจากบิดาต่างด้าวและมารดาสัญชาติไทย ต่อสถานทูต สถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ ว่ามารดาส่วนใหญ่จะตั้งชื่อบุตรเป็นสำเนียงต่างประเทศ โดยอ้างความจำเป็นเพื่อรักษาสีทริของบุตร ซึ่งตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๔๐๒/๑๖๑๙๓ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ แจ้งว่าให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานทูตในการพิจารณาอนุญาตโดยให้คำนึงถึงความจำเป็นสำหรับมารดาและบุตรเพื่อรักษาสีทริอันควรมีควรได้ของบุตร ซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติไทย และอาจจะได้สัญชาติอเมริกันด้วย โดยที่ชื่อหรือตั้งกล่าวได้รับการพิจารณามาเป็นเวลานาน สถานทูต สถานกงสุล จะยังสามารถใช้ดุลยพินิจให้มีการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง ของบุตรเป็นสำเนียงต่างประเทศเป็นรายกรณีภายใต้หลักเกณฑ์ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวได้ต่อไปหรือไม่ การนำเอาชื่อสกุลของมารดาสัญชาติไทยมาตั้งเป็นชื่อรอง จะกระทำได้หรือไม่ และขอทราบแนวปฏิบัติในการกรอกชื่อรองในสูติบัตร นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. แม้ว่าพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ จะไม่ได้ห้ามคนสัญชาติไทยตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศ แต่กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือสั่งการ ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาจากความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน การที่มารดาสัญชาติไทยแจ้งการเกิดของบุตรต่อสถานทูต สถานกงสุล และขอตั้งชื่อบุตรเป็นสำเนียงต่างประเทศโดยอ้างความจำเป็นเพื่อรักษาสีทริของบุตรย่อมถือเป็นการกระทำเพื่อรักษาสีทริอันควรมีควรได้ของบุตรทั้งทางด้านต่างประเทศและประเทศไทย ดังนั้น สถานทูต และสถานกงสุล ยังคงสามารถใช้ดุลยพินิจได้ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๔๐๒/๑๖๑๙๓ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๖

๒. การตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศ หากเป็นความจำเป็นตามนัย ข้อ ๑ ก็ให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานทูต หรือสถานกงสุล

๓. กรณีผู้แจ้งเกิดขอตั้งชื่อรองให้กับบุตรสัญชาติไทย โดยเอาชื่อสกุลของมารดาสัญชาติไทยมาตั้งชื่อรอง และจะตั้งชื่อรองเป็นสำเนียงต่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้ห้ามการนำชื่อสกุลของมารดามาตั้งเป็นชื่อรอง สำหรับการจะตั้งชื่อรองเป็นสำเนียงต่างประเทศ ก็ให้สถานทูต สถานกงสุล สามารถใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาอนุญาตเช่นเดียวกับการขอตั้งชื่อตัวตามข้อ ๑

๔. การกรอกชื่อรองในแบบพิมพ์สูติบัตร (ท.ร. ๑, ๒, ๓) ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ชื่อรอง หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว” ดังนั้น หากผู้แจ้งการเกิดได้แจ้งชื่อคนเกิด และมีความประสงค์ให้ลงชื่อรองด้วยนายทะเบียนผู้รับแจ้งสามารถลงชื่อรองไว้ถัดจากชื่อตัวได้ ตัวอย่าง เช่น “ด.ญ. วัชรีย์ ทราย จันทร์เกษฎากร”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

สวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์

(นายสวัสดิ์ ส่งสัมพันธ์)

รองปลัดกระทรวงมหาดไทย ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๖, ๒๘๒๐๗๖๖

ที่ กต ๐๒๑๑/๕๖๓๐

กระทรวงการต่างประเทศ
วังสราญรมย์ กทม. ๑๐๒๐๐

๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ขอรื้อการตั้งชื่อบุคคลในการแจ้งเกิดบุตร**เรียน** ปลัดกระทรวงมหาดไทย**อ้างถึง** หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๖๑๙๓ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า แม้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ จะไม่ห้ามคนสัญชาติไทยตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศ แต่มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องชื่อบุคคลซึ่งถือเสมือนนโยบายของรัฐที่จะดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ อย่างไรก็ตาม หากผู้ร้องประสงค์จะขอตั้งชื่อเด็กเป็นสำเนียงต่างประเทศ ให้เป็นดุลยพินิจของสถานทูต โดยคำนึงถึงว่า ๑) เด็กอาจได้สัญชาติของบิดา ๒) การตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศต้องเป็นชื่อเดียวกับที่แจ้งเกิดไว้กับทางการท้องถิ่น ๓) การตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศ ต้องเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นสำหรับมารดาและบุตร เพื่อรักษาสีทริอันควรมีควรรได้ของบุตรทั้งในประเทศไทยและประเทศอันเป็นสัญชาติของบิดา ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

เนื่องจาก ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทำให้มีเด็กสัญชาติไทยที่เกิดนอกราชอาณาจักร ซึ่งเกิดจากบิดาต่างด้าวและมารดาสัญชาติไทยเป็นจำนวนมากและในการแจ้งการเกิดต่อสถานทูต สถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ มารดาสัญชาติไทยส่วนใหญ่จะขอตั้งชื่อบุตรเป็นสำเนียงภาษาต่างประเทศ โดยอ้างความจำเป็นเพื่อรักษาสีทริอันควรร และโดยที่ข้อหาดังกล่าวข้างต้นได้รับการพิจารณาเป็นเวลานานแล้ว ประกอบกับได้มีการยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบปฏิบัติของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศจึงใคร่ขอเรียนหารือ ดังนี้

๑. สถานทูต สถานกงสุลยังสามารถใช้ดุลยพินิจอนุญาตให้มีการตั้งชื่อบุตรเป็นสำเนียงภาษาต่างประเทศเป็นรายกรณี ภายใต้หลักเกณฑ์ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๖๑๙๓ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๒๖ ได้ต่อไปหรือไม่

๒. หากสถานทูตยังสามารถใช้ดุลยพินิจอนุญาตให้ตั้งชื่อเป็นสำเนียงต่างประเทศเป็นรายกรณี ภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าว ชื่อซึ่งเป็นสำเนียงต่างประเทศต้องมีความหมายในภาษาไทยด้วยหรือไม่

๓. ในกรณีที่ผู้แจ้งเกิดข้อตั้งชื่อรองให้กับบุตรสัญชาติไทย โดยนำเอาชื่อสกุลของมารดา สัญชาติไทยมาตั้งเป็นชื่อรอง ซึ่งตามหลักฐานของทางราชการ มารดาไม่เคยมีชื่อรองดังกล่าวมาก่อนจะ กระทำได้หรือไม่ และจะตั้งชื่อรองเป็นสำเนียงต่างประเทศจะกระทำได้หรือไม่

๔. ขอรบกวนขอปฏิบัติเกี่ยวกับการกรอกชื่อรองในสูติบัตร ว่าควรเขียนคำว่าชื่อรองกำกับไว้เหนือชื่อดังกล่าว หรือเพียงแต่กรอกชื่อรองไว้ระหว่างชื่อตัวกับชื่อสกุล โดยเว้นระยะห่างพอสมควร เพื่อให้เป็นที่เข้าใจว่าเป็นชื่อรอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

เฉลิม อาจารย์

(นายเฉลิม อาจารย์)

เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง

ปฏิบัติราชการแทน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

สำนักงานปลัดกระทรวง

ฝ่ายสัญญาและนิติกรณ์

โทร. ๕๐๓-๔๕๖๙

โทรสาร ๕๐๓-๔๕๖๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๘๑

กรมการปกครอง

ถนนอักษะวงศ์ กท. ๑๐๒๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง แนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๘๐๖๓ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๘

ตามที่กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรองหรือชื่อสกุล กรณีต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน จึงให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือฉบับอื่น หรือที่หน่วยราชการกำหนดความหมายไว้ รวมทั้งกรณีผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาบางศาสนา เช่น คนไทยมุสลิม หากสามารถยืนยันความหมายและคำแปลได้ก็ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการให้และได้แจ้งแนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อตัว และตั้งชื่อรองของบุตร โดยกรณีเปลี่ยนชื่อตัวเป็นสำเนียงภาษาต่างประเทศ ให้พิจารณาแนวทางปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๘๐๖๓ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๓๘ จึงไม่อาจอนุญาตให้ผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อบุตร เป็นภาษาต่างประเทศได้ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณา คำแปล หรือความหมายต้องไม่หยาบคาย ให้ชัดเจน และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยทั่วไป จึงเห็นว่า ในการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล เป็นสำเนียงภาษาต่างประเทศหากไม่ขัดต่อมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการ ทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๓ โดยในการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลที่ไม่เป็นภาษาไทย ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ เช่นเดียวกับกรณีผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาบางศาสนา เช่น คนไทยมุสลิม ขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง

หรือชื่อสกุลที่ไม่เป็นภาษาไทย หากสามารถยืนยันความหมายหรือคำแปลได้ว่าไม่มีคำหรือความหมาย
หยาบคายก็ให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. (๐๒) ๒๕๒๐๗๗๖
โทรสาร (๐๒) ๒๕๒๓๗๕๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๑

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท. ๑๐๒๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติการตั้งชื่อรอง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๕๖๗๑ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๗

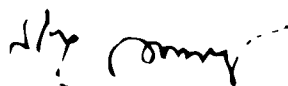
ด้วยกรมการปกครองได้เคยมีหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/๕๖๗๑ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ เรื่อง หารือทางปฏิบัติในการตั้งชื่อรอง ตอบข้อหารือของกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับการตั้งชื่อรองตามนัย มาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ว่าหลักเกณฑ์การตั้งชื่อรองเหมือนกับหลักเกณฑ์ การตั้งชื่อตัว และการตั้งชื่อรองจะตั้งตอนแจ้งการเกิดหรือตั้งตอนหลังก็ได้ การตั้งชื่อรองในลักษณะนี้ เป็นไปตามนัย มาตรา ๕ และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม ส่วนนัยมาตรา ๑๖ นั้น เป็นกรณีการมีชื่อรองอยู่แล้ว และประสงค์จะขอเปลี่ยนชื่อรองเป็นอย่างอื่น ซึ่งต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง และเมื่อมีผู้ขอตั้งชื่อรองให้ใช้แบบ ช. ๑ เป็นคำขอโดยอนุโลม เมื่อนายทะเบียนท้องที่ตามพระราชบัญญัติ ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้รับคำขอแล้ว ให้ส่งคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ถิ่นตามพระราชบัญญัติ การทะเบียนราษฎร ตรวจสอบภูมิลำเนาตามหลักฐานทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ ถิ่นที่ผลการตรวจสอบนั้นในคำขอเป็นหลักฐาน เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องและชื่อรอง ที่ขอตั้งไม่ขัดต่อหลักเกณฑ์ตามระเบียบกฎหมายเกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง ให้ส่งอนุญาตในคำขอ แล้วแจ้งนายทะเบียนท้องที่ทราบ เพื่อเพิ่มรายการชื่อรองในทะเบียนบ้าน

เนื่องจากกรมการปกครองได้ตรวจสอบพบว่า สำนักทะเบียนบางแห่งได้ตั้งและระบุชื่อรอง ของบุคคลในลักษณะที่ไม่เหมาะสม และไม่สอดคล้องกับแนวทางการตั้งและระบุชื่อรองของบุคคลทั่วไป เช่น ได้ระบุชื่อรองไว้ภายในวงเล็บต่อจากชื่อตัว แล้วต่อด้วยชื่อสกุล บางกรณีได้ระบุชื่อรองต่อจากชื่อตัว โดยมีคำว่า “หรือ” นำหน้าชื่อรอง แล้วต่อด้วยชื่อสกุล หรือบางกรณีได้ระบุชื่อตัว ชื่อรอง และมีคำว่า “หรือ” ต่อท้ายชื่อรอง แล้วต่อด้วยชื่อสกุล

เพื่อให้การปฏิบัติเกี่ยวกับการตั้งและระบุชื่อรองเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงให้สำนักทะเบียนถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๕๖๗๑ ลงวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๒๗ โดยเคร่งครัด การระบุชื่อรองให้ระบุอยู่ระหว่างชื่อตัวและชื่อสกุลโดยเว้นวรรค ทั้งด้านหน้าและด้านหลังของชื่อรอง ทั้งนี้ให้ระบุชื่อตัว ชื่อรอง ชื่อสกุล ตามลำดับ มิให้ระบุชื่อรองร่วมกับ หรือประกอบกับคำเชื่อมอักษร สัญลักษณ์ หรือเครื่องหมายใด ๆ ที่มีได้กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญา อุดมทรัพย์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๘๓๓

กรมการปกครอง

ถนนอักษะวงศ์ กท. ๑๐๒๐๐

๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การรับจดทะเบียนชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘

ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้ประกาศและมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๐ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๘ และกรมการปกครองได้แจ้งให้จังหวัด และกรุงเทพมหานคร แจ้งอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานเขต ศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน พร้อมทั้งซักซ้อมแนวทางการปฏิบัติ ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

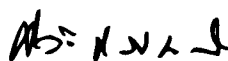
กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าการรับจดทะเบียนชื่อสกุลเป็นเรื่องที่มีความสำคัญตามพระราชบัญญัติของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ที่ทรงพระราชทานชื่อสกุลให้กับคนไทยนั้น เพื่อจะได้มีชื่อสกุลเป็นหลักในการสืบสายโลหิต ส่งเสริมความรักความสามัคคีระหว่างเครือญาติ และเป็นหลักชัยของครอบครัวเพื่อให้ลูกหลานทำความดี ในการพิจารณารับจดทะเบียนชื่อสกุลจึงต้องให้ความสำคัญในการใช้ความละเอียดรอบคอบ ตรวจสอบชื่อสกุลที่ขอตั้งว่าชอบด้วยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และต้องห้ามหรือไม่ตามประกาศห้ามมิให้ผู้ที่มิได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ ณ นำหน้าชื่อสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ / ตามประกาศเพิ่มเติมเรื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ / ตามประกาศห้ามมิให้เอานามพระมหากษัตริย์ และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธยมาใช้เป็นชื่อสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘

ดังนั้นเพื่อให้การปฏิบัติของนายทะเบียนท้องที่เกี่ยวกับการรับจดทะเบียนชื่อสกุลเป็นไปด้วยความรอบคอบ ถูกต้องตามระเบียบและป้องกันรักษาลิทธิประโยชน์ของประชาชนอันอาจเกิดขึ้นจากข้อผิดพลาดจากกรณีการรับจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำและไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมาย

ได้บัญญัติไว้ จึงให้นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการเขตปฏิบัติหน้าที่ในฐานะนายทะเบียนท้องที่ด้วยตนเอง หากไม่อยู่หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ให้ทำคำสั่งแต่งตั้งปลัดอำเภอหัวหน้ากลุ่มบริหารงานปกครอง/ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครองหรือปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร เป็นผู้รักษาราชการแทนนายทะเบียนท้องที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งนายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิวะ แสงมณี)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙ โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๖๘๘๑

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๙ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ทาหรือการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครปฐม ด่วนที่สุด ที่ นฐ ๐๐๑๗.๑/๑๓๐๐๕ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐

ตามที่ จังหวัดนครปฐม ทาหรือกรณีนางสาวสมพร การคำ ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “ปาลิภาภัสร์” โดยระบุความหมายว่า “คุ้มครองให้เจริญตลอดไป” ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่าชื่อสกุลดังกล่าวไม่ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษาไทย จึงทาหรือว่าจะดำเนินการให้ผู้ร้องได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๖ ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ แล้วมีความเห็นว่ากรณีที่นายทะเบียนท้องที่จะอนุญาตให้บุคคลใดจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้หรือไม่นั้นจะต้องพิจารณาองค์ประกอบให้ครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ๕ ประการ คือ

(๑) ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินีหรือราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตนของผู้บุพการี หรือของผู้สืบสันดาน

(๒) ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

(๓) มีพยัญชนะไม่เกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

(๔) ไม่ต้องห้ามตามประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ ณ นำชื่อสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ ประกาศเพิ่มเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ ประกาศห้ามมิให้เอานามพระมหากษัตริย์ และไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธยมาใช้เป็นชื่อสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘

(๕) ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย โดยการพิจารณาว่าชื่อสกุลที่ขอเปลี่ยนมีคำหรือความหมายหยาบคายหรือไม่ ให้นายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาจากความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานหรือฉบับอื่น หรือที่หน่วยราชการกำหนดความหมายไว้ รวมทั้งกรณีของผู้ที่เคร่งครัดต่อศาสนาบางศาสนา เช่นคนไทยมุสลิม ขอตั้งหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลไม่เป็นภาษาไทย หากสามารถยืนยันความหมายหรือคำแปลได้ นายทะเบียนท้องถิ่นก็สามารถอนุญาตให้ดำเนินการได้

ดังนั้น กรณี นางสาวสมพร การคำ ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล เป็น “ปาลิภาภัสร์” ซึ่งไม่มีการบัญญัติศัพท์ คำอ่าน คำสะกด หรือคำแปลไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่หากผู้ยื่นคำขอสามารถแสดงหลักฐานพจนานุกรมฉบับอื่น หรือหลักฐานที่หน่วยงานราชการกำหนดความหมายไว้ซึ่งยืนยันได้ว่าชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล มีคำสะกด หรือคำแปลที่ไม่มีความหมายหยาบคายทั้งผู้ขอไม่มีเจตนาทุจริตนายทะเบียน จึงพิจารณาอนุญาตให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพินัย อนันตพงศ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๔๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๔๑-๗๐๔๓

ด่วนที่สุด

ที่ นฐ ๐๑๑๗.๑/๑๓๐๐๕

ศาลากลางจังหวัดนครปฐม

ถ. บางเตย-ดอนยายหอม นฐ ๗๓๐๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐

เรื่อง หารือการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง ๑. พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๕๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

๓. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๘๓๗ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสืออำเภอเมืองนครปฐม ที่ นฐ ๐๑๑๗/ท ๘๙๖ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวสมพร การคำ อายุ ๓๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๘/๕ หมู่ที่ ๖ ตำบลห้วยจรเข้ม
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ได้มายื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “ปาลิภักส์น” โดยระบุ
ความหมายว่า “คุ้มครองให้เจริญตลอดไป”

อำเภอเมืองนครปฐม ได้ประสานไปยังราชบัณฑิตยสถาน ได้รับแจ้งว่าชื่อสกุล “ปาลิภักส์น”
ที่ผู้ยื่นคำร้องขอตั้งไม่มีความหมาย ประกอบกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานระบุคำว่า “ปาลิ”
และคำว่า “ภัก” มีความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ส่วนคำว่า “ภักส์น” ไม่ปรากฏ
ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งแนวทางปฏิบัติในการขอเปลี่ยนชื่อสกุลให้นายทะเบียนท้องที่
พิจารณาจากความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน จังหวัดจึงขอหารือ
ว่าอำเภอจะรับจดทะเบียนชื่อสกุล “ปาลิภักส์น” ให้กับ นางสาวสมพร การคำ ผู้ร้องได้หรือไม่ อย่างไร
เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปรายละเอียดปรากฏตามเอกสารสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายกฤติพงษ์ คงแข็ง)

ปลัดจังหวัดนครปฐม ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๓๔๓๔-๐๐๓๐

ด่วน

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๙๙๓๗

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๕๐

๑๘ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง การขอตั้งชื่อตัว

เรียน ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วน ที่ กต ๐๓๐๔/๑๙๑๑ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

ตามที่แจ้งว่า สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์/คณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรป ได้รับการสอบถามจากหญิงไทย กรณีการยื่นคำขอจดทะเบียนคนเกิดและออกสูติบัตรให้กับบุตร ซึ่งเกิดกับชายชาวเบลเยียม โดยบิดามารดาเด็กได้แจ้งการเกิดกับทางการท้องถิ่นโดยสะกดชื่อเด็กว่า “Mahidol Makke” ต่อมา บิดามารดาเด็กได้รับการทักท้วงจากเพื่อนคนไทย จึงได้หารือกับ สถานเอกอัครราชทูตฯ เรื่องดังกล่าวจึงขอหารือว่าการจดทะเบียนคนเกิดและออกสูติบัตรให้เด็กตามชื่อ ดังกล่าวจะสามารถกระทำได้หรือไม่ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ขอเรียนว่า กรณีการจดทะเบียนตั้งชื่อตัว “Mahidol Makke” อ่านว่า “มหิดล แม็กกี” ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากคำว่า “มหิดล” เป็นพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล (รัชกาลที่ ๘) อานันทมหิดล บรมราชาธิราช และเป็นราชสกุลวงศ์สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล กรมหลวงสงขลานครินทร์ ซึ่งขัดกับ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๖ วรรคแรก บัญญัติว่า ชื่อตัวต้องไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนาม และต้องไม่มี คำหรือความหมายหยาบคาย อนึ่ง หากประสงค์จะขอใช้พระนามดังกล่าวในการขอตั้งชื่อจะต้อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอวยชัย อินทร์นาค)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐-๒๖๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๗๐๔๓

ด่วน

ที่ กต ๐๓๐๘/๑๙๑๑๑

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การตั้งชื่อตัว

เรียน นายทะเบียนกลาง

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับรายงานจากสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงบรัสเซลส์/คณะผู้แทนไทยประจำประชาคมยุโรป ว่าได้รับการสอบถามจากหญิงไทยกรณีการยื่นคำขอจดทะเบียนคนเกิดและออกสูติบัตรให้กับบุตรซึ่งเกิดกับชายชาวเบลเยียม โดยบิดาเด็กได้ไปแจ้งการเกิดกับทางการท้องถิ่นโดยสะกดชื่อเด็กว่า “Mahidol Makke” ต่อมา บิดามารดาเด็กได้รับการทักท้วงจากเพื่อนคนไทย จึงได้หารือกับสถานเอกอัครราชทูตฯ ในเรื่องดังกล่าว

โดยที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๖ กำหนดให้ชื่อตัวต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี หรือราชทินนามในการนี้ สถานเอกอัครราชทูตฯ ใคร่ขอหารือว่าการจดทะเบียนคนเกิดและออกสูติบัตรให้เด็กตามชื่อดังกล่าวข้างต้นจะสามารถกระทำหรือไม่

สถานเอกอัครราชทูตฯ แจ้งเพิ่มเติมว่าจากการศึกษากฎหมายของเบลเยียมในเบื้องต้นทราบว่า การเปลี่ยนชื่อไม่ถือเป็นสิทธิแต่ก็อาจกระทำได้หากมีเหตุจำเป็นร้ายแรง ดังนั้น หากไม่เป็นการถูกต้องหรือเหมาะสมที่จะใช้ชื่อตามที่แจ้งเกิดไว้กับทางการท้องถิ่น สถานเอกอัครราชทูตฯ ก็จะแนะนำให้บิดามารดาเด็กดำเนินการยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อเด็กต่อทางการเบลเยียมต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และแจ้งผลให้กระทรวงการต่างประเทศทราบในโอกาสแรกด้วย
จักขอบคุณมาก ทั้งนี้ เพื่อจักแจ้งสถานเอกอัครราชทูตฯ ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณ จิวาศักดิ์อภิมาศ)

ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์

กรมการกงสุล

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๐๒ - ๕๗๕ - ๑๐๖๐

โทรสาร ๐๒ - ๕๗๕ - ๑๐๕๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๐๗๔๘

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอท่าลูกกา จังหวัดพิจิตร ๑๒๑๕๐

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทาหรือการขอเปลี่ยนชื่อตัว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจิตร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดพิจิตร ที่ ปท ๐๐๑๗/๑๒๗๒๒ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือราชบัณฑิตยสถาน ที่ รธ ๐๐๐๔/๑๔๐๔ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๑

ตามที่ทาหรือกรณี ร.ต. ณัฐพงศ์ชนนท เยาวรัตน์ อยู่บ้านเลขที่ ๗๓/๑๙๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดพิจิตร ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อตัวจาก “ณัฐพงศ์ชนนท” เป็น “บวรศักยฐ์” (บอ - วอน - ลัก) ความหมาย เสมือนเทวดาอันประเสริฐ โดยมีสำเนาเอกสารการรับรองความหมายของนายปิยะพงษ์ โพธิ์เย็น นักวรรณศิลป์ ๔ กองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งจังหวัดเห็นว่าเอกสารการรับรองความหมายดังกล่าวเป็นความเห็นส่วนบุคคลไม่อาจอ้างเป็นหลักฐานการรับรองความหมายในการขอเปลี่ยนชื่อตัวได้ เนื่องจากไม่ปรากฏมีการบัญญัติศัพท์ หรือคำอ่าน คำสะกดหรือคำแปล ไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือฉบับอื่น หรือที่หน่วยราชการกำหนดไว้ไม่สามารถพิจารณาอนุญาตได้ จึงทาหรือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ อย่างไร ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า การที่ ร.ต. ณัฐพงศ์ชนนท เยาวรัตน์ ขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็น “บวรศักยฐ์” โดยมีสำเนาเอกสารการแปลความหมายชื่อดังกล่าวของนายปิยะพงษ์ โพธิ์เย็น นักวรรณศิลป์ ๔ กองศิลปกรรม ถือว่าเป็นความเห็นส่วนบุคคลที่ไม่มีหน่วยงานราชการรับรองความหมายไม่อาจอ้างเป็นเอกสารการแปลความหมายในการขอเปลี่ยนชื่อได้ ความเห็นของจังหวัดพิจิตรถูกต้องแล้ว แต่เพื่อเป็นการยืนยันความหมายหรือคำแปลชื่อดังกล่าว สำนักทะเบียนกลาง ได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๔๗๘ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ แจ้งราชบัณฑิตยสถานเพื่อขอทราบความหมายชื่อ “บวรศักยฐ์” ซึ่งราชบัณฑิตยสถาน แจ้งว่าชื่อดังกล่าวเป็นชื่อที่สร้างจากภาษาบาลีสันสกฤต มีความหมายที่แปลโดยอนุโลมได้ว่า “เสมือนเทวดาอันประเสริฐ” การที่พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่เก็บคำ ที่เป็นคำวิสามานยนามทั่ว ๆ ไปเพราะชื่อเหล่านั้นเกิดจากการนำคำต่าง ๆ มารวมกันตามความมุ่งหมายของผู้ตั้งจะหาความหมายของชื่อวิสามานยนามเหล่านั้น จะต้องวิเคราะห์ว่าชื่อนั้นประกอบด้วยศัพท์ใด และหาความหมายของศัพท์นั้น

ดังนั้น เมื่อชื่อ “บวรศักยฐ์” มีความหมายชัดเจนว่า เสมือนเทวดาอันประเสริฐตามที่
ราชบัณฑิตยสถานยืนยันมาซึ่งเป็นไปตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖
ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ และไม่ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของ
พระราชินี หรือราชทินนามและไม่มี ความหมายหยาบคายตาม มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล
พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ ผู้ร้องจึงสามารถนำชื่อ “บวรศักยฐ์” มาเปลี่ยน
เป็นชื่อตัวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอวยชัย อินทร์นาค)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๙

โทรสาร ๐-๒๓๙๑-๓๐๔๓

ที่ ปท ๐๐๑๗/๑๒๗๒๒

ศาลากลางจังหวัดปทุมธานี

ถนนปทุมธานี - สามโคก ปท ๑๐๒๐๐

๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทารือการเปลี่ยนชื่อตัว

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอคลองหลวง ที่ ปท ๐๖๑๗/๒๑๓ ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๑

ด้วยจังหวัดปทุมธานีได้รับการหารือจากอำเภอคลองหลวงว่า ร.ต. อนุรักษ์ชนนท เขาวรัตน์ เลขประจำตัวประชาชน ๓-๑๐๑๗-๐๑๖๑๕-๐๕-๗ อยู่บ้านเลขที่ ๗๓/๑๙๗ หมู่ที่ ๑๗ ตำบลคลองหนึ่ง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อตัวจาก “อนุรักษ์ชนนท” เป็น “บวรศักยฐ์” (บอ - วอน - สัก) แปลว่า เสมือนเทวดาอันประเสริฐ โดยแนบเอกสารการแปลที่มี นายปิยะพงษ์ โพธิ์เย็น นักวรรณศิลป์ ๔ กองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน เป็นผู้รับรองความหมายคำว่า “บวรศักยฐ์” มาจากคำว่า “บวร” แปลว่า ประเสริฐ, ล้ำเลิศ “ศักย” แปลว่า อาจเป็น เป็นได้ “ฐ์” แปลว่า นามพระอิศวร, เทวดา อำเภอเห็นว่าไม่ปรากฏความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือฉบับอื่นหรือที่หน่วยงานราชการกำหนดความหมายไว้ จึงขอหารือว่าจะสามารถดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัวของบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่

จังหวัดปทุมธานีพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ผู้ขอเปลี่ยนชื่อตัวได้อ้างเอกสารการแปลของนายปิยะพงษ์ โพธิ์เย็น นักวรรณศิลป์ ๔ กองศิลปกรรม ราชบัณฑิตยสถาน และเป็นเอกสารการแปลดังกล่าวไม่ได้รับรองจากหน่วยงานของรัฐ จึงเป็นความเห็นส่วนบุคคลไม่อาจอ้างเป็นหลักฐานการแปลในการขอเปลี่ยนชื่อตัวได้ ละเมื่อพิจารณาคำแปลชื่อที่ขอเปลี่ยน “บวรศักยฐ์” (บอ - วอน - สัก) มาจากคำว่า “บวร” แปลว่า ประเสริฐ, ล้ำเลิศ “ศักย” แปลว่า อาจเป็น, เป็นได้ ซึ่งกำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน แต่ “ฐ์” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เมื่อนำคำมารวมกันเป็น “ศักยฐ์” ก็ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานเช่นกัน ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณา “คำแปลหรือความหมายต้องไม่หยابคาย” ให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาจากความหมายหรือคำแปลที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

๑๘๒

หรือฉบับอื่นหรือที่หน่วยราชการกำหนดไว้ ดังนั้น กรณีการขอเปลี่ยนชื่อตัวบุคคล ดังกล่าวจาก “ณัฐพงศ์ชนนท” เป็น “บวรศักยรัฐ” จึงขัดต่อหนังสือสั่งการดังกล่าว จึงหาหรือว่าความเห็นของจังหวัด ปทุมธานีถูกต้องหรือไม่อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธีรวุฒิ ศิริวรรณ)

นายอำเภอเมืองปทุมธานี รักษาราชการแทน ปลัดจังหวัดปทุมธานี
ปฏิบัติราชการแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดปทุมธานี

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๒๕๕๑-๖๐๐๔

ที่ รถ ๐๐๐๔/๑๔๐๔

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๔ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง ทารือการเปลี่ยนชื่อตัว

เรียน นายทะเบียนกลาง

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๔.๓/๘๔๗๘ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ “สัถกฤต - ไท - อังกฤษ อภิธาน” ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขอทราบความหมายของคำ “บวรศักยฐ” ความโดยละเอียด
ทราบแล้ว นั้น

ราชบัณฑิตยสถานขอชี้แจงว่า ชื่อ “บวรศักยฐ” เป็นชื่อที่สร้างจากภาษาบาลีสันสกฤตที่มีความ
ความหมายดังนี้

- บวร** มาจากคำภาษาบาลี **ปวร** มีความหมายว่า “ประเสริฐ, เลิศ, สูงสุด” ในพจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายหนึ่งว่า “ประเสริฐ, ล้ำเลิศ”
- ศักย** มาจากคำภาษาสันสกฤต **ศกฺย** มีความหมายว่า “อาจเป็น, เป็นได้” ในพจนานุกรม
ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ มีความหมายว่า “อาจ, สามารถ”
- ฐ** มาจากคำภาษาสันสกฤต **ฐ** มีหลายความหมาย รายละเอียดตามเอกสารที่แนบ
มาพร้อมนี้

ด้วยเหตุนี้ ชื่อ “บวรศักยฐ” จึงมีความหมายที่แปลโดยอนุโลมได้ว่า “เสมือนเทวดาอันประเสริฐ”

อนึ่ง ราชบัณฑิตยสถานใคร่ขอเรียนชี้แจงให้ทราบว่า พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน
พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่เก็บคำที่เป็นคำวิสามานยนามทั่ว ๆ ไป เพราะชื่อเหล่านั้นเกิดจากการนำคำต่างๆ มารวมกัน
ตามความมุ่งหมายของผู้ตั้ง การจะหาความหมายของชื่อวิสามานยนามเหล่านั้น จะต้องวิเคราะห์ว่าชื่อนั้น
ประกอบด้วยศัพท์ใด แล้วหาความหมายที่ศัพท์นั้น

จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถือ

(นายมานิตย์ ทองสอน)

รองเลขาธิการ รักษาราชการแทน

เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

กองศิลปกรรม

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖-๗๐ ต่อ ๓๐๒๓

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๘๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ripub@royin.go.th

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๘๐๖

สำนักทะเบียนกลาง

ถนนล่าลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๓ เมษายน ๒๕๕๒

เรื่อง ทาหรือการขอตั้งชื่อบุคคล

เรียน ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์

อ้างถึง หนังสือกรมการกงสุล ส่วนมาก ที่ กต ๐๓๐๔/๑๐๒๙ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

ตามที่กรมการกงสุล แจ้งว่าได้รับคำร้องของนางภูษณิศา โนวาค บุคคลสัญชาติไทย ขอให้แจ้งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา กรณีการตั้งชื่อบุคคลในการแจ้งเกิดและออกสูติบัตรให้กับบุตรซึ่งเกิดกับนายโบสเตียนจ์ โนวาค บุคคลสัญชาติสโลวีนิ โดยตั้งชื่อว่า “เด็กชายตรัยณสยาม โนวาค” ได้หรือไม่ นั้น

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พิจารณาแล้วขอเรียนว่า

๑. กรณีผู้แจ้งเกิดขอตั้งชื่อบุตรว่าเด็กชาย ตรัยณสยาม ไม่สามารถตั้งได้เพราะชื่อตัวต้องเป็นคำหรือพยางค์เดียวกันจะเว้นวรรคไม่ได้ แต่หากตั้งชื่อตัวว่า “ตรัย” และตั้งชื่อรองว่า “ณสยาม” สามารถตั้งได้เพราะเป็นการใช้ “ณ” ประกอบชื่อตัว ชื่อรองหรือชื่อสกุลซึ่งตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้ห้ามการใช้ “ณ” มาประกอบชื่อตัว ชื่อรองหรือชื่อสกุล แต่ห้ามการใช้ “ณ” นำหน้าชื่อสกุล เช่น “ณ อยุธยา” ไว้ตามประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล ณ วันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๘

๒. กรณีการตั้งชื่อตัวของบุตรว่า “ตรัยณสยาม” สามารถตั้งได้เพราะเป็นคำที่เป็นพยางค์เดียวกันและไม่เว้นวรรค ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาคำความหมายหรือคำแปลซึ่งต้องไม่ขัดต่อ มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๖-๙ โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๘

ด่วนมาก

ที่ กต ๐๓๐๔/๑๐๒๙

กรมการกงสุล

ถนนแจ้งวัฒนะ กทม. ๑๐๒๑๐

๑๙ มกราคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอรหัสการตั้งชื่อบุคคล

เรียน ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับคำร้องจากนางภุษณิศา โนวาค บุคคลสัญชาติไทย ขอให้แจ้งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนา เพื่อขอลงทะเบียนเกิดและออกสูติบัตร ให้แก่เด็กชายตริย ฌสยาม โนวาค บุตรของตนซึ่งเกิดกับนายโบสเตียนจู โนวาค บุคคลสัญชาติสโลวีเนีย เกิดเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๑ ที่ประเทศสโลวีเนีย

กระทรวงการต่างประเทศใคร่ขอรหัสการตั้งชื่อบุคคล ดังนี้

๑. เนื่องจากผู้ร้องประสงค์จะขอตั้งชื่อบุตรว่า ต.ช. ตริย ฌสยาม โนวาค จึงขอรหัสว่าการใช้ “ณ” ประกอบชื่อตัว หรือชื่อรอง หรือชื่อสกุล สามารถกระทำได้หรือไม่

๒. หากผู้ร้องประสงค์จะตั้งชื่อตัวของบุตรว่า “ตริยฌสยาม” จะกระทำได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และแจ้งผลให้กระทรวงการต่างประเทศทราบต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก ทั้งนี้ เพื่อจักได้แจ้งสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเวียนนาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรุณ จิวาศักดิ์อภิมาศ)

ผู้อำนวยการกองสัญชาติและนิติกรณ์

กองสัญชาติและนิติกรณ์

โทร. ๐๒-๕๗๕-๑๐๕๙

โทรสาร ๐๒-๕๗๕-๑๐๕๔

๑๘๖

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๔๙๙

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๔๔๙๙ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง การใช้อำนาจศาล “พหลโยธิน” มาเพื่อแจ้งให้ทุกอำเภอ ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๓-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๖๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๔๔๙๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง ทารือการใช้ชื่อสกุล “พหลโยธิน”

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๔๑๐๘ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๒.๔/๕๐๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔

ตามที่ทารือกรณี นายรักหนึ่ง พหลโยธิน อายุ ๔๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๓๘๕/๔ ซอยลาดพร้าว ๙๔ (ปัญจมิตร) แขวงพลับพลา เขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร แจ้งความประสงค์ให้นางศิวารักษ์ พหลโยธิน (อัคนีวรรณ) ภรรยาซึ่งได้จดทะเบียนหย่าแล้วใช้ชื่อนามสกุล “พหลโยธิน” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์จากพระมหากษัตริย์ และมีการนำราชทินนามมาใช้เป็นชื่อสกุล “พหลโยธิน” โดยนำหลักฐานใบพระราชทานชื่อสกุล “พหลโยธิน” ซึ่งเป็นต้นตระกูลของตน ใบสำคัญการสมรสของบิดา และมารดา ใบมรณบัตรของบิดา และหลักฐานทะเบียนบ้านฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๙ มาแสดงแต่หลักฐานดังกล่าวไม่สามารถเชื่อมโยงสืบเชื้อสายไปถึงพระยาพหลพลพยุหเสนา (นพ) เจ้าของชื่อสกุลพหลโยธินตามหลักฐานใบพระราชทานชื่อสกุลได้ และผู้ยื่นคำร้องให้ถ้อยคำว่าตนเป็นทายาทชั้นลำดับใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่ และใช้ชื่อสกุล “พหลโยธิน” จะเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล “พหลโยธิน” ได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. กรณีไม่สามารถหาหลักฐานใดมาแสดง ทายาทของเจ้าของชื่อสกุลสามารถขอใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลได้ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๑๑๔๒๘๑ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๗๕ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ โดยมีขั้นตอนดำเนินการ คือ ทายาทยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเมื่อนายทะเบียนท้องที่สอบสวนพยานบุคคล และพยานเอกสารจนเป็นที่เชื่อถือได้ว่า ให้พิมพ์คำขอแบบ ข.๑ และทะเบียนชื่อสกุล แบบ ข.๒/๑ จากระบบทะเบียนชื่อบุคคล โดยกรอกรายละเอียดให้ครบถ้วน แล้วจัดส่งแบบ ข.๒/๑ ให้สำนักทะเบียนกลาง เพื่อบันทึกลงในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลก่อน (เก็บตก) แล้วจึงดำเนินการออกใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล แบบ ข.๒ ให้กับผู้ขอตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อ ๓๑

๒. กรณี นายรักหนึ่ง พหลโยธิน ผู้ยื่นคำร้องไม่สามารถอนุญาตให้นางศิวารักษ์ อัครนิวรรณ ร่วมใช้ราชทินนาม “พหลโยธิน” เป็นชื่อสกุลได้ เนื่องจากการขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุลตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และ(ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๘ (๒) และมาตรา ๑๙ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้เฉพาะแล้ว ซึ่งผู้ที่ขอใช้จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับพระราชทานราชทินนามทางสายโลหิต จึงไม่อาจนำมาตรา ๑๑ ว่าด้วยกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลแล้วตายลง ให้ผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นมีสิทธิอนุญาต มาใช้บังคับในกรณีนี้ได้ ประกอบกับนางศิวารักษ์ อัครนิวรรณ ไม่ใช่ผู้สืบสันดานของพระยาพหลพลพยุหเสนา (นพ) และไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายโลหิตกับ นายรักหนึ่ง พหลโยธิน จึงไม่อาจใช้ราชทินนาม “พหลโยธิน” เป็นชื่อสกุลของตนเองได้ ตามหนังสือสำนักกราชเลขาราชการ ที่ รล ๐๐๐๒.๔/๕๐๕๖ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๕ ความเห็นของกรุงเทพมหานคร ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักงานเขตวังทองหลาง รวมทั้งสำนักงานเขตในสังกัดทุกแห่งทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๖๙๔๑-๖๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๔๑-๖๐๔๙

ที่ รล ๐๐๐๒.๕/๕๐๕๖

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ มีนาคม ๒๕๕๔

เรื่อง การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ด่วนมาก ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๔๔๕๑ ลงวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ และด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๙๑๕ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๔

ตามที่หนังสืออ้างถึง กรมการปกครองได้หารือกรณี นายปารมาส ยุทธศาสตร์โกศล ยื่นคำร้องขอให้สำนักทะเบียนท้องที่เขตลาดพร้าว ออกหนังสืออนุญาตให้ นางสาวปิยะธิดา โกวิทยรรวุฒิ และเด็กหญิงปิยะธิดา อัครทรัพย์กวิน บุตรีของนางสาวทิชากานต์ โกวิทยรรวุฒิ ภรรยาที่มีจดทะเบียนสมรสร่วมใช้ราชทินนาม “ยุทธศาสตร์โกศล” เป็นชื่อสกุล ว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ เพื่อจะได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

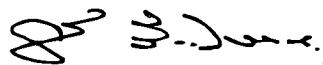
สำนักราชเลขาธิการพิจารณาแล้ว เห็นว่า

๑. การขอใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ (แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๐ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘) มาตรา ๘ (๒) และมาตรา ๑๙ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้เฉพาะแล้ว ซึ่งผู้ที่ขอใช้จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้รับพระราชทานราชทินนาม ทางสายโลหิตจึงไม่อาจนำมาตรา ๑๑ ว่าด้วยกรณีที่ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลแล้วตายลง ให้ผู้สืบสันดาน ในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุด ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้นมีสิทธิอนุญาต มาใช้บังคับในกรณีนี้ได้

๒. นางสาวปิยะธิดา โกวิทยรรวุฒิ และเด็กหญิงปิยะธิดา อัครทรัพย์กวิน ไม่ใช่ผู้สืบสันดานของหลวงยุทธศาสตร์โกศล และไม่มีความเกี่ยวข้องทางสายโลหิตกับนายปารมาส ยุทธศาสตร์โกศล จึงไม่อาจใช้ราชทินนาม “ยุทธศาสตร์โกศล” เป็นชื่อสกุลของตนเองได้

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตร วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์ โทร. ๐๒ ๒๒๐๗๒๐๐ ต่อ ๒๓๐๘ - ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๘๘ เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๗๕๖๑

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสงขลา) และกรุงเทพมหานคร

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๗๕๕๑ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เรื่องขอความช่วยเหลือในการเปลี่ยนชื่อสกุล มาเพื่อแจ้งให้ทุกอำเภอ/เขต ทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๗๕๕๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔

เรื่อง ขอความช่วยเหลือในการเปลี่ยนชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสงขลา ที่ สข ๐๐๖๖.๓/๑๘๙๒๙ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒ / ๗๑๑๘๗ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๘

ตามที่จังหวัดสงขลา แจ้งกรณีนายฉัตรชัย เจนอภิศาสตร์ ราษฎรอำเภอหาดใหญ่ ขอความช่วยเหลือเรื่องการเปลี่ยนชื่อสกุลของนายประเสริฐ เจนอภิศาสตร์ บิดาที่มีความประสงค์กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิม “เจนอนุศาสตร์” ซึ่งนายประเสริฐ เจนอภิศาสตร์ เป็นผู้จดทะเบียนไว้ แต่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เนื่องจากได้มีบุคคลอื่นใช้แล้ว และจังหวัดสงขลามีความเห็นสอดคล้องกับนายฉัตรชัย เจนอภิศาสตร์ ในกรณีการแก้ไขพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๘) เพื่อคืนสิทธิในชื่อสกุลให้แก่บุคคลที่เคยเป็นเจ้าของชื่อสกุล ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องการเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น เนื่องจากข้อเท็จจริงปรากฏหลักฐานว่านายประเสริฐ แซ่เจน (เจนอภิศาสตร์) เป็นผู้จดทะเบียนชื่อสกุล “เจนอนุศาสตร์” ณ สำนักทะเบียนอำเภอเมืองสมุทรปราการ และได้รับอนุญาตตามแบบ ข.๒ เล่มที่ ๒ ฉบับที่ ๒๖/๒๕๒๑ ออกให้ ณ วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๒๑ และจากการตรวจสอบฐานข้อมูลทางทะเบียนคงปรากฏหลักฐานนายประเสริฐ แซ่เจน (เจนอภิศาสตร์) เป็นผู้จดทะเบียนชื่อสกุล “เจนอนุศาสตร์” สิทธิในการเป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้ของนายประเสริฐฯ ยังมีอยู่ ตามนัยหนังสือตอบข้อหารือของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๗๑๑๘๗ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๒๘ ดังนี้ เมื่อนายประเสริฐ เจนอภิศาสตร์ ขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนคือ “เจนอนุศาสตร์” อันเป็นการขอเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๒ มิใช่เป็นการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ตามข้อ ๙ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีเช่นนี้ นายทะเบียนท้องที่จะต้องรับคำขอ (แบบ ข.๑) และปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ข้อ ๒๒ โดยลงรายการในแบบคำขอ(แบบ ข.๑) หัวข้อ ๖.๘ (กลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตน) เมื่อนายทะเบียนเห็นว่าถูกต้องแล้วให้ส่งอนุญาตในแบบคำขอ แล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข.๕/๑ และออกหนังสือสำคัญ (แบบ ข.๕) ให้กับผู้ยื่นคำขอ แล้วเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

เพื่อให้การบริการประชาชนของกรมการปกครอง ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย และไม่เกิดผลกระทบต่อประชาชนผู้ขอรับบริการ จึงขอให้จังหวัดแจ้งข้อเท็จจริงให้นายฉัตรชัย เจนอภิศาสตร์ ทราบ และแจ้งอำเภอขนาดใหญ่ รวมทั้งทุกอำเภอทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๖-๑๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๘๒๑๗

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๒๙๖๖ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๖

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๔๘๑ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๔๔

๓. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๔๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือราชบัณฑิตยสถาน ที่ รด ๐๐๐๔/๑๘๔๖ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๕
จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กระทรวงมหาดไทย และกรมการปกครอง ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ว่าต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย โดยยึดถือคำแปลจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เป็นหลักในการพิจารณาว่าคำใดมีความหมายหรือไม่ และนำมาประกอบกันแล้วมีความหมายเหมาะสมหรือไม่ ตลอดจนผู้มีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ไม่เป็นภาษาไทย หากสามารถยืนยันความหมายหรือคำแปลได้ ก็ให้นายทะเบียนพิจารณาดำเนินการให้ ตลอดจนการอนุญาตให้ตั้งชื่อรอง และชื่อสกุล จะต้องตรวจสอบคุณสมบัติให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย นั้น

เนื่องจากปัจจุบันได้ปรากฏเรื่องการตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ของประชาชนในสื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ นิตยสาร อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะกรณีการตั้งชื่อโดยการนำพยัญชนะ “ร” มาเรียงซ้อนกัน เช่น “รรร” “รรรร” “รรรรร” หรือ “รรรรรร” อันเป็นที่สงสัยแก่ประชาชนโดยทั่วไปว่า คำที่ขอตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลดังกล่าว ถูกต้องหรือมีความหมายตามหลักภาษาไทยหรือไม่ กรมการปกครอง จึงได้ขอหารือไปราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งได้รับการชี้แจงตามข้อหารือดังนี้

๑. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ นิยามความหมายคำว่า “คำ” ความหมายหนึ่งว่า “เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุด ซึ่งมีความหมายในตัว” จากนิยามดังกล่าวแสดงว่า การสร้างคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรไม่ว่าจะโดยวิธีการนำพยัญชนะมาเรียงต่อกันหรือประสมกับสระและวรรณยุกต์ จะต้องมีความหมายจึงจะเรียกว่า “คำ”

๒. คำในภาษาไทยที่มีรูปพยางค์หรือเสียงซ้ำกัน หรือคำที่มีรูปพยางค์หรือเสียงซ้ำกันเพียงตัวเดียว ท่านสามารถตรวจสอบได้จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๒

๓. คำที่มีรูปพยางค์หรือเสียงซ้ำกัน ซึ่งพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานไม่ได้เก็บไว้ ต้องตรวจสอบว่าเป็นคำยืมภาษาต่างประเทศซึ่งมีที่มาปรากฏอยู่ในพจนานุกรมเล่มอื่นที่เชื่อถือได้หรือไม่ หากปรากฏว่าเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ก็ถือว่าเป็น “คำ” ทั้งนี้ไม่ปรากฏว่าเขียนรูป รร, รร, รร หรือ รร, รร, รร มีความหมายในภาษาไทยหรือมีความหมายในคำยืมจากภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของนายทะเบียนในการใช้ดุลยพินิจอนุญาตให้ผู้ประสงค์ ตั้งชื่อตัว ชื่อรอง และชื่อสกุล ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ จึงให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำชับนายทะเบียนท้องที่จะต้องตรวจสอบชื่อสกุลที่มีผู้ยื่นคำขอตั้งชื่อสกุล หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะการนำคำต้องห้าม มาประกอบเป็นชื่อสกุล เช่น ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของ พระราชินี ห้ามเอานามพระมหากษัตริย์ และศัพท์ที่ใช้เป็นพระบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นชื่อสกุล เป็นต้น ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึงอย่างเคร่งครัด

(๒) กรณีนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้บุคคลตั้งชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลไปแล้ว ภายหลังตรวจสอบแล้วพบว่าชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลนั้น ไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ระบียบ กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น กรณีการใช้คำต้องห้ามตามข้อ (๑) หรือกรณีที่น่าพยางค์ “ร” มาซ้อนเรียงกัน ซึ่งไม่มีความหมายในภาษาไทยตามข้อ ๓ ให้แจ้งบุคคลดังกล่าวยื่นคำร้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงใช้คำให้ถูกต้อง

(๓) ให้นายทะเบียนท้องที่ รายงานผลการอนุมัติการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของนายทะเบียน ท้องที่ตามหนังสืออ้างถึง ๓ ส่งกรมการปกครองภายในห้วงระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้ด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสถาพร ศิริภักดี)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐ ๒๗๙๑ ๗๐๑๗ ๑๙

โทรสาร ๐ ๒๗๙๑ ๗๐๑๘

ที่ รถ ๐๐๐๔ / ๑๘๔๖

ราชบัณฑิตยสถาน
สนามเสือป่า เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การสร้างคำในภาษาไทย

เรียน นายทะเบียนกลาง

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๔๐๓๑ ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ท่านได้ขอหารือเกี่ยวกับการสร้างคำตามความหมายในหลักภาษาไทย ความละเอียดทราบแล้ว นั้น

ราชบัณฑิตยสถานพิจารณาแล้ว ขอเรียนชี้แจงดังนี้

๑. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ นิยามความหมายคำว่า “คำ” ความหมายหนึ่งว่า “เสียงพูดหรือลายลักษณ์อักษรที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นเพื่อแสดงความคิด โดยปรกติถือว่าเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดซึ่งมีความหมายในตัว” จากนิยามดังกล่าวแสดงว่า การสร้างคำที่เป็นลายลักษณ์อักษรไม่ว่าจะโดยวิธีการนำพยัญชนะมาเรียงต่อกันหรือประสมกับสระและวรรณยุกต์จะต้องมีความหมายจึงจะเรียกว่า “คำ”

๒. คำในภาษาไทยที่มีรูปพยัญชนะเรียงต่อกัน หรือคำที่มีรูปพยัญชนะเพียงตัวเดียว ท่านสามารถตรวจสอบได้จากพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. คำที่มีรูปพยัญชนะเรียงต่อกัน ซึ่งพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานไม่ได้เก็บไว้ ต้องตรวจสอบว่าเป็นคำยืมภาษาต่างประเทศซึ่งมีที่มาปรากฏอยู่ในพจนานุกรมเล่มอื่นที่เชื่อถือได้หรือไม่ หากปรากฏว่าเป็นคำยืมจากภาษาต่างประเทศ ก็ถือว่าเป็น “คำ” ทั้งนี้ไม่ปรากฏว่าการเขียนรูป รรร, รรรร, รรรรร หรือ รรรรรร มีความหมายในภาษาไทยหรือมีความหมายในคำยืมจากภาษาต่างประเทศแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวกนกวลี ชุชัยยะ)

เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน

กองศิลปกรรม

โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๖๖ - ๗๐ ต่อ ๓๐๒๕

โทรสาร ๐ ๒๓๕๖ ๐๔๘๕

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ripub@royin.go.th

- การใช้ชื่อสกุลของผู้สืบสายราชตระกูล
- การใช้ชื่อสกุลพระราชทาน

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๒๖๔

กรมการปกครอง

๓๑ มกราคม ๒๕๐๙

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดธนบุรี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๒๙๙ ลงวันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๐๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือจังหวัดธนบุรี
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

๒๗ มกราคม ๒๕๐๙

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดธนบุรี

อ้างถึง หนังสือที่ ธบ. ๑๙/๙๐๐๘ ลงวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๐๘

ตามที่หาถือว่าหญิงซึ่งเป็นบุคคลสามัญได้จดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายกับชายซึ่งเป็นผู้สืบสายราชตระกูล และชื่อสกุลของชายนั้นมีคำว่า “ณ อยุรยา” ต่อท้ายชื่อสกุลซึ่งตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ได้บัญญัติให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามี แต่ตามประกาศเพิ่มเติมเรื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ห้ามมิให้ผู้ที่มีได้สืบสายราชตระกูลใช้คำ “ณ อยุรยา” เป็นนามสกุลหรือต่อท้ายนามสกุล จึงหาถือว่าหญิงมีสามีนั้นจะใช้ชื่อสกุลใด และถ้าใช้ชื่อสกุลของสามีได้จะใช้คำ “ณ อยุรยา” ต่อท้ายชื่อสกุลได้หรือไม่

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามประกาศเพิ่มเติมเรื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีคำ “ณ อยุรยา” เพิ่มท้ายนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลนั้น ก็เพื่อให้เป็นเครื่องหมายเป็นที่สังเกตว่านามสกุลนั้นเป็นนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูล เป็นการดำรงไว้ซึ่งนามสกุลสำหรับราชตระกูลมิให้ปะปนกับนามสกุลสามัญ ดังนั้นคำ “ณ อยุรยา” จึงเป็นสร้อยของนามสกุลเท่านั้น แม้แต่บุคคลซึ่งเป็นราชตระกูลชั้น หม่อมเจ้า หม่อมราชวงศ์ หม่อมหลวง ก็ไม่โปรดเกล้าฯ ให้ได้ใช้คำ “ณ อยุรยา” ต่อท้ายนามสกุล เพราะมีคำแสดงศักดิ์ในราชตระกูลปรากฏอยู่แล้ว ตามนัยประกาศให้หม่อมเจ้าใช้นามสกุล ลงวันที่ ๕ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๖๒ ด้วยเหตุนี้หญิงซึ่งเป็นบุคคลสามัญและมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล จึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีตามนัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เพียงชื่อสกุลที่แท้จริงของสามีแต่จะใช้สร้อย “ณ อยุรยา” ต่อท้ายนามสกุลไม่ได้ เพราะมิได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูล

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) **ถ. สุนทรสารทูล**
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

หมายเหตุ ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้มีความเห็นว่า คำว่า “ณ ออยุธยา” ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เพิ่มท้ายนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลนั้น เป็นนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูล หญิงซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาทำการสมรสกับสามี ซึ่งเป็นผู้สืบสายราชตระกูล ย่อมมิใช่ชื่อสกุลของสามีโดยมีคำว่า “ณ ออยุธยา” เพิ่มท้ายนามสกุลได้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อและบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เรื่องนี้ กระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้ถือปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกานี้แล้ว ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๘๙ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๑๗ เรื่องการใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล

๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๒๖๔ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๖๙

ตามที่กรมการปกครองได้ส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือของจังหวัดธนบุรี เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของหญิงซึ่งมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูลว่า หญิงซึ่งเป็นบุคคลสามัญและมีสามีเป็นผู้สืบสายราชตระกูลมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามี ตามนัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้เพียงชื่อสกุลที่แท้จริงของสามี แต่จะใช้สร้อย “ณ อยุธยา” ต่อท้ายนามสกุลไม่ได้ เพราะมิได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูล มาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติแล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาความเห็นของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งตอบข้อหารือของจังหวัดธนบุรีแล้วมีความเห็นว่า “ณ อยุธยา” ที่ทรงกรุณาโปรดเกล้าฯ เพิ่มท้ายนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลนั้น เป็นนามสกุลของผู้สืบสายราชตระกูล หญิงซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา ทำการสมรสกับสามีซึ่งเป็นผู้สืบสายราชตระกูล ย่อมใช้ชื่อสกุลของสามีโดยมีคำว่า “ณ อยุธยา” เพิ่มท้ายนามสกุลได้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ดำริ น้อยมณี

(นายดำริ น้อยมณี)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๑๘๗๑๓

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ กันยายน ๒๕๕๐

เรื่อง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บุตรใช้ “ณ อยุธยา” ต่อท้ายชื่อราชสกุล “นวรรตน์”

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือของหม่อมหลวงพกาமாக โสพิณ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐
๒. สำเนาประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘
และ ประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗

ด้วย หม่อมหลวงพกาமாக โสพิณ ได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้บุตร จำนวน ๓ คน ใช้ “ณ อยุธยา” ต่อท้ายชื่อสกุล “นวรรตน์” เพื่อสืบราชสกุล “นวรรตน์ ณ อยุธยา” ความละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักราชเลขาธิการได้พิจารณาตามข้อกฎหมายแล้ว เห็นว่า บุตรทั้งสามคนของหม่อมหลวงพกาமாக โสพิณ มิได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูล จึงไม่มีสิทธิใช้ “ณ อยุธยา” ต่อท้ายราชสกุลตามประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๘ และประกาศแก้เครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชสกุล ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปทั้งนี้ ได้แจ้งสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และสำนักงานเขตดอนเมืองทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หมื่นบุตร วิระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒ ๒๒๐๗๒๐๐ ต่อ ๒๓๐๘-๒๓๑๑, ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๘๘

๒๐๒

ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๖๗๔๔

สำนักพระราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๖ เมษายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้ออกหนังสือรับรองชื่อและชื่อสกุล

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือนางเครือทิพย์ ปุระณะสุคนธ์ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๑ และเอกสารประกอบ

ด้วยนางเครือทิพย์ ปุระณะสุคนธ์ ได้มีหนังสือขอใช้ชื่อสกุลมารดา “ซุมสาย” ร่วมกับชื่อสกุลของบิดา “ปุระณะสุคนธ์” ว่า “ซุมสาย (ปุระณะสุคนธ์)” แต่ไม่มีหลักฐานทางราชการที่แสดงว่ามารดาใช้ชื่อสกุล “ซุมสาย” จึงขอให้สำนักพระราชเลขาธิการรับรองการสืบเชื้อสายราชสกุลและขอหนังสือรับรองชื่อสกุล ความละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักพระราชเลขาธิการพิจารณาตามข้อกำหนดแล้ว เห็นว่า

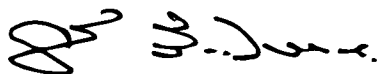
๑. การรับรองความเป็นผู้สืบสายราชสกุลและชื่อสกุลพระราชทาน เป็นการขอให้รับรองข้อเท็จจริงที่มีอยู่แล้ว ไม่อยู่ในอำนาจสำนักพระราชเลขาธิการที่จะรับรองให้ได้

๒. การใช้ชื่อสกุลว่า “ซุมสาย (ปุระณะสุคนธ์)” เป็นการนำราชสกุลและชื่อสกุลพระราชทานมารวมกันเป็นการตั้งชื่อสกุลขึ้นใหม่โดยมีชื่อซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์หรือชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้แล้ว ซึ่งไม่ถูกต้องตามกฎหมายและไม่เป็นการเหมาะสม

๓. ตามราชประเพณีปฏิบัติ การสืบเชื้อสายราชสกุลจะถือตามฝ่ายชาย (บิดา) ที่เป็นราชินิกุลเท่านั้น หากฝ่ายหญิง (มารดา) เป็นราชินิกุลโดยฝ่ายชาย (บิดา) ไม่ได้เป็นราชินิกุลแล้ว บุตรจะไม่ถือว่าเป็นผู้สืบสายราชตระกูล จะใช้บรรดาศักดิ์หม่อมราชวงศ์ หรือหม่อมหลวงไม่ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒ ๒๒๐๗๒๐๐ ต่อ ๒๓๐๘ - ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๔๘

เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๖๔๗

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัดทุกจังหวัด และกรุงเทพมหานคร

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักพระราชเลขาธิการที่ รล ๐๐๐๓.๔/๖๗๔๙ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๓ เรื่อง ขอให้ออกหนังสือรับรองชื่อและชื่อสกุล สำเนาหนังสือ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๘๐๗๐ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ขอให้ “ณ ราชสีมา” ต่อท้ายชื่อสกุล และสำเนาหนังสือ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๘๐๗๑ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓ เรื่อง ขอให้ “ณ หนองคาย” ต่อท้ายชื่อสกุล มาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๑๗ - ๙

โทรสาร ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๔๙

ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๘๐๗๐

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้ “ณ ราชสีมา” ต่อท้ายชื่อสกุล

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือนายระพี อินทรกำแหง ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และเอกสารประกอบ

ด้วยนายระพี อินทรกำแหง ได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์จะขอให้ “ณ ราชสีมา” ต่อท้ายชื่อสกุล “อินทรกำแหง” ความละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักราชเลขาธิการพิจารณาตามข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า นายระพีฯ มิได้สืบเชื้อสายจากบุคคลผู้ได้รับพระราชทานชื่อสกุล “ณ ราชสีมา” จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลพระราชทานนี้ได้ ส่วนการจะนำชื่อสกุล “ณ ราชสีมา” ต่อท้ายชื่อสกุล “อินทรกำแหง” นั้นมีผลเป็นการตั้งชื่อสกุลขึ้นใหม่โดยมีชื่อซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากมหากษัตริย์หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ซึ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตร วิระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน
ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒ ๒๒๐๗๒๐๐ ต่อ ๒๓๐๘ - ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๘๘ เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

รล ๐๐๐๓.๔/๘๐๗๑

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้ “ณ หนองคาย” ต่อท้ายชื่อสกุล

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือนายเทพเสกสรร พิเนตรเสถียร ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๑ และเอกสารประกอบ

ด้วยนายเทพเสกสรร พิเนตรเสถียร ได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์จะขอให้ “ณ หนองคาย” ต่อท้ายชื่อสกุล “พิเนตรเสถียร” ความละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

สำนักราชเลขาธิการพิจารณาตามข้อกฎหมายแล้วเห็นว่า นายเทพเสกสรรฯ มิได้สืบเชื้อสายจากบุคคลผู้ได้รับพระราชทานชื่อสกุล “ณ หนองคาย” จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลพระราชทานนี้ได้ ส่วนการจะนำชื่อสกุล “ณ หนองคาย” ต่อท้ายชื่อสกุล “พิเนตรเสถียร” นั้นมีผลเป็นการตั้งชื่อสกุลขึ้นใหม่ โดยมีชื่อซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ซึ่งต้องห้ามตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตร วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒ ๒๒๐๗๒๐๐ ต่อ ๒๓๐๘ - ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒ ๒๒๐๗๔๘๘ เว็บไซต์ : www.ohmpps.go.th

การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี

ที่ มท ๐๔๐๒/๓๔๗๐๓

กรมการปกครอง

ถนนอิษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๓๐ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ทารือการแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๓๐๔๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒

ตามที่ทารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ กรณี น.ส. พรศรี ลิทธิอำนาจ บุคคลสัญชาติไทยจดทะเบียนสมรสกับนายโซ มินท์ บุคคลสัญชาติพม่า ว่าบุคคลสัญชาติพม่าไม่มีชื่อสกุลมีแต่ชื่อตัว คำว่า “โซ มินท์” เป็นชื่อตัว จะแก้ไขรายการชื่อสกุลของหญิงมีสามีในทะเบียนบ้านอย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนว่า เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ที่บัญญัติให้หญิงมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีนั้น หมายถึงสามีที่มีชื่อสกุลอยู่แล้ว หากสามีไม่มีชื่อสกุลก็ไม่ต้องแก้ไขชื่อสกุลเป็นอย่างอื่น กรณีที่ทารือได้สอบถามกระทรวงการต่างประเทศ เกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุคคลสัญชาติพม่า ปรากฏว่าบุคคลสัญชาติพม่าไม่มีชื่อสกุล มีแต่ชื่อตัว และข้อเท็จจริงปรากฏว่า น.ส. พรศรี ลิทธิอำนาจ ได้จดทะเบียนสมรสกับนายโซ มินท์ บุคคลสัญชาติพม่า ก็ให้นายทะเบียนแก้ไขรายการเฉพาะคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งนายทะเบียนเขตยานนาวาถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ร้อยตรี ปฏิภาณ จุฑะพุทธิ

(ปฏิบัติ จุฑะพุทธิ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๐๗๖๖

๒๐๘

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๐๔๖

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐๐

๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๙

เรื่อง หารือการแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๖๙๐ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง เรื่อง หารือการขอแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาสน์

(นายไพโรจน์ พรหมสาสน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๖๙๐

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๙

เรื่อง หารือการขอแก้ไขชื่อสกุลของหญิงมีสามี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๗๗๗๓ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๖๙

ตามที่ได้ขอหารือการใช้ชื่อสกุลของนางกิมเฮียง แซ่เตียว เดิมชื่อ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ได้จดทะเบียนสมรสกับนายเฮียบฮัง แซ่เตียว และต่อมาได้จดทะเบียนหย่ากับ นายเฮียบฮัง แซ่เตียวว่า จะต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิม คือ “แซ่ลี” หรือจะใช้ชื่อสกุลที่ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ได้จดทะเบียนไว้ คือ “เดิมทิพย์ทวีกุล” หรือจะต้องเพิกถอนชื่อสกุล ที่ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี จดทะเบียนไว้โดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. นางกิมเฮียง แซ่เตียว เดิมชื่อ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ได้จดทะเบียนสมรสไว้โดยถูกต้องตามกฎหมาย กับ นายเฮียบฮัง แซ่เตียว ที่สำนักทะเบียนเขตพระโขนง ตามเลขทะเบียนที่ ๗๑๔/๒๑๘๔๓ ลงวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๓ ถึงแม้ว่า น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี จะไม่ได้ยื่นคำขอแก้คำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ตามนัยพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑ (ข) และไม่ได้ขอแก้ไขชื่อสกุล เป็น “แซ่เตียว” ตามสามีตามนัยมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ก็ตามก็ถือว่า น.ส. กิมเฮียง แซ่ลี เป็นหญิงมีสามีโดยถูกต้องตามกฎหมายตั้งแต่วันจดทะเบียนสมรสแล้ว

๒. การที่ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ไม่ขอแก้คำนำหน้านามเป็น “นาง” และไม่ขอแก้ไขชื่อสกุล ตามสามี ถือว่าเป็นการกระทำผิดตามพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้คำนำหน้านามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ และ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนไว้ จึงไม่อาจดำเนินคดีกับผู้ฝ่าฝืนได้

๓. การที่ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ยังคงใช้ชื่อ “น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี” ขอจดทะเบียนร่วมชื่อสกุลเป็น “คุ้มทรัพย์สิริ” และต่อมาขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่เป็น “เดิมทิพย์ทวีกุล” นั้นถือว่าเป็นการจดทะเบียนร่วมชื่อสกุล และตั้งชื่อสกุลใหม่ของหญิงมีสามี ซึ่งขัดต่อมาตรา 12 แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

๔. ปัจจุบัน นางกิมเฮียง แซ่เตียว หรือเดิมชื่อ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี ได้จดทะเบียนหย่ากับ นายเฮียบฮัง แซ่เตียว ที่สำนักทะเบียนเขตสวนหลวง ตามทะเบียนที่ ๘๐/๑๖๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๘ จึงถือว่านางกิมเฮียง แซ่เตียว เป็นหญิงหม้ายโดยการหย่า ต้องกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตนคือ “แซ่ลี” ตามนัยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการ ดังนี้

๑. ยกเลิกการจดทะเบียนร่วมชื่อสกุล “คุ้มทรัพย์ศิริ” และยกเลิกการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “เต็มทิพย์ทวีกุล” ของ น.ส.กิมเฮียง แซ่ลี โดยเรียกหนังสือสำคัญการร่วมชื่อสกุล (แบบ ข.๔) และหนังสือสำคัญการตั้งชื่อสกุล (แบบ ข. ๒) คืน พร้อมทั้งชี้แจงและหมายเหตุการจำหน่ายไว้ในหนังสือสำคัญทั้งสองตอนว่า “ยกเลิกเพราะผู้ได้รับอนุญาตเป็นหญิงมีสามี ขัดต่อมาตรา ๑๒ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕” แล้วลงชื่อ และวัน เดือน ปี กำกับไว้ แล้วรายงานให้นายทะเบียนกลางทราบ เพื่อจำหน่ายชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียนไว้ออกจากระบบทะเบียนชื่อสกุล ถ้าเป็นกรณีการร่วมชื่อสกุล หรือการตั้งชื่อสกุลใหม่ที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนท้องที่อื่นก่อนที่ผู้ได้รับอนุญาตจะแจ้งย้ายเข้ามา ก็ให้แก่นายทะเบียนท้องที่ต้นทางหมายเหตุการจำหน่ายไว้ในต้นขั้วหนังสือสำคัญดังกล่าวด้วย โดยถือปฏิบัติในทำนองเดียวกันกับหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๔๙๘๖๑ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐

๒. ยกเลิกการจดทะเบียนร่วมชื่อสกุล “เต็มทิพย์ทวีกุล” ที่ น.ส. กิมเฮียง แซ่ลี ได้อนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลทุกราย โดยดำเนินการในทำนองเดียวกันกับข้อ ๑

๓. แก้ไขชื่อสกุลของนางกิมเฮียง แซ่เตียว จาก “แซ่เตียว” เป็น “แซ่ลี” ตามหลักฐานใบสำคัญการหย่าของสำนักทะเบียนเขตสวนหลวง เลขที่ทะเบียน ๘๐/๑๖๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๘

๔. แจ้งให้นางกิมเฮียง แซ่ลี ทราบว่าปัจจุบันตนมีฐานะเป็นหญิงหม้ายโดยการหย่าตามนัยมาตรา ๑๓ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของตนเอง หากยังมีความประสงค์จะใช้ชื่อสกุล “เต็มทิพย์ทวีกุล” ก็ให้ยื่นคำขอจดทะเบียนชื่อสกุลใหม่ตามระเบียบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑-๒๖๘๖, ๒๘๒-๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑-๒๖๘๖

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๓๘

กรมการปกครอง

ถนนอัมพวงค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง การปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคลกรณี มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕
ใช้บังคับมิได้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง วิทยุกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๙๙๔ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖

ตามที่กรมการปกครองได้มีวิทยุชักซ้อมแนวทางปฏิบัติงานทะเบียนชื่อบุคคล เมื่อวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัย ที่ ๒๑/๒๕๕๖ ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๖ ว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ โดยให้หญิงมีสามีที่ไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามีสามารถดำเนินการได้ และหากหญิงมีสามีประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามีก็ให้สามารถดำเนินการได้ นั้น

เนื่องจาก ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ได้พิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า เมื่อบทบัญญัติ มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ มีผลให้หญิงมีสามีสามารถเลือกที่จะใช้ชื่อสกุลเดิมของตน หรือจะใช้ชื่อสกุลของสามีก็ได้แล้วแต่ความประสงค์ของหญิงนั้น การที่หญิงมีสามีเลือกที่จะใช้ชื่อสกุลของสามีสามารถที่จะดำเนินการได้ แม้จะไม่มีกฎหมายบัญญัติรองรับไว้ เพราะการใช้ชื่อสกุลสามีของหญิงสมรสแล้วเป็นจารีตประเพณี ซึ่งได้ถือปฏิบัติกันมาอย่างยาวนานในสังคมไทยตามนัยมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นอกจากนี้คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยยังได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่...) พ.ศ..... เพื่อแก้ไขเพิ่มเติม หลักเกณฑ์การใช้ชื่อสกุลของหญิง และแก้ไขอัตราค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องใช้เวลาอีกกระยะหนึ่งร่างพระราชบัญญัติ จึงจะประกาศใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ ดังนั้น ในระหว่างที่ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังไม่มีผลบังคับใช้ ให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามีและการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน ดังนี้

๑) หญิงมีสามีที่ใช้ชื่อสกุลของสามีอยู่แล้ว ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามีต่อไป ให้สามารถใช้ชื่อสกุลของสามีต่อไปได้

๒) หญิงที่จดทะเบียนสมรส ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามี ให้สามารถใช้ชื่อสกุลของสามีได้

๓) หญิงที่จดทะเบียนสมรสหากไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของสามี ให้สามารถใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเองได้

๔) หญิงมีสามีที่ใช้ชื่อสกุลของสามี หรือใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเองอยู่แล้ว ประสงค์จะร้องขอกลับใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเอง หรือขอใช้ชื่อสกุลของสามีแล้วแต่กรณี ให้ยื่นคำร้องโดยใช้แบบ ซ. ๑ โดยอนุโลมเมื่อตรวจสอบความถูกต้องประกอบกับเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องขอมิได้มีเจตนาทุจริต ให้พิจารณาอนุญาต ต่อจากนั้นให้นำสำเนาคำสั่งอนุญาตไปประกอบการดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านต่อไป

สำหรับการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้ถือปฏิบัติตามแนวทางหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐ เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน โดยอนุโลม ทั้งนี้ การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านรายการชื่อสกุลของหญิงที่จดทะเบียนสมรส ตามข้อ ๒ และ ๓ ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของหญิงนั้น ซึ่งได้แจ้งให้ทางราชการบันทึกความประสงค์ดังกล่าวไว้ในทะเบียนสมรสแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งนายทะเบียนท้องที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอุดมศักดิ์ อัครวางกูร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๔๑-๓๐๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๑๙๘๐

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา อำเภอลำลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๙๗๖ ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือสำนักทะเบียนกลาง เรื่อง แนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ เกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางกิจสุดา จันทรสนธิ)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายทะเบียนครอบครัวและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐๒-๗๙๑๗๐๑๖-๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๙๗๖

สำนักทะเบียนกลาง
ถนนลำลูกกา อำเภอลำลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๗ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง แนวทางปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๔๑ ลงวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๘
๒. หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๗๖ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๘

ตามที่ได้ให้แนวทางปฏิบัติกรณีการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ไปแล้วนั้น

เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ก่อนที่ร่างกฎกระทรวงเกี่ยวกับการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ.....จะประกาศใช้ จึงขอเรียนเป็นแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการตกลงกันของคู่สมรสในเรื่องการใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ให้ดำเนินการ ดังนี้

๑. ในระหว่างการจดทะเบียนสมรส ให้นายทะเบียนบันทึกไว้ในทะเบียนการสมรส (คร. ๒) ว่าคู่สมรสจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใด ชื่อสกุลอะไร

๒. ภายหลังจากจดทะเบียนสมรส เมื่อคู่สมรสต้องการเปลี่ยนแปลงการใช้ชื่อสกุล โดยขอเปลี่ยนชื่อสกุลจากคู่สมรสฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อสกุลของคู่สมรสอีกฝ่ายหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือข้อตกลงมีข้อความระบุให้ชัดเจนว่าคู่สมรสจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใด ชื่อสกุลอะไร พร้อมทั้งลงลายมือชื่อของคู่สมรสและพยานลงลายมือชื่อรับรอง ๒ คน ประกอบหลักฐานในการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุล

๓. กรณีการจดทะเบียนสมรส ณ สถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ ให้ดำเนินการตามข้อ ๑. และ ข้อ ๒. หากเป็นหนังสือข้อตกลงฯ จะต้องให้เจ้าหน้าที่ประจำสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลของไทยในประเทศนั้น ๆ ลงลายมือชื่อรับรองด้วย

๔. กรณีคู่สมรสจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายแห่งประเทศนั้น ๆ หากมีการระบุเกี่ยวกับชื่อสกุลของคู่สมรสว่า ให้ใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว และมีการรับรองและแปลเป็นภาษาไทยตามระเบียบแล้ว ก็สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบในการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลได้

หากเอกสารการสมรสดังกล่าวไม่มีระบุเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส ให้นำชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดแล้ว ถ้าคู่สมรสประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ต้องทำเป็นหนังสือข้อตกลงพร้อมลงลายมือชื่อคู่สมรสพร้อมพยานรับรอง ๒ คน และเจ้าหน้าที่ประจำสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลของไทยในประเทศนั้น ๆ ลงลายมือชื่อรับรองด้วย ก็สามารถใช้เป็นหลักฐานประกอบในการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลได้

๕. กรณีคู่สมรสอยู่ต่างประเทศ ไม่สามารถดำเนินการเปลี่ยนชื่อสกุลได้ด้วยตนเอง ให้ดำเนินการ ดังนี้

๕.๑ ทำหนังสือมอบอำนาจตามแบบที่กำหนด

๕.๒ กรอกรายการในแบบ ช. ๑ พร้อมลงลายมือชื่อในฐานะผู้ยื่นคำขอแบบ ช. ๑

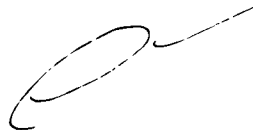
๕.๓ แพลและรับรองเอกสารการสมรสตาม พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๘

๕.๔ หนังสือข้อตกลงการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรส พร้อมลงลายมือชื่อคู่สมรสพร้อมพยานรับรอง ๒ คน และเจ้าหน้าที่ประจำสถานเอกอัครราชทูต หรือสถานกงสุลของไทยในประเทศนั้น ๆ ลงลายมือชื่อรับรองด้วย

โดยให้ผู้ขอส่งเอกสารตามข้อ ๕.๑ - ข้อ ๕.๔ ให้แก่ผู้รับมอบอำนาจซึ่งอยู่ในประเทศไทย ดำเนินการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว แล้วนำสำเนาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวมาประกอบการยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอ ใบมอบอำนาจ หนังสือข้อตกลงการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสแล้ว ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งนายทะเบียนท้องที่ทุกเขต เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางกิจสุตา จันทรสนธิ)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายทะเบียนครอบครัวและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐๒-๗๙๑๓๐๑๖-๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๕๔๙

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลภายหลังการสมรส

เรียน เลขาธิการตรีฝ่ายกงสุลและกฎหมายสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประจำประเทศไทย

- อ้างถึง ๑. หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประจำประเทศไทย ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๑
๒. หนังสือสถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประจำประเทศไทย ที่ ๕๒๑.๓๔/laws ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๒

ตามที่สถานเอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีประจำประเทศไทย หรือกรณีคู่สมรสฝ่ายหญิงบุคคลสัญชาติไทย ได้แสดงความประสงค์ในระหว่างการจดทะเบียนสมรสว่า ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลตนเองหรือชื่อสกุลของคู่สมรสฝ่ายชายภายหลังการสมรส การแสดงความประสงค์ขอใช้ชื่อสกุลมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายทันทีหลังจากที่ได้มีการบันทึกข้อความในทะเบียนสมรสแล้ว หรือมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายภายหลังจากที่ได้มีการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านและทำบัตรประจำตัวประชาชนแล้ว รายละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า การแสดงความประสงค์ขอใช้ชื่อสกุลมีผลสมบูรณ์เมื่อมีการตกลงกัน โดยมีบันทึกข้อตกลงว่าจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเอง ซึ่งการตกลงกันจะกระทำเมื่อมีการสมรส หรือในระหว่างสมรสก็ได้ และข้อตกลงจะเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้ ตามนัยมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ แต่จะมีผลบังคับใช้ได้เมื่อได้แจ้งความประสงค์ขอเปลี่ยนชื่อสกุลตามข้อ ๑๗ หรือข้อ ๑๘ หรือข้อ ๑๙ ของระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจดทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ และนำเอกสารหลักฐานไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านตามระเบียบ

สำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ (รวมฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๑) ข้อ ๑๑๕ (๑) แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกมลโลจฉน์ เชียงวงศ์)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๓

๒๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๓๔๐๕

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนครราชสีมา) และกรุงเทพมหานคร

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๙๖๓ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เรื่อง ขอรื้อสิทธิการใช้ชื่อสกุลเมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย มาเพื่อแจ้งให้ทุกอำเภอ/เขตทราบและถือปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๑๗ - ๙

โทรสาร ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๙๖๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ขอรื้อสิทธิการใช้ชื่อสกุลเมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครราชสีมา ที่ นม ๐๐๑๗.๑/๒๗๐๐๕ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๒

ตามที่หารือกรณี นางบุญทริกา โพธิกะ ได้ยื่นคำร้องขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตนเนื่องจากการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตายของสามีชาวญี่ปุ่น ซึ่งอำเภอเมืองนครราชสีมาได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลจาก “อิโต” เป็น “โพธิกะ” และบุคคลดังกล่าวได้ไปดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านเรียบร้อยแล้ว ต่อมานางบุญทริกา โพธิกะ ได้มายื่นคำร้องขอกลับไปใช้ชื่อสกุลของสามีที่เสียชีวิตอีกครั้งจาก “โพธิกะ” เป็น “อิโต” โดยอ้างเหตุผลว่า หากไม่เปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อสกุล “อิโต” จะไม่สามารถรับเงินบำนาญของสามีที่เสียชีวิตได้ จึงหาหรือแนวทางปฏิบัติว่าจะสามารถอนุญาตให้นางบุญทริกา โพธิกะ กลับไปใช้ชื่อสกุล “อิโต” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของสามีที่เสียชีวิตได้หรือไม่ อย่างไร หากสามารถดำเนินการได้ การขอเปลี่ยนชื่อสกุลดังกล่าวจะบันทึกในหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล แบบ ช. ๕ ว่าเปลี่ยนชื่อสกุล กรณีใด นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามนัยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๓ เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน แต่เมื่อนางบุญทริกา โพธิกะ ได้ขอเปลี่ยนชื่อสกุล จาก “อิโต” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของสามีเป็น “โพธิกะ” ชื่อสกุลเดิมของตนเองแล้ว ถือเป็นการสละสิทธิ์ที่จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งที่ตายไปแล้ว ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐๑ บัญญัติให้ความตายเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลง ดังนั้น นางบุญทริกา โพธิกะ จึงไม่สามารถกลับไปใช้ชื่อสกุล “อิโต” ได้อีกเพราะไม่มีนิติสัมพันธ์ด้วยกันแล้ว

๒๒๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอทุกแห่งทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐ - ๒๙๙๑ - ๙๐๑๗ - ๙

โทรสาร ๐ - ๒๙๙๑ - ๙๐๔๓

การใช้ชื่อสกุลของบุตรและบุตรบุญธรรม

๒๒๒

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๒๖๙๗๙

ส่วนการทะเบียนและบัตร
กรรมการปกครอง

๘ กันยายน ๒๕๐๘

เรื่อง ส่งสำเนาหนังสือตอบข้อหารือ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพระนคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๒๒๒๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๘

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือจังหวัดพระนคร เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) เทียง เฉลิมช่วง

(นายเทียง เฉลิมช่วง)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและบัตร

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๒๒๒๓

กระทรวงมหาดไทย

๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๘

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนคร

อ้างถึง หนังสือที่ กท. ๑๙/๑๐๔๕๒ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ตามที่ได้หารือว่า หม่อมหลวง ก. ได้จดทะเบียนรับเด็กหญิงแดง ซึ่งเป็นบุคคลสามัญ เป็นบุตรบุญธรรม อำเภोजดทะเบียนให้ ต่อมา หม่อมหลวง ก. ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลของเด็กหญิงแดงให้ใช้ชื่อสกุลของตน ซึ่งมีคำ “ณ อยุธยา” ต่อท้าย เมื่อได้พิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๓๓ และมาตรา ๑๕๓๖ แล้วเด็กหญิงแดงย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของหม่อม ก. ได้ แต่ตามประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ห้ามมิให้ผู้ที่มีได้สืบสายราชตระกูลใช้คำว่า “ณ อยุธยา” เป็นนามสกุลหรือต่อท้ายนามสกุลของตนจึงหารือว่า

ก. เด็กหญิงแดง จะใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวง ก. ได้หรือไม่ หากใช้ชื่อสกุลได้จะใช้ชื่อสกุลอย่างเดียว หรือทั้งชื่อสกุลและมี “ณ อยุธยา” ต่อท้ายด้วย

ข. หากเด็กหญิงแดงใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวง ก. ไม่ได้ จะใช้ชื่อสกุลของใครหรือจะต้องทำประการใด นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ และ ๑๕๓๓ บัญญัติให้บุตรบุญธรรมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาได้ แต่การใช้ชื่อสกุลนั้นต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษ และพระราชบัญญัติชื่อบุคคลฉบับนี้มีได้ยกเลิกประกาศเพิ่มเติมเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๕๕ ซึ่งห้ามผู้ที่มีได้สืบสายราชตระกูลใช้คำ “ณ กรุงเทพ” (ภายหลังเปลี่ยนเป็น “ณ อยุธยา”) เป็นนามสกุลหรือต่อท้ายนามสกุลของตน และบุตรบุญธรรมที่มีได้เป็นผู้สืบสายราชตระกูล จะใช้ชื่อสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลไม่ได้ เว้นแต่ผู้ที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตพิเศษให้ใช้นามสกุลสำหรับราชตระกูลได้ ฉะนั้น เด็กหญิงแดงจึงยังไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวง ก. ผู้เป็นบิดา เว้นแต่จะได้รับพระบรมราชานุญาตให้เด็กหญิงแดงใช้ชื่อสกุลของหม่อมหลวง ก. ได้ แต่จะใช้ “ณ อยุธยา” ต่อท้ายชื่อสกุลด้วยไม่ได้ ดังนั้น เด็กหญิงแดงจึงต้องใช้ชื่อสกุลเดิมของตนต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) **ถ. สุนทรสารทูล**
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

๒๒๔

ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๓๖๖๘๑

กรมการปกครอง

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสตูล)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๘๐๗๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

พร้อมบันทึกนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยตอบข้อหารือจังหวัดสตูล
เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๙๐๗๓

กระทรวงมหาดไทย

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล

อ้างถึง หนังสือที่ สต. ๑๙/๑๖๗๓๒ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๘

ตามที่ได้หารือว่านายสำเร็จ พ่อสวัสดิ์ ขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านเป็น “ณ พัทลุง” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของ นายเวก ณ พัทลุง บิดาบุญธรรมของตน ซึ่งจังหวัดเห็นว่าหากพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๓๓ และมาตรา ๑๕๓๖ แล้ว นายสำเร็จ พ่อสวัสดิ์ ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเวก ณ พัทลุง บิดาได้ แต่ตามประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๔๕๘ ห้ามบุคคลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตน นอกจากนามสกุลที่โปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทาน และหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๒๒๒๓ ลงวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๐๘ วางแนวทางปฏิบัติว่า บุตรบุญธรรมซึ่งมิใช่ผู้สืบสายราชตระกูล จะใช้ชื่อสกุลของผู้สืบสายราชตระกูลไม่ได้ จึงหารือว่านายสำเร็จ พ่อสวัสดิ์ จะใช้ชื่อสกุล “ณ พัทลุง” ได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ชื่อสกุลที่มี “ณ” นำหน้านั้น เป็นชื่อสกุลที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่บุคคลซึ่งอยู่ในตระกูลข้าราชการเศรษฐกิจมหาด ซึ่งมิมีนิวาสสถานตั้งมั่นอยู่ ณ ที่นั้น ๆ มาช้านาน และห้ามบุคคลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุลของตน นอกจากนามสกุลที่โปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทาน ตามนัยประกาศห้ามมิให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ” นำหน้านามสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘ สำหรับชื่อสกุล “ณ พัทลุง” นั้น เป็นชื่อสกุลที่ได้โปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่รองอำมาตย์เอก หลวงวิบูลย์บุระพันธ์ (นพ) มิใช่ชื่อสกุลที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ขนานพระราชทานแก่ผู้สืบต่อจากราชตระกูล เช่น ชื่อสกุลที่ให้มีคำว่า “ณ อยู่ชยา” เพิ่มท้ายชื่อสกุล ฉะนั้น นายสำเร็จ พ่อสวัสดิ์ จึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเวก ณ พัทลุง บิดาบุญธรรมของตนได้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๖ และ ๑๕๓๓ โดยไม่ต้องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตอีก

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง ทำการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

๒๒๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว. ๓๑๗๒๕

กรมการปกครอง

๖ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ทาหรือการขอให้บุตรกลับมาใช้ชื่อสกุลของมารดา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๓๑๗๒๕ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๖๓
จำนวน ๑ ฉบับ

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร
เรื่อง การขอให้บุตรกลับมาใช้ชื่อสกุลของมารดา มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ประชุม บุญประคอง**

(นายประชุม บุญประคอง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๓๑๗๒๔

กรมการปกครอง

๖ มีนาคม ๒๕๖๓

เรื่อง หรือการขอให้บุตรกลับมาใช้ชื่อสกุลของมารดา

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ กทม. ๐๓๐๗/๖๙๙๗ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒

ตามที่หารือว่ากรณีหม่อมหลวงธิดาเพ็ญ กฤดากร ณ อยุธยา เป็นโจทก์ฟ้องศาลแพ่ง ขอให้บังคับกรุงเทพมหานครและเขตพระโขนง จดทะเบียนแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านในช่องชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลเดิม คือ มาลิก หรือ มาลิก ซึ่งเป็นชื่อสกุลของสามีโจทก์ เป็นชื่อสกุลกฤดากร ณ อยุธยา ซึ่งเป็นชื่อสกุลของโจทก์ หลังจากที่โจทก์ได้จดทะเบียนหย่าขาดกับสามีแล้ว แต่นายทะเบียนเขตพระโขนงไม่ยอมจดทะเบียนแก้ไขให้ โดยอ้างว่าต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๒ ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ศาลฎีกาได้พิพากษา โดยคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๖๒ ว่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา” “ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุตร คือ ให้บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาได้ และในกรณีที่ปรากฏว่าใครเป็นบิดา บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ไม่ได้บังคับว่าบุตรต้องใช้ชื่อสกุลของบิดามารดาบุตรชอบที่จะใช้ชื่อสกุลอื่นได้ แม้ปรากฏว่ามีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก็ตาม เมื่อนายศุภโยคต์บิดาและโจทก์มารดา ยินยอมพร้อมใจกัน ให้บุตรใช้ชื่อสกุลของมารดา จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๒ คำพิพากษาฎีกานี้ขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ และใช้เฉพาะในกรณีของหม่อมหลวงธิดาเพ็ญ กฤดากร ณ อยุธยา หรือใช้เป็นแนวทางปฏิบัติโดยทั่วไปในกรณีการใช้ชื่อสกุลของบุตร นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้บัญญัติเรื่องการใช้ชื่อสกุลของบุตรไว้แต่อย่างใด มีแต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ ซึ่งบัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา” “ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๖๒ ชอบด้วยกฎหมายแล้วความเห็นของกรุงเทพมหานครที่ว่า คำพิพากษาฎีกาดังกล่าวขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ หรือไม่ ไม่ควรอยู่ในข่ายที่จะต้องพิจารณา เพราะศาลเป็นผู้ตีความกฎหมาย ในกรณีที่มีปัญหาโต้แย้งสิทธิกัน เมื่อศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุด

ในกระบวนการวินิจฉัยกฎหมายได้วินิจฉัยอย่างไร ก็ต้องถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือยกเลิกกฎหมาย หรือคำพิพากษาฎีกาใหม่พิพากษาเป็นอย่างอื่น และคำพิพากษาฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๒๒ ย่อมใช้เป็นแนวปฏิบัติโดยทั่วไปในกรณีการใช้ชื่อสกุลของบุตร หากมีกรณีเช่นเดียวกับกรณีของหม่อมหลวงธิดาเพ็ญ กฤดากร ณ อยุธยา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งนายทะเบียนถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ประชุม บุญประคอง**

(นายประชุม บุญประคอง)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๔๐๒/๗๑๖๕๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดลพบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดลพบุรี ที่ ลป ๐๐๑๖/๑๕๑๒๐ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๗

ตามที่หารือกรณีนางมี อุ่นผิว ราษฎรอำเภอโคกสำโรง จังหวัดลพบุรี ยื่นคำขอแก้ชื่อสกุลของบุตร ๓ คน คือ

๑. นายนำชัย แซ่ลิ่ม อายุ ๑๗ ปี
๒. นางสาวพุง แซ่ลิ่ม อายุ ๑๖ ปี
๓. เด็กชายปราโมชน์ แซ่ลิ่ม อายุ ๑๕ ปี

โดยแก้ชื่อสกุลจาก “แซ่ลิ่ม” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของนายเพ็ง แซ่ลิ่ม ผู้เป็นบิดามาเป็น “อุ่นผิว” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของผู้ขอ และมีข้อเท็จจริงของนายเพ็ง แซ่ลิ่ม ได้อยู่กินฉันท์สามีภรรยา กับนางมี อุ่นผิว โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสต่อมานายเพ็ง แซ่ลิ่ม ได้แยกทางกับนางมี อุ่นผิว และนายนำชัย แซ่ลิ่ม บุตรคนโตออกจากบ้านไปเป็นเวลา ๑๕ ปี ไม่ทราบข่าวคราวว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ หรือไปอยู่ที่ไหน จังหวัดมีความเห็นว่า การขอแก้ชื่อสกุลของบุตรจากการใช้ชื่อสกุลของบิดา มาเป็นชื่อสกุลของมารดา ซึ่งต้องให้บิดามาให้ปากคำบันทึกความยินยอมต่อหน้านายทะเบียนตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๓๐๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ในกรณีนี้ย่อมกระทำไม่ได้ ประกอบกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ ก็ไม่ได้บังคับให้บุตรต้องใช้ชื่อสกุลของบิดา ฉะนั้น เมื่อไม่ทราบแน่ชัดว่าบิดายังมีชีวิตอยู่หรือตายแล้ว เพียงแต่มีมารดามาให้ปากคำความยินยอมเพื่อขอแก้ชื่อสกุลจากชื่อสกุลบิดามาเป็นชื่อสกุลของมารดาก็น่าจะเป็นการเพียงพอแล้ว นั้น

ขอเรียนว่า ในกรณีบุตรเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาเพียงฝ่ายเดียว เมื่อบุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะ อำนาจปกครองจึงตกอยู่กับมารดาตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ วรรคท้าย ฉะนั้น นางมี อุ่นผิว จึงสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตร ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเพื่อขอแก้ชื่อสกุล จากการใช้ชื่อสกุลบิดาคือ “แซ่ลิ่ม” มาเป็นชื่อสกุลมารดา คือ “อุ่นผิว” ได้โดยไม่ต้องให้นายเพ็ง แซ่ลิ่ม ไปให้ปากคำเพื่อบันทึก ให้ปรากฏความยินยอมแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากนายนำชัย แซ่ลี้ม บุตรคนโต อายุ ๑๗ ปีแล้ว และนางมี อุ่นผิว ไม่สามารถติดต่อ
ทราบข่าวคราวได้ นายนำชัย แซ่ลี้ม จึงอาจเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วโดยการสมรส นายทะเบียนท้องที่
จึงควรอนุญาตให้แก้ไขชื่อสกุลของบุตรเฉพาะรายนางสาวพยุง แซ่ลี้ม และเด็กชายปราโมชน์ แซ่ลี้ม
เท่านั้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **โชค วีรธรรม พูลสวัสดิ์**
(นายโชค วีรธรรม พูลสวัสดิ์)
รองอธิบดี รักษาราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๕๐๒/๘๙๑๐๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

เรื่อง ขอรทาบหลักเกณฑ์และระเบียบการในการเปลี่ยนนามสกุล

เรียน อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

อ้างถึง หนังสือกรมประชาสงเคราะห์ ที่ มท ๐๘๐๙/๙๒๒๗๑ ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๒๗

ตามที่แจ้งว่า ปัจจุบันมีผู้รับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายของต่างประเทศบางรายที่ยังไม่ได้ดำเนินเรื่องผ่านกรมประชาสงเคราะห์ แต่ได้มีหนังสือแจ้งต่อกรมประชาสงเคราะห์ว่า มีความประสงค์จะขอเปลี่ยนชื่อสกุลเด็กไปใช้ชื่อสกุลของบิดาบุญธรรม เพื่อจะได้มีสิทธินำบุตรหรือหลานของภรรยาชาวไทยเข้าประเทศของตนได้ จึงขอรทาบระเบียบ ข้อบังคับหรือกฎเกณฑ์ในการขอเปลี่ยนชื่อสกุลในลักษณะดังกล่าวมีอย่างไร นั้น

ขอเรียนว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติไว้ว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา...” ส่วนบุตรบุญธรรมนั้น ย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น ทั้งนี้ เป็นไปตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๘ ดังนั้น บุตรบุญธรรมจึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาบุญธรรมได้ กรณีการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมตามกฎหมายต่างประเทศ ถ้าดำเนินการตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศนั้นบัญญัติไว้โดยสมบูรณ์ ก็ถือว่ากฎหมายไทยยอมรับ หากต้องการหลักฐานก็สามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวและขอคัดสำเนาบันทึกดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามนัยมาตรา ๑๗ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้น โดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมทั้งคำแปลภาษาไทยซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย”

ฉะนั้น การเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรบุญธรรมซึ่งเป็นคนสัญชาติไทย ไปใช้ชื่อสกุลของบิดาบุญธรรมซึ่งเป็นชาวต่างประเทศ ก็ต้องแสดงหลักฐานให้นายทะเบียนท้องที่ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เชื่อได้ว่าเป็นบิดาและบุตรบุญธรรมที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหลักฐานที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ การบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามกฎหมายไทย หากนายทะเบียนท้องที่ดังกล่าวพิจารณาแล้ว

๒๓๒

มีคำสั่งอนุญาต ก็จะแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นหรือนายทะเบียนอำเภอ ตามพระราชบัญญัติ
การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๙ ทราบ เพื่อประกอบหลักฐานแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนบ้าน
ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยิวรัตน์ กมลเวช**

(นายยิวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๒-๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๙๓๒๑๗

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๗

เรื่อง ทารอการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครนายก

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครนายก ที่ นย ๐๐๑๖/๑๑๗๕๓ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๗

ตามที่หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับนางอุทัยทิพย์ รุ่งระวี ให้เด็กหญิงชลินทิพย์ มีธัญญากรณ์ เปลี่ยนนามสกุลจาก “มีธัญญากรณ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของบิดาเป็น “รุ่งระวี” ตามชื่อสกุลมารดา แต่เนื่องจากนางอุทัยทิพย์ รุ่งระวี ไม่สามารถนำบิดาของของเด็กหญิงชลินทิพย์ มีธัญญากรณ์ มาให้คำยินยอมได้เพราะไม่ทราบที่อยู่ของบิดา อำเภอก็ประกาศหรือแจ้งความทางหนังสือพิมพ์ โดยให้ผู้ร้องออกค่าใช้จ่ายเองเพื่อให้บิดามาให้ความยินยอมหรือคัดค้านในการขอแก้ไขชื่อสกุลจะชอบด้วยการปฏิบัติหรือไม่ และจังหวัดมีความเห็นว่าควรจะร้องขอให้ศาลสั่งให้บุตรกลับมาใช้ชื่อสกุลของมารดา ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ หรือจะให้ปฏิบัติประการใด นั้น

ขอเรียนว่า จากกรณีดังกล่าวอาจพิจารณาได้เป็น ๒ นัย คือ

๑. บิดามารดาเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย แต่ได้จดทะเบียนการหย่าถูกต้องตามกฎหมายแล้ว โดยบุตรอยู่ในความปกครองของมารดา ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๒๐ หรือบิดาทิ้งร้างกับมารดาไปและไม่ทราบที่อยู่ของบิดาไม่สามารถเรียกบิดามาให้ความยินยอมได้ และบุตรอยู่ในความปกครองของมารดาตลอดมา มารดาสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์เพื่อขอแก้ไขชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาได้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ (๒) คือ ไม่นั่นอนว่าบิดามีชีวิตอยู่หรือตาย

๒. บิดามารดาเป็นสามีภรรยากันโดยมิชอบด้วยกฎหมาย กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย อำนาจปกครองอยู่กับมารดาตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ วรรคท้าย มารดาสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเพื่อขอแก้ไขชื่อสกุลบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาได้ โดยไม่ต้องง้อให้ปากคำเพื่อบันทึกความยินยอมแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **โชคก วีรธรรม พูลสวัสดิ์**

(นายโชคก วีรธรรม พูลสวัสดิ์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๕๒-๐๗๗๖ ๒๕๑-๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัมพวงค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๓๐๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓

ตามหนังสือกรมการปกครองที่อ้างถึง ได้กำหนดทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร กรณีขอแก้ไขชื่อสกุลจากการใช้ชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา หรือขอแก้ไขจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดาไว้แล้ว นั้น

เนื่องจากบางครั้งมีปัญหาในทางปฏิบัติกรณีการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตร จากชื่อสกุลของบิดามาเป็นชื่อสกุลของมารดา เพราะบางรายบิดาไม่ยอมไปให้ความยินยอมเพื่อบันทึกปากคำต่อนายทะเบียนท้องที่ หรือบางรายไม่ทราบที่อยู่แน่นอนของบิดา เป็นต้น เมื่อไม่ได้บันทึกปากคำบิดาเพื่อกำหนดความยินยอม นายทะเบียนท้องที่ก็ อำนวยความสะดวกให้ไม่ได้ จึงทำให้ราษฎรได้รับความเดือดร้อน ฉะนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นการรับรองสิทธิของบุตรที่จะใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือมารดาตามนัย มาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ รวมทั้งเป็นการอนุวัตตามวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของสังคมไทยเมื่อมีการร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปเป็นชื่อสกุลของมารดา หรือขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. การร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา

๑.๑ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมารดาหรือบิดาหรือผู้ปกครอง ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน ก่อนที่นายทะเบียนท้องที่จะอนุญาตให้เรียกบิดามารดามาสอบปากคำต่อหน้า นายทะเบียนท้องที่ แล้วบันทึกปากคำให้ปรากฏความยินยอมของบิดาและมารดาพร้อมเหตุผลที่ร้องขอ ประกอบ

หากบุตรอยู่ในความปกครองดูแลของมารดาหรือบิดา หรือผู้ปกครองที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น บิดาได้เลิกร้างกับมารดาไป หรือบิดาและมารดาได้หย่าขาดจากกันแล้วหรือไม่แน่นอนว่าบิดาหรือมารดามีชีวิตอยู่หรือตาย ให้นายทะเบียนท้องที่สอบปากคำบุคคลที่ปกครองบุตรอยู่ถึงความจำเป็นที่ร้องขอพร้อมทั้งแสดงหลักฐานเอกสาร หรือบันทึกปากคำให้ปรากฏเหตุผลที่อีกฝ่ายไม่สามารถไปให้ ปากคำต่อนายทะเบียนท้องที่ไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง แต่บุตรจะต้องแสดงเหตุผลความจำเป็นและพยานหลักฐาน หรือบันทึกปากคำในการใช้ชื่อสกุลของมารดาไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

๑.๒ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายอำนาจปกครองอยู่กับมารดา ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ วรรคท้าย มารดาจึงสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ เพื่อขอแก้ไขชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาได้โดยไม่ต้องให้บิดาไปให้ปากคำเพื่อบันทึกความยินยอมแต่อย่างใด

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้วไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ (วรรค ๒)

๒. การร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา

๒.๑ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์และปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หากเดิมบุตรใช้ชื่อสกุลของมารดา ต่อมาขอกลับใช้ชื่อสกุลของบิดา เมื่อบิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ นายทะเบียนท้องที่ที่อนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดา เพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้วและปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเอง นายทะเบียนท้องที่ที่อนุญาตได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดา

๒.๒ กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์มีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมารดาหรือผู้ปกครองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามารดาบันทึกปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้ว เป็นสิทธิของบุตรที่จะดำเนินการได้ด้วยตนเองโดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ขอใช้ชื่อสกุลบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามารดาบันทึกปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต

๓. เมื่อนายทะเบียนท้องที่ที่ได้พิจารณากรณีใดกรณีหนึ่งตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ แล้วเห็นว่าผู้ยื่นคำขอไม่มีเจตนาทุจริต ให้นายทะเบียนท้องที่สั่งอนุญาตในคำขอ

การยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องถิ่นตามข้อ ๑ หรือข้อ ๒ ให้ใช้แบบ ช. ๑ โดยอนุโลมเมื่อนายทะเบียนท้องถิ่นได้รับคำขอแล้ว ให้ส่งคำขอตามแบบ ช. ๑ ให้นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นแล้วแต่กรณี ตรวจสอบหลักฐานในทะเบียนราษฎรก่อน แล้วให้บันทึกผลการตรวจสอบในคำขอไว้เป็นหลักฐาน หากนายทะเบียนท้องถิ่นพิจารณาแล้วอนุญาต ให้ส่งเรื่องต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นประกอบคำขอแก้ไขรายการในเอกสารทะเบียนราษฎรต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อทราบและสั่งนายทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พิศาล มูลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มูลศาสตรสาทร)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร (๐๒) ๒๘๒-๐๗๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๘๓๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๓๖๔ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๘๕๕๓๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๘

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือ ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๓๖๔ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗ และสำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/๘๕๕๓๓ ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๘ เรื่อง หรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุล มาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดสั่งสำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร

โทร (๐๒) ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๖๘ ต่อ ๓๐๔, ๓๑๕

ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๓๖๔

ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร
ถนนดินสอ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

เรื่อง ทาริหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุล

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

ด้วยเขตหนองจอกได้หาหรือว่านายปรีชา สืบวงศ์ เจ้าบ้านเลขที่ ๑๑ หมู่ที่ ๓ แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอก ได้ยื่นคำร้องขอแจ้งเกิดเกินกำหนดให้แก่หลาน รวม ๒ คน คือ ด.ช. วิรัช สืบวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๕ และ ด.ญ. นุชนาถ สืบวงศ์ เกิดเมื่อวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๗ เป็นบุตรของนางน้อย กับ นายอำมรินทร์ สืบวงศ์ ซึ่งเกิดในบ้านผู้ร้อง จากการตรวจสอบหลักฐาน และสอบสวนข้อเท็จจริง ปรากฏว่า

๑. นางน้อย มารดาเด็กได้รับอนุมัติให้เพิ่มชื่อเด็กก่อนกาลในทะเบียนบ้านเลขที่ดังกล่าว โดยมีแต่ชื่อตัว และ วัน เดือน ปีเกิด แต่รายการชื่อสกุล สัญชาติ ชื่อบิดา มารดาและสัญชาติของบิดา มารดาไม่ระบุ เพราะลงรายการตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏและทราบในขณะนั้นโดยให้เลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภทที่ ๕

๒. นายอำมรินทร์ สืบวงศ์ บิดาเด็กเป็นบุคคลสัญชาติไทย ทั้ง นายอำมรินทร์ สืบวงศ์ และนางน้อย ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย

เขตหนองจอกได้สอบสวนพยานบุคคลผู้รู้เห็นต่าง ๆ และพิจารณาแล้วไม่สามารถยืนยันได้ว่า นางน้อย มารดาเด็กเป็นบุคคลต่างด้าวที่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ หรือไม่ ทราบแต่เพียงว่านางน้อยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาเด็กเท่านั้น ด.ช. วิรัช กับ ด.ญ. นุชนาถ จึงควรได้สัญชาติไทย ตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๑) (๓) และถึงแม้ ด.ช. วิรัช กับ ด.ญ. นุชนาถ จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของนางน้อยแต่เพียงฝ่ายเดียว แต่เด็กมีสิทธิใช้ชื่อสกุล “สืบวงศ์” ตามชื่อสกุลบิดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ ในกรณีคล้ายคลึงกัน ถ้ามารดาเด็กเป็นบุคคลอนาถาที่ยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน และไม่ทราบข้อเท็จจริงอื่นๆ เช่นเดียวกับ นางน้อย บิดาเป็นบุคคลสัญชาติไทยเด็กเกิดในราชอาณาจักรไทย ทั้งบิดามารดาเด็กมิได้จดทะเบียนสมรสกันเด็กจะได้สัญชาติไทยและชื่อสกุลตามบิดา เช่นเดียวกับกรณีของ ด.ช. วิรัช และ ด.ญ. นุชนาถ หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาวินิจฉัยข้อหาหรือดังกล่าว ผลเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้กรุงเทพมหานครทราบด้วย เพื่อจักได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ศรีสวัสดิ์ วาสิกศิริ

(นายศรีสวัสดิ์ วาสิกศิริ)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร. ๒๒๒๑๙๔๘

ที่ มท ๐๔๐๒/๘๕๕๓๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๔ พศจิกายน ๒๕๒๘

เรื่อง ทารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๔๓๖๔ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๒๗

ตามที่หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสัญชาติและชื่อสกุลของบุตรนางน้อย และ นายอามีน สืบวงศ์ และกรณีคล้ายกัน นั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า

๑. การเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และให้เลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภทที่ ๕ กรณีเด็กก่อนอายุ ต้องเป็นกรณีที่สอบสวนแล้วเชื่อได้ว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ หากสอบสวนแล้วเชื่อได้ว่าเป็นบุคคลที่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ให้ดำเนินการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) แล้วให้เลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภทที่ ๖ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงภายหลังซึ่งทำให้เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นไม่เป็นบุคคลที่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ จึงดำเนินการจำหน่ายชื่อจากทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๓) เพื่อเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) และเปลี่ยนแปลงเลขประจำตัวประชาชนจากบุคคลประเภทที่ ๖ เป็นบุคคลประเภทที่ ๕ ต่อไป กรณีของนางน้อยตามข้อหารือก็เช่นเดียวกัน

๒. การวินิจฉัยสัญชาติของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยกรณีทั่วไป และกรณีบุตรของนางน้อยและนายอามีน สืบวงศ์ ต้องถือแนวการวินิจฉัยตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ลับด่วนมากที่ มท ๐๓๑๓/ว ๗๙๓ ลงวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๒๐ และการที่จะวินิจฉัยว่านางน้อยเป็นมารดาที่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ซึ่งจะทำให้บุตรไม่ได้สัญชาติไทย หรือไม่นั้น ต้องตรวจสอบว่านางน้อยเป็นผู้ที่เกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย หากนางน้อยเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยย่อมเป็นมารดาที่ไม่เข้าเงื่อนไขตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ บุตรย่อมได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ มาตรา ๗ (๓)

๓. เด็กชายวิรัช และเด็กหญิงนุชนาถ มีสิทธิใช้ชื่อสกุล “สีบวงศ์” ของนายอำมีน สีบวงศ์ ผู้เป็นบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ แต่เนื่องจากนายอำมีน สีบวงศ์ เป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงต้องให้ นายอำมีน สีบวงศ์ ให้ความยินยอมเสียก่อน ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยุวรัตน์ กมลเวช**

(นายยุวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร

โทร. ๒๘๑๒๔๖๗, ๒๘๑๒๔๘๖ ต่อ ๓๑๕

โทร. (๐๒) ๒๘๒-๐๗๗๖

๒๔๒

ที่ มท ๐๔๐๒/๙๐๖๕๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๐

เรื่อง การใช้อำนาจใช้ชื่อสกุลของบุตรบุคคลสัญชาติไทย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๖๖.๑/๔๙๙๘๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน

ตามที่หารือทางปฏิบัติกรณีนางเทียม อรหันตา ได้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น ขอให้บุตรตนคือนายสมพงษ์ แซ่โล้ว และน้องรวม ๓ คน ใช้ชื่อสกุล “อรหันตา” ตามตนซึ่งเป็นมารดา และได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอำเภอแล้วต่อมานายสมพงษ์ อรหันตา (แซ่โล้ว) ได้ยื่นคำร้องขอให้บุตรของตนใช้ชื่อสกุล “อรหันตา” ตามตนเอง อำเภอพลได้หารือจังหวัดว่า บุตรของนายสมพงษ์จะใช้ชื่อสกุล “อรหันตา” ตามบิดาได้หรือไม่ ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่า บุตรของนายสมพงษ์ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาคือนายสมพงษ์ได้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ ตามความเข้าใจของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ อย่างไร นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้วจึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอพลถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๙๑๒๖๘๖, ๒๙๒๐๗๖๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๓๓๖๖๗

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ เมษายน ๒๕๓๑

เรื่อง ทารุหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลเด็กเกิดใหม่

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสระบุรี ที่ สป ๐๐๑๖/๑๓๗๖ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๑

ตามที่ทราบว่านางวณิชย์ โพธิ์ลักษณะ ราษฎรอำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี แจ้งการเกิดของบุตรโดยตนเองและนายนิรันดร์ อาทิตย์เที่ยง สามีซึ่งไม่ได้จดทะเบียนสมรส มีความประสงค์ให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดาคือ “อาทิตย์เที่ยง” แต่โรงพยาบาลพระพุทธบาทออกหนังสือรับรองการเกิดโดยระบุชื่อสกุลของบุตรเป็น “โพธิ์ลักษณะ” และสำนักทะเบียนอำเภอพระพุทธบาทมีความเห็นว่าบุตรเกิดจากบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาฝ่ายเดียว จึงต้องให้บุตรใช้ชื่อสกุลของมารดาในการแจ้งเกิด แต่จังหวัดมีความเห็นว่า บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ตามนัยมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ และกรณีนี้บิดามารดาได้ยินยอมให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดาแล้ว นายทะเบียนผู้รับแจ้งการเกิดสามารถให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดาโดยระบุลงในสูติบัตรได้ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ นั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า ความเห็นของจังหวัดชอบแล้ว โดยให้นายทะเบียนบันทึกแสดงความยินยอมของบิดาไว้เป็นหลักฐาน ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ข้อ ๒.๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้ง นางวณิชย์ โพธิ์ลักษณะ ทราบและแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอพระพุทธบาทถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาวุธปืน

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๖๖ ๒๕๒๐๗๗๖

๕ กันยายน ๒๕๖๑

เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของเด็กหญิงพิไลลักษณ์ ลิ้ม ในสูติบัตร**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือหารือมายังกระทรวงมหาดไทยว่า สถานเอกอัครราชทูต ณ บันดาร์ เสรี เบกาวัน บรูไน ได้นำส่งสูติบัตรของเด็กหญิงพิไลลักษณ์ ลิ้ม เกิดเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๙ ณ ประเทศเนการาบรูไนดารุสซาลาม เป็นบุตรของนางวิไล หุ่นหล่อ บุคคลสัญชาติไทย และนายชอร์เซ็ง ลิ้ม ชาวสิงคโปร์ บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน แต่บิดาเป็นผู้แจ้งต่อทางการท้องถิ่นให้บุตรใช้ชื่อสกุล “ลิ้ม” ของตน และนางวิไล หุ่นหล่อ มารดาได้แจ้งการเกิดของบุตรต่อสถานทูตให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดา จึงมีปัญหาว่า บุตรควรจะใช้ชื่อสกุลของมารดาคือ “หุ่นหล่อ” และให้สถานเอกอัครราชทูต ณ บันดาร์ เสรี เบกาวัน บรูไน แก้ไขให้ถูกต้อง แต่ได้รับการชี้แจงว่า เรื่องการให้สิทธิบุตรใช้ชื่อสกุล “ลิ้ม” ของบิดา เป็นไปตามสิทธิแล้ว ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศเห็นว่า ในกรณีดังกล่าว บิดาเป็นคนต่างชาติ การใช้ชื่อสกุลของบิดาของเด็กหญิงพิไลลักษณ์ ๑ น่าจะไม่มีผลทางกฎหมาย และอาจเป็นปัญหาแก่เด็กในอนาคตได้ ถึงแม้จะมีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ ก็น่าจะมีผลเฉพาะบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เป็นบุคคลสัญชาติไทยเท่านั้นไม่น่าจะคลุมถึงบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่เป็นบุคคลสัญชาติอื่น

กรมการปกครองได้ทำความเข้าใจเสนอกระทรวงมหาดไทย เพื่อแจ้งกระทรวงการต่างประเทศแล้ว และพิจารณาเห็นว่านายทะเบียนทั่วประเทศ ควรได้ทราบไว้เป็นแนวทางปฏิบัติดังนี้

๑. บุตรที่เกิดจากบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดา และบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๔๖

๒. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” ได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๖๒ วินิจฉัยว่า “เป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุตร คือ ให้บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาได้ และในกรณีที่ปรากฏว่าใครเป็นบิดา บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดาไม่ได้บังคับว่า บุตรต้องใช้ชื่อสกุลของบิดามารดา บุตรชอบที่จะใช้ชื่อสกุลอื่นได้ แม้ปรากฏว่ามีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ก็ตาม”

๓. กรณีดังกล่าวมีบิดาเป็นผู้แจ้งต่อทางการท้องถิ่น โดยให้บุตรใช้ชื่อสกุลของตน และมารดาได้แจ้งการเกิดประสงฆ์ให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดา เป็นการยินยอมทั้ง ๒ ฝ่าย ก็ให้นายทะเบียนบันทึกแสดงความยินยอมของบิดาไว้เป็นหลักฐาน แล้วจึงออกสูติบัตรให้โดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ข้อ ๒.๒ สำหรับบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นบุคคลสัญชาติอื่น ก็ให้อนุโลมถือปฏิบัติได้เพราะมีความเกี่ยวข้องกับภรรยาคนสัญชาติไทย

๔. กรณีมารดาไม่ยินยอมให้บุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ใช้ชื่อสกุลของบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะด้วยสาเหตุใด ๆ แม้ว่าบิดาจะยินยอมก็ตาม นายทะเบียนจะออกหลักฐานให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดาไม่ได้ เพราะอำนาจปกครองอยู่กับมารดา ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ วรรคท้าย และมารดาสามารถใช้อำนาจปกครองทำการแทนบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ได้ เช่น ขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา โดยไม่ต้องให้บิดาไปให้ปากคำเพื่อบันทึกความยินยอมแต่อย่างใด โดยปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ข้อ ๑.๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งนายทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาารุณิน

โทร. (๐๒) ๒๕๒๐๗๗๖, ๒๕๑๒๖๘๖

ทะเบียนชื่อสกุล ๒/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๔๐๒/๘๑๒๘๕

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๙ ตุลาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทารือกรณีบุตรบุญธรรมขอกลับไปใช้ชื่อสกุลของบิดาผู้ให้กำเนิด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดราชบุรี ที่ รบ ๐๐๑๖/๑๖๓๔๐ ลงวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๑

๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

ตามที่ทารือกรณีนายสุรพล มีสุข ราษฎรอำเภอบ้านโป่ง ซึ่งใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม มีความประสงค์ขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมซึ่งเป็นชื่อสกุลของบิดาผู้ให้กำเนิดคือ “ศรีแสง” และจังหวัด มีความเห็นว่า นายสุรพล ฯ มีสิทธิขอกลับไปใช้ชื่อสกุลของบิดาผู้ให้กำเนิดได้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ ประกอบกับมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนว่า ความเห็นของจังหวัดถูกต้อง ทั้งนี้ให้อนุโลม ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งนายทะเบียนท้องที่อำเภอบ้านโป่งถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยุวรัตน์ กมลเวช**

(นายยุวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาวุธปืน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๓๗๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๐๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๑

เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดนครปฐม)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดนครปฐม ที่ นฐ ๐๐๑๖/๑๘๕๙๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๑
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/๑๔๑๖๒ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๑

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือที่ นฐ ๐๐๑๖/๑๘๕๙๗ ลงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๓๑ และสำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/๑๔๑๖๒ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๑ เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร มาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดสั่งนายทะเบียนท้องที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยิวรัตน์ กมลเวช**

(นายยิวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาวุธปืน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

ทะเบียนชื่อบุคคล ๔/๒๕๓๑

ที่ มท ๐๔๐๒/๑๔๖๒

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ ตุลาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม

อ้างถึง หนังสือจังหวัดนครปฐม ที่ นฐ ๐๐๑๖/๑๘๕๙๗ ลงวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๓๑

ตามที่ทารือกรณีราษฎรอำเภอบางเลนร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตร จากชื่อสกุลของบิดา ผู้ให้กำเนิดเป็นชื่อสกุลของมารดาซึ่งเป็นชื่อสกุลของสามีใหม่ในทะเบียนบ้าน และจังหวัดมีความเห็นว่าการที่บุตรไม่สามารถใช้ชื่อสกุลของมารดาได้ เนื่องจากไม่ใช่ชื่อสกุลก่อนการสมรสครั้งแรกของมารดา ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่ทารือนี้นับว่ามีบิดาผู้ให้กำเนิด และใช้ชื่อสกุลของบิดาผู้ให้กำเนิดแล้ว ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ จะขอแก้ไขและใช้ชื่อสกุลของสามีใหม่ของมารดาไม่ได้ ความเห็นของจังหวัดชอบแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ฉลอง กัลยาณมิตร**

(นายฉลอง กัลยาณมิตร)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๒๐๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดปัตตานี ที่ ปน ๐๐๑๖/๑๗๓๙๒ ลงวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓

๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๓๔๖๓๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

ตามที่หารือกรณี นายสรยุทธ โตะโกะ ขอใช้ชื่อสกุล “พร้อมมูล” โดยอ้างว่า ชื่อสกุลดังกล่าว เป็นชื่อสกุลที่บิดาของตนซึ่งเสียชีวิตไปแล้วได้ใช้มาก่อนจะมาใช้ชื่อสกุล “โตะโกะ” แต่ไม่ปรากฏหลักฐานใด ๆ ว่าบิดาผู้ร้องได้เคยใช้ชื่อสกุลดังกล่าว มีเพียงพยานบุคคลยืนยันว่าบิดาผู้ร้องเคยใช้ชื่อสกุล “พร้อมมูล” แต่เมื่อแต่งงานกับหญิงไทยอิสลามจึงได้เปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลเพื่อให้เป็นไปตามหลักศาสนา จังหวัดจึงพิจารณาเห็นว่า สิทธิของผู้ร้องที่จะใช้ชื่อสกุลบิดาในฐานะบุตรตามมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ “โตะโกะ” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของบิดาที่ใช้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ หากใช้ “พร้อมมูล” ไม่แต่กรณีดังกล่าวผู้ร้องอาจขอร่วมใช้ชื่อสกุล “พร้อมมูล” ได้โดยปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ จึงขอทราบว่าคุณเห็นดังกล่าวถูกต้องหรือไม่ อย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. สิทธิการใช้ชื่อสกุลของบุตรตามมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น เป็นการให้สิทธิกับบุตรที่จะสามารถใช้ชื่อสกุลตามบิดา แต่มิใช่การรับรองสิทธิในการที่บุตรจะสามารถใช้ชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้มาก่อนแต่อย่างใด ดังแนวปฏิบัติที่กรมการปกครองได้ตอบข้อหารือไว้ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕

๒. ส่วนกรณีการร่วมใช้ชื่อสกุลที่จังหวัดเห็นว่าผู้ร้องรายนี้สามารถดำเนินการได้นั้น กรณีดังกล่าวคงต้องถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๓๔๖๓๓ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๖๕ ด้วย กล่าวคือ ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “พร้อมมูล” ไว้เท่านั้นที่จะสามารถอนุญาตให้ผู้ร้องรายนี้ร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นอำเภอเมืองปัตตานีทราบ
เพื่อถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

พีรพล ไตรทศวิทย์

(นายพีรพล ไตรทศวิทย์)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

ฝ่ายบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๖, ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๒๑๗๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๘

เรื่อง ทารือการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

- อ้างถึง ๑. หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๕๑๐๓ ลงวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๓๘
 ๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗
 ๓. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๖๖๙๗ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘

ตามที่ได้ทารือกรณีนางสาวสุรีย์ ศรีธราวิวรรณ์ ขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรผู้เยาว์จาก “แซ่ไคว้” (ชื่อสกุลเดิมของผู้ร้อง) มาใช้ชื่อสกุล “ศรีธราวิวรรณ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่ผู้ร้องขอร่วมใช้กับผู้อื่นว่า กรณีดังกล่าวจะดำเนินการได้หรือไม่ หรือจะต้องขอร่วมใช้ชื่อสกุลอีกครั้ง และผู้ร้องซึ่งเป็นหญิงมีสามี แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับบิดาของบุตร มาขอแก้ไขรายการหรือเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลของบุตร ซึ่งเป็นผู้เยาว์โดยยังคงใช้คำนำนามว่า “นางสาว” จะต้องให้ผู้ร้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น “นาง” ก่อนหรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ครอบครัว มาตรา ๑๕๔๖ บัญญัติให้เด็กที่เกิดจากหญิงที่มีได้สมรสกับชาย ถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น และในมาตรา ๑๕๖๑ วรรคท้าย บัญญัติว่ากรณีที่บิดาไม่ปรากฏบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ดังนั้น บุตรของผู้ร้องจึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุล “ศรีธราวิวรรณ์” ตามมารดาได้โดยไม่ต้องขออนุญาตร่วมใช้ชื่อสกุลอีก ดังความเห็นของกรุงเทพมหานคร นั้นชอบแล้ว

๒. กรณีการยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านให้กับบุตรของผู้ร้องรายนี้ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ร้องขอแก้ไขคำนำนามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” เสียก่อน ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๖๖๙๗ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๓๘ ซึ่งได้ตอบข้อทารือในกรณีนี้แล้ว แต่ถ้าผู้ร้องประสงค์

๒๕๒

จะให้นายทะเบียนอำเภอแก้ไขคำนำหน้านามดังกล่าว ก็ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง
ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ ข้อ ๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กัญยาบาล

(นายประกิต กัญยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๒๐๕

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท. ๑๐๒๐๐

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง หารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๕๑๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดแพร่ เรื่องหารือ
การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่
ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๕๑๑

กรมการปกครอง

ถนนอักษณางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ทารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

อ้างถึง ๑. หนังสือจังหวัดแพร่ ที่ พร ๐๐๑๘/๖๗๗๖ ลงวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๙
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๒๐๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๗

ตามที่ทารือกรณีนายคมศักดิ์ ปิตติสารกุล เดิมใช้ชื่อสกุล “สุกใส” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของนาย ประสงค์ สุกใส ผู้เป็นบิดา ต่อมานายประสงค์ สุกใส ได้จดทะเบียนชื่อสกุลใหม่ เป็น “ปิตติสารกุล” โดยนายคมศักดิ์ สุกใส ได้ขอแก้ชื่อสกุลเป็น “ปิตติสารกุล” ตามบิดา และต่อมานายคมศักดิ์ “ปิตติสารกุล” ได้ขอแก้ชื่อสกุลเป็น “สุกใส” ซึ่งเป็นชื่อสกุลเดิมที่บิดาเคยใช้ แต่ปัจจุบันบิดาไม่ได้ใช้ชื่อสกุลดังกล่าวว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่ากรณีการใช้ชื่อสกุลของบุตรไม่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือกฎหมายอื่น นอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวให้สิทธิบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายสามารถใช้ชื่อสกุลตามบิดา แต่มิใช่เป็นการรับรองสิทธิของบุตรที่จะใช้ชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้มาก่อน แต่ปัจจุบันบิดาไม่ได้ใช้ชื่อสกุลดังกล่าว ดังนั้น ปัจจุบันบิดาใช้ชื่อสกุลใดบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้น ดังแนวทางปฏิบัติที่กรมการปกครองได้ตอบข้อหารือตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๒๒๐๑ ลงวันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๗ และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๙ ที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งอำเภอสูงเม่นทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายไพโรจน์ พรหมสาสน์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๙๓

๒๕๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๙๖๘

กรมการปกครอง

ถนนอักษะรังค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทหารือการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๐๒๑๑, ๑๐๒๑๒ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑
ตอบข้อหารือของกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสกลนคร เรื่อง ทหารือการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจาก
ชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา มาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดสั่งให้สำนักทะเบียนท้องที่
ได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๕๑๒๖๘๖, ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๕๒๒๖๘๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๒๑๑

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทารือการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดา

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๘๗๑๘ ลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ตามที่ได้ขอทารือกรณี น.ส. สิริอร รอดเจริญ ร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของ ด.ช. ธนศักดิ์ บานมนต์ (บุตร) ซึ่งใช้ชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาคือ “รอดเจริญ” โดยผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสแล้วแต่ไม่ประสงค์จะแก้ไขคำนำหน้านามและชื่อสกุลตามสามี โดยอ้างว่าได้เลิกร้างกับสามีมาเป็นเวลา ๓ - ๔ ปีแล้ว และยังไม่ได้จดทะเบียนหย่า ขณะนี้ผู้ร้องเป็นผู้ปกครองเลี้ยงดูบุตร จึงประสงค์จะขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากบิดามาใช้ของมารดา แต่ไม่สามารถตามสามีมาให้คำยินยอมจึงขอให้สำนักงานเขตบึงกุ่มดำเนินการตามนัยหนังสือที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ ด้วยในกรณีเช่นนี้หากสำนักงานเขตบึงกุ่มดำเนินการตามนัยหนังสือดังกล่าว หากต่อมาบิดามาคัดค้าน จะให้นายทะเบียนบึงกุ่มดำเนินการอย่างไร นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า

๑. การสมรสที่ชอบด้วยกฎหมายนั้น คู่สมรสจะต้องจดทะเบียนสมรสกัน เมื่อ น.ส. สิริอร รอดเจริญ ผู้ร้องได้จดทะเบียนสมรสกับนายสมศักดิ์ บานมนต์ ณ สำนักงานเขตบางกะปิ จึงถือว่าผู้ร้องได้ทำการสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้วตั้งแต่วันที่จดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗ และถือว่าผู้ร้องเป็นหญิงมีสามี จึงต้องแก้ไขคำนำนามเป็น “นาง” ตามพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๑ (๓) (ข) และจะต้องแก้ไขชื่อสกุลตามสามี เป็น “บานมนต์” ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒

สำหรับการแก้ไขรายการ “คำนำหน้านาม” และ “ชื่อสกุล” ของผู้ร้องในทะเบียนบ้านนั้น นายทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้ร้องมีภูมิลำเนาอยู่สามารถแก้ไขรายการดังกล่าว ตามสำเนาทะเบียนสมรสได้โดยไม่ต้องรอให้ผู้ร้องยื่นคำร้องขอแก้ไขโดยถือปฏิบัติตามนัยหนังสือ ที่ มท ๐๔๒๒/ว ๘๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๓๐

๒. ในเรื่องการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์จากของบิดาไปใช้ของมารดา
กรมการปกครองได้หารือที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทยแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๒.๑ ต้องได้รับความยินยอมจากสามีหรือบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรก่อน

๒.๒ กรณีไม่สามารถติดตามสามีมาให้ความยินยอมได้ ให้นายทะเบียนท้องถิ่น
บันทึกปากคำเหตุดังกล่าวไว้ และดำเนินการตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓
ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ โดยให้เป็นดุลพินิจของนายทะเบียนท้องถิ่นที่จะพิจารณา

๒.๓ หากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายคัดค้านก็ไม่สามารถอนุญาตให้แก้ไขได้

๒.๔ หากนายทะเบียนท้องถิ่นได้อนุญาตให้แก้ไขแล้ว ต่อมาได้มีการคัดค้าน
ในกรณีนี้ไม่ถือเป็นการคัดค้าน การคัดค้านต้องคัดค้านก่อนการอนุญาตให้แก้ไข

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักงานเขตบึงกุ่มดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๕๑๒๖๘๖, ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๕๒๒๖๘๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๐๒๑๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง ทหารiorการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๑๘.๑/๗๑๓ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๑

ตามที่ได้ทหารiorกรณีนางสุกัญญา สัพโส ยื่นคำขอแก้ไขชื่อสกุลของเด็กชายภานุวัฒน์ สุโข (บุตร) จากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ชื่อสกุลของมารดาต่อนายทะเบียนท้องที่อำเภอพังโคน ซึ่งอำเภอได้ปฏิบัติตามนัยหนังสือ ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ โดยได้เรียกบิดามาสอบปากคำให้ความยินยอม แต่บิดาของเด็กชายภานุวัฒน์ ฯ ได้คัดค้านไม่ให้ความยินยอมให้บุตรไปใช้ชื่อสกุลของมารดา นายทะเบียนท้องที่อำเภอพังโคน จึงได้สั่งไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสกุล ซึ่งจังหวัดเห็นว่าคำสั่งของนายทะเบียนท้องที่อำเภอพังโคน ชอบแล้ว จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ นั้น

ในเรื่องการขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์จากชื่อสกุลของบิดาไปใช้ของมารดา กรมการปกครองได้ทหารiorที่ปรึกษากฎหมายกระทรวงมหาดไทยแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. ต้องได้รับความยินยอมจากสามีหรือบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของบุตรก่อน
 ๒. กรณีไม่สามารถติดตามสามีมาให้ความยินยอมได้ ให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกปากคำเหตุดังกล่าวไว้ และดำเนินการตามหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ โดยให้เป็นดุลพินิจของนายทะเบียนท้องที่ที่จะพิจารณา
 ๓. หากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายคัดค้านก็ไม่สามารถอนุญาตให้แก้ไขได้
 ๔. หากนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้แก้ไขแล้ว ต่อมาได้มีการคัดค้าน ในกรณีนี้ไม่ถือเป็นการคัดค้าน การคัดค้านต้องคัดค้านก่อนการอนุญาตให้แก้ไข
- จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนท้องที่อำเภอพังโคนดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๕๑๒๖๘๖, ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๕๒๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๒๕๕๐

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอักษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง หารือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดเพชรบูรณ์) และปลัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๒๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๒
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๓๐๓๖ ลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย และสำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องหารือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ และเขต ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประมวล รุจนเสรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๕๕๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๕๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ ๙๒๓

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๕ มกราคม ๒๕๔๒

เรื่อง หารือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน**เรียน** เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๑๘.๑/๑๓๕๗๒ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๑

ด้วยจังหวัดเพชรบูรณ์มีหนังสือหารือกรณีมีผู้ร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยแสดงหลักฐานคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตัดสินให้นายเชราร์ด มาร์เซล เรอนาร์ด รับ น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๑๗ ปี เป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเห็นว่านายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้กับผู้ร้องได้เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไทยรายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า

๑. เนื่องจากการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นเพียงการจดข้อความในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ ดังนั้น ในกรณีที่มีผู้มีส่วนได้เสียร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยแสดงหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ซึ่งมีคำรับรองถูกต้องพร้อมคำแปลภาษาไทย นายทะเบียนก็สามารถดำเนินการให้แก่ผู้ร้องได้ตามนัยมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘

๒. สำหรับการร้องขอแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านของ น.ส.ทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ เป็น “เรอนาร์ด” ตามนายเชราร์ด มาร์เซล เรอนาร์ด โดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้นแม้การรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวมิได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามนัยพระราชบัญญัติ การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ แต่เมื่อพิจารณาจากมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บัญญัติให้ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม ประกอบกับการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล

(ประเทศฝรั่งเศส) ที่ให้การรับรองบุตรบุญธรรมแบบสมบูรณ์และการใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม ดังนั้นจึงทำให้บุคคลดังกล่าวมีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมและผู้รับบุตรบุญธรรมแล้ว และ น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร ก็มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ตามนัยมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมาตรา ๓ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ได้บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดพาเด็กหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม รวมทั้งบัญญัติโทษความผิดไว้อย่างชัดเจน ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจึงอาจไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยได้

เนื่องจากข้อหาหรือของจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นปัญหาข้อกฎหมายระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศในเรื่องความสมบูรณ์ของการรับบุตรบุญธรรม จึงขอหารือว่าการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ และการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวมีผลสมบูรณ์ ตามกฎหมายไทยหรือไม่ รวมทั้ง น.ส. ทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรม โดยอาศัยหลักการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่ผลการพิจารณาเป็นประการใดกรุณาแจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชนะศักดิ์ ยูบูรณ์)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๓๐๓๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง หารือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบูรณ์**อ้างถึง** หนังสือจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ พช ๐๐๑๘.๑/๑๓๕๗๒ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๑**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒

ตามที่มีหนังสือหารือกรณีมีผู้ร้องขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัวโดยแสดงหลักฐานคำพิพากษาของศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งตัดสินให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ บุคคลสัญชาติไทย อายุ ๑๗ ปี เป็นบุตรบุญธรรม รวมทั้งร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเห็นว่านายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้กับผู้ร้องได้เนื่องจากการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือหารือไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้รับแจ้งตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๓ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๒ ว่าคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลชั้นต้นของประเทศฝรั่งเศสพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ เข้าลักษณะเป็นการใด ๆ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงสามารถนำหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมที่ได้ทำขึ้นในประเทศฝรั่งเศสมาขอให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียนเพื่อการพิสูจน์ได้

๒. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ นั้น เห็นว่า การที่ศาลประเทศฝรั่งเศสมีคำพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กล่าวคือ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะว่าการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ได้มีการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว ฯ ในประเด็นที่ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

๓. ประเด็นที่ว่า นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอหนองไผ่และสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายประมวล รุจนเสรี)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๘๐๓

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ท่าช้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๗ กันยายน ๒๕๔๒

เรื่อง หารือกรณีแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป. ๔๑๖๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๔๒
 สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน(กรณีศาลต่างประเทศพิพากษาให้ผู้เยาว์
 เป็นบุตรบุญธรรม)

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้ กรมการปกครองจัดตั้ง
 ผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงในเรื่องที่กระทรวงมหาดไทยขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
 ให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น
 ประเทศฝรั่งเศส ที่มีได้ปฏิบัติตามกฎหมายไทยว่าสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่
 และจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ รวมทั้งบุตรบุญธรรมกรณีดังกล่าวมีสิทธิใช้ชื่อสกุล
 ของผู้รับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่ นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาปัญหา
 ดังกล่าวแล้ว มีความเห็น ดังนี้

๑. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถ
 นำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่าการที่ศาลชั้นต้นของประเทศฝรั่งเศสพิพากษา
 ให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นการ
 กระทำอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้น
 บัญญัติไว้ เข้าลักษณะเป็นการใด ๆ ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว
 พุทธศักราช ๒๔๗๘ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา ฯ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสียจึงสามารถนำหลักฐาน
 การรับบุตรบุญธรรมที่ได้ทำขึ้นในประเทศฝรั่งเศสมาขอให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกเกี่ยวกับฐานะ
 แห่งครอบครัวเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียนเพื่อการพิสูจน์ได้

๒. ประเด็นที่ว่า การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่ นั้น เห็นว่าการที่ศาลประเทศฝรั่งเศสมีคำพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กล่าวคือ มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ และมาตรา ๓๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะว่าการรับผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรมจะต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมฯ ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ได้มีการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัวฯ ในประเด็นที่ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

๓. ประเด็นที่ว่า นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานคำพิพากษาของศาลต่างประเทศหรือไม่ นั้น เห็นว่าเมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาศาลต่างประเทศไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย นางสาวทิพย์อาภา จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (กรมประชาสงเคราะห์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงอันหนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๐๗

กลุ่มกฎหมายการศึกษาฯ

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๙ ต่อ ๒๒๙

โทรสาร ๒๒๖๖๒๐๑

www.krisdika.go.th

บันทึก

เรื่อง การแก้ไขรายการทะเบียนบ้าน

(กรณีศาลต่างประเทศพิพากษาให้ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม)

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๒๓ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กระทรวงมหาดไทยได้รับข้อหารือจากจังหวัดเพชรบูรณ์ กรณีศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส พิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ อายุ ๑๗ ปี เป็นบุตรบุญธรรม และมารดาของนางสาวทิพย์อาภาฯ ได้ยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนท้องที่ (อำเภอหนองไผ่ จังหวัดเพชรบูรณ์) บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวลงในทะเบียน และขอแก้ไขชื่อสกุลของนางสาวทิพย์อาภาฯ ในทะเบียนบ้านตามหลักฐานการบันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัว โดยจังหวัดเพชรบูรณ์มีความเห็นว่า นายทะเบียนไม่อาจดำเนินการให้ได้เพราะการรับบุตรบุญธรรมดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมายไทย

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้ว เห็นว่า ผู้มีส่วนได้เสียขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว โดยแสดงหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ซึ่งมีคำรับรองถูกต้องพร้อมคำแปลภาษาไทย นายทะเบียนย่อมสามารถดำเนินการให้ได้ตามมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ เนื่องจากการบันทึกฐานะแห่งครอบครัวเป็นเพียงการจดข้อความลงในทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ ส่วนการแก้ไขชื่อสกุลของนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร์ เป็น “เรอนาร์ด” โดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศนั้น เมื่อพิจารณามาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ที่บัญญัติว่า “ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม” แล้วมีผลทำให้นางสาวทิพย์อาภาฯ มีฐานะเป็นบุตรบุญธรรมและมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ตามมาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้ แต่เนื่องจากมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ บัญญัติห้ามมิให้ผู้ใดพาเด็กหรือจัดส่งเด็กออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการรับบุตรบุญธรรมไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ดังนั้น การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศที่ไม่ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอาจไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยเนื่องจากกรณีดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายระหว่างกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศในเรื่องความสมบูรณ์ของการรับบุตรบุญธรรม กระทรวงมหาดไทย จึงขอหารือว่า

๑. การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่

๒. การรับบุตรบุญธรรมตามกรณีที่ทำหรือจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทยหรือไม่

๓. นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้หรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าว ประกอบกับรับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) กระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม (กรมประชาสงเคราะห์) แล้วมีความเห็นดังนี้

๑. การรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศสามารถนำมาบันทึกฐานะแห่งครอบครัวได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่าเมื่อพิจารณา มาตรา ๑๑^๑ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ที่บัญญัติว่าถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้นบัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้..ฯลฯ.. แล้วเห็นว่ากรณีที่ศาลชั้นต้นเมืองออร์เลอองส์ ประเทศฝรั่งเศสพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด รับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร อายุ ๑๑ ปี ซึ่งเป็นผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม ถือว่าเป็นการรับบุตรบุญธรรมที่สมบูรณ์ตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งได้กระทำอันเกี่ยวแก่ฐานะแห่งครอบครัวตามมาตรา ๑๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ ซึ่งยังคงใช้บังคับอยู่ในขณะนี้ ดังนั้น มารดาของนางสาวทิพย์อาภา ฯ จึงมีสิทธิขอให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวว่านางสาวทิพย์อาภา ฯ เป็นบุตรบุญธรรมของ นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ด ตามกฎหมายฝรั่งเศสที่ได้ทำขึ้นในต่างประเทศเพื่อเป็นหลักฐานทางทะเบียน เพื่อพิสูจน์ได้ แต่การบันทึกดังกล่าวจะทำให้มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรือไม่จะได้พิจารณาต่อไป

๒. การรับบุตรบุญธรรมตามกรณีทำหรือจะมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า มาตรา ๒๒^๓ แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ บัญญัติให้นายทะเบียนรับจดทะเบียนต่อเมื่อผู้รับบุตรบุญธรรม และบุตรบุญธรรมให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมาย เรื่องการรับบุตรบุญธรรมดังที่บัญญัติไว้

^๑ มาตรา ๑๑ ถ้าการใด ๆ อันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัวได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายแห่งประเทศที่ทำขึ้นนั้น บัญญัติไว้ ผู้มีส่วนได้เสียจะขอให้บันทึกในประเทศสยามก็ได้ แต่ต้องยื่นเอกสารอันเป็นหลักฐานแห่งการนั้น โดยมีคำรับรองถูกต้องพร้อมคำแปลภาษาไทย ซึ่งฝ่ายนั้นต้องเป็นผู้ออกคำใช้ง่าย

ถ้าการดังกล่าวแล้วได้ทำขึ้นในต่างประเทศตามแบบซึ่งกฎหมายสยามบัญญัติไว้ ให้เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลสยามส่งสำเนาทะเบียนหรือบันทึกซึ่งได้รับรองถูกต้องแล้วไปยังกระทรวงการต่างประเทศเพื่อส่งต่อไปยังกระทรวงมหาดไทย

^๒ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๓ มาตรา ๒๒ การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมเป็นผู้ร้องขอให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน ต่อเมื่อทั้งสองฝ่ายให้ถ้อยคำว่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายในเรื่องรับบุตรบุญธรรมดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ถ้าปรากฏต่อนายทะเบียนว่าการมิได้เป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่านั้น หรือถ้อยคำที่ได้ให้ไว้ไม่เป็นความจริงห้ามมิให้รับจดทะเบียน

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว และเมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๗^๕ ที่บัญญัติว่าการรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้นเป็นผู้เยาว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน กรณีนายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต ขอรับนางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร อายุ ๑๗ ปี ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม จึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ได้ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้โดยเฉพาะเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพ ของเด็กที่จะเป็นบุตรบุญธรรม โดยผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมจะต้องยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือ แสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ฯ เพื่อดำเนินการให้มีการ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อไป

การที่ศาลชั้นต้นเมืองออร์เลองส์ ประเทศฝรั่งเศส มีคำพิพากษาให้นายเซราต์ มาร์เซล เรอนาร์ต รับนางสาวทิพย์อาภา เป็นบุตรบุญธรรมโดยมิได้มีการปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายไทย กรณีดังกล่าว พระราชบัญญัติว่าด้วยการชดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๕๔๑ มาตรา ๓๕^๖ วรรคสอง บัญญัติว่าถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีสัญชาติแตกต่างกัน ความสามารถและเงื่อนไข แห่งการรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย...ฯลฯ...เมื่อการรับบุตรบุญธรรม รายนี้มิได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. ๒๕๒๒ การรับบุตรบุญธรรม ตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นแห่งประเทศฝรั่งเศสที่ได้มีการบันทึกดังกล่าว ตามข้อ ๑ จึงไม่มีผลสมบูรณ์ ตามกฎหมายไทยหรืออยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย^๗ แม้จะปรากฏว่านางสาวทิพย์อาภา ฯ มีถิ่นพำนักในประเทศฝรั่งเศสก่อนที่ศาลชั้นต้นแห่งประเทศฝรั่งเศสจะมีคำพิพากษาให้เป็นบุตรบุญธรรม ดังกล่าวก็ตาม

^๕มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ การรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย แต่ถ้าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมนั้น เป็นผู้เยาว์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อน

^๖มาตรา ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมให้ยื่นคำขอพร้อมทั้งหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจ ให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศให้ยื่นต่ออธิบดี ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

^๗มาตรา ๓๕ ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีสัญชาติอันเดียวกัน การรับบุตรบุญธรรมให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติ ของบุคคลนั้น ฯ

ถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีสัญชาติแตกต่างกัน ความสามารถและเงื่อนไขแห่งการรับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของคู่กรณีแต่ละฝ่าย แต่ผลแห่งการรับบุตรบุญธรรมระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมกับบุตรบุญธรรม ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของผู้รับบุตรบุญธรรม

สิทธิและหน้าที่ระหว่างบุตรบุญธรรมกับครอบครัวของตนตามกำเนิดนั้น ให้เป็นไปตามกฎหมายสัญชาติของบุตรบุญธรรม

^๘บันทึก เรื่อง การจดทะเบียนบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย (มาตรา ๑๕๙๘/๒๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ส่งพร้อมหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ สร ๐๖๐๑/๑๘๘๘ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี (เรื่อง เสร็จที่ ๒๕๕/๑๕๓๓)

๓. นางสาวทิพย์อาภา สุ่มมาตร มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชรardt มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมโดยอาศัยหลักฐานการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๙) เห็นว่า เมื่อการรับบุตรบุญธรรมตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ประเทศฝรั่งเศส ที่พิพากษาให้นางสาวทิพย์อาภา ๑ เป็นบุตรบุญธรรมของนายเชรardt มาร์เซล เรอนาร์ด ไม่มีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไทย นางสาวทิพย์อาภา ๑ จึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของนายเชรardt มาร์เซล เรอนาร์ด ผู้รับบุตรบุญธรรมตามมาตรา ๑๕๖๑^๔ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘^๕ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๒

^๔มาตรา ๑๕๖๑ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

๑๓๑

๑๓๑

^๕มาตรา ๑๕๙๘/๒๘ บุตรบุญธรรมย่อมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรมนั้น แต่ไม่สูญเสียสิทธิและหน้าที่ในครอบครัวที่ได้กำเนิดมาในกรณีเช่นนี้ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดหมดอำนาจปกครองนับแต่เวลาที่เด็กเป็นบุตรบุญธรรมแล้ว

๑๓๑

๑๓๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๗๖๕๕

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ทารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสุพรรณบุรี ที่ สพ ๐๐๑๗/๒๔๔๓ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

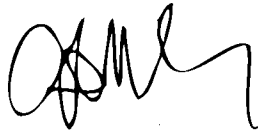
สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๓๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘
จำนวน ๒ ฉบับ

ตามที่จังหวัดสุพรรณบุรี ทารือกรณีอำเภอด่านช้างได้รับคำร้องของนายธนพล ภัทรพิรพงษ์ ขอกลับใช้ชื่อสกุลเดิมที่เคยใช้มาก่อน โดยนายธนพลฯ เดิมใช้ชื่อสกุล “กาพขร” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของบิดา และได้จดทะเบียนชื่อสกุลใหม่เป็น “ภัทรพิรพงษ์” และได้ให้บุคคลอื่นร่วมใช้สกุลดังกล่าวแล้ว ต่อมานายธนพลฯ ได้ยื่นคำร้องขอ กลับไปใช้ชื่อสกุล “กาพขร” อีก จะต้องให้ผู้ร่วมใช้ชื่อสกุลกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิม และจำหน่ายชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้หรือไม่ มีแนวทางปฏิบัติอย่างไร นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาตามข้อทารือของจังหวัดสุพรรณบุรีแล้วเห็นว่า กรณีของ นายธนพล ภัทรพิรพงษ์ เป็นการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่โดยมีผู้ร่วมใช้ชื่อสกุล หากนายธนพลฯ ไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้นั้น นายทะเบียนต้องแจ้งนายธนพลฯ ให้แจ้งผู้ใช้ชื่อสกุลทราบ เพื่อกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน หากผู้ร่วมใช้ชื่อสกุลประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นต่อไป นายทะเบียน ไม่ต้องจำหน่ายชื่อสกุลนั้น แต่ให้หมายเหตุในหนังสือสำคัญ แบบ ซ. ๒ และทะเบียนชื่อสกุล (ต้นขั้ว) เดิม โดยปฏิบัติตามแนวทางในหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๓๒ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ที่ส่งมาพร้อมนี้ ส่วนการกลับไปใช้ชื่อสกุล “กาพขร” นั้น หากปรากฏว่าในปัจจุบันบิดาของนายธนพลฯ ยังคงใช้ชื่อสกุล “กาพขร” นายธนพลฯ ก็สามารถกลับไปใช้ชื่อสกุลดังกล่าวได้ ทั้งนี้ เป็นไปตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ ตันประวัติน)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๗๕๓

สำนักบริหารการทะเบียน
ถนนลำลูกกา อำเภอลำลูกกา
จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก

อ้างถึง หนังสือสำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก ที่ พม ๐๓๐๓/๘๘๖๔ ลงวันที่
๒๖ เมษายน ๒๕๕๐

ตามที่สำนักป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าหญิงและเด็ก ขอหารือ นางอุไร สมิธ ได้จดทะเบียน
รับเด็กหญิงเดือนเต็ม โชคดอน เป็นบุตรบุญธรรมเพียงฝ่ายเดียว สามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อ
และนามสกุลของบุตรบุญธรรมได้หรือไม่ และบุตรบุญธรรมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม
หรือไม่นั้น

สำนักบริหารการทะเบียน พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. บุตรบุญธรรมมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม เพราะบุตรบุญธรรมมีฐานะ
อย่างเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ถึงแม้ว่าบุตรบุญธรรมจะไม่ได้สัญชาติไทย
๒. บุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิเปลี่ยนชื่อตัว เนื่องจากมิใช่บุคคลสัญชาติไทย ตามมาตรา ๕
แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และข้อ ๓ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียน
ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธานี สามารถกิจ)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร./โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๗๕๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การขอใช้ชื่อสกุลของบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม. ๐๐๑๗.๑/๑๐๑๘๔ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๔๙

ตามที่จังหวัดเชียงใหม่ ขอรื้อแนวทางปฏิบัติกรณี นางอุไร สมิต สัญชาติไทย
อยู่บ้านเลขที่ ๑๔๖/๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลเหมืองแก้ว อำเภอแมริม ขอแก้ไขชื่อสกุลของ เด็กหญิงเดือนเต็ม
โชดอน บุตรบุญธรรมซึ่งไม่ได้สัญชาติไทยอำเภอแมริมเห็นว่าเด็กหญิงเดือนเต็มฯ บุตรบุญธรรม
เป็นบุคคลไม่ได้สัญชาติไทย จึงไม่สามารถแก้ไขชื่อสกุลให้กับเด็กหญิงเดือนเต็มฯ ได้ ประกอบกับ
นายปีเตอร์ จอห์น สมิต คู่สมรส นางอุไรฯ ไม่ได้จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมด้วย ซึ่งจังหวัดเชียงใหม่
มีความเห็นว่าเด็กหญิงเดือนเต็มฯ บุตรบุญธรรม สามารถใช้ชื่อสกุล “สมิต” ตาม นางอุไร ฯ
ผู้รับบุตรบุญธรรมได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า บุตรบุญธรรมมีสิทธิที่จะใช้ชื่อสกุล “สมิต”
ของผู้รับบุตรบุญธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑, มาตรา ๑๕๙๘/๒๘
และตามนัยหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๘๘๒ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งอำเภอแมริมให้ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพินัย อนันตพงศ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร./โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๒๕๙

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงราย

ตามหนังสือจังหวัดเชียงราย ด่วนที่สุด ที่ ชร ๐๐๑๗.๑/๒๘๑๕๖ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๑
ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ กรณีบิดาจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล
หรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ภรรยาและบุตรที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลตามสามีหรือบิดาที่ได้รับการจดทะเบียน
ตั้งชื่อสกุลใหม่ จะต้องดำเนินการขอเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔ หรือขอเปลี่ยน
ชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น ๆ ตามแบบ ช. ๕ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า การออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ
ช. ๔ และการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช. ๕ มีแนวทางปฏิบัติ
ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. กรณีการออกหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบ ช. ๔ นายทะเบียนท้องที่
จะพิจารณาออกให้เฉพาะกรณีเมื่ออนุญาตให้ผู้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วย
การทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๖

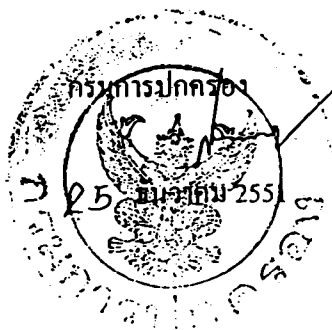
๒. กรณีการออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ช.๕ นายทะเบียน
ท้องที่จะออกให้ได้เมื่ออนุญาตให้ผู้ขอเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการสมรส การเปลี่ยนชื่อสกุลเมื่อการสมรส
สิ้นสุดลง และการเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุอื่น เช่น การเปลี่ยนชื่อสกุลตามบิดาหรือมารดาและการ
ขอกลับใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑
ข้อ ๑๗ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๒

๓. กรณีตามข้อหารือ ภรรยาไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีตาม พระราชบัญญัติทะเบียนชื่อ
บุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ และบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา ๑๕๖๑ ดังนั้น เมื่อสามี / บิดา ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือขอตั้งชื่อสกุลใหม่ภรรยาและบุตร
ก็มีสิทธิที่จะเปลี่ยนใช้ชื่อสกุลใหม่ของสามี / บิดาได้โดยมีแนวทางปฏิบัติคือ

๓.๑ กรณีภรรยาเมื่อมีข้อตกลงจะใช้ชื่อสกุลของสามีให้ยื่นคำขอ ตามแบบ ช. ๑ และเลือกรายการในข้อ ๖ และ ๖.๑ การเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องและสั่งอนุญาตในคำขอแล้วให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล ตามแบบ ช. ๕ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๗

๓.๒ กรณีบุตรหากมีความประสงค์จะใช้ชื่อสกุลของบิดาที่ตั้งใหม่ให้ยื่นคำขอตามแบบ ช. ๑ และเลือกรายการในข้อ ๖ และ ๖.๖ การเปลี่ยนชื่อสกุลตามบิดา เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบเห็นว่าถูกต้องและสั่งอนุญาตในคำขอแล้วให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล ตามแบบ ช. ๕ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๑๕๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อสกุลเด็ก กรณีชาวต่างชาติรับบุตรบุญธรรม

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๓/๑๗๖๙๐ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๘๐๕ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘
จำนวน ๑ ชุด

ตามที่จังหวัดขอนแก่น หรือกรณีสถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทอง ขอเปลี่ยนชื่อสกุล และตั้งชื่อรองให้เด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู บุตรบุญธรรมของนายและนาง Eric Nguyen สามีภรรยา สัญชาติฝรั่งเศส จากเดิม “เด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู” เป็น “เด็กหญิงน้ำอ้อย เลโอนี วิคตอเรีย เอ็นกูเย่น” โดยเป็นการดำเนินการแทนบิดามารดาบุตรบุญธรรม ซึ่งอำเภอเมืองขอนแก่นมิได้ดำเนินการให้ และให้เหตุผลว่า สถานสงเคราะห์ฯ ไม่มีอำนาจปกครองเด็ก จึงไม่สามารถดำเนินการแทนได้ หากสถานสงเคราะห์ฯ จะดำเนินการให้ประสานขอหนังสือมอบอำนาจจากบิดามารดาบุญธรรมของเด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู ถูกต้องหรือไม่ และสถานสงเคราะห์เด็กบ้านแคนทองมีอำนาจดำเนินการเปลี่ยนชื่อสกุลให้กับเด็กหญิงน้ำอ้อยฯ แทนบิดามารดาบุญธรรมได้หรือไม่ หากไม่ได้จะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร รายละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู บุตรบุญธรรมของนายและนาง Eric Nguyen สัญชาติฝรั่งเศส มีสิทธิเปลี่ยนชื่อสกุลเป็นชื่อสกุลของผู้รับบุตรบุญธรรม และขอตั้งชื่อรอง เพราะบุตรบุญธรรมมีฐานะอย่างเดียวกับบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้รับบุตรบุญธรรม จึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา และมีสิทธิตั้งชื่อรองได้ แต่เนื่องจากเด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู เป็นผู้เยาว์ การทำนิติกรรมใด ๆ จะต้องให้ผู้แทนโดยชอบธรรมเป็นผู้ดำเนินการแทนหรือให้ความยินยอม ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู ที่จะต้องดำเนินการขอแก้ไขชื่อสกุลและตั้งชื่อรองได้ในปัจจุบันคือ ผู้รับบุตรบุญธรรม ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ มาตรา ๑๕๖๖ มาตรา ๑๕๖๙ และมาตรา ๑๕๙๘/๒๘ ประกอบมาตรา ๕ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่คนไทย

ที่อยู่ในต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดแนวทางให้คุณคคล ดังกล่าวมอบอำนาจให้คุณคคลที่อยู่ในประเทศไทย ดำเนินการแทนเกี่ยวกับการทะเบียนชื่อบุคคลได้ตามนัยหนังสือสั่งการ ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๘๐๕ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘ ดังนั้น กรณีตามข้อหาหรือ หากผู้รับบุตรบุญธรรมในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิงน้ำอ้อย เพชรชู มีความประสงค์จะขอแก้ไขชื่อสกุลและขอตั้งชื่อรองของบุตรบุญธรรม จะต้องกรอกรายการในคำขอตามแบบ ช.๑ แล้วทำใบมอบอำนาจตามแบบที่กำหนดไว้ โดยให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็นผู้รับรองลายมือชื่อของผู้มอบอำนาจ แล้วส่งคำขอและใบมอบอำนาจให้ผู้รับมอบอำนาจซึ่งอยู่ในประเทศไทย ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ต่อไป ตามความเห็นของอำเภอเมืองขอนแก่น ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้อำเภอเมืองขอนแก่นทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๐๙๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ทารือการใช้ชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๑๗.๑/๑๙๖๗๔ ลงวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ตามที่ทารือกรณี นายภัทรพล ศรีชัยมูล อายุ ๒๘ ปี บิดาชื่อ นายอ่อน รัตนโสภา หรือพลทหารนิออน รัตนโสภา เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗ มารดาชื่อ นางแดง ออกุ่น (ศรีชัยมูล) เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๙ ได้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนท้องที่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอแก้ไขชื่อสกุลของตนเองจากชื่อสกุลของมารดา “ศรีชัยมูล” ไปใช้ชื่อสกุลของบิดา “รัตนโสภา” ซึ่งบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสจะสามารถดำเนินการดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีนายภัทรพล ศรีชัยมูล อายุ ๒๘ ปี เป็นบุตรที่เกิดจากบิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย ขอแก้ไขชื่อสกุลของตนเองจากชื่อสกุลของมารดา “ศรีชัยมูล” ไปใช้ชื่อสกุลของบิดา “รัตนโสภา” นั้น ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีบุตร ซึ่งมีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและบรรลุนิติภาวะแล้วร้องขอแก้ไขชื่อสกุลจากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา ให้นายทะเบียนท้องที่เรียกบิดามารดาขึ้นทักท้วงปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานประกอบการอนุญาต แต่เนื่องจากบิดาของ นายภัทรพล ศรีชัยมูล คือ นายอ่อน รัตนโสภา หรือพลทหารนิออน รัตนโสภา เสียชีวิตแล้วไม่สามารถมาขึ้นทักท้วงปากคำแสดงความยินยอมได้ ดังนั้น นายทะเบียนท้องที่จึงไม่สามารถอนุญาตแก้ไขให้ได้ตามความเห็นของจังหวัดสกลนคร ข้อ ๒ ถูกต้องแล้ว

อนึ่ง กรมการปกครอง มีความเห็นเพิ่มเติมในกรณีดังกล่าวว่าเหตุที่กำหนดให้บิดาต้องมาขึ้นทักท้วงปากคำแสดงความยินยอมให้บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายใช้ชื่อสกุลนั้น ก็เพื่อป้องกันการแอบอ้างเป็นบิดาเป็นบุตรกันโดยมิชอบ ก่อให้มีการทุจริตในการใช้ชื่อสกุลของบุตรซึ่งข้อเท็จจริงบิดาอาจปฏิเสธความเป็นบุตรได้โดยเฉพาะในกรณีที่บิดาเสียชีวิตไปแล้วไม่สามารถสอบถามเจตนาของบิดาได้

๒๘๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอสว่างแดนดินเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

ที่ สน ๐๐๑๓.๑/๑๙๖๓๔

ศาลากลางจังหวัดสกลนคร
ถนนศูนย์ราชการ ถนน ๔๓๐๐๐

๕ พฤติจายน ๒๕๕๒

เรื่อง ทาริอการใ้ชื่อสฤทบุตรจากชื่อสฤทมารดาไปใ้ชื่อสฤทบิดา

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๓๐๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๓

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤติจายน ๒๕๒๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๑ ชุด

ด้วยอำเภอสว่างแดนดินแจ้งว่า นายภัทรพล ศรีชัยมูล อายุ ๒๘ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๒๙ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลคำสะอาด อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร ขอแก้ไขชื่อสกุลของตนเองจากชื่อสกุลของมารดา “ศรีชัยมูล” ไปใช้ชื่อสกุล “รัตนโสภา” ของบิดา อำเภอสว่างแดนดินได้ตรวจสอบหลักฐานและสอบสวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า นายภัทรพล ศรีชัยมูล เป็นบุตรของ นายอ่อน รัตนโสภา หรือ พลฯ นีออน รัตนโสภา กับ นางแดง ออกุ่น (ศรีชัยมูล) บิดามารดาอยู่กินฉันท์สามีภรรยา โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ผู้ร้องใช้ชื่อสกุลของ มารดา นายอ่อน รัตนโสภา หรือ พลฯ นีออน รัตนโสภา เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๒๗ นางแดง ออกุ่น (ศรีชัยมูล) เสียชีวิตเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๕๓๔ ตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤติจายน ๒๕๒๗ การใช้ชื่อสกุลของบุตร กรณีบุตรบรรลุนิติภาวะแล้วมีบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย นายทะเบียนท้องที่จะต้องเรียกบิดามารดาที่ปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต กรณีดังกล่าว นายภัทรพล ศรีชัยมูล ไม่สามารถนำบิดามาให้คำยินยอมได้เนื่องจากบิดาของผู้ร้องได้เสียชีวิตแล้วเป็นเหตุให้นายทะเบียนท้องที่อำเภอสว่างแดนดินไม่อนุญาตให้ผู้ร้องแก้ไขชื่อสกุล

จังหวัดสกลนครพิจารณาแล้ว เห็นว่ากรณีดังกล่าวอาจพิจารณาได้เป็น ๒ นัย คือ

๑. หากพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑ และจากหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๘๓๐๕๔ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒๓ การใช้ชื่อสกุลของบุตร ข้อ ๒ นายทะเบียนท้องที่อำเภอสว่างแดนดินสามารถอนุญาตให้ นายภัทรพล ศรีชัยมูล แก้ไขชื่อสกุลของมารดาจาก “ศรีชัยมูล” ไปใช้ชื่อสกุลของบิดา “รัตนโสภา” ได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของบิดาและมารดา เพราะบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑

๒. หากพิจารณาตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ การใช้ชื่อสกุลของบุตร ข้อ ๒.๒ นายทะเบียนท้องที่อำเภอสว่างแดนดินจะต้องเรียกบิดาของ นายภัทรพล ศรีชัยมูล มาบันทึกปากคำแสดงความยินยอมให้ปรากฏเป็นหลักฐานไว้ประกอบการพิจารณาอนุญาต จึงจะอนุญาตให้นายภัทรพล ศรีชัยมูล แก่ไขชื่อสกุลของมารดาจาก “ศรีชัยมูล” ไปใช้ชื่อสกุลของบิดา “รัตนโสภา” ได้แต่กรณีดังกล่าวนายทะเบียนท้องที่อำเภอสว่างแดนดินไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากบิดาของนายภัทรพล ศรีชัยมูล ได้เสียชีวิตแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาวินิจฉัยข้อหาหรือดังกล่าว ผลเป็นประการใด ขอได้โปรดแจ้งให้จังหวัดสกลนครทราบด้วย เพื่อจักได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเมตต์ เมตต์การุณจิต)

นายอำเภอเมืองสกลนคร รักษาราชการแทน

ปลัดจังหวัดสกลนคร ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทร. ๐-๔๒๗๑-๑๔๖๑, ๐-๔๒๗๑-๖๖๓๗

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๙๖๓๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของบิดา**เรียน** คุณสุจิตรา อตมวิริยะกรณ์

อ้างถึง หนังสือคุณสุจิตรา วิวัฒน์วิทยา ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๕๑๑ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ตามที่ท่านขอให้ดำเนินการแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลของบิดา “อตมวิริยะกรณ์” นายถิรวัสส์ อตมวิริยะกรณ์ (นายมนตรี วิวัฒน์วิทยา) ไปใช้ชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้คือ “วิวัฒน์วิทยา” นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วขอเรียนว่า

๑. กรณี ด.ญ. สุจิตรา วิวัฒน์วิทยา บุตรยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะต้องอยู่ใต้อำนาจปกครองของทั้งบิดามารดา แต่ในกรณีดังกล่าวอำนาจปกครองอยู่กับบิดา นายมนตรี วิวัฒน์วิทยา (นายถิรวัสส์ อตมวิริยะกรณ์) เนื่องจากมารดา นางสร้อย วิวัฒน์วิทยา (เสียชีวิตแล้ว) จึงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์แต่เพียงผู้เดียว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ (๑) และสามารถใช้อำนาจปกครองบุตรขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรจากชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้คือ “วิวัฒน์วิทยา” ไปใช้ชื่อสกุลของบิดาคือ “อตมวิริยะกรณ์” ได้

๒. น.ส. สุจิตรา อตมวิริยะกรณ์ อายุ ๒๓ ปี ขอแก้ไขชื่อสกุล “อตมวิริยะกรณ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลของบิดา (นายถิรวัสส์ อตมวิริยะกรณ์) กลับไปใช้ชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้คือ “วิวัฒน์วิทยา” นั้น ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากการใช้ชื่อสกุลของบุตรไม่มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ หรือกฎหมายอื่น นอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา” ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวให้สิทธิแก่บุตรที่ชอบด้วยกฎหมายสามารถที่จะใช้ชื่อสกุลตามบิดา แต่มิใช่เป็นการรับรองสิทธิของบุตรที่จะใช้ชื่อสกุลที่บิดาเคยใช้มาก่อน แต่ปัจจุบันบิดาไม่ได้ใช้ ชื่อสกุลดังกล่าว ดังนั้น ปัจจุบันบิดาใช้ชื่อสกุลใดบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้น

๒๘๔

รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาด้วย (หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๖๕๑๑
ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙
โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๖๐๐

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดเชียงใหม่) และกรุงเทพมหานคร

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๕๘๙ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๔ เรื่อง ทารอการใช้ชื่อสกุลของบุตร มาเพื่อแจ้งให้ทุกอำเภอ/เขต ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร ๐-๒๖๙๑-๓๐๑๓-๑๙
โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๓๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๕๘๙

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ทาริอกรการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงใหม่ ที่ ชม ๐๐๑๗.๑/๔๒๗๗๖ ลงวันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๓

ตามที่ทาริอกรณี นางสาวเฟื่องฟ้า สุนทะลา อายุ ๓๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๖๖/๑ หมู่ที่ ๒ ตำบลหนองหว่า อำเภอเขาฉกรรจ์ จังหวัดสระแก้ว แจ้งความประสงค์แจ้งเกิดบุตรคนที่ ๓ ซึ่งเกิด ณ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๓ โดยขอใช้นามปากกา “ริเวอร์ส” ของบิดาในการเขียนนวนิยายเป็นชื่อสกุลของบุตร จังหวัดได้ตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ แล้วมีความเห็นว่า กรณีบิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายถือว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดา บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๖ และบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดาในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ กรณีบิดาปรากฏชื่อ นายชิตัน ชู สัตยชาติมาเลเชีย และหากบุตรต้องการใช้ชื่อสกุลของบิดาต่างชาติน่าจะใช้ได้ แต่การนำนามปากกา “ริเวอร์ส” ของบิดาที่ใช้ในการเขียนนวนิยายมาเป็นชื่อสกุลของบุตรนั้น ไม่น่าจะถูกต้องเนื่องจากชื่อดังกล่าวมิใช่เป็นหลักฐานทางทะเบียนของนายชิตัน ชู (บิดา) ซึ่งทางประเทศมาเลเชียออกให้ แต่นางสาวเฟื่องฟ้า สุนทะลา (มารดา) ได้โต้แย้งว่าสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ และสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว สามารถดำเนินการให้แก่บุตรคนที่ ๑ และ ๒ ได้ ซึ่งจังหวัดเห็นว่า การที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองสระแก้วแจ้งเกิดบุตรคนที่ ๒ โดยใช้นามปากกาดังกล่าวของบิดา เป็นชื่อสกุลของบุตร ไม่น่าจะถูกต้อง และไม่มีผลทางกฎหมาย อาจส่งผลกระทบต่อเด็กในอนาคตได้ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ประการใด ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ที่เกิดจากบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน ให้ถือเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาตามมาตรา ๑๕๕๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่ได้กำหนดเรื่องการใช้ชื่อสกุลของบุตร แต่ได้กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ ว่า บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา กรณี นายชอัน ชู ไม่ได้เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หากประสงค์จะให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดา ก็สามารถทำได้ โดยให้บิดายินยอมตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ สำหรับการใช้ชื่อสกุลของบิดา จะต้องใช้ชื่อสกุลที่บิดาใช้อยู่ในปัจจุบัน เมื่อบิดาใช้ชื่อสกุล “ชู” บุตรก็ต้องใช้ชื่อสกุลนั้น ความเห็นของจังหวัดเชียงใหม่ถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเชียงใหม่ รวมทั้งทุกอำเภอทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๖๙๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๕๑๗๑

กรมการปกครอง

ถนนอัยยวงศ์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง แจ้งบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณี “การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตร
ซึ่งเป็นผู้เยาว์ จำนวน ๑ ชุด

๒. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมการปกครอง ได้นำเรื่องหรือคณะกรรมการกฤษฎีกา ในกรณีกรุงเทพมหานคร
ได้ชื่อหรือเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร โดยการแสดงเจตนาของผู้เยาว์ อายุ ๑๐ ปี ๑๑ เดือน
และอายุ ๙ ปี ๕ เดือน สามารถขอยื่นจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยตนเอง ได้หรือไม่ ซึ่งคณะกรรมการ
กฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) และคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาข้อหารือ และมีความเห็น
สรุปได้ ดังนี้

๑. คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เห็นว่า การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เป็นเพียง
การยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่เพื่อให้มีคำสั่งทางปกครอง ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เท่านั้น
มิได้มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับ
ซึ่งสิทธิ จึงไม่เป็นนิติกรรมตามมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเมื่อไม่เป็น
นิติกรรม กรณีจึงไม่จำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่าการขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอม
จากผู้แทนโดยชอบธรรม ตามมาตรา ๒๑ หรือ เป็นนิติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียว
ตามมาตรา ๒๒ หรือเป็นนิติกรรมที่ต้องทำเองเฉพาะตัว ตามมาตรา ๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ หรือไม่

๒. อำนาจการปกครองตามมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔) ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิใช้อำนาจปกครองต่อบุตร และบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุตรเพียงสี่ประการตามกฎหมายบัญญัติเท่านั้น กรณีผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุล จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก่อนหรือไม่นั้น กฎหมายโดยมาตรา ๑๕๖๗ มิได้กำหนดให้ครอบคลุมถึงกรณีดังกล่าว ผู้ใช้อำนาจปกครองจึงไม่สามารถใช้สิทธินอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔) ได้ ดังนั้นการที่ผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุลจึงไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครอง ตามมาตรา ๑๕๖๗ ส่วนการที่ผู้เยาว์จะกระทำได้เองหรือไม่นั้น จะต้องพิจารณาจากกฎหมาย ระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่าได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้อย่างไร และคณะกรรมการกฤษฎีกา (๑๑) เห็นว่าการขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เป็นขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ที่นายทะเบียนจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการทำคำสั่งทางปกครอง ซึ่งการวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวย่อมมีผลเป็นการวางแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อไม่ปรากฏว่าเคยมีการหารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในประเด็นดังกล่าวมาก่อน จึงมีมติให้เสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อส่งประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางปกครอง ต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาต่อไป

๓. คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เห็นว่า กระบวนการพิจารณาทางปกครองในการเปลี่ยนชื่อสกุลมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในข้อ ๒๒ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยกำหนดให้ผู้ประสงค์เปลี่ยนชื่อสกุลยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ และให้นายทะเบียนท้องที่เรียกตรวจเอกสาร เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาต ซึ่งการส่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตนั้นย่อมมีผลเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในอันที่จะมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เยาว์จึงเป็นคำสั่งทางปกครอง ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อคำสั่งของนายทะเบียนเป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้เยาว์มีความสามารถกระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า ในประเด็นนี้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุลจะต้องมีอายุเท่าใด และแม้แบบคำขอทำทะเบียนดังกล่าวจะได้ระบุให้ผู้ยื่นคำขอเป็นเด็กหญิงก็ได้ แต่กรณีดังกล่าว

ก็ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นกรณีมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ผู้เยาว์มีความสามารถกระทำการในการยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุลได้ตามมาตรา ๒๒ (๒) อีกทั้งยังไม่มีประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๔) และผู้ที่กระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองได้จะต้องเป็นผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะตามมาตรา ๒๒ (๑) ดังนั้น แม้มาตรา ๑๕๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีได้ให้สิทธิแก่ผู้ใช้อำนาจปกครองในเรื่องการเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะที่ (๑๑) แต่ตามมาตรา ๒๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เยาว์ก็ไม่สามารถยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยตนเองได้ ต้องให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุลแทนผู้เยาว์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งเวียนให้สำนักทะเบียนทุกแห่งทราบ พร้อมกำชับให้นายทะเบียนถือปฏิบัติตามนัยหนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๑๓๐๓ ลงวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ และแนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) แนวคำวินิจฉัยของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ส่งเรียนมาพร้อมนี้โดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายสถาพร ศิริภักดี)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

ที่ นร ๐๙๐๑/๑๓๘๒

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ทาหรือการใช้ชื่อสกุลของบุตร

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑.๑๑/ป ๑๐๒ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๕
สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์

ตามที่กรมการปกครองได้ขอทาหรือเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของบุตร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมการปกครอง) และกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) และคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ได้พิจารณาข้อหาหรือดังกล่าว และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายอัคร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักอำนวยการ

ฝ่ายกฎหมายกระบวนกรยุติธรรมทางแพ่ง

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๗๙๐๐ - ๑๓ ต่อ ๒๒๑๘ (นางสาวราณีฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๒๗๐๑

www.krisdika.go.th

www.lawrefrom.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์

กรมการปกครองได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๕๓๗๔ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า กรุงเทพมหานครขอหารือการใช้ชื่อสกุลของบุตร กรณีเด็กอายุ ๑๐ ปี ๑๑ เดือน และอายุ ๙ ปี ๕ เดือน ยื่นหนังสือแสดงเจตนาที่จะใช้ชื่อสกุล “ขอโสติกุล” ของมารดา โดยอ้างว่าเป็นการใช้สิทธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ ประกอบกับ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๒๒ ซึ่งวินิจฉัยว่า เมื่อกฎหมายมิได้บังคับว่าบุตรจะต้องใช้ชื่อสกุลของบิดา หรือมารดา บุตรก็ชอบที่จะใช้ชื่อสกุลอื่นได้ และมาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ ผู้เยาว์จะกระทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้นหากเป็นเพียงเพื่อจะไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่งหรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง และผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัวและมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔) ได้กำหนดสิทธิของผู้ใช้อำนาจปกครองไว้ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้ขอหารือว่า เด็กทั้งสองคนสามารถ ยื่นขอจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลได้ตามที่กล่าวอ้างหรือไม่

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่าคำกล่าวอ้างของเด็กทั้งสองนั้น เคยได้รับการพิจารณา ให้ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๑ ในการประชุม ครั้งที่ ๑๕/๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๑ ซึ่งได้พิจารณาให้ความเห็นไว้ดังนี้

๑. ประเด็นผู้เยาว์ขอเปลี่ยนชื่อสกุลจากชื่อสกุลของบิดามาใช้ชื่อสกุลของมารดาเป็นกิจการ ที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ หรือไม่ คณะกรรมการฯ เห็นว่า

๑.๑ การกระทำหรือการใด ๆ ของผู้เยาว์ที่จะกระทำได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒ นั้น หมายถึง ต้องเป็นการกระทำที่ผู้เยาว์จะไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่งโดยไม่เสียสิทธิอื่น หรือกระทำเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ โดยสรุปตามมาตรานี้ก็คือ การที่ผู้เยาว์กระทำไปนั้นมีแต่ได้ฝ่ายเดียวโดยไม่มีเสีย แต่กรณีการเปลี่ยนชื่อสกุลดังกล่าวเป็นกรณีที่ผู้เยาว์ มีทั้งได้และเสีย คือ ได้สิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา แต่เสียสิทธิชื่อสกุลของบิดาหรือหลุดพ้นจากชื่อสกุล ของบิดาแต่ต้องไปใช้ชื่อสกุลของมารดาอีก ดังนั้น การเปลี่ยนใช้ชื่อสกุลของผู้เยาว์ จึงไม่ใช่การใด ๆ ที่จะกระทำได้ตามมาตรา ๒๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๑.๒ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๓ ก็เช่นกัน เพราะกิจการที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัวตามมาตรา ๒๓ นี้ หมายถึง กิจการที่มีลักษณะเป็นความสามารถส่วนตัวของแต่ละบุคคล ไม่อาจให้ผู้อื่นทำแทนได้ เช่น ความสามารถในการร้องเพลง การเล่นเกม การเล่นดนตรี หรือเป็นสิทธิเฉพาะตัวที่ต้องทำเอง เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร เป็นต้น ดังนั้น การเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เมื่อไม่เข้าลักษณะเป็นการใช้ความสามารถส่วนตัวหรือเป็นสิทธิเฉพาะบุคคลที่ต้องทำเอง จึงไม่ใช่กิจการที่ผู้เยาว์ต้องทำเองเฉพาะตัว

สิทธิการใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิของบุตรตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ และเมื่อบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์จะใช้ชื่อสกุลใด เมื่อไม่เข้าข้อยกเว้นในการที่ต้องทำเองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒ และมาตรา ๒๓ แล้ว จึงต้องกลับไปสู่หลักการทำนิติกรรมของผู้เยาว์ตามมาตรา ๒๑ คือ ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันผลประโยชน์ของผู้เยาว์ซึ่งเป็นผู้อ่อนความคิดหย่อนความชำนาญและความรู้สึกผิดชอบอันเป็นผลให้มักกลัวว่าจะเสียเปรียบผู้อื่นได้ กฎหมายจึงเข้าคุ้มครองโดยให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ช่วยเหลือและรู้เห็นในการทำกิจการของผู้เยาว์ด้วย ประกอบกับกรณีนี้ เด็กชายธริศร์ และเด็กหญิงพิรศรา มีอายุเพียง ๔ ปี และ ๒ ปี ตามลำดับ ซึ่งอยู่ในวัยไร้เดียงสาอ่อนทั้งในด้านสติปัญญา ร่างกาย ความคิดอ่าน ความรู้ ไหวพริบ ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะใช้สิทธิและปฏิบัติหน้าที่ได้โดยลำพัง การทำกิจการใด รวมถึงการเปลี่ยนชื่อสกุลจึงต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดา ผู้ใช้อำนาจปกครองร่วมกันตามสัญญาประนีประนอมยอมความของคู่ความต่อศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง เพื่อให้เป็นไปตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๑ ดังกล่าว

๑.๓ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ วรรคหนึ่ง เป็นเรื่องบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา จึงต้องมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา และบิดาจะห้ามปรามหรือขัดขวางมิให้บุตรใช้ชื่อสกุลของบิดาไม่ได้ เพราะหากบิดามีสิทธิห้ามแล้วบุตรจะไม่มีชื่อสกุลใช้อันเป็นการขัดต่อกฎหมาย แต่ก็ไม่ได้เป็นการบังคับบุตรจะต้องใช้ชื่อสกุลของบิดาเท่านั้น บุตรอาจไปใช้ชื่อสกุลร่วมกับบุคคลอื่นหรือจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของตนเองก็ได้ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๑ สำหรับบุตรนอกสมรส นั้น เนื่องจากไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่ทราบแน่ชัดว่าใครเป็นบิดา จึงให้สิทธิบุตรที่จะใช้ชื่อสกุลของมารดาได้

๒. ประเด็นคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๘๓/๒๕๒๒ เป็นการตีความหรือขยายความประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ คือ แม้จะปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่ที่ตามหากบิดาและมารดาได้หย่าขาดจากกันแล้ว บุตรก็มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดาได้ ไม่เป็นการต้องห้ามตามมาตรา ๑๕๖๑ วรรคสอง เพราะบทบัญญัติมาตรา ๑๕๖๑ ทั้งสองวรรคเป็นบทบัญญัติให้สิทธิแก่บุตร กล่าวคือ ให้บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา และในกรณีที่ไม่ปรากฏว่าใครเป็นบิดา บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดาได้ มิได้บังคับว่าบุตรจะต้องใช้ชื่อสกุลของบิดาหรือมารดาเท่านั้น เมื่อกฎหมายมิได้บังคับไว้บุตรก็ชอบที่จะใช้ชื่อสกุลอื่นได้ แม้จะปรากฏว่ามีบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ที่ตามบิดามารดายอมให้บุตรใช้ชื่อสกุลของมารดาได้

เนื่องจากการพิจารณาให้ความเห็นของคณะกรรมการฯ เป็นการพิจารณาให้ความเห็นขณะที่ยังเด็ก มีอายุเพียง ๔ ปี และอายุ ๒ ปี ตามลำดับต่อมาภายหลังเด็กมีอายุ ๑๐ ปี ๑๑ เดือน และอายุ ๙ ปี ๕ เดือน ยื่นหนังสือแสดงเจตนาที่จะใช้ชื่อสกุล “ซอโสติกุล” ของมารดา กรมการปกครองยังคงมีความเห็น กับข้อพิจารณาของคณะกรรมการฯ เนื่องจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๔ ได้กำหนดนิยามคำว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์” ประกอบกับสัญญาประนีประนอมยอมความศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง คดีหมายเลขดำที่ ๑๓๖๘/๒๕๔๗ คดีหมายเลขแดงที่ ๕๑๖/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๘ ระหว่างนางขจาริน ซอโสติกุล หรือพิชิตกุล โจทก์ กับนายศุภกานกุล พิชิตกุล จำเลยที่ ๑ ในข้อ ๒ ให้โจทก์และจำเลยที่ ๑ ตกลงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรทั้งสองร่วมกันโดยให้บุตรทั้งสองอยู่กับโจทก์ ดังนั้น เด็กทั้งสองต้องได้รับความยินยอมจากบิดาและมารดาซึ่งเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตรร่วมกันก่อน จึงจะสามารถยื่นขอจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลได้ จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. ความเห็นของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย คณะที่ ๑ ที่ให้ไว้ถูกต้องหรือไม่ และสามารถใช้ในกรณีผู้เยาว์แสดงเจตนาโดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทน โดยชอบธรรมก่อน หรือเป็นการที่ผู้เยาว์สามารถทำเองได้เฉพาะตัว

๒. การใช้อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔) ผู้ใช้อำนาจปกครองสามารถที่จะใช้สิทธินอกจากที่บัญญัติไว้ตาม (๑) ถึง (๔) ได้หรือไม่ และโดยเฉพาะกรณีที่ผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก่อนหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมการปกครอง โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาก่อนว่า การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เป็นการทำนิติกรรม ตามมาตรา ๑๔๙^๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ซึ่งคำว่า “นิติกรรม” ตามมาตรา ๑๔๙ หมายความว่า การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิจากควาหมายดังกล่าว เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เป็นเพียงการยื่นคำขอต่อเจ้าหน้าที่ เพื่อให้มีคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เท่านั้น มิได้มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ จึงไม่เป็นนิติกรรม ตามมาตรา ๑๔๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเมื่อไม่เป็นนิติกรรม กรณีจึงไม่จำเป็น

^๑มาตรา ๑๔๙ นิติกรรม หมายความว่า การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ

ต้องพิจารณาต่อไปว่าการขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมตามมาตรา ๒๑^๖ หรือเป็นนิติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เยาว์ฝ่ายเดียวตามมาตรา ๒๒^๗ หรือเป็นนิติกรรมที่ต้องทำเองเฉพาะตัวตามมาตรา ๒๓^๘ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่

สำหรับประเด็นการใช้อำนาจปกครองตามมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔)^๙ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ผู้ใช้อำนาจปกครองสามารถใช้สิทธินอกจากที่บัญญัติไว้ตาม (๑) ถึง (๔) ได้หรือไม่ และโดยเฉพาะกรณีที่ผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุล ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก่อนหรือไม่ อย่างไร นั้น เห็นว่า มาตรา ๑๕๖๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้บัญญัติให้ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิใช้อำนาจปกครองต่อบุตรและบุคคลภายนอกที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับบุตรไว้เพียงสี่ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การกำหนดที่อยู่ของบุตร ประการที่สอง การทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน ประการที่สาม การให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะรูป และประการที่สี่ การเรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมายโดยมาตรา ๑๕๖๗ มิได้กำหนดให้ครอบครัวถึงกรณีผู้เยาว์แสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุลด้วย ดังนั้น ผู้ใช้อำนาจปกครองจึงไม่สามารถใช้สิทธินอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๖๗ (๑) ถึง (๔) ได้

สำหรับการที่ผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุลต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองก่อนหรือไม่ นั้น เห็นว่า ผู้เยาว์กระทำการใด ๆ ที่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองนั้น กฎหมายจะบัญญัติไว้โดยชัดแจ้ง นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๑^๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ยังบัญญัติถึงเรื่องการหมั้นตามมาตรา ๑๔๓๖^{๑๐} การสมรสตามมาตรา ๑๔๕๕^{๑๑}

^๖มาตรา ๒๑ ผู้เยาว์จะทำนิติกรรมใด ๆ ต้องได้รับความยินยอมของผู้แทนโดยชอบธรรมก่อน การใด ๆ ที่ผู้เยาว์ได้ทำลงปราศจากความยินยอมเช่นว่านั้นเป็นโมฆะ เว้นแต่จะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

^๗มาตรา ๒๒ ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น หากเป็นเพียงเพื่อจะไปซึ่งสิทธิอันใดอันหนึ่งหรือเป็นการเพื่อให้หลุดพ้นจากหน้าที่อันใดอันหนึ่ง

^๘มาตรา ๒๓ ผู้เยาว์อาจทำการใด ๆ ได้ทั้งสิ้น ซึ่งเป็นการต้องทำเองเฉพาะตัว

^๙มาตรา ๑๕๖๗ ผู้ใช้อำนาจปกครองมีสิทธิ

(๑) การกำหนดที่อยู่ของบุตร

(๒) การทำโทษบุตรตามสมควรเพื่อว่ากล่าวสั่งสอน

(๓) การให้บุตรทำงานตามสมควรแก่ความสามารถและฐานะรูป

(๔) การเรียกบุตรคืนจากบุคคลอื่นซึ่งกักบุตรไว้โดยมิชอบด้วยกฎหมาย

^{๑๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๑๑}มาตรา ๑๔๓๖ ผู้เยาว์จะทำการหมั้นได้ต้องได้รับความยินยอมของบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) บิดาและมารดา ในกรณีที่มิทั้งบิดามารดา

(๒) บิดาหรือมารดา ในกรณีที่มารดาหรือบิดาตายหรือถูกถอนอำนาจปกครองหรือไม่อยู่ในสภาพหรือฐานะที่อาจให้ความยินยอม หรือโดยพฤติการณ์ผู้เยาว์ไม่อาจขอความยินยอมจากมารดาหรือบิดาได้

(๓) ผู้รับบุตรบุญธรรม ในกรณีที่ผู้เยาว์เป็นบุตรบุญธรรม

(๔) ผู้ปกครอง ในกรณีที่ไม่มีบุคคลซึ่งอาจให้ความยินยอมตาม (๑) (๒) และ (๓) หรือมีแต่บุคคลดังกล่าวถูกถอนอำนาจปกครอง

การหมั้นที่ผู้เยาว์ทำโดยปราศจากความยินยอมดังกล่าวเป็นโมฆะ

^{๑๒}มาตรา ๑๔๕๕ ผู้เยาว์จะทำการสมรสให้นำความในมาตรา ๑๔๓๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประกอบกับมาตรา ๑๔๓๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การเสนอข้อหาต่อศาลหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ตามมาตรา ๕๖^๙ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นต้น ดังนั้น การที่ผู้เยาว์จะแสดงเจตนาขอเปลี่ยนชื่อสกุลจึงไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองตามบทบัญญัติของมาตรา ๑๕๖๗^{๑๐} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้ก่อน ส่วนการที่ผู้เยาว์จะกระทำได้อีกหรือไม่ นั้น ต้องพิจารณาจากกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่าได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้อย่างไร

อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) เห็นว่า การขอเปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์เป็นขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาทางปกครองที่นายทะเบียนจะเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการทำคำสั่งทางปกครองซึ่งการวินิจฉัยในประเด็นดังกล่าวย่อมมีผลเป็นการวางแนวทางปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ และเมื่อไม่ปรากฏว่าเคยมีการหารือต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองในประเด็นดังกล่าวมาก่อน จึงมีมติให้เสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อส่งประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาทางปกครองต่อคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาต่อไป

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาประเด็นที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) ได้ส่งมาให้พิจารณา โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริง ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ นายศุภกานกุล พิษิตกุล และนางขจาริน ซอโสติกุล ซึ่งเป็นบิดาและมารดาของผู้เยาว์ได้ตกลงให้เด็กชายวิศิษฐ์ พิษิตกุล และเด็กหญิงพิริสรา พิษิตกุล เปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุล “ซอโสติกุล” ของมารดาและสำนักงานเขตคลองเตยได้จัดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลให้แก่ผู้เยาว์ทั้งสองคนเรียบร้อยแล้ว ซึ่งแม้ปัญหาข้อเท็จจริงตามข้อหารือจะเป็นที่ยุติไปแล้วก็ตาม แต่ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานคร ยังคงประสงค์ที่จะขอหารือว่า ผู้เยาว์สามารถขอเปลี่ยนชื่อสกุลได้ด้วยตนเองหรือไม่ เพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานสำหรับปัญหาในลักษณะดังกล่าวต่อไป

“มาตรา ๕๖ ผู้ไร้ความสามารถหรือผู้ทำการแทนจะเสนอข้อหาต่อศาลหรือดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ ได้ต่อเมื่อได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยความสามารถและตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ การให้อนุญาตหรือยินยอมตามบทบัญญัติเช่นว่านั้น ให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลเพื่อรวมไว้ในสำนวนความ

ไม่ว่าเวลาใด ๆ ก่อนมีคำพิพากษาเมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องให้ศาลมีอำนาจทำการสอบสวนในเรื่องความสามารถของผู้ขอหรือของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งและถ้าเป็นที่พอใจว่ามีการปกครองในเรื่องความสามารถศาลอาจมีคำสั่งกำหนดให้แก่ขอปกครองนั้นเสียให้บริบูรณ์ภายในกำหนดเวลาอันสมควรที่ศาลจะสั่ง

ถ้าศาลเห็นว่า เพื่อความยุติธรรมไม่ควรให้กระบวนการพิจารณาดำเนินเนินเข้าไป ศาลจะสั่งให้คู่ความฝ่ายที่ปกครองในเรื่องความสามารถนั้นดำเนินคดีไปก่อนชั่วคราวก็ได้ แต่ห้ามมิให้ศาลพิพากษาในประเด็นแห่งคดีจนกว่าข้อปกครองนั้นได้แก้ไขโดยบริบูรณ์แล้ว

ถ้าผู้ไร้ความสามารถไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทนโดยชอบธรรมหน้าที่ไม่ได้ศาลมีอำนาจออกคำสั่งให้อนุญาตหรือให้ความยินยอมตามที่ต้องการ หรือตั้งผู้แทนเฉพาะคดีนั้นให้แก่ผู้ไร้ความสามารถ ถ้าไม่มีบุคคลอื่นใดให้ศาลมีอำนาจตั้งพนักงานอัยการหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองอื่นให้เป็นผู้แทนได้

“โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า กระบวนการพิจารณาทางปกครองในการเปลี่ยนชื่อสกุลมีหลักเกณฑ์กำหนดไว้ในข้อ ๒๒^๖ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยได้กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่และให้นายทะเบียนท้องที่เรียกตรวจเอกสารต่าง ๆ ตามที่กำหนด เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าเอกสารต่าง ๆ เหล่านั้นถูกต้องให้สิ่งอนุญาต อันแสดงให้เห็นว่าเมื่อนายทะเบียนท้องที่มีคำสั่งอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อสกุลของผู้เยาว์ คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ย่อมมีผลเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะมีผลกระทบต่อนานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เยาว์ จึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕^๗ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และเมื่อคำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง กรณีจึงต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้เยาว์มีความสามารถกระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองตามมาตรา ๒๒^๖ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้หรือไม่

^๖ข้อ ๒๒ ผู้ใดประสงค์จะเปลี่ยนชื่อสกุลด้วยเหตุผลอื่นนอกจากที่กล่าวมาแล้ว ให้ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอหรือที่ว่าการกิ่งอำเภอ ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่ดำเนินการดังนี้

(๑) เรียกตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ

(๒) เรียกตรวจหลักฐานการขอเปลี่ยนชื่อสกุล เช่น หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) หนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔) หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข. ๕) สำเนาทะเบียนรับรองบุตร (ค.ร. ๑๑) สำเนาทะเบียนรับรองบุตรบุญธรรม (ค.ร. ๑๔) สำเนาทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (ค.ร. ๑๗) หรือหลักฐานเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี

(๓) ตรวจสอบคำขอกับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว

(๔) หากมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล แบบ ข. ๕ ฉบับเดิมให้เรียกคืน

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง ให้สิ่งอนุญาตในคำขอแล้วให้บันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕/๑ และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง กรณีมีการขอเปลี่ยนชื่อสกุลเพราะเหตุอื่นในครั้งต่อไป ให้นายทะเบียนดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง และให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลตามแบบ ข. ๕ ฉบับใหม่ และเรียกแบบ ข. ๕ ฉบับเดิมคืน ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

^๗มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

๑๑๑

๑๑๑

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อให้เกิดเปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระบุ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคลไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

๑๑๑

๑๑๑

^๖มาตรา ๒๒ ผู้มีความสามารถกระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองได้ จะต้องเป็น

(๑) ผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะ

(๒) ผู้ซึ่งมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือความสามารถถูกจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๓) นิติบุคคลหรือคณะบุคคลตามมาตรา ๒๑ โดยผู้แทนหรือตัวแทน แล้วแต่กรณี

(๔) ผู้ซึ่งมีประกาศของนายกรัฐมนตรีหรือผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้มีความสามารถกระทำการในเรื่องที่กำหนดได้ แม้ผู้นั้นจะยังไม่บรรลุนิติภาวะหรือความสามารถถูกจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ซึ่งเมื่อพิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า ในประเด็นนี้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติใดกำหนดไว้เป็นการเฉพาะว่าผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื้อสกุลจะต้องมีอายุเท่าใด และแม้แบบคำขอทำทะเบียนดังกล่าวจะได้ระบุให้ผู้ยื่นคำขอเป็นเด็กชายหรือเด็กหญิงก็ได้ แต่กรณีดังกล่าวก็ยังไม่อาจถือได้ว่าเป็นกรณีมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดให้ผู้เยาว์มีความสามารถกระทำการในการยื่นคำขอเปลี่ยนชื้อสกุลได้ตามมาตรา ๒๒ (๒)^{๔๔} อีกทั้งยังไม่มีประกาศของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๒ (๔) และผู้ที่กระทำการในกระบวนการพิจารณาทางปกครองได้จะต้องเป็นผู้ซึ่งบรรลุนิติภาวะตามมาตรา ๒๒ (๑) ดังนั้น แม้มาตรา ๑๕๖๗^{๔๕} แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะมีได้ให้สิทธิแก่ผู้ใช้อำนาจปกครองในเรื่องการเปลี่ยนชื้อสกุลของผู้เยาว์ ตามความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๑) แต่ตามมาตรา ๒๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ผู้เยาว์ก็ไม่สามารถยื่นคำขอเปลี่ยนชื้อสกุลด้วยตนเองได้ ต้องให้ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นผู้ยื่นคำขอเปลี่ยนชื้อสกุลแทนผู้เยาว์

(นายอัษฎพร จารุจินดา)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๕๕

^{๔๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๓, ข้างต้น

^{๔๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลของคนต่างด้าว

ที่ ๑๓๔๐๓ / ๒๕๐๖

กระทรวงมหาดไทย

๔ กันยายน ๒๕๐๖

เรื่อง การขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลของนิสิตนักศึกษาที่เป็นต่างด้าว**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยได้รับหนังสือของสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรี ที่ มท ๕๔๖๔/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๐๖ แจ้งว่า ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้ทางมหาวิทยาลัยทุกแห่งชี้แจงแนะนำ นิสิตนักศึกษาที่มีชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นต่างด้าว ให้จัดการขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลเป็นไทยเสีย ให้เรียบร้อยก่อนที่จะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตร ซึ่งสำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีได้แจ้งให้ทาง มหาวิทยาลัยทุกแห่งทราบแล้ว และเรื่องนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้กระทรวงมหาดไทย ส่งการมายังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตนักศึกษาที่มายื่นคำขอเปลี่ยนชื่อตัว และชื่อสกุลเป็นกรณีพิเศษ

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อได้ส่งเจ้าหน้าที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นิสิตนักศึกษาและ นักเรียนที่ขอเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลให้เป็นไปตามความประสงค์ของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี เป็นกรณีพิเศษด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **พ. สุวรรณรัฐ**

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๑๐๘

กรมการปกครอง

๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการนครหลวงกรุงเทพมหานคร และ ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

พร้อมนี้ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๘๔๗๑๓ ลงวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕ เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุลของจังหวัดเชียงรายมาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ท. เฉลิมช่วง

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

อ้างถึง หนังสือ ชร ๑๙/๑๙๐๐๑ ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๕

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติกรณี นายช่งหมง แซ่เอ็ง ราษฎรอำเภอเมืองเชียงรายได้รับพระบรมราชานุญาตให้แปลงสัญชาติเป็นไทย และได้เปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุลแล้วประสงค์จะขอแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลของตนในใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ก็จะต้องขอแก้ไขชื่อสกุลของ น.ส. เซ็งล้อย แซ่ไคว่ บุคคลสัญชาติจีน ซึ่งเป็นภริยา ในทะเบียนบ้าน ตามชื่อสกุลใหม่ของตน กรณีดังกล่าวจังหวัดเห็นว่าการขอแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลในใบสำคัญการสมรส (คร. ๓) ไม่มีระเบียบกำหนดไว้ การขอแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลควรจะแก้ไขทะเบียนราษฎรน่าจะถูกต้องมากกว่าและเห็นว่า น.ส. เซ็งล้อย ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของสามีได้แต่สัญชาติยังคงเป็นสัญชาติจีนอยู่ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีขอแก้ไขใบสำคัญการสมรส เมื่อนายทะเบียนได้ออกใบสำคัญให้แก่คู่สมรสไปแล้วไม่อาจที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการได้ หากคู่สมรสได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุลภายหลังที่ได้จดทะเบียนสมรสไปแล้ว คู่สมรสก็อาจจะยื่นคำร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกเพิ่มเติมการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวในทะเบียนการสมรสไว้เพื่อเป็นหลักฐานได้ โดยมีต้องแก้ไขทะเบียนการสมรสเดิมหรือใบสำคัญการสมรสแต่อย่างไร ทั้งนี้ให้อนุโลมถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมมหาดไทย ที่ ๒๙๐๑/๒๔๙๒ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๔๙๒ สำหรับกรณีขอแก้ไขชื่อสกุลของภริยา ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี” ดังนั้น น.ส. เซ็งล้อย ย่อมใช้ชื่อสกุลของสามีได้ แต่สัญชาติยังคงเป็นสัญชาติจีนอยู่ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว จึงให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ท. เฉลิมช่วง**

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๙๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๕๑๘๔๓

กรมการปกครอง

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอร่วมชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๕๑๘๕๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

พร้อมนี้ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๕๑๘๕๕ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖ เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอร่วมชื่อสกุลของจังหวัดอุดรดิตถ์ มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์)

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๘๕๘

กรมการปกครอง

๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอร่วมชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี

อ้างถึง หนังสือที่ อต ๑๙/๖๑๐๙ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติกรณีนายอั้งม้อ แซ่ตั้ง บุคคลสัญชาติจีน ขอร่วมชื่อสกุล “ตั้งทรงสุวรรณ” เพื่อประกอบหลักฐานการแปลงสัญชาติ โดย น.ส. อัมพร ตั้งทรงสุวรรณ เจ้าของชื่อสกุลได้ให้ความยินยอมถูกต้องแล้ว แต่ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ มิได้กำหนดทางปฏิบัติไว้โดยชัดเจนว่า บุคคลต่างด้าวจะขอร่วมใช้ชื่อสกุลเพื่อประกอบหลักฐานการขอแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติได้หรือไม่ และหากบุคคลต่างด้าวขอร่วมใช้ชื่อสกุลได้ จะออกหนังสือรับรองการร่วมชื่อสกุลอย่างไร นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การขอร่วมใช้ชื่อสกุลเป็นการเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมใช้ชื่อสกุล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ หมวดที่ ๓ ว่าด้วยการเปลี่ยนชื่อสกุลโดยการร่วมสกุล ฉะนั้น บุคคลต่างด้าวจึงขอร่วมใช้ชื่อสกุลเพื่อนำไปประกอบหลักฐานการขอแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยได้ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ ข้อ ๙ ซึ่งนายทะเบียนจะอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลได้ โดยมีเงื่อนไขว่าจะอนุญาตเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยโดยสมบูรณ์แล้ว สำหรับการออกหนังสือรับรองการร่วมใช้ชื่อสกุลของบุคคลต่างด้าวให้อนุโลมใช้แบบหนังสือรับรองการจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าว โดยแก้ข้อความให้เหมาะสมและให้ระบุเงื่อนไขการอนุญาตไว้ด้วย.

จึงให้ถือแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) ท. เฉลิมช่วง
(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๖๒๖๑

กรมการปกครอง

๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๙

เรื่อง บุคคลต่างด้าวขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล
 เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร
 อ้างถึง หนังสือที่ มท ๐๓๑๓/ว ๕๔๑๖๔ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗
 สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบบันทึกการสอบสวน จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่กรมการปกครองได้ชี้แจงแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่อง บุคคลต่างด้าวขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเพื่อประกอบการแปลงชาติ หรือคืนสัญชาติมาเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติแล้วนั้น

ปรากฏว่ามีหลายอำเภอในบางจังหวัด เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องบุคคลต่างด้าวขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล เพื่อประกอบการแปลงชาติหรือคืนสัญชาติไม่ปฏิบัติตามหนังสือซึ่งเคยสั่งการมาแล้ว คือไม่ทำการสอบสวนผู้ขอให้ได้ความว่า

๑. ผู้ขอเป็นบุคคลสัญชาติและเชื้อชาติใด
๒. ประกอบอาชีพอะไร และได้มาอยู่ในประเทศไทยมาช้านานตามหลักเกณฑ์ที่จะแปลงชาติหรือไม่

๓. ผู้ขอมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวหรือไม่ เลขทะเบียน และ วัน เดือน ปี ที่ออกใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว เลขที่ วัน เดือน ปีใด

๔. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวได้ต่ออายุถูกต้องหรือไม่ ถ้ายังไม่ต่ออายุได้สั่งให้จัดการต่ออายุให้ถูกต้องก่อนแล้วหรือไม่

๕. ได้ยื่นเรื่องราวขอแปลงชาติหรือคืนสัญชาติไว้แล้วหรือไม่ ที่ใด เรื่องราวได้ดำเนินการไปแล้วเพียงใด

๖. มีเหตุผลอะไรในการขอนี้

บางอำเภอทำการสอบสวนไม่ได้ข้อความครบถ้วน และเมื่อทำการสอบสวนเสร็จแล้วมิได้รวบรวมเสนอความเห็นตามลำดับส่งไปยังนายทะเบียนกลาง เพื่อประกอบการพิจารณา ทำให้ต้องเสียเวลาทักท้วง และสั่งให้สอบสวนส่งเรื่องไปใหม่

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อให้โปรดสั่งกำชับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยให้ทำการสอบสวนผู้ขอตามแบบที่กำหนด แล้วส่งไปให้นายทะเบียนกลางพิจารณาทุกรายด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **วิญญู อังคนารักษ์**
 (นายวิญญู อังคนารักษ์)
 อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน
 โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

บันทึกการสอบสวนคนต่างด้าวขอตั้งชื่อสกุล

เพื่อประกอบการ แปลงชาติ คินสัญชาติ

เรื่อง..... ที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ข้าพเจ้า.....เกิดปี พ.ศ.....อายุ.....

อยู่ที่จังหวัด.....ประเทศ.....สัญชาติ.....อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่.....ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ประกอบอาชีพ.....บิดาชื่อ.....

มารดาชื่อ.....

ขอให้ถ้อยคำต่อ.....ตำแหน่ง.....

ด้วยความสัจจริง ดังนี้

ข้าพเจ้ามีความประสงค์ ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล เพื่อเป็นหลักฐานประกอบการ

แปลงชาติ คินสัญชาติเป็นไทยของข้าพเจ้า ซึ่งได้ยื่น ป.ช. ๑ ไว้แล้ว

ที่.....ตามใบเสร็จรับเงินเล่มที่.....เลขที่.....

ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และขอรับรองว่า

๑. ข้าพเจ้าเป็นบุคคลสัญชาติ.....เชื้อชาติ.....

๒. ข้าพเจ้าได้เดินทางเข้ามาอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่.....เดือน.....

พ.ศ.....และเข้าหลักเกณฑ์ที่จะขอ แปลงชาติ คินสัญชาติเป็นไทยแล้ว

๓. ข้าพเจ้ามีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ที่...../.....ออกให้ ณ

.....เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๔. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวได้ต่ออายุถูกต้องแล้ว และจะสิ้นอายุใน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....(ขณะนี้ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวยังไม่ขาดต่ออายุ)

๕. ข้าพเจ้าได้ยื่นเรื่องราว แปลงชาติ คินสัญชาติ ไว้แล้วที่.....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....และได้ชำระเงินค่าธรรมเนียมถูกต้องแล้ว

ขณะนี้เรื่องอยู่ในระหว่างดำเนินการ

๖. ข้าพเจ้าขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเพื่อนำไปประกอบหลักฐานในการ แปลงชาติ
 คืนสัญชาติเป็นไทย โดยขอตั้งชื่อสกุลตามลำดับ ดังนี้

๖.๑ ๖.๒ ๖.๓

๖.๔ ๖.๕ ๖.๖

การตั้งชื่อสกุลครั้งนี้ ข้าพเจ้าไม่มีเจตนาทุจริตหรือมีพฤติการณ์อื่นใดแอบแฝงอยู่ตามที่
 ให้การมาแล้วเป็นความจริงทุกประการ อ่านให้ฟังรับว่าถูกต้อง

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ถ้อยคำ

(.....)

(ลงชื่อ).....สอบสวน

(.....)

(ลงชื่อ).....จดอ่าน

(.....)

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๙๘๖๑

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ กรกฎาคม ๒๕๓๐

เรื่อง ทหารหรือกรณีกนต่างด้าวขอเปลี่ยนชื่อตัวเป็นภาษาไทย**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น**อ้างถึง** หนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๖/๑๙๖๗๘ ลงวันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๓๐

ตามที่ทหารหรือทางปฏิบัติกรณีนายเท่งจิว แซ่ซือ คนต่างด้าวสัญชาติจีน เชื้อชาติจีน ถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเลขทะเบียนที่ ๑๗๔๐๔/๒๔๘๑ ลงวันที่ ๙ กันยายน ๒๔๘๑ ออกให้ ณ อำเภอป้อมปราบ ฯ จังหวัดพระนคร ได้เปลี่ยนชื่อตัวเป็น “บุญเสริม” เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ ที่อำเภอหนองเรือ ตามหนังสือสำคัญ แบบ ข. ๓ เล่มที่ ๕ ฉบับที่ ๔๕๙/๒๕๑๘ ลงวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๘ ซึ่งนายวิเชียร ชื่อตรง ปลัดอำเภอโทในสมัยนั้น (ปัจจุบันได้ถึงแก่กรรมแล้ว) เป็นนายทะเบียนท้องที่ ผู้ออกหนังสือสำคัญ ต่อมานายเท่งจิว แซ่ซือ ได้ไปยื่นคำขอต่อนายทะเบียนคนต่างด้าวสถานีตำรวจ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ขอแก้ไขชื่อตัวเป็น “บุญเสริม” แต่ได้รับการทักท้วงจากกองทะเบียนคนต่างด้าวว่า การเปลี่ยนชื่อตัวของนายเท่งจิว ไม่ชอบด้วยระเบียบกฎหมาย จึงขอให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขรายการเปลี่ยนชื่อตัวจาก “บุญเสริม” เป็น “เท่งจิว” ตามเดิม จึงหารือแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการแก้ไขชื่อตัวของบุคคลดังกล่าว เพื่อให้กลับไปใช้ชื่อเดิมได้หรือไม่ อย่างไร นั้น

กรมการปกครองได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามนัยมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติให้เฉพาะคนสัญชาติไทยมีชื่อตัวเป็นภาษาไทย ฉะนั้น นายเท่งจิว แซ่ซือ มีสัญชาติจีน จึงขอเปลี่ยนชื่อตัวไม่ได้และนายทะเบียนท้องที่ได้ออกใบอนุญาต ข. ๓ ไปโดยไม่ถูกต้อง จึงให้ยกเลิก และเรียกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว (ข. ๓) คืน พร้อมกับหมายเหตุไว้ในต้นขั้วทะเบียน การเปลี่ยนชื่อตัว (ข. ๓) ว่า “ยกเลิก เพราะผู้ได้รับอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย ขัดต่อมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕” แล้วลงชื่อนายทะเบียนและวัน เดือน ปี กำกับ และดำเนินการแก้ไขรายการ ในทะเบียนราษฎรเป็นนายเท่งจิว เช่นเดิม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งอำเภอหนองเรือ ดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ
(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**
(นายยัวร์ตัน กมลเวช)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๒๐๘๗๖ , ๒๕๑๒๖๘๖

การร่วมใช้ชื่อสกุล

ที่ พ.ล. ๖๘๗/๒๕๐๖

ส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง
กรรมการปกครอง

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรรมการปกครอง ที่ ๔๓๙๘/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๐๖

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือข้อหารือจังหวัดพระนคร เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ
ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ธ. เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา**

(นาถวิชัย เดชาติวงศ์ ณ อยุธยา)

ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนและเลือกตั้ง

ที่ ๔๓๙๘/๒๕๐๖

กรมการปกครอง

๒๐ มีนาคม ๒๕๐๖

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนคร

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๓๒๕๕/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๖ และที่ ๔๔๖๒/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๖

ตามที่หารือเรื่องการยื่นคำขออนุญาตให้ร่วมใช้สกุล การขอจดทะเบียนชื่อสกุลให้บุตร การเก็บค่าธรรมเนียมการออกหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ร่วมใช้ชื่อสกุลและกรณีผู้เยาว์ อนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล ดังความละเอียดหลายประการแจ้งแล้วนั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้ว ขอเรียนทางปฏิบัติตามข้อหารือ ดังนี้

๑. การขอร่วมใช้ชื่อสกุล ให้เจ้าของชื่อสกุลที่จดทะเบียนชื่อสกุลไว้เป็นผู้ยื่นคำขอ (ข.๕) ต่อนายทะเบียนท้องที่ ที่เจ้าของชื่อสกุลมีภูมิลำเนาอยู่ พร้อมหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียน ตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบคำขอ และหลักฐานหนังสือสำคัญถูกต้องแล้ว จะได้ออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมชื่อสกุลให้ เพื่อมอบให้แก่ผู้ที่ขอเปลี่ยนแปลงร่วมใช้ชื่อสกุลกับตน เมื่อผู้ขอเปลี่ยนแปลงใช้ชื่อสกุลได้รับหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลจากเจ้าของชื่อสกุลแล้วให้ ยื่นคำขอ (ข. ๑) ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่พร้อมหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล เมื่อนายทะเบียนตรวจสอบคำขอและหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลถูกต้องแล้ว ให้ออกหนังสือสำคัญ แสดงการอนุญาตร่วมใช้ชื่อสกุลให้

๒. เจ้าของชื่อสกุล จะขออนุญาตให้บุคคลซึ่งมิได้เป็นญาติสืบสายโลหิตร่วมใช้ชื่อสกุล กับตนก็ได้ การยื่นคำขอให้ยื่นคำขอเป็นรายบุคคล เพื่อสะดวกในการพิจารณาอนุญาตและออกหนังสือ สำคัญให้แก่แต่ละคนยึดถือไว้เป็นหลักฐานคนละฉบับ

๓. ผู้เยาว์ซึ่งจดทะเบียนชื่อสกุลไว้แล้ว จะอนุญาตให้บุคคลใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยให้บิดาหรือมารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบธรรมแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ให้แก่ผู้เยาว์ เป็นผู้อนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลแทนผู้เยาว์

๔. ในกรณีผู้ขอเป็นผู้เยาว์ ประสงค์จะขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล หรือตั้งชื่อสกุลใหม่ หรือขอเปลี่ยนแปลงร่วมใช้ชื่อสกุล ให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบธรรมแล้วแต่กรณีเป็นผู้ยื่นคำขอแทน ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอแทนผู้เยาว์หลายคน ให้ออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุล

หรือหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้เปลี่ยนร่วมใช้ชื่อสกุลแล้วแต่กรณีในฉบับเดียวกัน โดยกรอกชื่อผู้เยาว์ทุกคนที่ขอในหนังสือสำคัญ เว้นแต่ผู้ขอประสงค์จะให้ออกหนังสือสำคัญคนละฉบับก็ให้ปฏิบัติได้ โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นรายฉบับ

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ชำนาญ ยุวบูรณ์**
(นายชำนาญ ยุวบูรณ์)
อธิบดีกรมการปกครอง

๒๔ เมษายน ๒๕๐๗

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง

อ้างถึง หนังสือที่ อท ๑๑/๓๙๕๕ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๐๗

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือเรื่องหญิงที่ได้จดทะเบียนชื่อสกุลไว้ ต่อมาได้ทำการสมรสและใช้ชื่อสกุลสามี หญิงนั้นจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลเดิมของตนได้หรือไม่ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ขอเรียนว่าในการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลนี้ มีความมุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกแก่ราษฎรที่ยังไม่มีชื่อสกุลหรือประสงค์จะขอตั้งชื่อสกุลใหม่ให้ได้มีโอกาสร่วมใช้ชื่อสกุลกับผู้ที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว จึงให้นายทะเบียนท้องที่อนุญาตให้ร่วมใช้ได้โดยไม่ต้องเสนอนายทะเบียนกลางอนุมัติ และเมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา ๑๑ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว หญิงที่ได้จดทะเบียนชื่อสกุลไว้แล้วไปมีสามี แม้จะใช้ชื่อสกุลสามีแต่สิทธิในการเป็นเจ้าของชื่อสกุลที่จดทะเบียนไว้ยังมีอยู่ มีสิทธิให้ผู้มีสัญชาติไทยคนใดร่วมใช้ชื่อสกุลที่ตนจดทะเบียนไว้ได้ ความเห็นของจังหวัดถูกต้องและชอบด้วยการปฏิบัติแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) อรรถวิภาคไพศาลย์

(หลวงอรรถวิภาคไพศาลย์)

รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๔๔๕๗๒

กรมการปกครอง

๗ ตุลาคม ๒๕๖๒

เรื่อง ทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) หาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดราชบุรี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๘๐๒ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๒

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่ มท ๐๓๑๓/๑๐๘๐๒ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๒ เรื่อง ทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) หาย มาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ท. เฉลิมช่วง

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

๒๒ กันยายน ๒๕๑๒

เรื่อง ทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) หาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือ ที่ รบ. ๑๙/๑๑๘๑ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๑๒

ตามที่แจ้งว่าทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) ของอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ได้สูญหายไป และได้สั่งให้อำเภอใช้เล่มใหม่แทน นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาเห็นว่า ทะเบียนร่วมชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) เป็นหลักฐานสำคัญ ที่ควรจะต้องเก็บรักษาไว้ต่อไป จึงให้อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จัดทำทะเบียนขอร่วมชื่อสกุลใหม่ แทนฉบับเดิมที่สูญหาย โดยคัดรายการจากคำขอเปลี่ยนร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ช. ๑) จึงแจ้งมา เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) อ. วิสูตรโยธาภิบาล

(นายอรรด วิสูตรโยธาภิบาล)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๓๔๖๓๓

กรมการปกครอง

๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

เรื่อง หรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครหลวงกรุงเทพมหานคร และผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๖๒๒๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

พร้อมนี้ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๖๒๒๓ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕ เรื่อง หรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมใช้ชื่อสกุล ของจังหวัดเชียงใหม่ มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ท. เฉลิมช่วง

(นายเที่ยง เฉลิมช่วง)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๕๖๒๖๖๖

ที่ มท ๐๓๑๓/๖๒๒๓

กระทรวงมหาดไทย

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ทารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่

อ้างถึง หนังสือ ด่วนมาก ที่ ชม. ๑๙/๖๔๘๓ ลงวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๕

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อสกุล โดยการร่วมใช้ชื่อสกุล ซึ่งจังหวัดได้พิจารณาเห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลคนแรกเป็นผู้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๕ พร้อมด้วยหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เพื่อขอให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลของตนต่อนายทะเบียนท้องที่ และถ้าหากเจ้าของชื่อสกุลคนแรกที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้ได้ถึงแก่กรรมไปผู้เป็นทายาทน่าจะเป็นผู้ยื่นคำขอตามแบบ ช.๕ พร้อมกับหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของผู้จดทะเบียนที่ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว ได้ตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งเรื่องนี้จังหวัดเชียงใหม่พิจารณาและตีความตามนัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวแล้วมีความเห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๖ มีเจตนาที่จะให้เป็นหน้าที่และสิทธิเป็นการเฉพาะตัวของเจ้าของชื่อสกุลคนแรกที่ได้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้ที่จะอนุญาตหรือยื่นคำขอเท่านั้น จึงไม่เป็นมรดกตกทอดทายาทจึงทำแทนไม่ได้ ซึ่งความเห็นดังกล่าวไม่ตรงกับความเห็นของจังหวัด จึงขอหารือแนวทางปฏิบัติ นั้น

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๑๑ มีความประสงค์ที่จะสงวนไว้ให้เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลเท่านั้นที่จะอนุญาตให้ผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนได้ ดังนั้น หากผู้จดทะเบียนได้ถึงแก่กรรมไปแล้วบุคคลอื่นจึงไม่มีสิทธิที่จะอนุญาตให้ผู้หนึ่งผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลได้อีก ถ้าหากจะให้ทายาททุกคนมีสิทธิอนุญาตให้ผู้หนึ่งผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลได้แล้ว อาจจะขัดกับความประสงค์ของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลก็ได้ และถ้าผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลประพฤตินให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่วงศ์สกุลก็จะทำให้เกิดการพิพาทบาดหมางระหว่างพี่น้องด้วยกันได้ ความเห็นของอัยการจังหวัดเชียงใหม่ถูกต้อง จึงให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

ที่ มท ๐๔๐๒/๗๘๐๖๑

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๙ กันยายน ๒๕๖๖

เรื่อง ทหารีการร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช

อ้างถึง หนังสือที่ นศ ๐๐๑๖/๒๐๓๐๕ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

ตามที่ได้หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณี นาย ก. ร่วมใช้ชื่อสกุลของนาย ข. ซึ่งบางอำเภอในจังหวัดอนุญาตให้ภรรยาและบุตรของนาย ก. ใช้ชื่อสกุลตามนาย ก. ด้วย โดยแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านให้ แต่บางอำเภอถือว่าการร่วมใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิเฉพาะตัว ภรรยาและบุตรนาย ก. จะต้องได้รับอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลของนาย ข. ด้วย จึงจะแก้ไขชื่อสกุลในทะเบียนบ้านให้แก่ภรรยาและบุตรนาย ก. ได้ โดยที่จังหวัดเห็นว่าบุตรและภรรยาของนาย ก. น่าจะมีสิทธิใช้ชื่อสกุลตามนาย ก. ได้โดยไม่ต้องขอร่วมใช้ชื่อสกุลของนาย ข. แต่อย่างไรก็ตามเพราะเป็นสิทธิของบุตรและภรรยาตามกฎหมายอยู่แล้ว จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การใช้ชื่อสกุลของภรรยาและบุตรนั้น ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ บัญญัติว่าหญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติว่าบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ดังนั้นบุตรและภรรยาของนาย ก. ไม่จำเป็นต้องขอร่วมใช้ชื่อสกุลของนาย ข. อีกแต่อย่างไรก็ตาม เพราะภรรยาจะต้องใช้ชื่อสกุลของสามี และบุตรก็มีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและให้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **โชคก วีระธรรม พูลสวัสดิ์**
(นายโชคก วีระธรรม พูลสวัสดิ์)
รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร ๒๘๑๖๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๓๕๘

กรมการปกครอง

ถนนอักษะวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๙

เรื่อง หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดขอนแก่น)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดขอนแก่น ที่ ขก ๐๐๑๖/๘๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๙
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๕๕๖๑ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือจังหวัดขอนแก่น เรื่อง หรือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อสกุล มาเพื่อโปรดทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๓๔๕๖๑

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙

เรื่อง ทหารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น

อ้างถึง หนังสือ ที่ ขก ๐๐๑๖/๘๕๔๕ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๒๙

ตามที่ทหารือทางปฏิบัติของอำเภอเมืองขอนแก่น กรณีนางสาวจามรี เอกศิริพงษ์ อยู่บ้านเลขที่ ๘๖/๑๐ ถนนสามัคคีอุทิศ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ได้รับอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุล “เอกศิริพงษ์” ร่วมกับนางสาวมณีวรรณ เอกศิริพงษ์ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๒๗ ต่อมาได้ยื่นคำร้องขอกลับใช้ชื่อสกุลเดิม “ศิริทองสุข” เพราะไม่ประสงค์จะใช้ชื่อสกุลเอกศิริพงษ์ต่อไปหากจะปฏิบัติตามหนังสือที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๙ จะเป็นการปฏิบัติชอบด้วยพระราชบัญญัติหรือไม่อย่างใดนั้น

ในกรณีดังกล่าวมีกฎหมายและระเบียบการที่จะพืงนำมาประกอบการพิจารณา ได้แก่ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ มาตรา ๑๕๖๑ บัญญัติในวรรคแรกว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา” ฉะนั้น เมื่อนางสาวจามรี เอกศิริพงษ์ ได้รับอนุญาตให้ร่วมชื่อสกุลกับนางสาวมณีวรรณ เอกศิริพงษ์ แล้ว ต่อมาภายหลังขอกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตนคือ “ศิริทองสุข” ก็ย่อมดำเนินการได้ โดยอนุโลมตามนัยหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๘๓๖๗ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๐๙ ที่ได้วางแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อสกุลไว้ว่าชื่อสกุลเดิม ที่กลับไปใช้ต้องเป็นชื่อสกุลบิดาเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตแล้ว ก็ให้จำหน่ายทะเบียนร่วมชื่อสกุล (ช. ๔) ของนางสาวจามรี เอกศิริพงษ์ ด้วย โดยให้หมายเหตุว่า ได้กลับไปใช้ชื่อสกุล “ศิริทองสุข” ซึ่งเป็นชื่อสกุลเดิมแล้วตั้งแต่วันที่ที่นายทะเบียนท้องที่อำเภอเมืองขอนแก่นอนุญาต

จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยัวร์ตัน กมลเวช**

(นายยัวร์ตัน กมลเวช)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๔๐๒/๔๑๓๙๑

กรมการปกครอง

ถนนอิษฐานค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๓๑

เรื่อง ทารือแนวทางปฏิบัติกรร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรย

อ้างถึง หนังสือจังหวัดเชียงรย ที่ ชร ๐๐๑๖/๑๓๘๙ ลงวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๓๑

ตามที่ทารือกรณี นางสมศรี แซ่อึ้ง ราษฎรอำเภอเมือง จังหวัดเชียงรย ขอเปลียนชื่อสกุล จาก “แซ่อึ้ง” เป็น “โรจนวงศ์สวัสดิ์” ซึ่งชื่อสกุลดังกล่าว นายไพบูลย์ แซ่อึ้ง สามีที่จดทะเบียนสมรสกัน ได้รับอนุญาตให้ใช้ร่วมกับนายอภิรัตน์ โรจนวงศ์สวัสดิ์ โดยนายไพบูลย์ ฯ จดทะเบียนสมรสก่อน ที่จะได้รับอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล นางสมศรี แซ่อึ้ง และบุตรทุกคนมีสิทธิที่จะใช้สกุล “โรจนวงศ์สวัสดิ์” หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๑๕ มาตรา ๑๒ บัญญัติให้หญิงมีสามีใช้ชื่อสกุลของสามี และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ พ.ศ. ๒๕๑๙ มาตรา ๑๕๖๑ วรรค ๑ บัญญัติว่าบุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา ดังนั้น นางสมศรี แซ่อึ้ง และบุตรทุกคน จึงมีสิทธิใช้ชื่อสกุล “โรจนวงศ์สวัสดิ์” ตามนัยมาตราดังกล่าวได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเชียงรยถือปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) **ยวรัตน์ กมลเวช**

(นายยวรัตน์ กมลเวช)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

งานทะเบียนชื่อบุคคลและอาวุธปืน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๖๖, ๒๘๒๑๗๗๖

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๒๑๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๒ มิถุนายน ๒๕๓๘

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมการปกครอง ที่ ๐๓๐๒/ว ๑๔๓๒ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

๒. หนังสือกรมการปกครอง ที่ ๐๔๐๒/๓๔๕๖๑ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙

ตามที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ กรณีที่ผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ เป็นเจ้าของชื่อสกุลที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและยังไม่มีผู้ใดขอร่วมใช้ ก็ได้แสดงความจำนงในคำขอ (แบบ ข. ๑) ขอจำหน่ายชื่อสกุลปัจจุบันเสียด้วยในคราวเดียวกัน ตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๔๓๒ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕ และกรณีที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลไว้แล้ว ต่อมาขอกลับไปใช้สกุลเดิมของบิดา ก็ให้จำหน่ายทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ข. ๔) ตามนัยหนังสือ กรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๒/๓๔๕๖๑ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๒๙ ด้วย นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันมีผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและยังไม่มีผู้ใดขอร่วมใช้ ยื่นคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ โดยไม่ได้แสดงความจำนง ในคำขอ (แบบ ข. ๑) ขอจำหน่ายชื่อสกุลปัจจุบันเสียในคราวเดียวกัน รวมทั้งกรณีที่ผู้ขอเคยได้รับอนุญาต ให้จดทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลโดยมีหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ข. ๔) เมื่อได้รับอนุญาต ให้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่แล้ว ก็ไม่ขอจำหน่ายทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลเดิมที่ตนใช้อยู่ด้วย ทำให้ข้อมูล เกี่ยวกับชื่อสกุลไม่ถูกต้องกับความเป็นจริง ดังนั้น เพื่อให้ข้อมูลดังกล่าวเป็นไปด้วยความถูกต้อง จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานครกำชับนายทะเบียนท้องที่ให้ตรวจสอบเกี่ยวกับการได้มาของชื่อสกุล ที่ผู้ขอใช้อยู่ในปัจจุบันก่อนรับคำขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ หรือขอร่วมใช้ชื่อสกุล โดยถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีที่ผู้ขอเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลดังกล่าวไว้ด้วยตนเอง ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๔๓๒ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๓๕

๒. กรณีที่ผู้ขอเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลกับผู้อื่น และมีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (แบบ ช. ๔) ให้ดำเนินการจำหน่ายทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าวหลังจากที่นายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ หรือร่วมใช้ชื่อสกุลใหม่แล้วแต่กรณีด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กัญยาบาล

(นายประกิต กัญยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๐

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๔ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ทหารือการขอร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๘๗๖ ลงวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักกราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๑๐๓๒๘ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ตามที่กรุงเทพมหานคร ทหารือกรณีสำนักงานเขตสายไหม ได้รับคำร้องของนายโกสินทร์ เกิดศักดิ์ อยู่บ้านเลขที่ ๒๘/๔๘ หมู่ที่ ๕ แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ ขอร่วมใช้ชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่นายชรินทร์ เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย เป็นเจ้าของตามหลักฐาน ช. ๒ เล่มที่ ๑ ฉบับที่ ๒๖/๒๕๓๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ และนายชรินทร์ ฯ ได้อนุญาตให้นายโกสินทร์ ฯ ร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าวได้ตามหนังสืออนุญาตที่ ๑๑๘/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ แต่เนื่องจากชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” เป็นชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทาน ยังไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ จึงทหารือว่ากรณีดังกล่าวจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักทะเบียนกลาง ได้ทหารือกรณีดังกล่าวต่อสำนักกราชเลขาธิการแล้ว ซึ่งได้รับการชี้แจงว่าชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” เป็นชื่อสกุลที่นายหนู เกิดศักดิ์ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ “ณ แวงน้อย” ต่อท้ายชื่อสกุล เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๑ และเห็นว่าการร่วมใช้ชื่อสกุลพระราชทานดำเนินการได้ตามหลักเกณฑ์ใน พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ รายละเอียดตามหนังสือสำนักกราชเลขาธิการที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ พรหมสุวรรณ)

นายทะเบียนกลาง

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

โทร. ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๑๗ - ๙

โทรสาร ๐ - ๒๗๙๑ - ๗๐๔๓

ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๑๐๓๒๘

สำนักราชเลขาธิการ
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การขอความร่วมมือใช้ชื่อสกุล

เรียน นายทะเบียนกลาง

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๕๑๗๓ ลงวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า กรุงเทพมหานคร ขอหารือกรณีสำนักงานเขตสายไหม ได้รับคำร้องของ นายโกสินทร์ เกิดศักดิ์ ขอร่วมใช้ชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” ซึ่งเป็นชื่อสกุล ที่นายชินนทร์ เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย เป็นเจ้าของ และได้อนุญาตให้ นายโกสินทร์ฯ ร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าวได้ แต่เนื่องจากชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” เป็นชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทาน ยังไม่มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ จึงขอหารือว่าการร่วมใช้ชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทาน จะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ และมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักราชเลขาธิการขอชี้แจงให้ทราบว่า ชื่อสกุล “เกิดศักดิ์ ณ แวงน้อย” เป็นชื่อสกุลที่นายหนู เกิดศักดิ์ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ “ณ แวงน้อย” ต่อท้ายชื่อสกุล เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๑ จึงพิจารณาเห็นว่า การร่วมใช้ชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทาน ควรจะดำเนินการตามหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๑ และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๕

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตร วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒-๒๒๕๓๔๕๗-๖๒ ต่อ ๒๓๐๘-๒๓๑๑, ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒-๒๒๔๓๒๖๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๑๔๙๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

เรื่อง ทหารี่แนวทางปฏิบัติกรณีการขอร่วมใช้ชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๒๑๑๖ ลงวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักราชเลขาธิการ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๑๐๓๒๘ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ตามที่กรุงเทพมหานครได้ทหารี่กรณี นางสาววิไล ราษฎร์สวัสดิ์ ยื่นคำร้องต่อสำนักงานเขตบึงกุ่ม ขอให้นางสมาลี ไชยชมภู ร่วมใช้ชื่อสกุล “ราษฎร์สวัสดิ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่นายพิมล ราษฎร์สวัสดิ์ บิดาของนางสาววิไล ฯ จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลไว้ แต่ปัจจุบันนายพิมลฯ เสียชีวิตแล้ว โดยทหารี่ว่า กรณีดังกล่าวมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร รายละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๑๑ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๑๐ แล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีนางสาววิไล ราษฎร์สวัสดิ์ ยื่นคำขอให้นางสมาลี ไชยชมภู ร่วมใช้ชื่อสกุล “ราษฎร์สวัสดิ์” ซึ่งเป็นชื่อสกุลที่นายพิมล ราษฎร์สวัสดิ์ (เสียชีวิตแล้ว) บิดาของนางสาววิไลฯ จดทะเบียนไว้ นายทะเบียนจะต้องพิจารณาว่านางสาววิไล ฯ เป็นผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุด ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น หรือไม่ โดยให้นางสาววิไลฯ ยื่นคำขอตามแบบ ข. ๑ โดยระบุความประสงค์ว่า ขอเป็นผู้มีสิทธิเป็นเจ้าของชื่อสกุล “ราษฎร์สวัสดิ์” ในฐานะผู้สืบสันดานรุ่นลูก พร้อมแสดงหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ตามแบบ ข. ๒ ของเจ้าของชื่อสกุล และหลักฐานทางราชการที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้สืบสันดานของเจ้าของ ชื่อสกุล เช่น หลักฐานที่แสดงว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา เป็นต้น เมื่อนายทะเบียนพิจารณาและสอบสวนแล้วเห็นว่าถูกต้อง ให้ส่งอนุญาตในคำขอ และสำเนาคำขอแบบ ข. ๑ ประกอบการยื่นคำขอตามแบบ ข. ๕ เพื่อออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล ตามแบบของกรมการปกครองโดยดำเนินการเช่นเดียวกับกรณีเจ้าของชื่อสกุล

๒. ผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดของผู้ตาย หมายถึง ผู้สืบสันดานรุ่นลูกทุกคน ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น และลูกทุกคนมีสิทธิโดยเท่าเทียมกันในการอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทย ร่วมใช้ชื่อสกุลของตนได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้สืบสันดานคนอื่น หากผู้สืบสันดานรุ่นลูกทุกคน ตายแล้ว จึงพิจารณาผู้สืบสันดานรุ่นหลาน เหลน และลื้อ ตามลำดับ

๓. ขอบเขตการสอบสวนว่า ผู้ใดที่จะมีสิทธิอนุญาตให้บุคคลสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้ กรณีผู้จดทะเบียนชื่อสกุลตายแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่สอบสวนให้ได้ข้อเท็จจริงว่า ผู้นั้นเป็นผู้สืบสันดาน ในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดของผู้จดทะเบียนชื่อสกุล ซึ่งยังมีชีวิตอยู่และยังคงใช้ชื่อสกุลนั้นอยู่ในปัจจุบัน โดยการพิจารณาผู้สืบสันดาน ให้พิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

๔. ชื่อสกุลพระราชทาน ผู้สืบสันดานในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดของผู้จดทะเบียนชื่อสกุลมีสิทธิ อนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้เช่นเดียวกับชื่อสกุลทั่วไป โดยดำเนินการตามแนวทางในข้อ ๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งสำนักงานเขตทราบเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพินัย อนันตพงศ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๔๑-๓๐๑๓-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๔๑-๓๐๔๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๒๐๗๗

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง หารือการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลของผู้ตาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๒๐๗๗ ลงวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

พร้อมนี้ กรมการปกครอง ขอส่งสำเนาหนังสือตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร
เรื่อง หารือการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลของผู้ตาย รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักงานทะเบียนอำเภอถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๒๐๗๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทหารือการอนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลของผู้ตาย

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๕๐๔๙ ลงวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๑

ตามที่ทหารือกรณี นายนำชัย นันทไพบูลย์ ยื่นคำร้องขอใช้สิทธิในฐานะผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลคือ นายทองชัย นันทไพบูลย์ บิดาซึ่งได้เสียชีวิตแล้วและขอใช้สิทธิในการอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลด้วย แต่นายทะเบียนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการให้ได้ เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับชื่อและสัญชาติของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลและปัญหาการเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของผู้ร้องความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

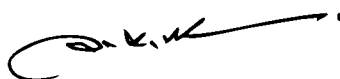
กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๔ ผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดที่ยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลนั้น มีสิทธิอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยร่วมใช้ชื่อสกุลได้ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๑ โดยกรณีตามข้อหารือมีข้อพิจารณาเกี่ยวกับเอกสารหลักฐานที่ผู้ร้องต้องนำมาแสดงต่อนายทะเบียนท้องถิ่นตามข้อ ๑๔ แห่งระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนี้

๑. กรณีหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข. ๒) ซึ่งผู้ร้องไม่มีเอกสารแสดงนั้น สำนักทะเบียนกลางตรวจสอบชื่อสกุล “นันทไพบูลย์” จากทะเบียนนามสกุลแล้วปรากฏหลักฐานผู้จดทะเบียนคือ “นายฮั่วกิม” ไม่ปรากฏนามสกุลซึ่งไม่ตรงกับชื่อบิดาของผู้ร้องคือ “นายฮั่วกิม (ทองชัย) แซ่เตียง” เห็นว่ากรณีนี้ผู้ร้องอาจร้องขอให้ออกหนังสือรับรองการเป็นบุคคลคนเดียวกันได้ เนื่องจากหลักฐานต่าง ๆ ที่ทางราชการออกให้ไม่ตรงกันได้แก่ชื่อตัว ชื่อสกุล หรือความสัมพันธ์ในครอบครัว ไม่ตรงกันตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๔/ว ๑๒๑๗ ลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๑

๒. กรณีหลักฐานทางราชการที่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้มีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุล ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เห็นว่ากรณีนี้เป็นกรณีการกำหนดว่าผู้สืบสันดานของผู้จดทะเบียน ตั้งชื่อสกุลในลำดับที่ใกล้ชิดที่สุดซึ่งจะมีสิทธิอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลต่อไปได้นั้น จะต้องเป็นผู้สืบสันดาน ที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น โดยต้องพิจารณาจากหลักฐานทางราชการที่กำหนดให้นำมาแสดงเช่น ทะเบียนสมรส ทะเบียนรับรองบุตร คำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรเป็นต้น ดังนั้น หากผู้ร้องไม่ใช่ ผู้สืบสันดานที่ชอบด้วยกฎหมายก็ไม่มีสิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นร่วมใช้ชื่อสกุลดังกล่าวต่อไปได้ แต่หากเป็นกรณีที่ผู้ร้องเป็นผู้สืบสันดานที่ชอบด้วยกฎหมายและเอกสารทะเบียนสมรสหรือทะเบียน รับรองบุตรบุตรสูญหายและไม่สามารถตรวจสอบหรือขอคัดจากที่ใดได้ก็ให้ยื่นคำร้องขอออกหนังสือรับรองได้ ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๙๘๕๑ ลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๔๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๓๙๔๑-๗๐๑๘

การมอบอำนาจ

ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๙๘๐๕

กระทรวงมหาดไทย

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘

เรื่อง คนไทยในต่างประเทศขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด**สิ่งที่ส่งมาด้วย** แบบใบมอบอำนาจยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลของคนไทย
ในต่างประเทศ

เนื่องจากปรากฏว่า คนสัญชาติไทยในต่างประเทศได้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อตัวและขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือชื่อสกุลใหม่ต่อสถานทูต สถานกงสุลไทยอยู่เสมอ และโดยที่กฎหมายมิได้ให้อำนาจสถานทูต สถานกงสุลไทยดำเนินการได้ กระทรวงการต่างประเทศ จึงขอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาวินิจฉัยปฏิบัติในเรื่องนี้ต่อไป

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าตามปกติควรให้สถานทูต สถานกงสุลแนะนำให้คนไทยในต่างประเทศที่ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวหรือจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลมาร้องขอต่อนายอำเภอท้องที่ที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ แต่การดำเนินการเช่นว่านี้ย่อมไม่สะดวกในทางปฏิบัติทั้งเป็นการสิ้นเปลืองและโดยที่ปรากฏว่าปัจจุบันนี้มีคนสัญชาติไทยไปศึกษาและประกอบธุรกิจอยู่ในต่างประเทศกันเป็นจำนวนมาก บางครั้งมีความจำเป็นต้องขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อสกุลใหม่เพื่อนำไปใช้เป็นหลักฐานในการประกอบธุรกิจหรือหนังสือสำคัญ เช่น ประกาศนียบัตรหรือปริญญาบัตร เป็นต้น

ฉะนั้น จึงได้ผ่อนผันให้คนไทยในต่างประเทศขอเปลี่ยนชื่อตัวหรือขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลใหม่ขณะอยู่ในต่างประเทศ โดยวิธีให้ผู้ยื่นกรอกรายการและลงชื่อในคำขอตามแบบ ช. ๑ แล้วทำใบมอบอำนาจตามแบบที่กำหนดไว้ โดยให้สถานทูตหรือสถานกงสุลเป็นผู้รับรองลายมือชื่อของผู้มอบอำนาจนั้น แล้วให้ผู้ขอส่งคำขอและใบมอบอำนาจไปให้ผู้รับมอบอำนาจซึ่งอยู่ในประเทศไทย ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ขอมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านครั้งสุดท้ายก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้รับคำขอกับใบมอบอำนาจแล้ว ก็ให้ดำเนินการตามระเบียบต่อไป เมื่อเป็นที่ตกลงแล้วก็ให้มอบหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือรับจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลให้แก่ผู้รับมอบอำนาจรับไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พ. สุวรรณรัฐ

(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

หนังสือมอบอำนาจ

เรื่อง

เขียนที่

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช.....

โดยหนังสือนี้ข้าพเจ้า.....

อายุ.....ปี เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... บุตร.....

มีภูมิลำเนาครั้งสุดท้ายในประเทศไทย บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ได้มอบให้.....อายุ.....ปี เชื้อชาติ.....

สัญชาติ..... บุตร..... อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

เป็นผู้มีอำนาจจัดการ.....

.....
.....
.....

แทนข้าพเจ้าจนเสร็จการ

เพื่อเป็นหลักฐาน ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานแล้ว.

.....ผู้มอบอำนาจ

ขอรับรองว่า เป็นลายมือชื่ออันแท้จริงของผู้มอบอำนาจ และผู้มอบอำนาจได้ลงลายมือชื่อ
ต่อหน้าข้าพเจ้า

.....พยาน (พนักงานสถานทูตหรือสถาน
กงสุลผู้รับได้รับมอบหมาย)

.....พยาน

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๙๒๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๐ กันยายน ๒๕๔๗

เรื่อง การทำหนังสือมอบอำนาจในต่างประเทศ

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารตัวอย่างหนังสือมอบอำนาจ

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับแจ้งปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทำหนังสือมอบอำนาจที่ผู้มอบอาศัยอยู่ในต่างประเทศ โดยมอบให้ญาติที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยดำเนินการหรือทำการแทนในการใด ๆ ที่มีใช่เป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้มอบ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๘๐๐ โดยพบว่ากรมมอบอำนาจซึ่งไม่ได้กระทำต่อหน้าเจ้าพนักงานสถานทูต / สถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ (เขียน / ทำขึ้นเองและมีพยานรับรอง) ทำให้นายทะเบียนซึ่งปฏิบัติงาน ณ สำนักทะเบียนในประเทศที่ผู้รับมอบนำไปมอบอำนาจมาแสดงมีความยากลำบากอย่างยิ่งในการที่จะพิสูจน์ลายมือชื่อของผู้มอบหรือเจตนาของการมอบอำนาจว่าทำได้ทำขึ้นจริงหรือไม่ อย่างไร ในบางรายจึงจำเป็นต้องสอบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงในประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมจากผู้รับมอบ / พยานอื่น ๆ อีกทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นดังกล่าวและทำให้การมอบอำนาจที่กระทำในต่างประเทศมีผลบังคับใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงในชั้นศาลได้โดยชอบหากเกิดกรณีพิพาทขึ้น แต่เนื่องจากกรณีดังกล่าวยังไม่มีแนวทางปฏิบัติไว้โดยเฉพาะ จึงควรถือปฏิบัติตามแนวทางนัยมาตรา ๔๗ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งกำหนดหลักเกี่ยวกับหนังสือมอบอำนาจที่ได้ทำในเมืองต่างประเทศที่มีกงสุลสยามต้องให้กงสุลนั้นเป็นพยาน แต่ถ้าได้ทำในเมืองต่างประเทศที่ไม่มีกงสุลสยามต้องให้บุคคลเหล่านี้เป็นพยาน คือ เจ้าพนักงานโนตารีปับลิกหรือเมยิสเตอร์หรือบุคคลอื่นซึ่งกฎหมายแห่งท้องถิ่นตั้งให้เป็นผู้มีอำนาจเป็นพยาน ในเอกสารเช่นว่านั้น และต้องมีใบสำคัญของรัฐบาลต่างประเทศที่เกี่ยวข้องแสดงว่าบุคคลที่เป็นพยานนั้น เป็นผู้ที่มีอำนาจกระทำได้โดย อนุโลม

อนึ่ง กรมการปกครองได้แจ้งขอความร่วมมือกระทรวงการต่างประเทศ (กรมการกงสุล) ทราบ
เพื่อแจ้งประสานงานสถานทูต/สถานกงสุลไทยในต่างประเทศทราบตามแนวทางดังกล่าวไว้ด้วยแล้ว
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งสำนักทะเบียนในพื้นที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๕๑-๗๐๑๗-๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๕๕๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง การมอบอำนาจกรณีการขอเปลี่ยนชื่อตัว

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๖๒๖๐ ลงวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๔๙

ตามที่กรุงเทพมหานคร หรือกรณีสำนักงานเขตบึงกุ่ม ได้รับเรื่องจากผู้บัญชาการเรือนจำกลาง บางขวาง จังหวัดนนทบุรี แจ้งว่านายเสริม สาคกรราษฎร์ ผู้ต้องขังในเรือนจำกลางบางขวางมีความประสงค์ จะขอเปลี่ยนชื่อตัว แต่ไม่สามารถไปดำเนินการด้วยตนเอง จะขอมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทน ได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้จะต้องทำอะไร นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่าตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ กำหนดให้ผู้ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัว ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน โดยมีได้กำหนดไว้ชัดเจนว่าผู้ประสงค์จะเปลี่ยนชื่อตัวจะต้องไปยื่นคำขอด้วยตนเอง ดังนั้น หากผู้ประสงค์ จะเปลี่ยนชื่อตัว มีเหตุจำเป็นไม่อาจไปยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ เช่นกรณีนายเสริม สาคกรราษฎร์ จึงสามารถมอบอำนาจให้บุคคลอื่นไปดำเนินการแทนได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๗๙๗ และเนื่องจาก พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๓๐ กำหนดว่าเมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายที่อยู่ต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ย้ายเข้าอยู่ในบ้าน จึงเห็นควรให้ เรือนจำกลางบางขวาง แจ้งย้ายที่อยู่ของนายเสริม สาคกรราษฎร์ เข้าอยู่ในทะเบียน บ้านของเรือนจำกลางบางขวางแล้วให้นายเสริมฯ มอบอำนาจให้เจ้าบ้านของเรือนจำกลางบางขวาง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านดังกล่าว ไปดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัวให้นายเสริมฯ พร้อมทั้งการ แก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายทินัย อนันตพงศ์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๔๑-๖๐๑๖-๑๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๔๑-๖๐๔๓

การเพิกถอน การจดทะเบียนชื่อบุคคล

ที่ มท ๐๓๐๒/๓๔๘๙๕

กรมการปกครอง

ถนนอัมฤงค์ กท ๑๐๒๐๐

๒ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ทหารือการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำ

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๑๑๕๒ ลงวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๕

ตามที่ทหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลซ้ำ กรณี นายศิริ กุศลสงเสริม จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “กุศลสงเสริม” ไว้ที่อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๒ และนายพงษ์ศักดิ์ กุศลสงเสริม กับพวก จดทะเบียนตั้งชื่อสกุล “กุศลสงเสริม” ไว้ที่อำเภอธนบุรี เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นการจดทะเบียนซ้ำกัน กรุงเทพมหานครจึงให้สำนักงานเขตพญาไทแจ้งนายพงษ์ศักดิ์ กุศลสงเสริม ผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่มาพบเพื่อดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้อง แต่นายพงษ์ศักดิ์ กุศลสงเสริม ไม่ยินยอมและยืนยันว่าประสงค์จะใช้ชื่อสกุล “กุศลสงเสริม” ตามเดิม กรุงเทพมหานคร จึงมีความเห็นว่า ควรให้สำนักงานเขตพระโขนงแนะนำ นายศิริ กุศลสงเสริม ผู้ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่ และเป็นผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลก่อนไปร้องขอต่อศาล เพื่อมีคำสั่งให้ นายพงษ์ศักดิ์ กุศลสงเสริม ดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้องต่อไป จึงขอทหารือว่า ความเห็นของกรุงเทพมหานครดังกล่าว ถูกต้องหรือไม่อย่างไร นั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๘ (๓) บัญญัติว่า “ชื่อสกุลต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว” เจตนารมณ์ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวต้องการไม่ให้ชื่อสกุลซ้ำกัน ดังนั้น เมื่อเรียกเจ้าของชื่อสกุลที่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนภายหลังมาดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้อง แต่ได้รับการยืนยันว่า ไม่ยินยอมและประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นตามเดิมก็ควรแนะนำให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลครั้งแรกไปร้องขอต่อศาล เพื่อมีคำสั่งให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลภายหลังดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้องต่อไป ความเห็นของกรุงเทพมหานคร ถูกต้องและชอบแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๕๒๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ทหหรือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนสมรส
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดร้อยเอ็ด) และปลัดกรุงเทพมหานคร
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ รอ ๐๐๑๘/ส๒๒ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑
๒. สำเนาหนังสือกรมการปกครองที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๘ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครองตอบข้อหารือจังหวัดร้อยเอ็ด เรื่อง ทหหรือการยกเลิก
ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนสมรส เรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ
และเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖
โทรสาร ๒๘๑๒๖๖

ปกปิด

ที่ รอ ๐๐๑๘/๘๒๒

ศาลากลางจังหวัดร้อยเอ็ด
ถนนเทวาภิบาล รอ ๔๕๐๐๐

๙ ธันวาคม ๒๕๔๑

เรื่อง ทาหรือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนการสมรส

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสืออำเภอศรีสมเด็จ ที่ รอ ๑๖๑๘/๒๓๓๙ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๔๑
จำนวน ๕ แผ่น

ด้วยอำเภอศรีสมเด็จรายงาน ว่า นางเดือน (ชื่อเดิม) เป็นคนสัญชาติลาว ได้แอบอ้างสวมตัว น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๔๒ หมู่ที่ ๒ ตำบลน้ำล้อม อำเภอเกษตรวิสัย ตำบลประจักษ์ต้วประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอเกษตรวิสัย เมื่อวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๓๙ และเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๓๙ ได้แจ้งย้ายที่อยู่เข้าบ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านบาก อำเภอศรีสมเด็จ ต่อมาวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ได้เปลี่ยนชื่อตัวจาก “สวย” เป็น “เดือน” พร้อมทั้งจดทะเบียนสมรส กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล และเปลี่ยนชื่อสกุลจาก “กะตะโท” เป็น “สวัสดิ์ผล” ตามสามี จากนั้นได้ยื่นคำขอ เปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชน ณ ที่ว่าการอำเภอ ศรีสมเด็จ ในวันเดียวกันอำเภอศรีสมเด็จ ได้ตรวจและ สอบสวนข้อเท็จจริง ซึ่งนางเดือน รับสารภาพว่าตนเป็นคนสัญชาติลาว เกิดที่บ้านปากมี เมืองสารคาม แขวงเวียงจันทน์ ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเข้ามาอยู่ประเทศไทย ที่อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย ประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๐ อำเภอศรีสมเด็จจึงจำหน่ายชื่อนางเดือน สวัสดิ์ผล ออกจากทะเบียน บ้านเลขที่ ๖๐ หมู่ที่ ๘ ตำบลบ้านบาก อำเภอศรีสมเด็จ ตาม ท.ร. ๙๗ ก. เลขที่ ๘๙๘/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๔๑ แล้ว แต่ทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง (แบบ ช. ๓) เล่มที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๒๕๐/๓๙

ปกปิด

ปกปิด

ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ และทะเบียนการสมรสเลขทะเบียนที่ ๑๕๖/๒๙๑๙ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๓๙ ยังไม่ได้ยกเลิก จังหวัดเห็นว่า กรณียกเลิกการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล สามารถกระทำได้ เนื่องจากนางเดือน เป็นคนสัญชาติลาว ได้แอบอ้างชื่อ น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งไม่มีตัวตน มายื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อ จาก “สวย” เป็น “เดือน” เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ม. ๕ ที่ระบุว่า “ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้” ฉะนั้นบุคคลสัญชาติอื่นจึงไม่อาจขอ เปลี่ยนชื่อตัวได้ เว้นแต่กรณีเพื่อใช้ประกอบหลักฐานในการแปลงชาติหรือคืนสัญชาติเป็นสัญชาติไทยเท่านั้น โดยนายทะเบียนจะส่งอนุญาตไว้ในคำขอ และมีเงื่อนไขว่าอนุญาตเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือคืน สัญชาติเป็นไทยแล้ว ความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ส่วนกรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่าง นางเดือน ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโทกับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ไม่ปรากฏว่ามีข้อกฎหมาย หรือระเบียบกำหนดแนวทางปฏิบัติว่าจะสามารถเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้หรือไม่ อย่างไร จังหวัด จึงขอหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใด กรุณาแจ้งให้จังหวัดทราบ โดยด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายอัศวพงศ์ พยัคฆ์พันธ์)

ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

ที่ทำการปกครองจังหวัด

ฝ่ายปกครอง

โทร./โทรสาร (๐๔๓) ๕๑๑๓๑๑/มท ๒๓๕๓๑

ปกปิด

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๒๒๓๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง หารือการยกเลิกทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และทะเบียนการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดร้อยเอ็ด ปกปิด ที่ รอ ๐๐๑๘/๘๒๒ ลงวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ ๙๔/๒๕๓๑ เรื่อง จดทะเบียนสมรสให้บุคคลต่างด้าว

ตามที่แจ้งว่าอำเภอศรีสมเด็จได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับกรณีบุคคลสัญชาติลาว แอบอ้างสวมตัว น.ส. สวย กะตะโท บุคคลสัญชาติไทยและขอเปลี่ยนชื่อตัวจาก “สวย” เป็น “เดือน” รวมทั้งจดทะเบียนสมรสกับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ที่อำเภอศรีสมเด็จ ว่ามีแนวทางปฏิบัติในการที่จะยกเลิกหรือเพิกถอนทะเบียนดังกล่าวได้หรือไม่อย่างไร โดยจังหวัดมีความเห็นว่ากรณีการยกเลิก การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล สามารถกระทำได้ เนื่องจาก นางเดือนเป็นคนสัญชาติลาวได้แอบอ้างชื่อ น.ส. สวย กะตะโท ซึ่งไม่มีตัวตน มายื่นคำร้องขอเปลี่ยนชื่อจาก “สวย” เป็น “เดือน” เป็นการขัดต่อบทบัญญัติของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๕ ที่ระบุว่า “ผู้มีสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัว และชื่อสกุล และจะมีชื่อรองก็ได้” ฉะนั้น บุคคลสัญชาติอื่นจึงไม่อาจขอเปลี่ยนชื่อตัวได้ เว้นแต่กรณีเพื่อใช้ประกอบหลักฐานในการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นสัญชาติไทยเท่านั้น โดยนายทะเบียนจะสั่งอนุญาตไว้ในคำขอ และมีเงื่อนไขว่าอนุญาตเมื่อได้รับการแปลงสัญชาติหรือคืนสัญชาติเป็นไทยแล้ว จึงขอหารือว่าความเห็นของจังหวัดถูกต้องหรือไม่ ส่วนกรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างนางเดือน (ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท) กับ นายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล ไม่ปรากฏว่ามีข้อกฎหมายหรือระเบียบกำหนดแนวทางปฏิบัติว่าจะสามารถเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้หรือไม่อย่างไร จึงขอหารือเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นดังนี้

๑. กรณียกเลิกการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลของผู้แอบอ้างสวมตัวนั้น นายทะเบียนท้องที่ผู้ออกหนังสือสำคัญมีอำนาจยกเลิกและเรียกหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัว (แบบ ข. ๓) คืนได้ รวมทั้งหมายเหตุการจำหน่ายไว้ในหนังสือสำคัญทั้งสองตอนว่า “ยกเลิกเพราะผู้ได้รับอนุญาตไม่มีสัญชาติไทย ขัดต่อมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕” ความเห็นของจังหวัดถูกต้องแล้ว

๒. กรณีการจดทะเบียนสมรสระหว่างนางเดือน (ซึ่งสวมตัวไว้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท) กับนายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล จะเพิกถอนได้หรือไม่ั้น เมื่อพิจารณาจากคำวินิจฉัยของสำนักงานอัยการสูงสุดแล้ว เห็นว่าการที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้กับบุคคลสัญชาติไทยกับบุคคลต่างด้าวที่แอบอ้างสวมตัวไว้ชื่อตัวชื่อสกุลของบุคคลอื่น มาแสดงต่อนายทะเบียนโดยที่นายทะเบียนไม่ทราบข้อเท็จจริง ไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนสมรสให้ และก็ไม่เป็นเหตุต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างไร การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และนายทะเบียนไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสได้ (แม้การสมรสนั้นเป็นโมฆะ) ดังนั้น การที่นายทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จได้จดทะเบียนสมรสให้แก่นายวิโรจน์ สวัสดิ์ผล กับนางเดือน (คนต่างด้าว) ซึ่งสวมตัวโดยใช้ชื่อ น.ส. สวย กะตะโท จึงมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย และนายทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จมิใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสดังกล่าวได้

๓. หากนายทะเบียนทราบข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัยว่าผู้ร้องที่สวมตัว บุคคลอื่น จดทะเบียนสมรส มิใช่บุคคลที่มีชื่อและรายการในทะเบียนสมรส ทำให้มีผู้ได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิดังกล่าวจริง ถึงแม้ไม่มีผู้ใดมาร้องขอให้นายทะเบียนบันทึกข้อเท็จจริง นายทะเบียนก็สามารถบันทึกไว้ในทะเบียนสมรส เพื่อเป็นหลักฐานในการพิสูจน์ตามนัยมาตรา ๓ (๓) แห่งพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ ได้โดยการบันทึกนั้นมีได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของการสมรสของคู่กรณีแต่อย่างไร

๔. นายทะเบียนสามารถแจ้งความดำเนินคดีกับบุคคลที่แอบอ้างสวมตัวฐานแจ้งความเท็จ และแจ้งให้เจ้าพนักงานผู้กระทำการตามหน้าที่จัดข้อความอันเป็นเท็จลงในเอกสารราชการ หรือเอกสารมหาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ และมาตรา ๒๖๗ ได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอศรีสมเด็จ และสำนักทะเบียนในพื้นที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุชา โมกขะเวส)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๖๒๙๙๑๒๕-๔๑ ต่อ ๔๓๐๕ ๔๓๐๖

คำวินิจฉัยที่ ๙๔/๒๕๓๑*

เรื่อง จดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลต่างด้าว

กฎหมาย ระเบียบ พรบ. จดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘

ปว. ฉบับที่ ๓๓๗

ปพพ. มาตรา ๑๔๙๗

คู่สมรสฝ่ายหญิงซึ่งเป็นคนต่างด้าวของจดทะเบียนสมรสโดยใช้ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลอื่น มาแสดงต่อนายทะเบียน ไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนให้ และไม่เป็นเหตุ ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พุทธศักราช ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์การจดทะเบียนสมรสย่อมสมบูรณ์ตามกฎหมาย บุตรของคู่สมรสฝ่ายหญิงที่เกิดก่อน การจดทะเบียนสมรสย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามสัญชาติของคู่สมรสฝ่ายชาย เพราะขณะเด็กเกิดบิดา มารดา ยังไม่ได้สมรสกัน

ข้อเท็จจริงและปัญหา กระทรวงมหาดไทยแจ้งว่า คณะกรรมการอำนวยการป้องกันและปราบปราม การทำบัตรประจำตัวประชาชน การทำเอกสารราชการและเอกสารสิทธิให้บุคคลต่างด้าว มีปัญหา ข้อกฎหมายเกี่ยวกับกรณีที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่บุคคลต่างด้าว ซึ่งมีข้อเท็จจริงว่า นางสาวแสงเดือน คนต่างด้าว สัญชาติลาว ได้หลบหนีเข้ามาอยู่ในประเทศไทย แล้วอ้างตัวเป็นคนไทย ชื่อนางสาวกาญจนา ไปขอเปลี่ยนชื่อตัวจากนางสาวกาญจนา เป็นนางสาวแสงเดือน ที่สำนักทะเบียน อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม นายทะเบียนหลงเชื่อ จึงเปลี่ยนชื่อตัวให้แล้วต่อมาได้ขอทำบัตร ประจำตัวประชาชนที่สำนักทะเบียนเดียวกัน หลังจากนั้นได้นำบัตรประจำตัวประชาชนไปแสดง ต่อนายทะเบียนท้องถิ่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานครขอจดทะเบียนสมรสกับนายคำพันธ์ คนสัญชาติไทย แล้วขอแก้ไขชื่อสกุลตามสามี ในการจดทะเบียนสมรสได้มีบันทึกไว้ว่าคู่สมรสอยู่กินเป็นสามีภรรยากันมาก่อน มีบุตรชายหญิงด้วยกัน ๓ คน และต่อมาวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๒๙ คู่สมรสดังกล่าวได้ขอจดทะเบียน การหย่าที่สำนักทะเบียนท้องถิ่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร กระทรวงมหาดไทยจึงหารือว่า

๑. การที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่นายคำพันธ์ กับนางสาวแสงเดือนโดยที่คู่สมรส ฝ่ายหนึ่งได้นำชื่อตัว และชื่อสกุลบุคคลอื่นมาใช้ในการจดทะเบียนสมรส จะถือว่าการจดทะเบียนสมรส มีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

*สำนักงานอัยการสูงสุด, คำวินิจฉัยสำนักงานอัยการสูงสุด ข้อหารือปัญหากฎหมายและสัญญาของส่วนราชการและ รัฐวิสาหกิจ เล่มที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๓๔-๒๕๓๖ (กรุงเทพฯ : สำนักงานที่ปรึกษาทนายความสำนักงานอัยการสูงสุด, ๒๕๓๖) น. ๓๑๗-๓๑๙.

๒. หากการจดทะเบียนสมรสมีผลสมบูรณ์ถูกต้องตามกฎหมาย จะเป็นผลให้บุตรทั้งสามที่เกิดก่อนการสมรสเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายนับแต่วันจดทะเบียนสมรส ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๗ บุตรทั้งสามคนจะอยู่ในเงื่อนไขตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ที่จะต้องถูกถอดถอนสัญชาติหรือไม่

๓. หากการจดทะเบียนสมรสไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ใดมีอำนาจในการเพิกถอนการจดทะเบียนสมรสดังกล่าว นายทะเบียนจะร้องขอให้พนักงานอัยการร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการจดทะเบียนสมรสตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๗ ได้หรือไม่

คำวินิจฉัย ตามข้อหาหรือข้อ ๑ การที่นายทะเบียนได้จดทะเบียนสมรสให้แก่นายคำพันธ์ กับนางสาวแสงเดือน โดยที่คู่สมรสฝ่ายหญิงได้ใช้ชื่อตัว ชื่อสกุลของบุคคลอื่นมาแสดงต่อนายทะเบียน ไม่เป็นเหตุที่นายทะเบียนจะไม่ทำการจดทะเบียนให้ และก็ไม่เป็นเหตุที่ต้องห้ามตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๔๗๘ หรือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ แต่อย่างไรก็ตาม การจดทะเบียนสมรสดังกล่าวย่อมมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมาย

ตามข้อหาหรือข้อ ๒ บุตรทั้งสามของนางสาวแสงเดือน ซึ่งเกิดจากนายคำพันธ์นั้น เกิดก่อนการจดทะเบียนสมรส ย่อมไม่ได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิดตามสัญชาติของนายคำพันธ์เพราะขณะเด็กทั้งสามเกิด บิดา มารดา ยังไม่ได้สมรสกันแม้บิดามารดาจะสมรสกันในภายหลัง การเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายก็มีผลนับแต่วันสมรส (คือวันจดทะเบียนสมรส) และก็ไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๒

การถอนสัญชาติจะกระทำได้อต่เมื่อบุคคลนี้ “ได้สัญชาติไทย” มาก่อนแล้ว กรณีตามข้อหาหรือบุตรทั้งสามคนของนางสาวแสงเดือน ไม่ได้สัญชาติไทยจึงไม่ต้องถอนสัญชาติแต่อย่างไร

ตามข้อหาหรือข้อ ๓ ตามคำตอบในข้อ ๑ การจดทะเบียนสมรสนั้นมีผลสมบูรณ์ตามกฎหมายไม่เป็นโมฆะหรือโมฆียะ อันจะเป็นเหตุให้ร้องศาลขอให้เพิกถอนได้

อย่างไรก็ดี “ผู้มีส่วนได้เสีย” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๔๗ หมายถึง บุคคลที่กล่าวอ้างคนใดซึ่งจะเป็นผู้ต้องเสียถ้าการสมรสนั้นมีผลและเป็นผู้ที่จะได้ถ้าการสมรสนั้นเสียเปล่า (โมฆะ) ดังนั้นนายทะเบียนจึงไม่ใช่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะร้องขอให้อัยการเป็นผู้ร้องขอต่อศาลได้ (แม้การสมรสนั้นเป็นโมฆะ)

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๒๒

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓ มกราคม ๒๕๕๗

เรื่อง แจ้งคำพิพากษาศาลปกครอง “กรณีการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุล”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำพิพากษาศาลปกครอง จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายสุรกาญจน์ อัสววัลลภ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลปกครองขอให้เพิกถอนการรับจดทะเบียนชื่อสกุลของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ซึ่งซ้ำกับของนายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ ซึ่งจดทะเบียน ขอตั้งชื่อสกุลก่อน โดยฟ้องผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์ เป็นผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ และผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป กรมการปกครอง เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ซึ่งศาลปกครองกลาง ได้พิจารณาและมีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๖ โดยมีคำสั่ง “ให้ผู้ถูกฟ้องดำเนินการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา”

จากคำพิพากษาดังกล่าว เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จึงขอชักซ้อมและทำความเข้าใจ ดังนี้

๑. การจดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ซึ่งยื่นคำร้องขอจดทะเบียนชื่อสกุล ภายหลังจากที่นายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ ได้ขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ไว้แล้ว เป็นการยื่นจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ขัดกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๔ ซึ่งบังคับใช้อยู่ในขณะนั้น โดยมาตรา ๘ (๕) บัญญัติให้ชื่อสกุลนั้นจะต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุล ซึ่งจดทะเบียนไว้แล้ว ถือได้ว่าการจดทะเบียนของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว คำสั่งที่อนุญาตจดทะเบียนชื่อสกุล ของนายบั๊กไฮ้ ๑ **จึงเป็นการอนุญาตที่ไม่ถูกต้อง** นายทะเบียนสามารถดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องได้เสมอ และไม่สามารถกล่าวอ้างว่าเป็นชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับ (ตามมาตรา ๑๐ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕)

๒. ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดให้อำนาจผู้ใดเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกันไว้ ศาลเห็นว่า **แม้ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ จะไม่กำหนดขั้นตอนในการเพิกถอน** กรณีการจดทะเบียนชื่อสกุลโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้แต่ พ.ร.บ. **วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙** ได้วางหลักในมาตรา ๓ ไว้ว่า **วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง**

ตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนด
วิธีปฏิบัติราชการทางการปกครองเรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรม
หรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน พ.ร.บ. นี้ ซึ่งวิธีเพิกถอนคำสั่ง
ทางปกครอง พ.ร.บ. วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๖ “ให้เจ้าหน้าที่
หรือผู้บังคับบัญชาอาจเพิกถอนคำสั่งได้ ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือให้ได้แย้งตาม
กฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่

เมื่อ พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่บัญญัติในเรื่องการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำไว้
จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้แก่กรณีพิพาท

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ เขตและเทศบาล
ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิวัฒน์ สวัสดิ์แก้ว)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๑๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๙

สำเนา

○ คำพิพากษา

(ต. ๑๘)

คดีหมายเลขดำที่ ๑๕๐๙/๒๕๔๔

คดีหมายเลขแดงที่ ๒๑/๒๕๔๗

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๙ เดือน มกราคม พุทธศักราช ๒๕๔๗

ระหว่าง	นายสุรกาญจน์ อัครวัลลภ	ผู้ฟ้องคดี
	ผู้อำนวยการเขตสัมพันธวงศ์ ที่ ๑ ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป กรมการปกครอง ที่ ๒	ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ นายซ่งเข้า แซ่เบ๊ บิดาของผู้ฟ้องคดีได้ขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ให้แก่บุตรของนายซ่งเข้า รวม ๖ คน ณ ที่ว่าการอำเภอสัมพันธวงศ์ ต่อมา นายเกษียร อัครวัลลภ กับพวก ได้ทำการแก้ไขชื่อสกุลของตนกับพวก ณ ที่ว่าการอำเภอสัมพันธวงศ์ ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และ พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยมีชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ซ้ำกับนามสกุลที่บิดาของผู้ฟ้องคดีจดทะเบียนไว้โดยเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ บิดาของนายเกษียร (นายบักไฮ้ แซ่จ้ง) ซึ่งชื่อตามรายการทะเบียนราษฎรปี พ.ศ. ๒๕๓๕ อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ได้ยื่นขอจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ตนเองโดยที่มีสัญชาติจีน ซึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวและไม่เคยใช้นามสกุลมาก่อน ผู้ฟ้องคดีเคยร้องขอให้นายเกษียรกับพวก เลิกใช้ชื่อสกุลนี้ แต่นายเกษียรยืนยันว่ามีสิทธิถูกต้องตามกฎหมาย อีกทั้งแจ้งว่าให้ไปฟ้องศาล ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การใช้ชื่อสกุลของนายบักไฮ้ แซ่จ้ง มีจุดประสงค์ที่ไม่สุจริต โดยการขอจดทะเบียนชื่อสกุล ณ ที่ว่าการอำเภอเดียวกันกับที่บิดาของผู้ฟ้องคดีได้จดทะเบียนไว้ ทั้งที่ตนเองไม่รู้ภาษาไทยและความหมายของชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ที่มาจากสกุล “เบ๊” ในขณะที่ตนเองเป็นคนสกุล “จ้ง” นอกจากนี้นายเกษียรกับพวกมีพฤติกรรม

ที่น่าสงสัยหลายประการ เช่น เรื่องหนี้สิน การจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกับชื่อสกุลของผู้ฟ้องคดี ทำให้สาธารณชนและบุตรหลานเกิดความเข้าใจผิด ผู้ฟ้องคดีได้แจ้งต่อผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองเพื่อให้มีการเพิกถอนนามสกุลของนายเกษียรกับพวก ที่จดทะเบียนนามสกุลซ้ำกับที่บิดาผู้ฟ้องคดีได้จดทะเบียนไว้ แต่ไม่ได้รับความชัดเจนและยังไม่ได้รับการแก้ไขความเดือดร้อน ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า เหตุพิพาทในคดีนี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการละเมิดเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่หรือความบกพร่องของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง โดยเมื่อเห็นว่าเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองในฐานะเป็นเจ้านักงานก็ต้องเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลของนายเกษียรกับพวก

ผู้ฟ้องคดีจึงขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองกระทำการปฏิบัติหน้าที่ โดยเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลของนายเกษียร อัศววัลลภ กับพวก

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือสอบถามผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อตรวจสอบว่านายวรวิทย์และนางกรรณิกา อัศววัลลภ ซึ่งอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๘ ถนนสุขสวัสดิ์ และบ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด ตามลำดับว่า ได้จดทะเบียนชื่อสกุลนี้เมื่อใด และถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ตรวจสอบเอกสารทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ ฉบับปี ๒๕๔๙ พบว่ามีผู้ใช้ชื่อสกุล “อัศววัลลภ” จำนวน ๔ ราย คือ เด็กชายเกษียร อัศววัลลภ เด็กชายเกษมศักดิ์ อัศววัลลภ เด็กหญิงกรรณิกา อัศววัลลภ เด็กหญิงพยอม อัศววัลลภ โดยเด็กชายเกษียร เด็กชายเกษมศักดิ์ เด็กหญิงกรรณิกา ได้แก้ไขรายการชื่อสกุลตามคำร้องที่ ๕๑๒/๒๑ มกราคม ๒๕๐๗ ส่วนเด็กหญิงพยอมได้แก้ไขรายการชื่อสกุลตามคำร้องที่ ๒๑๙๑/๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘ ส่วนหลักฐานการจดทะเบียนชื่อสกุลและการจดทะเบียนร่วมชื่อสกุลไม่สามารถดำเนินการตรวจสอบได้ เนื่องจากที่ว่าการอำเภอสัมพันธวงศ์ได้ถูกเพลิงไหม้ เมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๑๖ และเอกสารดังกล่าวถูกเพลิงไหม้ไปด้วย ดังนั้น หากตรวจสอบได้ว่านายเกษียร อัศววัลลภ กับพวกได้จดทะเบียนชื่อสกุลตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ภายหลังจากการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ซ้ำ ถือว่าขัดกับมาตรา ๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ชื่อสกุลต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว” ดังนั้น เมื่อได้เรียกเจ้าของชื่อสกุลที่ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนภายหลังมาดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้อง แต่ได้รับการยืนยันว่าไม่ยินยอมและประสงค์จะใช้ชื่อสกุลนั้นตามเดิม ผู้ถูกฟ้องคดี จึงแนะนำให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลครั้งแรกไปร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลภายหลังดำเนินการขอจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ให้ถูกต้อง ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ผู้ฟ้องคดี มีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาเพิกถอนการใช้ชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ของนายเกษียร อัศววัลลภ กับพวก ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือหารือการพิจารณาเพิกถอนการใช้ชื่อสกุลไปยังกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นกรณีที่ไม่มิระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ กรุงเทพมหานครได้มีหนังสือชี้แจงว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะนายทะเบียนกลาง

ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าการจดทะเบียนชื่อสกุล “อศววัลลภ” ของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ และนายบักฮั๊ แซ่จ้ง ที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ถือว่าเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียน โดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับให้ถือเสมือนว่า ได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้” ดังนั้น ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะนายทะเบียนท้องที่เขตสัมพันธวงศ์ จึงไม่อาจเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลที่นายทะเบียนกลางได้วินิจฉัยไว้แล้วว่าการจดทะเบียนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมายเว้นแต่ผู้จดทะเบียนชื่อสกุลจะยื่นคำขอให้จำหน่ายชื่อสกุลของตนเองที่ได้จดทะเบียนไว้ ดังนั้น เมื่อผู้ฟ้องคดีเห็นว่าการวินิจฉัยของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ถูกต้องก็ขอที่จะขอให้พิจารณาทบทวนคำวินิจฉัยอีกครั้งหนึ่ง ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือที่ กท ๙๐๐๒/๓๙๗๒ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบและผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้หารือกรุงเทพมหานครแล้วเห็นว่า การจดทะเบียนดังกล่าวชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่อาจเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้วินิจฉัยแล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้ปฏิบัติหน้าที่มาโดยต่อเนื่องไม่ได้เพิกเฉยหรือนิ่งนอนใจในกรณีดังกล่าวแต่อย่างใด

ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้การว่า เมื่อวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีได้หารือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กรณี มีบุคคลใช้นามสกุล “อศววัลลภ” ซึ่งเป็นนามสกุลเดียวกันกับนามสกุลของผู้ฟ้องคดีกับพวก ซึ่งบิดาของผู้ฟ้องคดีเป็นผู้จดทะเบียนชื่อสกุลให้ผู้ฟ้องคดีกับพวก โดยจดทะเบียนชื่อสกุลเมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ ผู้ฟ้องคดีได้ตรวจพบชื่อสกุลโดยบังเอิญจากการตรวจสอบแผ่นซีดีรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ โดยปรากฏชื่อนายวรพิมพ์ อศววัลลภ และนางกรรณิกา อศววัลลภ ซึ่งมีได้เป็นเครือญาติกับผู้ฟ้องคดีกับพวกแต่อย่างใด ต่อมาวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๓ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้มีหนังสือแจ้งผู้ฟ้องคดีว่าผลการตรวจสอบเอกสารทะเบียนบ้าน ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ปรากฏรายการผู้ใช้ชื่อสกุล “อศววัลลภ” จำนวน ๔ ราย คือ เด็กชายเกษียร อศววัลลภ เด็กชายเกษมศักดิ์ อศววัลลภ เด็กหญิงกรรณิกา อศววัลลภ และเด็กหญิงพยอม อศววัลลภ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๔๓ ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือถึงผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๒ สรุปได้ว่า นายซังเฮ้า แซ่เบ๊ บิดาของตนเป็นผู้ขออนามสกุลดังกล่าวให้แก่ผู้ฟ้องคดีกับพวกปัจจุบัน นายเกษียรกับพวก ได้มีคำร้องขอแก้ไขรายการชื่อสกุลตามคำร้องที่ ๕๑๒/๒๑ มกราคม ๒๕๐๗ และคำร้องที่ ๒๑๙๑/๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘ แต่ไม่พบหลักฐานจดทะเบียนชื่อสกุลของนายเกษียรกับพวก เนื่องจากเกิดเหตุเพลิงไหม้ที่ว่าการเขตสัมพันธวงศ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๖ พบแต่เพียงว่า นายบักฮั๊ แซ่จ้ง ได้ขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อศววัลลภ” เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๓ เพื่อให้บุตรใช้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบ ว่า ชื่อสกุล “อศววัลลภ” ที่นายซังเฮ้า แซ่เบ๊ และนายบักฮั๊ แซ่จ้ง ได้จดทะเบียนไว้แล้วเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และการแก้ไขรายการชื่อสกุลของบุตรในทะเบียนบ้านก็ไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาเนื่องจากมาตรา ๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา” นอกจากนี้ กรมการปกครองมีหนังสือกำหนดแนวปฏิบัติในกรณีบุคคลใดได้ขอจดทะเบียนชื่อสกุลไว้ก่อนแล้วภายหลังมีบุคคลอื่นได้จดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกับบุคคลแรกและผู้จดทะเบียนครั้งหลังไม่ยินยอมยกเลิกการใช้ชื่อสกุลของตน

ทางปฏิบัติจึงให้บุคคลแรกไปร้องขอต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งต่อไป อีกทั้งเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้ดำเนินการตรวจสอบนายทะเบียนผู้ลงนามในหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ปรากฏว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๔๙๖ นายการัญ อมาตยกุล เป็นนายทะเบียน นายชิต สวัสดิ์ทัต เป็นนายทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๒ ซึ่งได้ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนประวัติบุคคลทั้งสองแล้วรายการของบุคคลทั้งสองไม่พบรายการในฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จึงไม่อาจสอบปากคำบุคคลทั้งสองได้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มิได้เพิกเฉย พยายามดำเนินการตามอำนาจหน้าที่มาตลอด แต่ติดขัดด้วยข้อกฎหมายเนื่องจากการจดทะเบียนชื่อสกุล “อศววัลลภ” ของนายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ บิดาของผู้ฟ้องคดี ได้ดำเนินการเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ส่วนนายบักไฮ้ แซ่จั้ง บิดานายเกษียร ได้จดทะเบียนชื่อสกุล “อศววัลลภ” เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ณ อำเภอสามพันขวงศ์ จังหวัดพระนคร การจดทะเบียนชื่อสกุลของบุคคลทั้งสองเป็นการจดทะเบียนตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๔๘๔ เมื่อตรวจจากพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล ๒๕๐๕ ไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติมาตราใดให้อำนาจผู้ใดเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกันไว้ คงมีเพียงการอุทธรณ์คำสั่งไม่จดทะเบียนของนายทะเบียนท้องที่ตามมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เท่านั้น ทางปฏิบัติในปัจจุบันจึงต้องให้ไปร้องขอต่อศาล ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้กระทำตามอำนาจหน้าที่ถูกต้องตามรูปแบบ ขั้นตอนโดยสุจริต ไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม หรือสร้างขั้นตอนโดยไม่จำเป็น หรือสร้างภาระให้เกิดกับประชาชนเกินสมควร หรือใช้ดุลพินิจโดยชอบ อีกทั้งมิได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวเกินสมควรแต่อย่างใด

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดังนี้

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ตรวจสอบหรือสืบสวนข้อเท็จจริง ทั้งที่เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ผู้ถูกฟ้องคดีก็เป็นผู้ดำเนินการและเก็บรักษาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นก็มีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องวินิจฉัยตัดสินปัญหาและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ฟ้องคดี แต่กลับแนะนำให้ไปฟ้องต่อศาล อันเห็นได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ได้ใช้ความพยายามที่จะช่วยเหลือผู้ฟ้องคดีในการพิจารณาหลักฐานต่าง ๆ หรือในการสืบสวนหาข้อเท็จจริงทั้ง ๆ ที่มีหน้าที่ แต่มีเจตนาไม่ปฏิบัติเมื่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ไม่ให้ความร่วมมือผู้ฟ้องคดีย่อมไม่สามารถตรวจสอบใด ๆ ได้ ผู้ฟ้องคดีจึงนำคดีมาฟ้องต่อศาล โดยผู้ฟ้องคดี มีข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำฟ้อง กล่าวคือ ในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๐ บิดาของผู้ฟ้องคดี (นายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ หรือนายวิสุทธิ อศววัลลภ) เกล้าให้พ่วงาลัทธินอมมิวนิสต์ได้แผ่อิทธิพลเข้ามาในประเทศไทย จึงมีการออกกฎหมาย ตลอดจนคำสั่งเพื่อความมั่นคงห้ามบุคคลต่างด้าวใช้ชื่อสกุลหรือจดทะเบียนชื่อสกุลไทย เว้นแต่ต้องแปลงสัญชาติก่อน จึงขอใช้ชื่อสกุลหรือจดทะเบียนชื่อสกุลเป็นไทยได้ เช่นที่บิดาของผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการ ส่วนหลักฐานเอกสารหนังสือสำคัญการขอตั้งชื่อสกุลที่ด้านหลังมีข้อความว่า “รายชื่อผู้ร่วมสกุลที่มีตัวอยู่ในบัตรนี้ คือ”

ในลำดับที่ ๗ ได้แก่ “นายซังเฮ้า แซ่เบ๊” หมายเหตุ : อนุญาตให้ใช้ร่วมได้ตามหนังสือจังหวัดพระนคร ที่ ๑๖๓๓๕/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๔๙๘ ข้อความด้านหน้าของหนังสือสำคัญนี้ บิดาของผู้ฟ้องคดี เป็นผู้จดทะเบียนชื่อสกุลให้ผู้ฟ้องคดีและพวกจำนวน ๖ คน ในขณะที่หนังสือสำคัญ (น. ๒) ของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ที่ได้จดทะเบียนชื่อสกุลระบุขอให้บุตร กลับกลายเป็นการจดทะเบียนชื่อสกุล ให้แก่ตนเอง ดังนั้น เห็นได้ว่าการจดทะเบียนชื่อสกุลของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง เป็นการขอจดทะเบียนชื่อสกุล ในขณะที่บิดาผู้ฟ้องคดีจัดให้แก่บุตรอย่างถูกต้องตามหลักฐานที่ปรากฏในสำเนาบัตรทะเบียนของ นายทะเบียนกลางและตรงตามรายละเอียดในหนังสือสำคัญ ที่ระบุขอให้บุตรเช่นกัน นอกจากนี้วิธีการ เขียนตัวอักษรที่ปรากฏในเอกสารสำคัญทางราชการมีลักษณะน่าสงสัยขัดกับหนังสือสำคัญของทาง ราชการทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด โดยเป็นการเขียนขึ้นด้วยลายมือบรรจงธรรมดา ไม่เป็นตัวบรรจงอักษร ประดิษฐ์มีทั้งเลขไทย และเลขอารบิกปะปนกันซึ่งปกติจะไม่ปรากฏในหนังสือสำคัญของทางราชการ อีกทั้งลักษณะตัวอักษรที่เขียนไว้ทางด้านหน้าและด้านหลังต่างกันกล่าวคือ ทางด้านหลังเขียนด้วยตัว เอนและมีลายมือที่ไม่เหมือนกับตัวอักษรที่เขียนไว้ทางด้านหน้าที่เขียนตัวตรง รายชื่อบุคคลที่ระบุ เป็นผู้ร่วมชื่อสกุลบางชื่อเลื่อนลอย ซึ่งจนถึงบัดนี้ก็ยังไม่ปรากฏชื่อบุคคลดังกล่าวขอใช้ชื่อสกุลนี้ด้วย บางคนที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อสกุลจากทางอำเภอก็ไม่ปรากฏมีชื่อในรายชื่อผู้ร่วมสกุลที่ระบุ ในหนังสือสำคัญ

ส่วนการที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีหนังสือที่ กท ๙๐๐๒/๓๙๗๒ ลงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๓ แจ้งว่าไม่สามารถเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้วินิจฉัยว่า การจดทะเบียนของ นายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ชอบด้วยกฎหมาย ถือว่าเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งบัญญัติว่า “ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติใช้บังคับ ให้ถือเสมือนว่าได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้” นั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การพิจารณาเพิกถอนเป็นอำนาจ ของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่จะดำเนินการตามกฎหมายได้ เพราะผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เป็นเพียงผู้ให้ความเห็นชอบ และมีได้มีหลักฐานใด ๆ เก็บรักษาไว้ยกเว้นบัตรชื่อสกุลที่ได้สำเนาส่งให้ผู้ฟ้องคดีเท่านั้น โดยผู้ถูกฟ้อง คดีที่ ๒ ได้มีหนังสือที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๐๗๔ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๔๓ แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีว่า ชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ที่จดทะเบียนไว้แล้วโดยนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ และนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง นั้น ถือว่าเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วย เพราะมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติ ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติไว้ว่าผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดประสงค์จะจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล ให้ยื่นคำขอ ต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เมื่อนายทะเบียนท้องที่พิจารณาเห็นว่า ชื่อสกุลที่ขอตั้งนั้นไม่ขัดต่อพระราชบัญญัตินี้ ก็ให้เสนอต่อไป ตามลำดับจนถึงนายทะเบียนกลาง เมื่อได้รับอนุมัติจากนายทะเบียนกลางแล้ว ให้นายทะเบียนท้องที่ รับจดทะเบียนชื่อสกุลนั้นแล้วออกหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอ จะเห็นได้ ว่าผู้ประสงค์จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลต้องเป็นบุคคลถือสัญชาติไทยเท่านั้น อีกทั้งมาตรา ๑๑ บัญญัติว่า

ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ โดยยื่นคำขอต่อ นายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร การอนุญาตตามมาตรานี้จะสมบูรณ์ต่อเมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุล ให้แก่ผู้ที่ใช้ชื่อสกุลนั้น ผู้ฟ้องคดีมีความเห็นว่า ผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลในที่นี้คือ นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง ดังนั้น การที่นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง จะให้บุตรใช้ชื่อสกุลที่ตนเองได้จดทะเบียนไว้โดยมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไข ทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลในปี ๒๕๐๗ นั้น นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง ต้องได้รับหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลที่ตนเองต้องการใช้ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้ ผู้ฟ้องคดีสงสัยว่า นายเกษียรและพวกได้รับ หนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อตัวและสกุล จากนายทะเบียนท้องที่หรือไม่ นอกจากนี้ นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง มีหลักฐานทางทะเบียนเป็นบุคคลต่างด้าว ไม่สามารถจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลได้อีก ทั้งการจดทะเบียนชื่อสกุลนี้ได้จดไว้ที่อำเภอสามพันธงฯ ซึ่งเป็นท้องที่เดียวกันกับที่บิดาของผู้ฟ้องคดี ได้จดไว้แล้ว นอกจากนั้น ตามมาตรา ๘ (๓) ที่บัญญัติไว้ว่า ชื่อสกุลต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว เห็นได้ว่า ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มีความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่หรือมีละเมิดนั้นต้องเป็นกรณีปลอมแปลง เอกสารขึ้น ดังจะเห็นได้จากการที่นายเกษียรและพวกได้ขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุล ในปี ๒๕๐๗ และ ๒๕๐๘ หลังจากที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศใช้บังคับและเห็น ได้ชัดเจนว่า นายเกษียรกับพวกมิได้มีการใช้ชื่อสกุลดังกล่าวมาก่อนในปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ส่วนประเด็นการ แก้ไขรายการชื่อสกุลของบุตรในทะเบียนบ้านไม่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาไว้ เนื่องจากมาตรา ๑๕๖๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ นั้น หากผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้รับคำร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตร ตามที่บิดาใช้อยู่และพิจารณาเห็นว่าเอกสารหลักฐานที่นำมาแสดงเชื่อถือได้ก็จะดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียนบ้าน ผู้ฟ้องคดีโต้แย้งว่า นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง ตามหลักฐานทางทะเบียน นับถึงปัจจุบันยังมีชีวิตอยู่และมีทะเบียนอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด เขตสามพันธงฯ ยังเป็นบุคคล ต่างด้าวอยู่ ไม่ได้ถือสัญชาติไทย ไม่ได้ใช้ชื่อสกุล “อัสวาลลภ” ตามที่ขอจดทะเบียนไว้ ดังนั้น บุตรของ นายบั๊กไฮ แซ่จ้ง จึงไม่มีสิทธิขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อสกุลที่ยังไม่มีการใช้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หลังจากที่พระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ บังคับใช้ เมื่อไม่ปรากฏมีการใช้ชื่อสกุลนี้ตามกฎหมาย จริงในช่วงเวลาก่อนที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับถือว่า การจดทะเบียนชื่อสกุลของ นายบั๊กไฮจึงเป็นโมฆะ และบุตรไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลที่บิดาจดไว้ นอกนั้นหนังสือสำคัญการขอตั้งชื่อสกุล ของนายบั๊กไฮ แซ่จ้ง ทั้งข้อความว่า “รายชื่อผู้ร่วมสกุลที่มีตัวอยู่ในบัตร” มีชื่ออยู่จำนวน ๕ รายเท่านั้น คือ เด็กหญิงสดศรี แซ่จ้ง เด็กหญิงชิวเคียม แซ่จ้ง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ขอแก้ไขชื่อเป็น กานดา อัสวาลลภ) เด็กชายเอี้ยวคิม แซ่จ้ง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ขอแก้ไขชื่อเป็น เกษียร อัสวาลลภ) เด็กชายเล็กเจ็ง แซ่จ้ง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ขอแก้ไขชื่อเป็น เกษมศักดิ์ อัสวาลลภ) เด็กหญิงช้วน้อย แซ่จ้ง (ปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ขอแก้ไข ชื่อเป็น วรรณิกา อัสวาลลภ) การขอจดทะเบียนชื่อสกุลโดยนายบั๊กไฮ แซ่จ้ง ตามหนังสือสำคัญ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗ นั้น เมื่อพิจารณารายชื่อจากทะเบียนสำมะโนครัว ปี พ.ศ. ๒๔๙๐

ของบ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด อำเภอสัมพันธวงศ์ ไม่ปรากฏชื่อเด็กหญิงสดศรี แซ่จ้ง ในทะเบียนสำมะโนครัวแต่อย่างใด นอกจากนั้น เด็กหญิงกานดา อัครวัลลภ ที่ปรากฏในทะเบียนสำมะโนครัวปัจจุบันก็ไม่มีตัวตนส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ระบุว่า บุคคลในทะเบียนบ้าน ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ลำดับที่ ๔-๖ ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อสกุลตามหนังสืออำเภอสัมพันธวงศ์ ที่ ๒๒/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ขัดแย้งกับทะเบียนสำมะโนครัวปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ รายงานในหนังสือที่ กท ๙๐๐๒/๑๐๙ ลงวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๓ ว่ามีการขอแก้ไขรายการชื่อสกุลของบุคคลลำดับที่ ๓-๕ ตามคำร้องที่ ๕๑๒/๒๑ มกราคม ๒๕๐๗ และมีการขอแก้ไขรายการชื่อสกุลของเด็กหญิงพยอม อัครวัลลภ ตามคำร้องที่ ๒๑๙๑/๒๕ มีนาคม ๒๕๐๘ เมื่อเป็นเช่นนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ จะถือว่านายเกษียร อัครวัลลภและพวกใช้ชื่อสกุลนี้ในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และเป็นที่น่าสังเกตว่า เด็กหญิงพยอม อัครวัลลภ เกิดวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ ก่อนที่นายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง จะขอจดทะเบียนชื่อสกุล ให้กับตนเองเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ เหตุใดชื่อเด็กหญิงพยอมจึงไม่ปรากฏในรายชื่อผู้ร่วมสกุลในหนังสือสำคัญ หากมีการขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลจริงตามคำร้องเมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ดังหลักฐานที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กล่าวอ้างแล้ว หากทะเบียนสำมะโนครัวปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ถูกต้อง แสดงว่ามีการขอแก้ไขชื่อตัวและสกุลตามหนังสืออำเภอสัมพันธวงศ์ ที่ ๑๐๐, ๑๐๑, ๑๐๒, ๑๐๓/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๗ โดยต้องพิสูจน์ให้ชัดเจนตลอดจนความถูกต้องของหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อสกุลทั้งสี่ราย ภายหลังที่ได้รับหนังสือสำคัญการตั้งชื่อสกุล เพียง ๒ วันเท่านั้น แต่เป็นที่น่าสนใจว่ามีความเป็นไปได้ในการดำเนินงานได้อย่างไร ในเมื่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ บัญญัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนชื่อตัวชื่อรองหรือชื่อสกุลไว้ว่า จะกระทำได้เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและมีระเบียบปฏิบัติบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ จึงไม่อาจจะใช้เวลาในการดำเนินการเพียง ๒ วันเท่านั้น เห็นได้ว่าทะเบียนสำมะโนครัวปี พ.ศ. ๒๕๔๐ ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างมาขาดความน่าเชื่อถือ ในกรณีที่ได้มีการขอจดทะเบียนชื่อสกุลในท้องที่อำเภอสัมพันธวงศ์ในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง จริง หากพิจารณาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๘๔ มาตรา ๘ (๕) ที่บัญญัติไว้ว่า “ชื่อสกุลอย่าให้ซ้ำกับชื่อสกุลซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว” และเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พุทธศักราช ๒๕๕๖ มาตรา ๑๒ (๕) ก็บัญญัติไว้เช่นกันว่า “อย่าให้เป็นชื่อซ้ำเหมือนกับชื่อสกุล ซึ่งได้ใช้อยู่แล้วขณะวันประกาศใช้บัญญัตินี้หรือซ้ำกับชื่อจดทะเบียนไว้แล้วในแขวงอำเภอท้องที่เดียวกันหรือในแขวงอำเภอท้องที่ติดต่อกัน” ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ต้องไม่กระทำการขัดต่อ พระราชบัญญัติที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบ นอกจากนี้หนังสือสำคัญการตั้งชื่อสกุลของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๔๖ และการขอจดทะเบียนชื่อผู้ร่วมสกุลเพิ่มเติมให้กับตนเองตามคำร้องที่ ๑๖๓๓๕/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ เป็นบุคคลเดียวกันและมีการประทับตราที่ชัดเจนในขณะที่เอกสารสำคัญการตั้งชื่อสกุลของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๗ ลงนามโดยนายอำเภอคนอื่นที่ไม่ใช่คนเดียวกันกับที่ลงนามไว้ในเอกสารสำคัญการตั้งชื่อสกุลของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๖-๒๕๔๗ อีกทั้งตราประทับประจำตำแหน่งนายอำเภอขอบล่างไม่ชัดเจนและไม่ปรากฏว่ามีการลงนามแทนนายอำเภอ อีกทั้งด้านหลังของเอกสารก็ไม่มีการลงนามหรือประทับตราตำแหน่งอำเภอด้วย

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ว่า ชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ที่นายซังเฮ้า แซ่เบ๊ และนายบักไฮ้ แซ่จ้ง ได้จดทะเบียนไว้เป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่หากพิจารณาคำให้การของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ซึ่งได้ชี้แจงว่า นายเกษียร อัสววัลลภ และพวก ได้ขอแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และ พ.ศ. ๒๕๐๘ ตามหลักฐานทะเบียนบ้านปี พ.ศ. ๒๔๙๙ แสดงว่า กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่เคยได้ใช้ชื่อสกุลที่นายบักไฮ้ แซ่จ้ง ผู้เป็นบิดาได้จดทะเบียนชื่อสกุลไว้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗ นายบักไฮ้ แซ่จ้ง จึงมีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ ที่ดำเนินการขอจดทะเบียนชื่อสกุลให้กับตนเองตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๙๔ เพื่อไว้ในยามจำเป็นตามที่ต้องการเท่านั้น โดยไม่มีการเปิดเผยการใช้ชื่อสกุลดังกล่าวในช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๗-๒๕๐๗ จนกระทั่งนายเกษียรและพวกได้มีการขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และ พ.ศ. ๒๕๐๘ ซึ่งขัดกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคลพุทธศักราช ๒๔๙๔ มาตรา ๘ (๕) การที่นายบักไฮ้ แซ่จ้ง จดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๙๔ ที่ให้หัวหน้าครอบครัวนั้นเลือกชื่อหนึ่งชื่อใดเป็นชื่อสกุล ซึ่งต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าด้วยวิธีการจดทะเบียนตามหลักฐานการขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ของนายบักไฮ้ แซ่จ้ง ที่ปรากฏในบัตรที่เก็บรักษาไว้ที่กรมการปกครอง เป็นการจดทะเบียนที่ขอให้กับตนเอง ทั้งที่เป็นบุคคลต่างตัว ส่วนเอกสารสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุลของ นายบักไฮ้ แซ่จ้ง น่าจะเป็นเอกสารปลอม เนื่องจากนายบักไฮ้ แซ่จ้ง ไม่รู้ภาษาไทยและอาจมีผู้แอบอ้างหรือรับดำเนินการจดทะเบียนชื่อสกุลให้ นอกจากนี้ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ชี้แจงว่าการแก้ไขรายชื่อสกุลของบุตรในทะเบียนบ้านไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาเนื่องจากมาตรา ๑๕๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า “บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา” นั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การใช้หรือจดทะเบียนชื่อสกุลเป็นปัญหาทางด้านการปกครองโดยตรง จึงไม่อาจนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้ในการวินิจฉัยแต่อย่างใด ส่วนแนวทางปฏิบัติกรณีที่มีการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำโดยต้องให้ผู้จดทะเบียนรายแรกไปร้องขอต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งต่อไปนั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นด้วยกับการวินิจฉัย หากการจดทะเบียนซ้ำเกิดขึ้นด้วยเหตุบังเอิญ แต่สำหรับคดีนี้ นายบักไฮ้ แซ่จ้ง จงใจจะให้บุตรธิดาของตนใช้ชื่อสกุลของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ที่จะได้รับประโยชน์จากการที่บิดาของผู้ฟ้องคดี เป็นผู้มีส่วนเสียหายในวงการธุรกิจในสมัยนั้น โดยไม่คำนึงถึงความหมายของชื่อสกุลที่แท้จริง ส่วนประเด็นชื่อของนายทะเบียนผู้ลงนามในหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุลเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๕ และ พ.ศ. ๒๔๙๖ ว่า นายการัญ อมาตยกุล เป็นนายทะเบียน ปี พ.ศ. ๒๔๙๕-๒๔๙๖ และนายชิต สวัสดิ์ทัต เป็นนายทะเบียนระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๒ นั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ลงนามในหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ดังกล่าว คือ นายอำเภอท้องที่สัมพันธวงศ์ มิใช่ นายทะเบียนกลาง ผู้ฟ้องคดีได้สอบถามเจ้าหน้าที่ในสังกัดของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ถึงขั้นตอนการดำเนินงานของกรมการปกครองเกี่ยวกับการขอจดทะเบียนชื่อสกุลทราบว่าผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ในฐานะนายทะเบียนท้องที่เป็นผู้รับคำร้องและพิจารณาทุกขั้นตอนเกี่ยวกับการขอตั้งและจดทะเบียนชื่อสกุลให้ถูกต้องตามกฎหมาย เมื่อเห็นว่าถูกต้องตามขั้นตอนแล้ว จึงเสนอผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ให้ความเห็นชอบแล้วจึงส่งเรื่องกลับมายังผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เพื่อการออกหนังสือสำคัญให้กับผู้ขอต่อไป โดยกรมการปกครองจะเก็บรักษาเฉพาะบัตรทะเบียนชื่อสกุลไว้เป็นหลักฐานเท่านั้น รายละเอียดอื่น ๆ ไม่สามารถตรวจสอบได้ เนื่องจากกรมการปกครอง

ส่งคืนเรื่องเดิมทั้งหมดไปเก็บรักษาที่ว่าการอำเภอ ดังนั้น กรมการปกครองจึงควรที่จะทำการตรวจสอบ การปฏิบัติงานนายอำเภอสัมพันธ์วงศ์ผู้ใดเป็นผู้ลงนามในหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ผู้ฟ้องคดีเคยชี้ให้เห็นว่านายทะเบียนท้องที่ที่เป็นผู้ลงนามในหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล ของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๙๖ และหนังสือสำคัญการเปลี่ยนชื่อตัวบุตรนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ทั้ง ๖ ราย ตามเอกสารลงวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๔๙๖ และวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๔๙๖ ตลอดจนหลักฐาน การเปลี่ยนชื่อตัวและการใช้ชื่อสกุลร่วมกับบุตรต่อท้ายหนังสือสำคัญ ลำดับที่ ๗ ของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๔๙๘ และวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๔๙๘ ผู้ลงนามเป็นนายอำเภอคนเดียวกัน ในขณะที่หลักฐานการจดทะเบียนชื่อสกุลของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ซึ่งขอให้กับตนเองทั้งที่เป็นบุคคลต่างดาว ตามหลักฐานในบัตรทะเบียนชื่อสกุลขัดแย้งกับหนังสือสำคัญที่ระบุว่าขอให้บุตรโดยผู้ลงนามในหนังสือ สำคัญ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗ ที่มีชื่อเป็นนายอำเภอรายเดียวกับผู้ลงนามในเอกสารสำคัญทั้งหมด ของผู้ฟ้องคดีซึ่งลงนามโดยนายอำเภอท้องที่ที่ตายเช่นเดียวกันหรือมีการลงนามโดยบุคคลเดียวกัน ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๙๖ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ที่ นายวัลลภ อัสววัลลภ ขอดทะเบียนเปลี่ยนชื่อตัว เป็น นายวิสุทธิ อัสววัลลภ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ตามเอกสารหลักฐานในชุดหนังสือ สำคัญจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อเป็นรายบุคคลในสกุลอัสววัลลภทุกราย สำหรับการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” ของนายซังเฮ้า แซ่เบ๊ บิดาของผู้ฟ้องคดีได้ดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ส่วนนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง บิดาของนายเกษียร และพวก ได้ดำเนินการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัสววัลลภ” เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๗ อำเภอสัมพันธวงศ์ จังหวัดพระนคร ซึ่งการจดทะเบียนชื่อสกุลของบุคคลทั้งสองเป็นการจดทะเบียน ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๙ แม้ว่าไม่มีมาตราใดระบุในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๘๔ และพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ บัญญัติให้มีการเพิกถอนการใช้ชื่อสกุล ชั่วได้ก็ตาม แต่หากพิจารณาวินิจฉัยอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของทั้งผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง ย่อมเห็น ความผิดปกติหรือความไม่ถูกต้องของเอกสารของนายเกษียรและพวก ที่ถูกฟ้องคดีทั้งสองเก็บรักษาไว้ เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่ออกหนังสือสำคัญโดยตรง และพิสูจน์ให้ชัดเจนตามที่ผู้ฟ้องคดีชี้แจง แต่คำชี้แจงเหมือนว่าเป็นประโยชน์ต่อนายเกษียรและพวก ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ได้แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบแล้ว ตามหนังสือที่ มท ๐๓๑๐.๒/๓๐๗๔ ลงวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๓ ดังนั้น หากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่โดยการเรียกเอกสารหลักฐานสำคัญต่าง ๆ จากนายเกษียรและพวก มาตรวจสอบ ย่อมหาข้อยุติในคดีนี้ได้ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ได้มีการดำเนินการใด ๆ ยกเว้นการขอ หนังสือสำคัญด้วยการติดต่อของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ กับนางกรรณิกา หรือนางณัฐมาศ เพียงครั้งเดียว เท่านั้นทั้งที่ควรติดต่อนายเกษียรหรือนายเกษมศักดิ์ อัสววัลลภ ที่มีบุตรและธิดาที่ใช้ชื่อสกุลนี้มาชี้แจง แสดงหลักฐานให้เกิดความชัดเจน ดังนั้น ที่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ มอบสำมะโนครัว ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ให้ผู้ฟ้องคดีอย่างไม่เป็นทางการ แสดงว่า มีการแก้ไขชื่อตัวและชื่อสกุลของนายเกษียรและพวก ตามสำมะโนครัวปี พ.ศ. ๒๔๙๐ ตั้งแต่วันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๔๙๗ และวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๔๙๗

ตามลำดับ ถ้าเป็นจริงตามเอกสารต้องมีการพิสูจน์จากหนังสือสำคัญต่าง ๆ ผู้ถูกฟ้องคดี ทั้งสองออกให้ กับกลุ่มบุคคลดังกล่าว สำหรับการเปลี่ยนชื่อตัวในปี พ.ศ. ๒๕๙๗ ตลอดจนหลักฐานของบุคคลดังกล่าว ที่มีการใช้สกุลนี้จริงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๐๗ ถ้าไม่มีการใช้ชื่อตัวและชื่อสกุลจริงตามที่กล่าวข้างต้น แสดงว่านายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง มีเจตนาที่จะดำเนินการจดทะเบียนชื่อสกุลไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อีกทั้งหลักฐานในทะเบียนบ้านปี พ.ศ. ๒๕๙๙ บุคคลดังกล่าว ได้ขอแก้ไขทั้งชื่อตัวและชื่อสกุลในปี พ.ศ. ๒๕๐๗ และ ๒๕๐๘ เมื่อเริ่มบังคับใช้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ จะพิจารณาว่า การจดทะเบียนของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ที่ได้จัดไว้ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๙๘ โดยที่ไม่มีผู้ใดใช้ชื่อสกุลนั้นเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ ย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ประสงค์จะยื่นคำให้การเพิ่มเติม

ศาลออกนั่งพิจารณาคดี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๖ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวนและคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดีด้วยแล้ว

ศาลได้พิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า นายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ บิดาของผู้ฟ้องคดี ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๙๖ ขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ให้บุตรตามหนังสือสำคัญ การขอตั้งชื่อสกุล (น. ๒) ตามเลขทะเบียนที่ ๔๖ และบิดาของผู้ฟ้องคดีได้ขออนุญาตใช้ชื่อสกุลดังกล่าวร่วมกับ ผู้ฟ้องคดีในภายหลังจากนั้น ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๙๗ นายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง อยู่บ้านเลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ อำเภอสัมพันธวงศ์ พระนคร ได้ยื่นคำร้องต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ขอจดทะเบียน ชื่อสกุล “อัครวัลลภ” ให้แก่บุตร โดยมีผู้ร่วมชื่อสกุลซึ่งประกอบด้วย เด็กหญิงสดศรี แซ่จ้ง เด็กหญิงชิวเตียม แซ่จ้ง (ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นกานดา) เด็กชายเอี้ยวคิม แซ่จ้ง (เปลี่ยนชื่อเป็นเกษียร) เด็กชายเลียงเจ็ง แซ่จ้ง (เปลี่ยนชื่อเป็นนายเกษมศักดิ์) เด็กหญิงชิวน้อย แซ่จ้ง (เปลี่ยนชื่อเป็นกรรณิกา) ตามหนังสือสำคัญขอตั้งชื่อสกุล เลขทะเบียนที่ ๒๒/๒๕๙๗

เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ ผู้ฟ้องคดีได้ตรวจรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ตระกูล “อัครวัลลภ” ในแผ่นบันทึกข้อมูล (CD) พบว่ามีนายเกษียร และนางกรรณิกา อัครวัลลภ ใช้นามสกุล ดังกล่าว ผู้ฟ้องคดีได้สอบถามข้อมูลเบื้องต้นไปยังบุคคลทั้งสองแต่ไม่ได้รับความร่วมมือ ผู้ฟ้องคดี จึงมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๓ หรือผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ เกี่ยวกับการที่มีการใช้นามสกุล “อัครวัลลภ” ชำกับนามสกุลของผู้ฟ้องคดี แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ แจ้งว่าผลการตรวจสอบทะเบียนบ้าน เลขที่ ๑๐๓๔ ถนนทรงวาด แขวงจักรวรรดิ เขตสัมพันธวงศ์ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๙๙ ปรากฏว่า ผู้ใช้ชื่อสกุล “อัครวัลลภ” จำนวน ๔ ราย คือเด็กชายเกษียร อัครวัลลภ เด็กชายเกษมศักดิ์ อัครวัลลภ เด็กหญิงกรรณิกา อัครวัลลภ เด็กหญิงพยอม อัครวัลลภ

ต่อมา ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ตรวจสอบการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ อ้างว่า ชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ที่บิดาของผู้ฟ้องคดีและนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ได้จดทะเบียนไว้ นั้น เป็นการจดทะเบียนชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับ ซึ่งตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติไว้ให้ถือเสมือนว่าได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ อีกทั้งการแก้ไขรายการชื่อสกุลของบุตรในทะเบียนบ้าน ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ เมื่อนายทะเบียนอำเภอได้รับคำร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรตามที่บิดาใช้อยู่และเชื่อถือหลักฐานที่นำมาแสดงได้ก็จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในทะเบียน

ต่อมา ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ พิจารณาเพิกถอนการใช้ชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ของนายเกษียร อัศววัลลภ กับพวก ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ได้หารือกรุงเทพมหานครและแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีทราบว่าจะไม่อาจเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ในฐานะนายทะเบียนกลางได้วินิจฉัยไว้แล้ว ผู้ฟ้องคดีมีหนังสือขอให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ พิจารณาทบทวนคำวินิจฉัยดังกล่าว แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่ยอมดำเนินการตามคำขอ และได้อ้างว่ากรณีเช่นนี้ไม่มีบทบัญญัติใดให้อำนาจผู้ใดเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกันไว้แต่ประการใด

คดีมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองได้ละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มูลกรณีพิพาทเกิดขึ้นระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๔๙๗ ซึ่งมีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๙๔ บังคับใช้อยู่ในขณะนั้น โดยมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๙๔ ได้บัญญัติให้ครอบครัวโดยยังไม่มีชื่อสกุลก็ให้หัวหน้าครอบครัวเลือกชื่อสกุลแล้วยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ซึ่งผู้นั้นมีภูมิลำเนา ให้นายอำเภอท้องที่ออกประกาศชื่อผู้นั้นคำขอตำบลที่อยู่และชื่อสกุลที่ขอจดทะเบียน โดยปิดไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ ให้สาธารณชนในท้องที่ทราบมีกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันประกาศ เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ใช้ชื่อสกุลนั้นได้แล้ว ให้นายอำเภอดำเนินการจดทะเบียนชื่อสกุลนั้น และออกหนังสือแสดงการรับจดทะเบียนและแจ้งให้ผู้นั้นคำขอทราบซึ่งการเลือกชื่อสกุลนั้น และทั้งนี้ ในการยื่นขอจดทะเบียนชื่อสกุลนั้นจะต้องไม่ขัดต่อมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ซึ่งตามมาตรา ๘ (๕) ได้บัญญัติให้ชื่อสกุลนั้นจะต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงแห่งคดีปรากฏว่า นายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ได้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ภายหลังจากที่นายซ่งเฮ้า แซ่เบ๊ ได้ยื่นขอจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ไว้แล้ว จึงเป็นการยื่นขอจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วซึ่งขัดกับหลักการที่มุ่งประสงค์ของพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๙๔ ถือได้ว่าการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ในภายหลังของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง ไม่เป็นไปตามกฎหมายคำสั่งที่อนุญาตให้จดทะเบียนชื่อสกุลของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองจึงสามารถที่จะดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้องได้เสมอ ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่อาจกล่าวอ้างได้ว่าการจดทะเบียนชื่อสกุล “อัศววัลลภ” ของนายบั๊กไฮ้ แซ่จ้ง เป็นชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๐๕ ซึ่งเป็นวันที่พระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ ประกาศใช้บังคับได้

อีกทั้งข้อกล่าวอ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ที่อ้างว่า ตามพระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๐๕ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดให้อำนาจผู้ใดเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกันไว้ แต่ศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ จะมีได้กำหนดขั้นตอนในการเพิกถอน กรณีจดทะเบียนชื่อสกุลโดยมิชอบด้วยกฎหมายไว้ แต่ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้วางหลักในมาตรา ๓ ไว้ว่า วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายใดกำหนดวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่องใดไว้โดยเฉพาะและมีหลักเกณฑ์ที่ประกันความเป็นธรรมหรือมีมาตรฐานในการปฏิบัติราชการไม่ต่ำกว่าหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งวิธีการเพิกถอนคำสั่งทางปกครอง พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๖ ให้เจ้าหน้าที่หรือผู้บังคับบัญชาอาจเพิกถอนคำสั่งได้ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ไม่ว่าจะพ้นขั้นตอนการกำหนดให้อุทธรณ์หรือโต้แย้งตามกฎหมายนี้ หรือกฎหมายอื่นมาแล้วหรือไม่ เมื่อพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้บัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำกันไว้ จึงต้องนำบทบัญญัติในเรื่องการเพิกถอนคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาใช้แก่กรณีพิพาท และโดยที่ปัจจุบันพระราชบัญญัติชื่อสกุล พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้บัญญัติให้ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ เป็นผู้ดำเนินการรับจดทะเบียนชื่อสกุล ดังนั้น กรณีที่คำสั่งรับจดทะเบียนชื่อสกุลให้กับนายบั๊กไฮ แซ่จ้ง เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองในฐานะนายทะเบียนท้องถิ่นและนายทะเบียนกลางจะต้องพิจารณาดำเนินการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลนั้น เมื่อได้มีการร้องเรียนโดยผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องดังกล่าว การที่ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองไม่ได้ดำเนินการเพิกถอนชื่อสกุลที่มีการจดทะเบียนซ้ำกัน จึงถือเป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสองดำเนินการเพิกถอนการจดทะเบียนชื่อสกุลซ้ำภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา

นายวิบูลย์ กัมมาระบุตร
ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายบุญอนันต์ วรรณพานิชย์
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายไพศาล บุญเกิด
ตุลาการศาลปกครองกลาง

นายธนภฤต กิตติวัฒน์
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายเมธี ชัยสิทธิ์

**การออกใบแทน
การคัดและรับรองสำเนา**

ที่ มท ๐๓๑๓/ ว ๙๗๘๙

กรมการปกครอง

๑๖ มีนาคม ๒๕๐๙

เรื่อง หรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดนครสวรรค์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ ๓๖๖๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือจังหวัดนครสวรรค์ เรื่อง หรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทน มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนิท วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙

เรื่อง หารือทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทน**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์**อ้างถึง** หนังสือที่ นว. ๑๙/๕๒๒ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๐๙

ตามที่ได้หารือว่าในการออกใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุล (ข. ๒) หนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรอง (ข. ๓) และหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนร่วมใช้ชื่อสกุล (ข. ๔) จะให้นายทะเบียนท้องที่กรอกรายการเหมือนต้นฉบับเดิม แล้วให้นายทะเบียนผู้ออกใบแทนลงลายมือชื่อรับรองหนังสือสำคัญดังกล่าว ทำนองเดียวกับการรับรองสำเนาหรือจะให้กรอกรายการเล่มที่....ฉบับที่....เรียงเลขหมายตามลำดับของเล่มที่ออกใบแทน แล้วลงลายมือชื่อนายทะเบียนท้องที่ผู้ออกใบแทน นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การออกใบแทนหนังสือสำคัญโดยการกรอกรายการในใบแทนให้เหมือนต้นฉบับเดิม แล้วให้นายทะเบียนท้องที่ลงลายมือชื่อรับรองจะทำให้ใบแทนนั้นมีลักษณะเป็นสำเนาไม่ใช่ใบแทน ฉะนั้น ในการออกใบแทน ข. ๒, ข. ๓ และ ข. ๔ จึงให้นายทะเบียนท้องที่ลงรายการของผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตามหลักฐานเดิม ส่วนเลขลำดับของเล่มที่....ฉบับที่.... ให้ใช้เลขใบแทนใหม่และวันที่ออกหนังสือสำคัญก็ให้ลงวันที่ที่ออกใบแทน แล้วให้นายทะเบียนท้องที่ผู้ออกใบแทนลงชื่อทั้ง ๒ ตอน สำหรับตอนที่ ๒ ให้หมายเหตุด้วยหมึกแดงไว้ด้วยว่า “แทนฉบับเดิมเล่มที่.....ฉบับที่.....ออกให้ ณ อำเภอ.....เมื่อวันที่.....” จงทุกฉบับ

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ถวิล สุนทรสารทูล**
(นายถวิล สุนทรสารทูล)
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/ ว ๒๕๗๔๘

กรมการปกครอง

๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การออกใบแทนใบสำคัญชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดราชบุรี)

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ ๘๕๗๑ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ตอบข้อหารือจังหวัดราชบุรี เรื่อง การกรอกใบแทนใบสำคัญชื่อสกุล มาเพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. วิไลจิตต์

(นายสนธิ วิไลจิตต์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

ที่ มท ๐๓๑๓/๘๕๗๑

กระทรวงมหาดไทย

๑๖ มิถุนายน ๒๕๐๙

เรื่อง การออกใบแทนใบสำคัญชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี

อ้างถึง หนังสือที่ รบ ๑๙/๗๘๔๖ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๐๙

ตามที่ได้หารือเรื่องการออกใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล ในสมัยที่จังหวัดเป็นผู้ออกหนังสือสำคัญให้กับราษฎรผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนว่า ถ้าหนังสือสำคัญที่จดทะเบียนไว้สูญหายแต่จังหวัดมีต้นฉบับกับทะเบียนชื่อสกุลอยู่ เมื่อราษฎรมาร้องขอให้ออกใบแทน จังหวัดหรืออำเภอจะมีหน้าที่ออกหนังสือสำคัญดังกล่าวให้แก่ราษฎรได้หรือไม่ เพราะแบบ ช. ๒ เป็นแบบสำหรับนายทะเบียนท้องที่ออกให้แก่ผู้ขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุลหรือตั้งชื่อสกุลใหม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ระเบียบปฏิบัติที่ให้จังหวัดออกใบสำคัญคู่มือการจดทะเบียนชื่อสกุล (น. ๒) ให้แก่ราษฎรผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนชื่อสกุล เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่สั่งการไปตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งได้ถูกยกเลิกแล้วโดยพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และตามกฎหมายฉบับใหม่นี้ ให้อำนาจนายทะเบียนท้องที่ซึ่งได้แก่นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ เป็นผู้ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลให้แก่ผู้ขอโดยเฉพาะทางปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทน กระทรวงมหาดไทยได้สั่งวางทางปฏิบัติไปแล้ว ตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๗๘๔๗๘ ลงวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๐๘ และที่ มท ๐๓๑๓/๓๖๖๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๐๙ ให้นายทะเบียนท้องที่ใช้แบบพิมพ์ ช. ๒ เป็นใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลได้โดยให้ลงรายการของผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนตามหลักฐานเดิม และเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ดังนั้น เมื่อมีผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนชื่อสกุลในสมัยที่จังหวัดเป็นผู้ออกหนังสือสำคัญมาขอให้จังหวัดออกใบแทนหนังสือสำคัญจดทะเบียนชื่อสกุลที่สูญหาย ก็ให้จังหวัดแจ้งรายการของผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนในต้นฉบับหรือทะเบียน (น. ๑) ไปยังนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนชื่อสกุลมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร เพื่อนายทะเบียนท้องที่ออกใบแทนหนังสือสำคัญแสดงการรับจดทะเบียนตั้งหรือเปลี่ยนชื่อสกุลให้ผู้ขอต่อไป

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นทางปฏิบัติ

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. สิริสวาย

(นายสุทัศน์ สิริสวาย)

รองปลัดกระทรวง รักษาการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๐๓๑๓/๑๔๔๒๕๑

กรมการปกครอง

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

เรื่อง การออกใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กทม. ๐๓๐๖/๒๑๐๙๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอทราบแนวทางปฏิบัติกรณีนายธีระ จารุสถิระกุล ขอใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุล โดยอ้างว่าได้รับอนุมัติให้จดทะเบียนชื่อสกุล “จารุสถิระกุล” ตามหนังสือสำคัญ เลขที่ ๓๗๔ ลงวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๐๔ ออก ณ เขตสัมพันธวงศ์ ซึ่งหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ถูกไฟไหม้หมดและได้ทำการตรวจสอบมายังสำนักทะเบียนกลาง ปรากฏว่าไม่พบหลักฐานการจดทะเบียนชื่อสกุลแต่อย่างใด นั้น

กรมการปกครอง ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การออกใบแทนใบสำคัญชื่อสกุล ในกรณีหลักฐานของผู้ร้องชำรุดหรือสูญหาย และไม่สามารถตรวจสอบหลักฐานเดิมได้ เมื่อนายทะเบียนท้องที่ได้มีการสอบสวนพยานบุคคลและพยานเอกสาร จนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วนายทะเบียนท้องที่สามารถดำเนินการออกใบแทนหนังสือสำคัญการจดทะเบียนชื่อสกุลให้กับผู้ร้องได้ แล้วแจ้งให้นายทะเบียนกลางเพิ่มชื่อสกุลนี้ต่อไป ซึ่งได้เคยมีหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท. ๐๓๑๓/ว. ๒๕๖๔๘ ลงวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๐๙ ซึ่งแจ้งในทางปฏิบัติแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **โชค วีรธรรม พูลสวัสดิ์**

(นายโชค วีรธรรม พูลสวัสดิ์)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๑๑๓๘

กรมการปกครอง

ถนนอัยยวงศ์ กท ๑๐๒๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทหารือการคัดและรับรองสำเนาทะเบียนชื่อบุคคล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด เว้นปลัดกรุงเทพมหานคร

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๑๔๕๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๖
 ๒. สำเนาหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร. ๑๐๐๒/ว ๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๓
 ๓. สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๒๗๒๖๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๒๗๒๖๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖ เรื่อง ทหารือการขอคัดและรับรองสำเนาทะเบียนชื่อบุคคล เรียนมา เพื่อโปรดแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่อำเภอและกิ่งอำเภอ ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๘๖

ที่ มท ๐๓๐๒/๒๗๒๖๘

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เรื่อง หารือการคัดและรับรองสำเนาทะเบียนชื่อบุคคล

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๑๔๕๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๓๖

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ นร ๑๐๐๒/ว ๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๓ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่กรุงเทพมหานคร หารือกรณีพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ กฎกระทรวง ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ มิได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการคัดและรับรองสำเนาหนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคล ประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิบัติเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคล กรณีที่อ้างว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสีย จะดำเนินการได้หรือไม่ รายละเอียดปรากฏตามหนังสือที่อ้างถึงแล้วนั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้วขอเรียนดังนี้

๑. การรับรองสำเนาหนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคลประเภทต่าง ๆ เช่น แบบ ช. ๒ แบบ ช. ๓ และแบบ ช. ๔ ที่ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นเรียกหลักฐานสำเนาหนังสือสำคัญจากผู้มาติดต่องานส่วนราชการหรือหน่วยงานนั้น ๆ ควรจะต้องเป็นผู้รับรองสำเนาเอง เพราะหนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคลประเภทต่าง ๆ เป็นหนังสือสำคัญใช้ประกอบหลักฐานต่าง ๆ ได้ตามกฎหมายและเป็นหลักฐานที่ไม่ได้จัดทำไว้หลายฉบับ ซึ่งการจัดทำสำเนาหนังสือทะเบียนชื่อบุคคลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักนายกรัฐมนตรี ตามหนังสือ ที่ นร ๑๐๐๒/ว ๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๓ เรื่องคำอธิบายประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ คำอธิบายการทำสำเนา

๒. หนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคล แบบ ช. ๒ แบบ ช. ๓ และแบบ ช. ๔ สามารถออกใบแทนหนังสือสำคัญดังกล่าวได้โดยมีการกำหนดวิธีปฏิบัติไว้แล้วตามกฎหมายกระทรวง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ข้อ ๔ (๓) และให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการออกใบแทนฉบับละ ๕ บาท สำหรับคำขอ ช. ๑ และ แบบ ช. ๕ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้กำหนดวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการออกใบแทนไว้ จึงควรใช้วิธีคัดและรับรองสำเนาตามหนังสือ

สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ นร ๑๐๐๒/ว ๓ ลงวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๓๓ เรื่องคำอธิบายประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ การทำสำเนาและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดค่าธรรมเนียมอำเภอ พ.ศ. ๒๕๐๓ ลำดับที่ ๗ (๓) ค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ดฉบับละ ๑๐ บาท

๓. กรณีผู้ยื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนาหรือออกใบแทนหนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคลเป็นผู้มีส่วนได้เสียจะดำเนินการได้หรือไม่อย่างไรนั้น พระราชบัญญัติทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มิได้กำหนดวิธีปฏิบัติไว้เหมือนกับพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๑๘ และพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถดำเนินการยื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนารายการในทะเบียนหรือทะเบียนบ้านได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเกี่ยวกับการทะเบียนชื่อบุคคลจึงควรให้เจ้าของหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวผู้จดทะเบียนตั้งชื่อสกุลและเจ้าของหนังสือสำคัญแสดงการร่วมใช้ชื่อสกุล สามารถมอบหมายเป็นหนังสือแก่บุคคลอื่นมายื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนาหรือออกใบแทนหนังสือสำคัญทะเบียนชื่อบุคคลได้ โดยอนุโลมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๕ ตัวแทน ตามมาตรา ๑๙๗ และมาตรา ๑๙๘ โดยให้นายทะเบียนท้องที่บันทึกถ้อยคำของผู้ได้รับมอบหมายให้ปรากฏโดยแน่ชัดว่า เป็นผู้ได้รับมอบหมายจริงและไม่มีเจตนาทุจริตแล้วจึงดำเนินการให้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งนายทะเบียนท้องที่เขตบางกอกใหญ่ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

สมศักดิ์ ศรีวรรณะ

(นายสมศักดิ์ ศรีวรรณะ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

กองทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖, ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร ๒๘๑๒๖๙๓

(สำเนา)

ครุฑ

ที่ นร ๑๐๐๒/ ว ๓

สำนักนายกรัฐมนตรี

ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๙ มกราคม ๒๕๓๓

เรื่อง คำอธิบายประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖**เรียน** ปลัดกระทรวงการคลัง**อ้างถึง** หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร ๐๒๐๓/ว. ๖๔ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๒๖**สิ่งที่ส่งมาด้วย** คำอธิบายประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งเวียนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ นั้น

บัดนี้ ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอาศัยอำนาจตามความในข้อ ๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดคำอธิบายประกอบระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ดังมีรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และกรุณาแจ้งให้ส่วนราชการในสังกัดทราบต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

อภิลาศ โอสถานนท์

(นายอภิลาศ โอสถานนท์)

ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

กองกฎหมายและระเบียบกลาง

คำอธิบาย ๖ การทำสำเนา

สำเนา คือ เอกสารที่จัดทำขึ้นเหมือนกับต้นฉบับ ไม่ว่าจะทำจากต้นฉบับ สำเนาคู่ฉบับ หรือจากสำเนาอีกชั้นหนึ่ง

ในกรณีมีความจำเป็นต้องใช้เอกสารราชการนั้น ๆ เพิ่มขึ้น และเอกสารเหล่านั้นไม่ได้จัดทำไว้หลายฉบับ จำเป็นต้องจัดทำสำเนาขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบการพิจารณาของทางราชการ การทำสำเนาอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

๑. วิธีคัดหรือลอกจากต้นฉบับ คำต่อคำ ให้ถูกต้องกับต้นฉบับเดิม
๒. วิธีถอดหรือจัดทำพร้อมต้นฉบับ เช่น พิมพ์ต้นฉบับพร้อมสำเนาด้วยการใช้กระดาษคาร์บอน
๓. วิธีถ่ายจากต้นฉบับ เช่น การถ่ายด้วยเครื่องถ่ายเอกสาร
๔. วิธีอัดสำเนา ด้วยการทำให้หมึกที่กระดาษไขต้นฉบับติดที่กระดาษสำเนา

สำเนาแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑. “สำเนาคู่ฉบับ” เป็นสำเนาที่จัดทำพร้อมกับต้นฉบับ และเหมือนต้นฉบับ ผู้ลงลายมือชื่อในต้นฉบับจะลงลายมือชื่อหรือลายมือชื่อย่อไว้ และให้ผู้ร่าง ผู้พิมพ์ และผู้ตรวจ ลงลายมือชื่อหรือลายมือชื่อย่อไว้ที่ข้างท้ายขอบล่างด้านขวาของหนังสือ

๒. “สำเนา” เป็นสำเนาที่ส่วนราชการหรือเจ้าหน้าที่จัดทำขึ้น สำเนานี้อาจทำขึ้นด้วยการถ่ายคัด อัดสำเนา หรือด้วยวิธีอื่นใด สำเนาชนิดนี้โดยปกติต้องมีการรับรอง

การรับรองสำเนา ให้มีคำรับรองว่า “สำเนาถูกต้อง” และให้เจ้าหน้าที่ตั้งแต่วาระดับ ๒ หรือเทียบเท่าขึ้นไป ซึ่งเป็นเจ้าของเรื่องที่ทำสำเนานั้นขึ้น ลงลายมือชื่อรับรอง พร้อมทั้งลงชื่อตัวบรรจง ตำแหน่ง และวัน เดือน ปี ที่รับรอง และโดยปกติให้มีคำว่า “สำเนา” ไว้ที่กึ่งกลางหน้าเหนือบรรทัดแรกของสำเนาหนังสือด้วย

ในกรณีที่มีการลงชื่อในกระดาษไข ให้เจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่องลงลายมือชื่อกำกับในสำเนาคู่ฉบับไว้เป็นหลักฐาน

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๙๓๐๔

ถึง ที่ทำการปกครองจังหวัด ทุกจังหวัด

พร้อมนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๗๕ ลงวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และสำเนาหนังสือส่วนบัตรประจำตัวประชาชน ที่ มท ๐๓๐๙.๒/๑๐๐๔๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑ เรื่อง การขอคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคล และคำขอมีบัตร มาเพื่อแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอทุกแห่งถือปฏิบัติต่อไป

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๗๙๑-๗๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๖๕

กรมการปกครอง

ถนนอัมพวงค์ กท ๑๐๒๐๐

๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒

เรื่อง ทารือการขอคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคลและคำขอมมีบัตร

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ด่วนที่สุด ที่ กท ๐๔๐๖/๔๗๑๔ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๑

ตามที่ขอหารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอคัดและรับรองสำเนารายการทะเบียนชื่อบุคคล ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ และการขอคัดและรับรองรายการทำบัตรประจำตัวประชาชนตามระเบียบกรมการปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๓๘ เพื่อแจ้งให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตถือปฏิบัติต่อไป นั้น

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วมีความเห็นและให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. กรณีมีผู้มาขอคัดและรับรองรายการทะเบียนชื่อบุคคล ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเป็นเอกสารทะเบียนชื่อบุคคลที่จัดเก็บไว้ที่สำนักทะเบียนและยังไม่ได้บันทึกลงไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลให้สำนักทะเบียนที่เก็บเอกสารทะเบียนชื่อบุคคลดังกล่าวดำเนินการบันทึกรายการทะเบียนชื่อบุคคลนั้นเข้าเก็บไว้ในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลก่อน (เก็บตก) เสร็จแล้วจึงดำเนินการคัดและรับรองรายการทะเบียนชื่อบุคคลให้กับผู้ขอตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๔

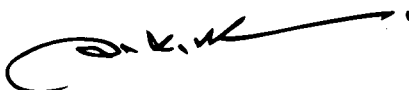
๒. คำว่าผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๕ (๓) ให้ความหมายถึงบุคคลใด ๆ ก็ตามที่มีประโยชน์ได้เสียกับทะเบียนชื่อบุคคลนั้น ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมโดยถือเอาผู้มีส่วนได้เสียตามความเป็นจริงซึ่งนายทะเบียนจะต้องเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจว่าบุคคลผู้ขอคัดและรับรองรายการทะเบียนชื่อบุคคลเป็นผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับทะเบียนชื่อบุคคลที่ขอคัดและรับรองรายการหรือไม่ ให้พิจารณาจากข้อเท็จจริงที่บุคคลนั้นกล่าวอ้าง หรือนำหลักฐานมาแสดงเป็นกรณีไปว่าบุคคลนั้นจะได้หรือเสียประโยชน์เนื่องจากการได้หรือไม่ได้คัดและรับรองรายการทะเบียนชื่อบุคคลนั้นอย่างไร ซึ่งหากแสดงให้เห็นนายทะเบียนเห็นว่าเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียในทะเบียนชื่อบุคคลที่ขอคัดและรับรองแล้วก็ชอบที่นายทะเบียนจะอนุญาตให้คัดและรับรองรายการให้ให้เป็นรายกรณีไป ทั้งนี้ต้องพึงระวังว่าการให้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้น จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ด้วย

๓. ทนายความที่ไม่มีใบแต่งตั้งทนายความถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้เสียตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๕ (๓) ดังนั้น หากทนายความจะขอคัดหรือรับรองรายการทะเบียนชื่อบุคคลของผู้ใด ทนายความผู้นั้นก็ต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีประโยชน์ได้เสียในทะเบียนชื่อบุคคลนั้นอย่างไร ซึ่งรวมถึงการบันทึกถ้อยคำการเป็นผู้มีส่วนได้เสียด้วยเช่นเดียวกับกรณี ข้อ ๒

๔. การขอคัดและรับรองรายการทำบัตรประจำตัวประชาชนตามที่หารือ กรมการปกครองได้ตอบข้อหารือดังกล่าวโดยตรงถึงสำนักงานเขตลาดพร้าวแล้วตามหนังสือ ส่วนบัตรประจำตัวประชาชนที่ มท ๐๓๐๙.๒/๑๐๐๔๑ ลงวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๑

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวงศ์ศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐๒ - ๙๙๑๗๐๑๗ - ๑๙

โทรสาร ๐๒ - ๙๙๑๗๐๔๓

(สำเนาฉบับ)

ที่ มท ๐๓๐๙.๒/๑๐๐๔๑

ส่วนบัตรประจำตัวประชาชน
ถนนลำลูกกา ปท ๑๒๑๕๐

๑๙ กันยายน ๒๕๕๑

เรื่อง ขอรื้อการคัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร (บ.ป. ๑)

เรียน ผู้อำนวยการเขตลาดพร้าว

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเขตลาดพร้าว ด่วนที่สุด ที่ กท ๖๖๐๒/๑๙๓๙ ลงวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ตามที่หารือกรณีนางสาวศยมพร พจนกมลอมร ยื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนของผู้อื่น เพื่อนำไปใช้ประกอบหลักฐานทางคดี โดยแสดงหลักฐานเกี่ยวกับคดีความประกอบคำร้องขอ ขอรทราบแนวทางปฏิบัติในการขอคัดรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร (บ.ป. ๑) ของบุคคลอื่นว่าจะอนุญาตให้คัดรับรองสำเนารายการบัตร (บ.ป. ๑) ได้หรือไม่ อย่างไร รายละเอียดปรากฏตามอ้างถึง นั้น

ส่วนบัตรประจำตัวประชาชน สำนักบริหารการทะเบียน ขอเรียนว่าในการตรวจสอบหลักฐานคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการในคำขอมีบัตรของผู้มีส่วนได้เสีย ตามมาตรา ๑๐ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ มีประเด็นต้องพิจารณาประกอบ ดังนี้

๑. รายการในคำขอมีบัตรซึ่งกำหนดโดยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๒ ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๕๐) กำหนดคำขอตามแบบ บ.ป. ๑ ท้ายกฎกระทรวง โดยมีรายการชื่อตัว ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด เลขประจำตัวประชาชน ที่อยู่ สถานภาพ ศาสนา หมูโลहित อาชีพ ภาพถ่ายใบหน้า ลายพิมพ์นิ้วมือ ตลอดจนลายมือชื่อของผู้ยื่นคำขอ ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของบัตร และตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔ กำหนดความหมายของคำว่า “ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคล” หมายถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งเฉพาะตัวของบุคคล ชื่อ เลขหมาย รหัส หรือสิ่งบอกลักษณะอื่นที่ทำให้รู้ตัวผู้นั้นได้ เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ รูปถ่าย เป็นต้น จึงเห็นว่ารายการในคำขอมีบัตรมีรายการซึ่งเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๕๐ อยู่ด้วย

๒. การที่ผู้มีส่วนได้เสียที่จะขอตรวจสอบหลักฐาน คัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการในคำขอมีบัตร ตามมาตรา ๑๐ พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๒๖ ไม่ได้กำหนดโดยชัดแจ้งว่าเป็นบุคคลใดบ้าง เห็นว่าต้องอาศัยบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ

พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความควบคุมดูแลของตนต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่น หรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลมิได้ เว้นแต่จะเป็นการเปิดเผยต่อบุคคล หรือกรณีตามข้อยกเว้นในมาตราดังกล่าวนี้เท่านั้น โดยในการเปิดเผยตามข้อยกเว้นนี้มาตรา ๒๔ (๘) กรณีเป็นหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะขอข้อเท็จจริงดังกล่าวซึ่งกำหนดเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลอื่นที่จะขอตรวจสอบหลักฐาน คัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนาข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลของผู้อื่นได้นั้นต้องมีกฎหมายให้อำนาจแก่ผู้มีส่วนได้เสียคนนั้นที่จะขอข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายการดังกล่าวโดยตรง โดยพิจารณาแนวทางตามคำวินิจฉัยข้อหารือสำนักงานอัยการสูงสุด เรื่องผู้มีส่วนได้เสียในการขอคัดสำเนารายการบัตรประจำตัวประชาชน (หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๐.๓/ว ๒๓๖ ลงวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘) ประกอบซึ่งในการที่จะพิสูจน์ความเป็นผู้มีส่วนได้เสียที่มีอำนาจตามกฎหมายต้องอาศัยข้อเท็จจริงจากหลักฐาน เอกสารที่แสดง หรือการสอบสวนบุคคลที่กล่าวอ้างว่ามีอำนาจหรือถูกกระทบกระเทือนสิทธิหน้าที่อันเนื่องจากการนั้นอย่างไรเป็นรายกรณี ๆ ไป แต่อย่างไรก็ตาม มีข้อที่พึงระวางว่าการให้ข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลนั้นจะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเจ้าของข้อมูลจนเกินสมควรด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิรัช ปุตระเศรณี)

ผู้อำนวยการส่วนบัตรประจำตัวประชาชน

ส่วนบัตรประจำตัวประชาชน

กลุ่มมาตรฐานและระเบียบบัตรประจำตัวประชาชน

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๖๑๖ โทรสาร ๐-๒๗๐๖-๙๑๗๙

ที่ นร ๐๑๐๘/๑๘๑๔

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน
และการบังคับใช้กฎหมาย
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๑

เรื่อง แจ้งผลคำวินิจฉัย

เรียน ผู้อำนวยการเขตลาดพร้าว

อ้างถึง หนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคมฯ ด่วนมาก ที่ นร ๐๑๐๘/๗๐๘
ลงวันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาคำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคมฯ
ที่ สค ๗๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

ตามที่ นางสาวศยมพร พจนกลอมร อุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสำนักงาน
เขตลาดพร้าว เกี่ยวกับคำขอเปลี่ยนชื่อตัวและรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน และคณะกรรมการ
วินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ได้รับเรื่องอุทธรณ์ดังกล่าวไว้พิจารณา นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน
และการบังคับใช้กฎหมาย ได้มีคำวินิจฉัย ที่ สค ๗๒/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ให้ยกอุทธรณ์
รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางวนิดา สักการโกศล)

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
เลขานุการฯ

ฝ่ายเลขานุการฯ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๘๕๕๙ โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๕๕๓

คำวินิจฉัยคณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
สาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดินและการบังคับใช้กฎหมาย
ที่ สค ๗๒/๒๕๕๑

เรื่อง อุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารของสำนักงานเขตลาดพร้าวเกี่ยวกับคำขอ
เปลี่ยนชื่อตัวและรายการเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชน

ผู้อุทธรณ์ : นางสาวศยมพร พจนกมลอมร

หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ : สำนักงานเขตลาดพร้าว

อุทธรณ์เรื่องนี้ได้ความว่า นางสาวศยมพร พจนกมลอมร ผู้อุทธรณ์มีหนังสือถึงสำนักงานเขตลาดพร้าวจำนวน ๒ ฉบับขอข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

๑. หนังสือลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ ขอคัดสำเนาคำขอเปลี่ยนชื่อตัว (ช. ๑) ของนางณัฐกมลสุมณฑา พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง

๒. หนังสือลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ ขอคัดสำเนาคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๑) ของนายณัฐวุฒิ สุมณฑา พร้อมรับรองสำเนาถูกต้อง

สำนักงานเขตลาดพร้าวมีหนังสือลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๑ ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามคำขอลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ โดยให้เหตุผลว่าคำขอเปลี่ยนชื่อตัว (ช. ๑) ถือเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งหน่วยงานของรัฐจะเปิดเผยข้อมูลดังกล่าวโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลมิได้ ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ และได้มีบันทึกทำคำขอลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๑ ปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวโดยให้เหตุผลว่า ผู้ขอคัดสำเนารายการบัตรประจำตัวประชาชนควรจะต้องมีประโยชน์ได้เสียโดยตรงมิใช่โดยอ้อม

ผู้อุทธรณ์จึงมีหนังสือลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ถึงประธานกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการอุทธรณ์คำสั่งมิให้เปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าว

คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมายได้พิจารณาคำอุทธรณ์ คำชี้แจงด้วยวาจาของผู้แทน สำนักงานเขตลาดพร้าว คำชี้แจงด้วยวาจาของผู้อุทธรณ์ และเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อเท็จจริงได้ความว่าผู้อุทธรณ์ขอข้อมูลข่าวสารรายการที่ ๑ สืบเนื่องจากผู้อุทธรณ์ได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาล โชคชัยให้ดำเนินคดีแก่นางณัฐมณฑา ฐานหมิ่นประมาทด้วยการโฆษณา และขอคัดสำเนาคำขอเปลี่ยนชื่อตัว (ข. ๑) ของนางณัฐมณฑา เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๕ และวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ พร้อมรับรองสำเนาถูกต้องโดยมีเหตุผลว่าต้องการนำลายมือชื่อในคำขอไปเป็นพยานเอกสารในคดีดังกล่าว

ส่วนข้อมูลข่าวสารรายการที่ ๒ สืบเนื่องจากผู้อุทธรณ์ได้แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลโชคชัยให้ดำเนินคดีแก่นายณัฐวุฒินา ฐานส่งเสียงดังรบกวนในเวลากลางคืน และทำให้เสียทรัพย์ และได้ขอคัดสำเนาภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชนของนายณัฐวุฒินา พร้อมรับรองสำเนาถูกต้องเพื่อนำไปประกอบการดำเนินคดี ซึ่งสำนักงานเขตลาดพร้าวได้ดำเนินการให้ตามคำขอแล้ว ต่อมาผู้อุทธรณ์ได้ขอคัดสำเนาคำขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๑) ของนายณัฐวุฒินา พร้อมรับรองสำเนาถูกต้องโดยมีเหตุผลว่าเพื่อนำไปประกอบการดำเนินคดีที่แจ้งความร้องทุกข์ไว้

ในชั้นพิจารณาของคณะกรรมการฯ ผู้แทนสำนักงานเขตลาดพร้าวชี้แจงเหตุผลการปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามรายการที่ ๑ ว่าสำนักงานเขตลาดพร้าวพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีนี้ไม่มีกฎหมายหรือระเบียบใดอนุญาตให้ดำเนินการได้ เว้นแต่เจ้าของหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัว มอบหมายเป็นหนังสือแก่บุคคลอื่น มายื่นคำร้องขอคัดและรับรองสำเนาได้ ทั้งนี้ตามหนังสือสั่งการของกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๒๗๒๖๘ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ประกอบกับในคำขอเปลี่ยนชื่อตัว (ข. ๑) มีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ ฐานะการเงิน สุขภาพ และความเชื่อ ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอเปลี่ยนชื่อ และไม่เกี่ยวข้องกับผู้ใดในคดีหมิ่นประมาทไม่มีลายพิมพ์นิ้วมือที่จะนำไปพิสูจน์เปรียบเทียบ มีเพียงลายมือชื่อของผู้ขอเปลี่ยนชื่อเท่านั้น หากต้องการนำไปใช้เป็นพยานหลักฐานก็ควรขอให้ศาลออกหมายเรียก สำนักงานเขตลาดพร้าวไม่อาจเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้ได้เนื่องจากเกรงว่าอาจถูกเจ้าของข้อมูลข่าวสารดำเนินคดีต่อศาล ทั้งนี้สำนักงานเขตลาดพร้าวไม่ได้แจ้งให้นางณัฐมณฑา ทราบเพื่อให้ความยินยอมหรือคัดค้านการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารเพราะเกรงว่าจะเกิดปัญหากระทบกระทั่งกับผู้อุทธรณ์

สำหรับข้อมูลข่าวสารรายการที่ ๒ ซึ่งแจ้งว่าจากการสอบถามผู้อุทธรณ์ด้วยวาจาถึงความประสงค์ในการขอข้อมูลข่าวสารปรากฏว่าผู้อุทธรณ์ต้องการนำข้อมูลในคำขอมิบัติประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๑) ไปดำเนินคดีแก่นายณัฐวุฒิฯ ฐานแจ้งความเท็จเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ สำนักงานเขตลาดพร้าวพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้อุทธรณ์ไม่มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ร้องขอเนื่องจากข้อมูลข่าวสารดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี ประกอบกับสำนักงานเขตลาดพร้าวได้มีหนังสือสอบถามสถานีตำรวจนครบาลโชคชัยแล้วได้รับแจ้งว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้คำขอมิบัติประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๑) ของนายณัฐวุฒิฯ เพื่อประกอบการดำเนินคดีแต่อย่างใด การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารจึงไม่เป็นประโยชน์ต่อรูปคดีของผู้อุทธรณ์ และอาจมีผลกระทบต่อบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูล จึงปฏิเสธการเปิดเผย

ส่วนผู้อุทธรณ์ซึ่งแจ้งด้วยวาจาสรุปว่า ผู้อุทธรณ์ได้ขอคัดสำเนาคำขอเปลี่ยนชื่อตัว (ช. ๑) ของนางณัฐกมลฯ เพื่อนำลายมือชื่อในคำขอไปเป็นพยานเอกสารในคดีที่ผู้อุทธรณ์แจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจสถานีตำรวจนครบาลโชคชัยให้ดำเนินคดีแก่นางณัฐกมลฯ ฐานหมิ่นประมาทผู้อุทธรณ์ด้วยการโฆษณา แม้คดีดังกล่าวศาลได้มีคำพิพากษาแล้ว เนื่องจากนางณัฐกมลฯ ให้การรับสารภาพ แต่ผู้อุทธรณ์ยังต้องการข้อมูลข่าวสารดังกล่าวเพื่อนำไปประกอบการดำเนินคดีกับนางณัฐกมลฯ ในเรื่องอื่น ๆ ส่วนกรณีที่ขอคัดสำเนาคำขอมิบัติประจำตัวประชาชน (บ.ป. ๑) ของนายณัฐวุฒิฯ เพื่อนำไปประกอบการดำเนินคดีให้ศาลเห็นว่านายณัฐวุฒิฯ เป็นบุคคลไม่น่าเชื่อถือเนื่องจากแจ้งความเท็จเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่อสำนักงานเขตลาดพร้าว และสำนักงานประกันสังคม โดยผู้อุทธรณ์เคยร้องขอให้เจ้าหน้าที่ตำรวจขอข้อมูลดังกล่าวจากสำนักงานเขตลาดพร้าวแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิเสธโดยอ้างว่าไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้วเห็นว่าข้อมูลข่าวสารตามอุทธรณ์ทั้ง ๒ รายการ มีรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพ ฐานะการเงิน สุขภาพ และความเชื่อ อันเป็นข้อมูลข่าวสารส่วนบุคคลที่อยู่ในความครอบครองของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารดังกล่าวต่อหน่วยงานของรัฐแห่งอื่นหรือผู้อื่นโดยปราศจากความยินยอมเป็นหนังสือของเจ้าของข้อมูลทำให้ล่วงล้ำหรือในขณะนั้นมิได้ และกรณีไม่มีเหตุยกเว้นให้หน่วยงานของรัฐเปิดเผยข้อมูลข่าวสารโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูล ทั้งนี้ตามนัยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งจากข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่านางณัฐกมลฯ และนายณัฐวุฒิฯ เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ให้ความยินยอมเป็นหนังสือไว้แต่อย่างใด อีกทั้งบทบัญญัติใน มาตรา ๒๔ ก็มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสอบถามความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลไว้ดังเช่นมาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ซึ่งบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งคณะกรรมการฯ เห็นว่าการที่สำนักงานเขตลาดพร้าวปฏิเสธการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารแก่ผู้อุทธรณ์นั้นชอบแล้ว

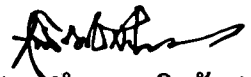
ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ คณะกรรมการวินิจฉัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารสาขาสังคม การบริหารราชการแผ่นดิน และการบังคับใช้กฎหมาย จึงมีคำวินิจฉัยให้ยกอุทธรณ์

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

หัวหน้าคณะที่ ๔

พลเอก
(วิชิต บุญยะวัฒน์)

กรรมการ

(นายจ่าง เจติมัจฉัตร)

กรรมการ

(นางมัลลิกา คุณวัฒน์)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ มন্ত্রী รูปสุวรรณ)

กรรมการ

(ศาสตราจารย์พิเศษ เรวัด จ่างเจติม)

กรรมการผู้รับผิดชอบสำนวนอุทธรณ์

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑

การใช้คำนำหน้านาม

ปกปิด

ที่ มท. ๐๓๑๓/ว. ๓๓๓

กระทรวงมหาดไทย

๓ สิงหาคม ๒๕๐๙

เรื่อง การใช้คำนำหน้าชื่อคนไทยในทางราชการ
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยตามที่บางจังหวัดมีข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องคนไทยในท้องถิ่น นิยมใช้คำนำหน้าชื่อแตกต่างกันอยู่บ้าง เช่น ฮั้ว ยี่หม่อง ท้าว ฯลฯ นำหน้าชื่อตัว เช่น ใช้ว่า ฮั้ว ยี่หมัด หม่องตุ่นหรือท้าวเผื่อน เป็นต้น แทนใช้คำว่า นาย เช่นนี้ ถ้าเป็นเอกสารทางราชการ เช่น ทะเบียนราษฎร หรือบัญชีรายชื่ออย่างอื่นของทางราชการจะเป็นการถูกต้องตามกฎหมายเพียงไร นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้พิจารณาแล้ว ปรากฏว่า คำนำหน้าชื่อตัวของคนไทยนั้นได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อ ศักราช ๑๒๒๓ และพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๔๖๐ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๖๔ กำหนดให้ผู้ที่ไม่มีบรรดาศักดิ์หรือยศ ฐานันดรศักดิ์ ใช้คำว่า นาย นาง และนางสาว นำหน้าชื่อเป็นบรรทัดฐานอยู่แล้ว ส่วนคำอื่นตามตัวอย่างที่อ้างถึงมานั้น เป็นคำที่มีผู้นิยมยกย่องใช้กันเอง เช่นเดียวกับกรณีที่พระภิกษุเป็นมหาเปรียญเมื่อลาสิกขาบทแล้วยังมีผู้นิยมเรียกท่านมหา หรือมหา หรืออาจารย์กันอยู่ ซึ่งไม่เป็นภาษาที่ใช้ในทางราชการ เช่น ในทะเบียนราษฎร เอกสาร หรือบัญชีรายชื่อ ฯลฯ ทางราชการ

ฉะนั้น จึงขอได้ชี้แจงให้เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้ทราบและปฏิบัติให้เป็นการถูกต้องสืบไป

อย่างไรก็ดี การดำเนินการในเรื่องนี้ขอให้กำชับเจ้าหน้าที่พึงปฏิบัติด้วยความระมัดระวังอย่าได้กระทำการที่ก่อให้เกิดความรู้สึกในทางกระทบกระเทือนจิตใจ โดยเฉพาะคนไทยอิสลามที่เป็นฮั้ว ยี่หม่อง หรือเอกสารเดิมใช้อยู่แล้วก็ไม่จำเป็นต้องแก้ไขของเดิม เพียงแต่เริ่มใช้ให้ถูกต้องต่อจากนี้ไป และสำหรับผู้ที่ได้เป็นฮั้ว ยี่หม่องนั้น ถ้าจะมีการใช้คำว่า ฮั้ว ยี่หม่องระหว่างคำว่า นาย กับชื่อตัวของเขาด้วยก็ยอมใช้ได้.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง
(ลงชื่อ) พ่วง สุวรรณรัฐ
(นายพ่วง สุวรรณรัฐ)
รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

ปกปิด

ที่ มท. ๐๓๑๓/ว. ๕๔๒

กระทรวงมหาดไทย

๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๙

เรื่อง ตอบข้อหารือการขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๙ ๑ ฉบับ

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/๘๘๕๔ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๙ เรื่อง ทาหรือการขอแก้คำนำหน้าจาก ร.ต. เป็น นาย พร้อมด้วยสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่อง การใช้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ซึ่งกระทรวงมหาดไทยสั่งให้นายทะเบียนอนุญาตให้แก้คำนำหน้านามในทะเบียนบ้านของผู้มียศทหาร เป็นผู้ไม่มียศทหารได้ เมื่อผู้มียศทหารไม่ประสงค์จะใช้ยศทหารและยื่นคำร้องขอแก้ต่อนายทะเบียนมาเพื่อโปรดสั่งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) คณิ่ง ภาไชย

(นายคณิ่ง ภาไชย)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

ที่ มท. ๐๓๑๓/ว. ๘๘๕๕

กระทรวงมหาดไทย

๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๙

เรื่อง ทหารเรือขอแก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือที่ กทม. ๐๓๐๗/๗๖๒๖ ลงวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม ๑ ฉบับ

ตามที่ได้หารือ กรณี ร.ต. ถาวร ตันตราภรณ์ ขอแก้คำนำหน้านามจาก “ร.ต.” เป็น “นาย” ในทะเบียนบ้านเลขที่ ๑๙๑ ซอยกลาง แขวงคลองตัน เขตพระโขนง โดยอ้างว่าเพื่อให้ถูกต้องตามความเป็นจริง เพราะขณะนี้ผู้ร้องรับราชการฝ่ายพลเรือนเป็นข้าราชการตุลาการ สังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามเรื่องราวที่ส่งไปประกอบการพิจารณาเพื่อทราบแนวทางปฏิบัติ นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้หารือไปยังกระทรวงกลาโหมแล้ว ได้รับแจ้งว่า ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการพลเรือน องค์กร หรือรัฐวิสาหกิจฝ่ายพลเรือนผู้มียศทหารจะไ้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือไม่ไ้ยศประกอบชื่อก็ได้ รายละเอียดปรากฏตามภาพถ่ายสำเนาคำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่องการไ้ยศทหารประกอบชื่อบุคคล ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๗ ซึ่งได้ส่งมาพร้อมหนังสือนี้ ดังนั้น ในกรณีที่ ร.ต. ถาวร ตันตราภรณ์ ผู้มียศทหาร ขอแก้คำนำหน้านามในทะเบียนจาก “ร.ต.” เป็น “นาย” เพราะไม่ประสงค์จะไ้ยศทหารนั้น ให้นายทะเบียนแก้คำนำหน้านามดังกล่าวให้ผู้ร้องได้ โดยให้หมายเหตุในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านว่า “บุคคลที่.....แก้คำนำหน้านามจาก ร.ต. เป็น นาย ตามคำร้องที่.....ลงวันที่.....” แล้วลงชื่อนายทะเบียน วัน เดือน ปี กำกับไว้ และให้นายทะเบียนแจ้งรายการในบัตรทะเบียนคนไทยให้ถูกต้องตรงกันด้วย สำหรับรายการอื่น ๆ หากมีก็ให้ถือปฏิบัติทำนองเดียวกัน

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **คณิ่ง ภาไชย**

(นายคณิ่ง ภาไชย)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

โทร. ๒๘๑๐๕๒๙

คำชี้แจงกระทรวงกลาโหม เรื่อง การใช้ศทหารประกอบชื่อบุคคล

เนื่องจากปรากฏว่านายทหารสัญญาบัตรและนายทหารประทวนทั้งประจำการและนอกประจำการบางนายใช้ศทหารประกอบชื่อในกิจการและโอกาสที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะกล่าวคือในบางกิจการหรือโอกาสที่ไม่สมควรจะเปิดเผยให้บุคคลภายนอกวงราชการทหารทราบว่าตนเป็นทหารก็กลับเปิดเผยให้ทราบ ทั้งนี้ย่อมเป็นเหตุนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่วงการทหารโดยทั่วไปด้วย ฉะนั้นจึงชี้แจงทางปฏิบัติดังต่อไปนี้

๑. ยศทหารนั้นโดยเฉพาะยศทหารสัญญาบัตร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ จึงถือเป็นพระมหากษัตริย์คุณและเป็นพระบารมีปกเกล้าปกกระหม่อมแก่เหล่าทหารของชาติซึ่งผู้ได้รับทุกคนจักต้องเชิดชูรักษาไว้และถือเป็นเกียรติยศชื่อเสียงของตนเองและวงศ์ตระกูล ประเทศต่างๆ เขาถือว่าทหารเป็นผู้ซึ่งสมควรยกย่องเป็นพิเศษ เพราะเป็นผู้ที่ยอมเสียสละแล้วทุกสิ่งทุกอย่างแม้ชีวิตและเลือดเนื้อก็ยอมพลีเพื่ออิสรภาพของประเทศชาติ กล่าวอย่างย่อ ๆ ก็คือเขาให้เกียรติแก่ผู้ซึ่งเป็นทหารมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ยศทหารกับเกียรติยศย่อมเป็นของคู่กันเสมอเมื่อเป็นดังนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทหารทั้งหลายจะต้องระวังรักษาเกียรติยศและชื่อเสียงของตนไว้เป็นพิเศษ การใช้ศทหารประกอบชื่อในกิจการหรือโอกาสที่ไม่สมควรก็เท่ากับทำลายเกียรติยศและชื่อเสียงของตนเองและวงราชการทหารด้วย

๒. ตามความนิยมโดยทั่วไป ผู้มียศทหารมักใช้ศประกอบชื่อในกิจการและโอกาสดังต่อไปนี้

๒.๑ ในกิจการทหาร

๒.๒ ในการแสดงตนเองในราชพิธี งานรัฐพิธี งานพิธีหรืองานอื่น ๆ ของทางราชการหรืองานพิธีหรืองานอื่น ๆ อันมีเกียรติทั่วไป

๒.๓ ในการแนะนำตนเองในการสมาคมด้วยวาจาหรือหนังสือ

๒.๔ ในการพิมพ์นามบัตรหรือบัตรเชิญ

๒.๕ ในการพิมพ์หนังสือซึ่งเป็นตำราหรือเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่วไป

๓. ผู้มียศทหารซึ่งเป็นข้าราชการกระทรวงกลาโหมพลเรือน ลูกจ้าง หรือคนงานในสังกัดกระทรวงกลาโหม หรือเป็นพนักงาน ลูกจ้างหรือคนงานในองค์การหรือรัฐวิสาหกิจในสังกัด กระทรวงกลาโหม จะไม่ใช้ศประกอบชื่อในการปฏิบัติราชการหรือทำงานตามหน้าที่ก็ได้

๔. ในการปฏิบัติราชการหรือทำงานในส่วนราชการฝ่ายพลเรือน องค์การหรือรัฐวิสาหกิจ ฝ่ายพลเรือน ผู้มียศทหารจะไ้ยศประกอบชื่อเท่าที่จำเป็น หรือจะไม่ไ้ยศประกอบชื่อก็ได้

๕. ในกิจการหรือโอกาสอื่น เช่น ในการประกอบธุระกิจต่าง ๆ หรือเมื่อต้องคดี ซึ่งถูกดำเนินคดี ในศาลพลเรือน ย่อมไม่นิยมไ้ยศประกอบชื่อ

ทั้งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาชี้แจงตักเตือนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทราบโดยทั่วกัน.

(ลงชื่อ) พลเอก ครวญ สุทธานินทร์

(ครวญ สุทธานินทร์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม

๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๗

ที่ มท. ๐๔๐๒/ว ๒๑๓

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารทะเบียน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

ด้วยสำนักทะเบียนต่าง ๆ มีปัญหาทางปฏิบัติเกี่ยวกับการแก้ไขคำนำนามสตรีในทะเบียนบ้าน และการกรอกรายการในเอกสารทะเบียนของหญิงที่มีสามีโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ว่า จะสามารถแก้ไขรายการคำนำนามสตรีจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ได้หรือไม่และการกรอกรายการชื่อตัวและชื่อสกุลของสตรีในกรณีดังกล่าว จะใช้คำนำนามและชื่อสกุลอย่างไรจึงจะถูกต้อง เนื่องจากยังไม่มีแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้อย่างแน่ชัด

กระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้ว ขอเรียนว่า การใช้คำนำนามสตรี มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ คือ พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ปัจจุบัน ยังมีผลใช้บังคับอยู่ ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติเรื่องการใช้คำนำนามสตรีไว้ในข้อ ๑ ว่า “.....(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน.....(ข) ถ้าเป็นผู้มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง“ เป็นคำนำนาม.... “

คำว่า “ผู้มีสามีแล้ว” น่าจะหมายถึงความถึงสตรีที่มีสามีแล้ว จะเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ตาม ย่อมใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามของตนตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้ เพราะกฎหมายนี้มีได้มุ่งกำหนดความเป็นสามีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย เพียงแต่มุ่งวางระเบียบการใช้คำนำนามสตรีที่ (เคย) มีสามีให้ดูแตกต่างกันเท่านั้น

เพื่อให้การปฏิบัติงานการทะเบียนของสำนักทะเบียนต่าง ๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน กระทรวงมหาดไทย จึงขอวางแนวทางปฏิบัติในเรื่องคำนำนามสตรี ดังนี้

๑. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการคำนำนามสตรีในทะเบียนบ้านและเอกสารทะเบียนราษฎรอื่น ๆ จากคำว่า “นางสาว” เป็น “นาง” เมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องและตรวจสอบพยานเอกสาร เช่น สูติบัตรของบุตรของหญิงนั้น แล้วเห็นว่าเชื่อถือได้ ให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงทะเบียนให้ ในกรณีที่ผู้ยื่นคำร้องไม่มีพยานเอกสาร ให้เป็นอำนาจนายอำเภอพิจารณา ทั้งนี้ตามนัยกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๖) ออกตามความในพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ แล้วหมายเหตุในทะเบียนบ้านด้วยหมึกสีแดงว่า “บุคคลที่.....แก้ไขรายการตามคำร้องที่.....ลงวันที่.....” ลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปีกำกับ

๒. การกรอกรายการค่านามสตรีในเอกสารการทะเบียนครอบครัวให้กรอกรายการค่านามสตรีตามเอกสารที่ผู้ร้องนำมาแสดง เช่น รายการในทะเบียนบ้านเป็น “นาง” เอกสารการทะเบียนครอบครัวก็ให้ใช้คำว่า “นาง” ทั้งนี้ เพราะเอกสารการทะเบียนครอบครัวเป็นเอกสารที่แสดงฐานะความสัมพันธ์ในครอบครัว ซึ่งเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสามีกับภรรยาและบิดามารดากับบุตร ไม่ได้เป็นเอกสารที่มุ่งแสดงสถานภาพของบุคคลแต่อย่างใด

๓. ในการจดทะเบียนสมรส หากตามหลักฐานเอกสารราชการที่ผู้ร้องนำมาแสดงใช้ค่านามว่า “นาง” หรือหากข้อเท็จจริงปรากฏว่า มีบุตรมาแล้ว ก่อนที่นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนให้ จะต้องตรวจสอบให้แน่ชัดว่า มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งการสมรสในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ (พ.ศ. ๒๕๑๙) โดยเฉพาะตามมาตรา ๑๔๕๒ และมาตรา ๑๔๕๓ แล้วบันทึกในหน้าบันทึกของทะเบียนการสมรสไว้ให้ชัดเจน

๔. การใช้ชื่อสกุลของหญิงมีสามี ให้ถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ คือ หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี หญิงหม้าย โดยการหย่าให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน หญิงหม้ายโดยการตายของสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี ซึ่งสามีนั้นจะต้องเป็นสามีที่ชอบด้วยกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้สำนักทะเบียนถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) พิศาล มุลศาสตรสาทร

(นายพิศาล มุลศาสตรสาทร)

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท. ๐๓๐๒ /ว. ๒๙๐๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การแก้คำนำหน้านามสตรี

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๐๒/๒๐๕๑๖ ลงวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๕

ด้วยกรุงเทพมหานคร หรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีกรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมาย และได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ต่อมาศาลได้ส่งการเพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” ตามเดิมได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้หารือขอทราบแนวทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้วเห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่พิพากษาถึงที่สุดตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดการสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐) รายละเอียดปรากฏตามหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่อำเภอและกิ่งอำเภอถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๙๑๒๖๙๖ ๒๙๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๙๑๒๖๙๓

ที่ มท. ๐๓๐๒ /ว. ๒๐๕๑๖

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๑๘ ธันวาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ทารือการแก้คำนำหน้านามสตรี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ มท ๐๓๐๒/๖๕๖๕ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๑๓๓๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

ตามที่แจ้งว่า สำนักงานเขตปทุมวันหรือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีกรณีหญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมายและได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ต่อมาศาลได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส หญิงนั้นจะขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” ได้หรือไม่ นั้น

กระทรวงมหาดไทย ได้หารือขอทราบแนวทางปฏิบัติต่อคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) แล้ว เห็นว่า ในกรณีที่ศาลพิพากษาเสร็จเด็ดขาดให้เพิกถอนการสมรสแล้ว การสมรสได้สิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๐๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาถึงที่สุด ตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาด การสมรสดังกล่าวมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด และถือได้ว่าหญิงนั้นเป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทุกเขตถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

อารีย์ วงศ์อารยะ

(นายอารีย์ วงศ์อารยะ)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

กองการทะเบียน

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๖๖ ๒๕๑๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๓

บันทึก

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรี “นาง” หรือ “นางสาว” ภายหลังศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

กระทรวงมหาดไทย ได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๒/๑๒๙๒๓ ลงวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า กรุงเทพมหานคร ได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเปลี่ยนคำนำหน้านามสตรี กรณีนางสาวพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้จดทะเบียนสมรสกับนายพุทธ พรนวม พร้อมทั้งได้เปลี่ยนคำนำหน้านามจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ต่อมาศาลแพ่งได้สั่งให้เพิกถอนการสมรส และให้แก้ไขคำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” ตามเดิม ซึ่งเป็นคำสั่งที่ขัดกับหนังสือกองการทะเบียน กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ ที่กำหนดแนวทางปฏิบัติว่า หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสโดยถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาศาลมีคำสั่งพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ถือได้ว่ามีสถานภาพเป็นหญิงมีสามีแล้ว ไม่สามารถกลับคืนสู่สถานภาพเดิมก่อนการสมรสได้ จึงแก้ไข คำนำหน้านามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” ไม่ได้ ตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำหน้านามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงหารือว่าในกรณีเช่นนี้จะให้ปฏิบัติอย่างไร

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีดังกล่าวศาลมีคำสั่งให้เปลี่ยนคำนำหน้า นามจาก “นาง” เป็น “นางสาว” จึงควรดำเนินการตามที่ศาลมีคำสั่งเป็นการเฉพาะเรื่อง ส่วนการปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรีกรณีที่มีการเพิกถอนการสมรส ก็ให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกองการทะเบียน กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๑๓/๔๗๑๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๒๔ และขอหารือคณะกรรมการ กฤษฎีกาว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยถูกต้องหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ เพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาตามข้อหารือ ดังกล่าวประกอบคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า นางสาวพรรณี อำนาจหาญกิจ (พรนวม) ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายพุทธ พรนวม เป็นจำเลย ต่อศาลแพ่ง โดยร้องขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส โดยกล่าวอ้างว่าการสมรสมิได้กระทำไป ด้วยความสมัครใจ การที่โจทก์ยอมจดทะเบียนสมรสกับจำเลย เนื่องจากจำเลยได้บังคับขืนใจโจทก์ และทำการข่มขู่โจทก์ถึงขนาดให้โจทก์กลัวว่าจำเลยจะเปิดเผยความลับอันเกิดจากการที่โจทก์ต้องเสียตัว ให้กับจำเลยทำให้โจทก์ บิดา มารดา และวงศ์ตระกูลต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง จึงเห็นว่าการสมรสดังกล่าว ตกเป็นโมฆียะ ขอให้ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรสนั้นเสีย จำเลยได้ให้การรับว่าฟ้องโจทก์เป็นจริง ทุกประการ และต่อมาโจทก์และจำเลยได้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อหน้าศาล โดยจำเลย ยินยอมที่จะไปทำการจดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และหากจำเลยไม่ยินยอมไปจดทะเบียนเพิกถอน การสมรส จำเลยยินยอมให้โจทก์เอาสัญญาประนีประนอมยอมความนี้เป็นการแสดงเจตนาที่จะทำการ จดทะเบียนเพิกถอนการสมรส และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญา ประนีประนอมยอมความนั้น

อนึ่ง ปรากฏข้อเท็จจริงด้วยว่า หลังจากศาลแพ่งได้มีคำพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความแล้ว นางสาวหรือนางพรรณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นร้องต่อศาลแพ่งขอให้ศาลมีหนังสือถึงสำนักงานเขตปทุมวันให้ดำเนินการเปลี่ยนคำนำหน้านามของโจทก์จากนางเป็นนางสาวในทะเบียนบ้าน ซึ่งศาลแพ่งได้อนุญาตแล้ว จึงได้มีหนังสือที่ ยธ. ๐๒๐๘/๒๐๓๖๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๓๕ แจ้งให้ผู้อำนวยการเขตปทุมวันทราบและดำเนินการตามคำร้องโจทก์ หนังสือดังกล่าวของศาลแพ่งจึงหาได้เป็นหนึ่งของคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชี้ขาดคดีไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำหน้านามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐) และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แล้ว มีความเห็นดังนี้

๑. ข้อ ๑ (ก)* แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐) บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน และข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาเดียวกันได้บัญญัติว่า ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม

๒. มาตรา ๑๕๐๑^๒ ในหมวด ๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยการสิ้นสุดแห่งการสมรส บัญญัติถึงเหตุที่การสมรสสิ้นสุดไว้ ๓ กรณี คือความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน โดยมาตรา ๑๕๐๒^๓ บัญญัติว่าการสมรสที่เป็นโมฆะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน และมาตรา ๑๕๐๑^๔ บัญญัติว่าการสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้น ให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด

* ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนืออยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ และราชทินนาม และ (๓) ผู้ที่จะยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน

ตัวอย่าง - เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามแล้วเอานามสกุลของสามีเข้าประกอบ

ตัวอย่าง - เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียกหรือเขียนโดยปรกติ (ไม่ใช้ในราชการ) จะใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุล เท่านั้นก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสย่อมสิ้นสุดลงด้วยความตาย การหย่า หรือศาลพิพากษาให้เพิกถอน

^๓ มาตรา ๑๕๐๒ การสมรสที่เป็นโมฆะสิ้นสุดลงเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอน

^๔ มาตรา ๑๕๐๑ การสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้น ให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่คำพิพากษาถึงที่สุด แต่จะยังเป็นเหตุเสื่อมสิทธิของบุคคลภายนอกผู้ทำการโดยสุจริตไม่ได้ เว้นแต่จะได้จดทะเบียนการเพิกถอนการสมรสนั้นแล้ว

๓. สำหรับกรณีตามปัญหาที่หารือนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๕) เห็นว่า เมื่อนางพรรณณี อำนาจหาญกิจ ได้ยื่นฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอนการสมรสโดยอ้างว่า การสมรสเป็นโมฆียะเพราะถูกข่มขู่ และศาลแพ่งได้พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปตามสัญญาประนีประนอมยอมความนั้น จึงเป็นกรณีที่ศาลพิพากษาให้ทำการเพิกถอนการสมรสและเป็นเหตุให้การสมรสสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๕๑๒ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมีผลตั้งแต่วันที่คำพิพากษาลงถึงที่สุด ตามมาตรา ๑๕๑๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น การสมรสระหว่างนางพรรณณี อำนาจหาญกิจ และนายพุทธ พรนวม ก่อนที่ศาลจะพิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไปสัญญาประนีประนอมยอมความจึงมีผลสมบูรณ์มาแต่แรกจนถึงวันที่คำพิพากษาลงถึงที่สุดและถือได้ว่า นางพรรณณี อำนาจหาญกิจ เป็นหญิงที่มีสามีแล้ว ไม่อาจใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมได้ แต่ต้องใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามเดิม ทั้งนี้ ตามข้อ ๑ (ข) แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๔๖๐)

ไมตรี ตันเต็มทรัพย์

(นายไมตรี ตันเต็มทรัพย์)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๓๕

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๗๓๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๗ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง พระภิกษุสามเณรขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๔๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๖

ตามที่ได้วางแนวทางปฏิบัติ กรณีพระภิกษุสามเณรที่ประสงค์จะขอเปลี่ยนชื่อตัวชื่อสกุล ต้องลงนามในคำนำหน้านามตามหลักฐานที่ปรากฏในทะเบียนบ้าน จะใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านามไม่ได้ และให้ชี้แจงแก่พระภิกษุที่จะขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลทราบถึงประกาศของมหาเถรสมาคม เรื่อง ห้ามพระภิกษุสามเณรใช้นามแสดงภาวะไม่แน่นอนว่าเป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ก่อน หากยังคงยืนยันที่จะดำเนินการให้นายทะเบียนท้องถิ่นถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ โดยอนุโลมต่อไป นั้น

เนื่องจากการปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๔๐๘/ว ๙๒๕ ลงวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เป็นกรณีที่กฎหมายมีข้อกำหนดให้พระภิกษุเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนไว้อย่างชัดเจน เพราะมีหนังสือสุทธิซึ่งสามารถใช้ยืนยันพิสูจน์ตัวบุคคลอยู่แล้ว ส่วนกรณีมีการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลนั้น เป็นเรื่องที่พระภิกษุสามเณรมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อกับทางราชการ เพื่อขอให้ทางราชการดำเนินการให้ ประกอบกับกรณีนี้ตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ไม่มีบทบัญญัติมาตราใดที่ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลไว้ หากต้องถือปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน น่าจะเป็นการฝ่าฝืนใจให้พระภิกษุรูปดังกล่าวซึ่งมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ต้องฝ่าฝืนมติมหาเถรสมาคมโดยไม่เต็มใจ ดังนั้น เพื่อไม่เป็นการฝ่าฝืนใจพระภิกษุสามเณรต้องลงนามในลักษณะที่เป็นการฝ่าฝืนประกาศของมหาเถรสมาคม และเป็นการเอื้ออำนวยในด้านให้บริการของรัฐ

ต่อผู้มาติดต่อราชการ อันเป็นนโยบายสำคัญของของกรมการปกครอง จึงอนุโลมให้พระภิกษุสามเณร
ลงนามในคำขอ (แบบ ข. ๑) โดยใช้คำนำหน้าตามหลักฐานที่ระบุในหนังสือสุทธิได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นทราบเพื่อถือปฏิบัติ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ชวงค์ ฉายะบุตร

(นายชวงษ์ ฉายะบุตร)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริการการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๘๑๒๖๙๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๒๖๖๙๙๗

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๘ กันยายน ๒๕๓๘

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร**เรียน** ปลัดกรุงเทพมหานคร**อ้างถึง** หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๓๐๗/๑๐๓๐๓ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๓๗**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๑/๕๐๐ ลงวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๘

ตามที่หารือกรณีการใช้คำนำหน้านามของสตรี กรณีหญิงมีสามี แต่มิได้จดทะเบียนสมรส ตามกฎหมาย ใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการต่าง ๆ ของบุตรในเอกสารการทะเบียนราษฎรหรือยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลให้กับบุตร แต่คำนำหน้านามของหญิงนั้นยังคงใช้คำว่า “นางสาว” อยู่ กรณีนี้จะสามารถดำเนินการตามคำร้องหรือคำขอได้เลย หรือจะต้องให้หญิงผู้นั้นยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการคำนำหน้านามของตนเป็น “นาง” เสียก่อน แล้งจึงจะดำเนินการให้ตามคำร้องขอต่อไป นั้น

กรณีดังกล่าว กรมการปกครองได้หารือไปยังคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ตามข้อ ๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ กำหนดให้หญิงมีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำหน้านามนั้น ต้องพิจารณาว่าหญิงนั้นมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ ต้องพิจารณาว่าหญิงนั้นได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗ มีเฉพาะกรณีจดทะเบียนแล้วเท่านั้น ดังนั้น การที่หญิงนั้นมีบุตรโดยมิได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายจึงถือว่าหญิงนั้นไม่มีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงไม่ต้องเปลี่ยนคำนำหน้านามเป็น “นาง” รายละเอียดตามสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ประกิต กันยาบาล

(นายประกิต กันยาบาล)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๒๘๑๒๖๘๖ ๒๘๒๐๗๗๖

ที่ นร ๐๖๐๑/๕๐๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ทำข้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๑ ๑๐๒๐๐

๒๑ สิงหาคม ๒๕๓๘

เรื่อง การใช้อำนาจนำหน้านามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร**เรียน** ปลัดกระทรวงมหาดไทย**อ้างถึง** (๑) หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓.๒/๕๖๔๗ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๘

(๒) หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๔๓๖๑ ลงวันที่

๖ มิถุนายน ๒๕๓๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกเรื่อง การใช้อำนาจนำหน้านามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร

ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง (๑) ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นในปัญหาข้อกฎหมายว่า เมื่อหญิงซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรสและยังใช้ชื่อนาม “นางสาว” อยู่แต่มีบุตรผู้เยาว์อยู่ภายใต้อำนาจปกครองได้ยื่นคำร้องขอแก้ไขข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรของบุตรนายทะเบียนจะสามารถดำเนินดำเนินการตามคำขอนั้นได้เลยหรือไม่ หรือจะต้องดำเนินการเพื่อให้หญิงนั้นยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อนามของตนเป็น “นาง” ตามนัยพระราชกฤษฎีกาให้ใช้ชื่อนามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐) ก่อน และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้หนังสือตามที่อ้างถึง (๒) ขอให้กระทรวงมหาดไทยจัดตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า ข้อ ๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาให้ใช้ชื่อนามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐) ได้กำหนดให้หญิงมีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่บรรดาศักดิ์ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นชื่อนาม กรณีจึงต้องพิจารณาว่าหญิงนั้นมีสามีโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งจะต้องพิจารณาว่าหญิงนั้นได้ทำการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ซึ่งการสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗ จะมีได้แต่เฉพาะเมื่อจดทะเบียนแล้วเท่านั้น การที่หญิงมีบุตรโดยมิได้จดทะเบียนสมรสจึงต้องถือว่าหญิงนั้นไม่มีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย หญิงดังกล่าวจึงไม่ต้องเปลี่ยนชื่อนาม เป็น “นาง” แต่ประการใด

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อมหนังสือนี้ และในการพิจารณาเรื่องนี้ มีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงอนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

อัครราชทูต จุฬารัตน
(นายอัครราชทูต จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖ - ๙

โทรสาร ๒๒๔๑๔๐๑ ๒๒๖๓๖๑๑-๒

บันทึก

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรีในเอกสารการทะเบียนราษฎร

กระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือ ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๕๖๔๗ ลงวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๓๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาความว่า ด้วยกรุงเทพมหานครได้หารือแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามสตรี กรณีที่หญิงซึ่งตามข้อเท็จจริงมีสามีแล้วแต่มีได้จดทะเบียนสมรสใช้อำนาจปกครองบุตรผู้เยาว์ ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการต่าง ๆ ของบุตรในเอกสารการทะเบียนราษฎรหรือยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุลให้กับบุตร แต่คำนำหน้านามของหญิงนั้นยังคงใช้ “นางสาว” อยู่ กรณีนี้จะสามารถดำเนินการตามคำร้องหรือคำขอได้เลย หรือจะต้องให้หญิงนั้นยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการคำนำหน้านามของตนเป็น “นาง” ตามนัยพระราชกฤษฎีกาที่ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ ประกอบหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสียก่อน แล้วจึงจะดำเนินการให้ตามคำร้องหรือคำขอต่อไป

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วมีความเห็นว่า กรณีหญิงซึ่งตามข้อเท็จจริงมีสามีแล้วแต่มีได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ไม่สามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ได้ เพราะบทบัญญัติในพระราชกฤษฎีกาที่ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๑ (ข) ใช้คำว่า “ให้ใช้คำว่า นาง” เป็นการบังคับให้ต้องถือปฏิบัติ ฉะนั้น นายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรสมควรต้องแก้ไขรายการคำนำหน้านามของสตรีผู้นั้นจาก “นางสาว” เป็น “นาง” ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๔๐๒/ว ๒๑๓ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗ เสียก่อน เพราะสถิติบัตรของบุตรเป็นเอกสารที่ปรากฏโดยแจ้งชัดว่าหญิงดังกล่าวตามข้อเท็จจริงเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว กระทรวงมหาดไทยจึงขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าความเห็นของกระทรวงมหาดไทยถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาข้อหารือดังกล่าวประกอบกับรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) และผู้แทนกรุงเทพมหานครแล้ว เห็นว่า ข้อ ๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาที่ใช้คำนำนามสตรี (พ.ศ. ๒๕๖๐) ได้กำหนดหลักเกณฑ์การใช้ “นางสาว” หรือ “นาง” เป็นคำนำนามอันสรุปได้ว่า หญิงซึ่งยังไม่มีสามีให้ใช้คำว่า

*ข้อ ๑ สตรีทั่วไปทุกชั้นบรรดาศักดิ์ เว้นแต่ (๑) ผู้ที่เนื่องอยู่ในราชตระกูล (๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ และราชทินนาม และ (๓) ผู้ที่จะยกขึ้นกล่าวโดยเฉพาะในข้อต่อไป

(ก) ถ้าเป็นผู้ที่ยังไม่มีสามี ให้ใช้คำว่า “นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน
ตัวอย่าง-เช่น “นางสาวอบ เอกะวัต” เป็นต้น

(ข) ถ้าเป็นผู้ที่มีสามีแล้ว แต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม แล้วเอานามสกุลสามีเข้าประกอบ
ตัวอย่าง-เช่น “นางม้วน เอกะวัต” เป็นต้น

ถ้าสำหรับใช้เรียกหรือเขียนโดยปกติ (ไม่ใช่ราชการ) จะใช้แต่คำว่า “นาง” นำนามสกุลเท่านั้นก็ได้
ตัวอย่าง-เช่น “นางเอกะวัต” เป็นต้น

(ค) ถ้าสามีเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ชั้นต่ำกว่าพระยาหลวง ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี
ตัวอย่าง-เช่น ต่างว่าสามีเป็นหลวงเอกะวัตวิสิฐ เรียกกรรยาว่า “นางเอกะวัตวิสิฐ” เป็นต้น

“นางสาว” เป็นคำนำนามเดิมและนามสกุลของตน และถ้าหญิงมีสามีแล้วแต่สามีเป็นผู้ยังไม่มีบรรดาศักดิ์ ให้ใช้คำว่า “นาง” เป็นคำนำนาม กรณีจึงต้องพิจารณาว่าหญิงซึ่งจะต้องใช้คำนำนามว่า “นาง” นั้น มีสามี โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หรืออีกนัยหนึ่งจะต้องพิจารณาว่าหญิงนั้นได้ทำการสมรสโดยชอบ ด้วยกฎหมายหรือไม่ การสมรสโดยชอบด้วยกฎหมายนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๕๗^๓ จะมีแต่เฉพาะเมื่อจดทะเบียนแล้วเท่านั้น การที่หญิงมีบุตรโดยมิได้จดทะเบียนสมรส ตามมาตรา ๑๔๕๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องถือว่าหญิงนั้นมิได้ทำการสมรส และไม่มีสามีโดยชอบด้วยกฎหมาย หญิงดังกล่าวจึงไม่ต้องเปลี่ยนคำนำนามเป็น “นาง” ดังนั้น หญิงซึ่งมิได้ จดทะเบียนสมรสและใช้คำนำนาม “นางสาว” อยู่ แต่มีบุตรผู้เยาว์อยู่ภายใต้อำนาจปกครองจึงสามารถ ยื่นคำขอแก้ไขข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรของบุตรผู้เยาว์ได้ โดยนายทะเบียนไม่มีอำนาจดำเนินการ ให้หญิงนั้นยื่นคำขอแก้ไขคำนำนามของตนเป็น “นาง” ก่อน

(ลงชื่อ) **อักษราทร จุฬารัตน**

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๘

^๓มาตรา ๑๔๕๗ การสมรสตามประมวลกฎหมายนี้จะมีได้เฉพาะเมื่อได้จดทะเบียนแล้วเท่านั้น

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/ว ๑๑๕๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง ทาหรือการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้าชื่อในทะเบียนบ้าน**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือกรมการปกครอง มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๕๖๓ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

พร้อมหนังสือนี้ ขอส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ตอบข้อหารือสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ เรื่องทาหรือการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้าชื่อในทะเบียนบ้าน เรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ
ไพโรจน์ พรหมสาส์น
(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริการการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๖ ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๓

ที่ มท ๐๓๑๐.๒/๑๕๕๖๓

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กท ๑๐๒๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่อง หารือการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้าชื่อในทะเบียนบ้าน

เรียน เลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ

อ้างถึง หนังสือสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ ที่ ศธ ๑๕๐๒/๐๓๓๓๘ ลงวันที่ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๓๗ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๙
 ๒. สำเนาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการ เป็นคำนำหน้านาม
 พ.ศ. ๒๕๓๖

ตามที่ได้หารือว่า นายทรงพันธ์ วรรณมาศ ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ ระดับ ๙ สังกัดสถาบันราชภัฏเชียงใหม่ ขอทำบัตรประจำตัวข้าราชการและขอใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านามโดยอ้างว่ากรมการปกครอง ได้อนุญาตให้ใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านามในทะเบียนบ้านแล้วว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ นั้น

กรมการปกครองพิจารณาแล้ว ขอเรียนว่าตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านาม พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๕ ได้กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ มีสิทธิใช้ตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับเป็นคำนำหน้านามได้ ในการลงชื่อหนังสือ เอกสารงานสารบรรณ หรือการเรียกขานใด ๆ เสมือนยศหรือคำนำหน้านามอย่างอื่น ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงการแก้ไขคำนำหน้านามในทะเบียนบ้าน และคำนำหน้านามของตำแหน่งทางวิชาการดังกล่าวเป็นเพียงคำที่แสดงให้ทราบถึงการประกอบอาชีพ และระดับการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของบุคคลซึ่งมีผู้นิยมยกย่องเรียกขานเป็นคำนำหน้านามกันอยู่ เช่นเดียวกับคำว่า นายแพทย์ นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอ เป็นต้น กรณีนี้ได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อ ศักราช ๑๒๒๓ พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำหน้านามสตรี พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำหน้านามสตรีเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๘๔ กำหนดให้ผู้ที่ไม่มีบรรดาศักดิ์ ยศ หรือฐานันดรศักดิ์ ใช้คำว่า นาย นาง นางสาว แล้วแต่กรณีเป็นคำนำหน้านาม โดยกระทรวงมหาดไทยได้สั่งการให้ถือปฏิบัติ

ตามหนังสือสั่งการ ปกปิด ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๓๗ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๙ ดังนั้น การที่จะใช้ตำแหน่ง
ทางวิชาการเป็นค่านำหน้านามในทะเบียนบ้าน จึงไม่อาจกระทำได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

ไพโรจน์ พรหมสาส์น

(นายไพโรจน์ พรหมสาส์น)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริการการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๖ ๒๕๒๐๗๗๖

โทรสาร (๐๒) ๒๕๑๒๖๕๓

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านาม

พ.ศ. ๒๕๓๖

โดยที่กฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งกำหนดสิทธิและวิธีปฏิบัติในการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านามไว้ต่างกันเป็นการแตกต่างกันจึงสมควรวางระเบียบปฏิบัติราชการในเรื่องนี้เพื่อประโยชน์แก่งานสารบรรณและความเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน ตลอดจนเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติของผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงวางระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นค่านำหน้านาม พ.ศ. ๒๕๓๖”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้

“งานสารบรรณ” หมายความว่า งานสารบรรณตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ

“ตำแหน่งทางวิชาการ” หมายความว่า ตำแหน่งศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ซึ่งได้รับแต่งตั้งตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษา ไม่ว่าเป็นตำแหน่งทางวิชาการประจำ ตำแหน่งทางวิชาการพิเศษ ตำแหน่งทางวิชาการเกียรติคุณหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในลักษณะเดียวกัน

“ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ” หมายความว่า ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ และยังคงดำรงตำแหน่งหรือมีสิทธิใช้ตำแหน่งนั้นตามกฎหมายหรือระเบียบของสถาบันอุดมศึกษา

“สถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า มหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบัน โรงเรียน หรือสถานการศึกษาที่ใช้ชื่ออย่างอื่นของรัฐหรือเอกชน ซึ่งเปิดสอนในระดับปริญญาและมีอำนาจประสาทปริญญาแก่ผู้สำเร็จการศึกษา

ข้อ ๕ ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมีสิทธิใช้ตำแหน่งทางวิชาการที่ได้รับเป็นค่านำหน้านามได้ในการลงชื่อหนังสือเอกสารงานสารบรรณหรือการเรียกขานใด ๆ เสมือนยศ หรือค่านำหน้านามอย่างอื่น

ข้อ ๖ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการมีสิทธิใช้คำนำหน้านามอย่างอื่นด้วย ให้เรียงตามลำดับก่อนหลัง ดังนี้

๖.๑ ตำแหน่งทางวิชาการ

๖.๒ ยศ

๖.๓ บรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์ หรือคำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์และมีสิทธิใช้คำนำหน้านามนั้นตามกฎหมาย ระเบียบหรือประกาศของทางราชการ

ข้อ ๗ ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการจะใช้ตำแหน่งทางวิชาการได้ชื่อหรือต่อท้ายชื่อก็ได้

ในกรณีดำรงตำแหน่งทางบริหารหรือตำแหน่งอื่นด้วย ผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ จะใช้ทั้งตำแหน่งทางวิชาการและตำแหน่งทางบริหารหรือตำแหน่งอื่นได้ชื่อหรือต่อท้ายชื่อพร้อมกันก็ได้

ข้อ ๘ ในกรณีที่ผู้ใดใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านาม ผู้นั้นไม่สมควรใช้คำว่า “นาย” “นาง” หรือ “นางสาว” เป็นคำนำหน้านามพร้อมกับตำแหน่งทางวิชาการ

ข้อ ๙ ภายในบังคับแห่งกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง การใช้ตำแหน่งทางวิชาการเป็นคำนำหน้านามอาจใช้อักษรย่อ ดังนี้

๙.๑ ศาสตราจารย์ ศาสตราจารย์พิเศษ ศาสตราจารย์เกียรติคุณหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในลักษณะเดียวกัน ใช้อักษรย่อ ศ.

๙.๒ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อว่า รศ.

๙.๓ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ใช้อักษรย่อว่า ผศ.

ข้อ ๑๐ ในกรณีที่บุคคลอื่นหรือทางราชการจะเรียกชื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการ จะใช้ตำแหน่งทางวิชาการตามระเบียบนี้หรือไม่ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๑๑ ให้ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๖

ชวน หลีกภัย

(นายชวน หลีกภัย)

นายกรัฐมนตรี

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๐ สิงหาคม ๒๕๔๖

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร**อ้างถึง** หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๔๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ส่งสำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๑๙๖๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ ตอบข้อหารือกรุงเทพมหานคร เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุในทางราชการ เพื่อผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด ทราบและแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทุกแห่งทราบและถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากปัจจุบันสำนักทะเบียนหลายแห่งประสบปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร และการระบุนสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัดประกอบกับเลขอาศรมมหาเถรสมาคม ได้แจ้งมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๖ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ เรื่องการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร ฉะนั้น จึงยกเลิกหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/ว ๔๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๒/๑๑๙๖๙ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๖ และให้ถือปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร และการระบุนสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัด ดังนี้

๑. การระบุนสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัดให้พิจารณาดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการทะเบียนชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๖ ข้อ ๔ โดยอนุโลม ทั้งนี้ให้ดำเนินการโดยพิจารณาจากหลักฐานหนังสือสุทธิประกอบกับหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระภิกษุ และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงานทะเบียนราษฎร ให้ระบุชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ ประกอบด้วยโดยวงเล็บต่อท้ายสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทาน

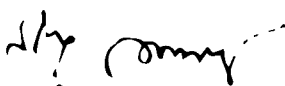
๒. การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุที่ไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ในทะเบียนบ้านของวัดให้ใช้คำว่า “พระ” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “พระ” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ

๓. การใช้คำนำหน้านามของสามเณร ในทะเบียนบ้านของวัด ให้ใช้คำว่า “สามเณร” เป็นคำนำหน้านาม โดยให้ใช้คำว่า “สามเณร” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของสามเณร

ให้สำนักทะเบียนตรวจสอบทะเบียนบ้านของวัดในเขตพื้นที่ที่มีการลงรายการของพระภิกษุ สามเณรไว้แล้ว หากพบว่ายังมีข้อบกพร่องหรือมีการลงรายการที่ไม่สอดคล้องตามแนวทางหนังสือนี้ ให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยประสานขอข้อมูลเอกสารหลักฐานจากเจ้าบ้านในทะเบียนบ้าน ของวัด เช่น สำเนาหนังสือสุทธิ สำเนาหลักฐานการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ เป็นต้น เพื่อประกอบการ พิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรายการขอให้สำนักทะเบียนพิจารณา ดำเนินการด้วยความระมัดระวัง มิให้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาปฏิบัติศาสนกิจของพระภิกษุ สามเณร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายปริญญา อุดมทรัพย์)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๙๑-๗๐๑๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ ๑๔๒๔

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

เรื่อง ทหารiorการใช้ค่านำนามสตรี

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๔๒๑๒ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๙

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักพระราชเลขธิการ ที่ รล ๐๐๐๓.๔/๙๘๑ ลงวันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๐

ตามที่ทหารiorกรณี นางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ ยื่นคำร้องขอแก้ไขค่านำนามของตนในทะเบียนบ้านจาก “นาง” เป็น “ท่านหญิง” ซึ่งสำนักงานเขตสะพานสูง ได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่านางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ เป็นบุตรของกรมหมื่นภาณุพงศ์พิริยเดช กับ หม่อมมาลี เดิมมีค่านำนามเป็น “หม่อมเจ้าหญิง” ต่อมาได้จดทะเบียนการสมรสกับ เรืออากาศโท โกสีย์ กรโกสียกาจ ตามหลักฐานทะเบียนการสมรส เลขทะเบียน ที่ ๘๘/๙๓๐๘ ออกให้โดยสำนักงานเขตบางรัก เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๔ ระบุค่านำนามของผู้ร้องว่า “ท่านหญิง” แต่ได้แก้ไขค่านำนามในทะเบียนบ้านจาก “หม่อมเจ้าหญิง” เป็น “นาง” ตามหลักฐานทะเบียนบ้านฉบับปี พ.ศ. ๒๕๔๙ เลขที่ ๑๙ ถนนพิพัฒนา แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จึงขอหารือว่าจะสามารถแก้ไขค่านำนามให้กับบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ และจะต้องแก้ไขเป็น “ท่านหญิง” หรือ “หม่อมเจ้าหญิง” นั้น

กรณีดังกล่าว สำนักทะเบียนกลาง ได้หารือไปยังสำนักพระราชเลขธิการซึ่งราชเลขธิการพิจารณาแล้ว เห็นว่า ค่านำนามว่า “ท่านหญิง” ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่สามารถใช้เป็นค่านำนามอย่างเป็นทางการรายละเอียดตามสำเนาหนังสือที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ พรหมสุวรรณ)

นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๙ โทรสาร ๐-๒๓๙๑-๓๐๔๓

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๑๒๕

สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๙

เรื่อง หารือการใช้คำนำนามสตรี

เรียน ราชเลขาธิการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๔๒๑๒ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๙

ด้วยกรุงเทพมหานคร แจ้งว่า สำนักงานเขตสะพานสูง ขอหารือกรณี นางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำนำนามของตนเองในทะเบียนบ้านจาก “นาง” เป็น “ท่านหญิง” ซึ่งสำนักงานเขตสะพานสูงได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่า นางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ เป็นบุตรของกรมหมื่น ภาณุพงศ์พิริยเดช กับ หม่อมมาลี เดิมมีคำนำนามเป็น “หม่อมเจ้าหญิง” ต่อมาได้จดทะเบียนการสมรส กับเรืออากาศโท โกสีย์ กรโกสียกาจ ตามหลักฐานทะเบียนการสมรส เลขทะเบียนที่ ๘๘/๙๓๐๘ ออกให้โดยสำนักงานเขตบางรัก เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๐๕ ระบุคำนำนามของผู้ร้องว่า “ท่านหญิง” แต่ได้แก้ไขคำนำนามในทะเบียนบ้านจาก “หม่อมเจ้าหญิง” เป็น “นาง” ตามหลักฐานทะเบียนบ้าน ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๙๙ เลขที่ ๑๙ ถนนพิพัฒน์ แขวงสี่ลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จึงขอหารือว่า จะสามารถแก้ไขคำนำนามให้กับบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ และจะต้องแก้ไขเป็น “ท่านหญิง” หรือ “หม่อมเจ้าหญิง”

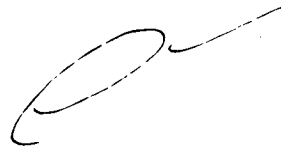
ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า การแก้ไขคำนำนามราย นางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ โดยใช้ “ท่านหญิง” แทน “นาง” ไม่สามารถแก้ไขได้ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรีประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๖๐ กำหนดคำนำนามสตรีไว้เฉพาะ “นางสาว นาง คุณหญิง ท่านผู้หญิง หม่อม” เท่านั้น อนึ่ง สำหรับกรณี สตรีที่สมรสแล้วและเปลี่ยนคำนำนามเป็น “นาง” แล้วจะขอกลับไปใช้คำนำนามเป็น “หม่อมเจ้าหญิง” ซึ่งเป็นคำแสดงศักดิ์ในราชตระกูลนั้น ไม่มีระเบียบหรือหนังสือสั่งการใด ให้ถือปฏิบัติ จึงขอทราบความเห็น

๔๑๒

ของราชเลขาธิการว่า การแก้ไขคำนำนามดังกล่าวสามารถดำเนินการได้หรือไม่ อย่างไร ผลเป็นประการใด โปรดแจ้งให้ทราบด้วย จักขอบคุณยิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางกิจสุตา จันทรสนธิ)

นายทะเบียนกลาง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๙๑-๖๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๙๑-๖๐๔๓

ที่ รล ๐๐๑๓.๔/๙๘๑

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๑๖ มกราคม ๒๕๕๐

เรื่อง หรือการใช้คำนำนามสตรี

เรียน นายทะเบียนกลาง

อ้างถึง หนังสือสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๑๒๕ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๔๙

ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งว่า กรุงเทพมหานคร ขอหารือเรื่อง นางประภาพันธุ์ กรโกสียกาจ ได้ยื่นคำร้องต่อสำนักงานเขตสะพานสูง ขอแก้ไขคำนำนามของตนเองในทะเบียนบ้าน จาก “นาง” เป็น “ท่านหญิง” จึงขอหารือว่าจะสามารถแก้ไขคำนำนามให้กับบุคคลดังกล่าวได้หรือไม่ ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักราชเลขาธิการพิจารณาแล้ว เห็นว่า คำนำนามว่า “ท่านหญิง” ไม่มีกฎหมายรองรับ จึงไม่สามารถใช้เป็นคำนำนามอย่างเป็นทางการ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ)

รองราชเลขาธิการ ปฏิบัติราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๐๒-๒๒๕๓๔๕๓-๖๒ ต่อ ๒๓๐๘-๒๓๑๑, ๒๓๑๓

โทรสาร ๐๒-๒๒๔๓๒๔๔

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๘๐

สำนักทะเบียนกลาง
อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี ๑๒๑๕๐

๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

เรื่อง ทหารiorการใช้คำนำหน้านามของพราหมณ์

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือสำนักปลัดกรุงเทพมหานคร ที่ กท ๐๔๐๖/๒๑๐๔ ลงวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๔๙

ตามที่กรุงเทพมหานคร ได้ทหารiorกรณีสำนักงานเขตคันนายาว ได้รับคำร้องจาก จ.ส.อ. คีษณพันธ์ รั้งสิพราหมณกุล ขอแก้ไขคำนำหน้านามจาก “จ.ส.อ.” เป็น “พราหมณ์” เนื่องจากได้บวชตามศาสนาพราหมณ์ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๓ นั้น

สำนักทะเบียนกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า คำว่า “พราหมณ์” เป็นตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติราชการแผนกพิธีการศาสนาพราหมณ์ เช่นเดียวกับตำแหน่งทางวิชาการ เป็นเพียงคำที่แสดงให้ทราบถึงการประกอบอาชีพ และระดับการดำรงตำแหน่งหน้าที่ของบุคคล ตำแหน่งดังกล่าวไม่อาจใช้เป็นคำนำหน้านามได้ การใช้คำนำหน้านามว่า พราหมณ์ จึงไม่อาจกระทำได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัฒน์ พรหมสุวรรณ)

นายทะเบียนกลาง

ฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๔๑-๗๐๑๗-๑๙

ที่ กท ๐๔๐๖/๒๑๐๔

กรุงเทพมหานคร

๑๗๓ ถนนดินสอ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ เมษายน ๒๕๕๙

เรื่อง หรือการใช้คำนำหน้านามของพราหมณ์

เรียน นายทะเบียนกลาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารประกอบการพิจารณา จำนวน ๘ ฉบับ

ด้วยกรุงเทพมหานครได้รับข้อหารือจากสำนักงานเขตคันนายาวกรณี จ.ส.อ. ศิษณพันธ์ รังสิพราหมณกุล ยื่นคำร้องขอให้สำนักงานเขตคันนายาวแก้ไขคำนำหน้านามจาก “จ.ส.อ.” เป็น “พราหมณ์” เนื่องจากได้บวชตามศาสนาพราหมณ์ เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๓๓

กรุงเทพมหานครพิจารณาแล้วเห็นว่า ตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๓๑๓/ว ๓๓๗ ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๐๙ ได้กล่าวถึงการใช้คำนำหน้านามชื่อคนไทยในทางราชการไว้ว่า คำนำหน้าชื่อตัวของคนไทยนั้นได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อ ศักราช ๑๒๒๓ และพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ กำหนดให้ผู้ที่ไม่มีบรรดาศักดิ์ หรือยศ ฐานันดรศักดิ์ ใช้คำว่า นาย นางและนางสาว นำหน้าชื่อเป็นบรรทัดฐานสำหรับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร และการระบุดสมณศักดิ์ที่ได้รับพระราชทานของพระภิกษุในทะเบียนบ้านของวัด ซึ่งเป็นนักบวชในศาสนาพุทธให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖ แต่การใช้คำนำหน้านามของพราหมณ์ ซึ่งเป็นนักบวชในศาสนาอื่น ตลอดจนนักบวชในศาสนาอื่น ๆ ไม่มีระเบียบหรือหนังสือสั่งการให้ถือปฏิบัติ จึงไม่ได้กำหนดรหัสคำนำหน้านามไว้แต่อย่างใด กรุงเทพมหานครจึงขอหารือว่าการใช้คำนำหน้านามของพราหมณ์ ซึ่งเป็นนักบวชในศาสนาอื่น ตลอดจนนักบวชในศาสนาอื่น ๆ ควรถือปฏิบัติอย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดกรุณาแจ้งกรุงเทพมหานครทราบด้วย เพื่อจักได้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัฐพล มีธนาถาวร)

รองปลัดกรุงเทพมหานคร

ปฏิบัติราชการแทนปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

กองปกครองและทะเบียน

โทร./โทรสาร ๐ ๒๖๒๑ ๐๓๒๑

ด่วนมาก

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ ๗๖๗๔

กรมการปกครอง

ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๑

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๖๕๗ ถว ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ตัวอย่างการบันทึก คร. ๑, คร. ๒, คร. ๖ และ คร. ๒๒

๒. ตัวอย่างหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง

๓. สรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

ตามที่กรมการปกครอง ได้แจ้งให้สำนักทะเบียนทุกแห่งทราบ และถือปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น เนื่องจากพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ และมาตรา ๖ บัญญัติให้หญิงซึ่งจดทะเบียนสมรสแล้ว และกรณีซึ่งการสมรสสิ้นสุดลง ให้ฝ่ายหญิงสามารถใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” ได้ตามความสมัครใจ โดยให้แจ้งต่อนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว สำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง จึงได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพื่อให้หญิงสามารถใช้คำนำหน้านามของตนได้ตามความสมัครใจ ดังนี้

๑. ขณะจดทะเบียนสมรส หรือสิ้นสุดการสมรส หรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๑.๑ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน สำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่ามีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และให้ฝ่ายหญิงนำเอกสารดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

๑.๒ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนเพื่อขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง เพื่อให้นำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่

กรณีที่ฝ่ายหญิงประสงค์จะคัดและรับรองสำเนา ทะเบียนสมรส (คร.๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะครอบครัว (คร. ๒๒) ให้นายทะเบียนดำเนินการให้ โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและให้นายทะเบียนจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้นายทะเบียนซึ่งฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเพื่อแก้ไขรายการของฝ่ายหญิง

๒. ภายหลังการจดทะเบียนสมรส หรือสิ้นสุดการสมรส หรือการบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

๒.๑ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ซึ่งได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่าหรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่าฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” เพื่อให้ฝ่ายหญิงนำเอกสารดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน

๒.๒ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งได้จดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านคนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นายทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” พร้อมกับบันทึกในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณีว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง เพื่อนำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่

กรณีที่ฝ่ายหญิงประสงค์จะคัดและรับรองสำเนา ทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) ให้นำทะเบียนดำเนินการให้โดยเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและให้นำทะเบียนจัดส่งเอกสารดังกล่าวไปให้ฝ่ายหญิงมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อแก้ไขรายการของฝ่ายหญิง

๒.๓ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน สำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว ไว้ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่า มีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นำทะเบียนตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นำทะเบียนบันทึกในคำร้อง (คร. ๑) ระบุว่าฝ่ายหญิงมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” แล้วให้ฝ่ายหญิงไปแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้าน และให้นำทะเบียนจัดส่งสำเนาทะเบียน (คร. ๑) ไปให้สำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) เพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณี

๒.๔ กรณียื่นคำร้องต่อนายทะเบียนซึ่งมิได้จดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่าหรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) ไว้ และฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน คนละแห่งกับสำนักทะเบียนที่ขอจดทะเบียนสมรส หรือจดทะเบียนหย่า หรือบันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัวไว้ ให้ฝ่ายหญิงแจ้งต่อนายทะเบียนว่ามีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”

ให้นำทะเบียนตรวจสอบหลักฐานการจดทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่า หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (สมรส/สิ้นสุดการสมรส) เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้นำทะเบียนบันทึกคำร้อง (คร. ๑) ว่าฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว” และออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง เพื่อให้ฝ่ายหญิงนำไปขอแก้ไขรายการบุคคลในทะเบียนบ้านที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ และให้นำทะเบียนจัดส่งเอกสารสำเนาทะเบียน (คร. ๑) ไปให้สำนักทะเบียนที่ได้จดทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) เพื่อบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส (คร. ๒) หรือทะเบียนหย่า (คร. ๖) หรือทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) แล้วแต่กรณี

๒.๕ การดำเนินการกรณีจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าในต่างประเทศ

กรณีจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ ให้นำทะเบียนดำเนินการตามข้อ ๑.๒ หรือ ๒.๒ หรือ ๒.๓ หรือ ๒.๔ แล้วแต่กรณี และจัดส่งสำเนาทะเบียนสมรส (คร. ๒) ทะเบียนหย่า (คร. ๖) ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว (คร. ๒๒) หรือหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง ให้สำนักทะเบียนกลาง เพื่อส่งต่อให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งสถานทูตซึ่งจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าไว้ บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรส หรือทะเบียนหย่าต่อไป

๓. เมื่อนายทะเบียนได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนทุกครั้ง ให้นำทะเบียนจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๓

๔. การขอคัดสำเนาทะเบียนบ้าน ให้จัดเก็บค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับการออกหนังสือรับรองไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งนายทะเบียนทุกแห่งถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และหากพบว่าแนวทางปฏิบัติดังกล่าวบางกรณีไม่เหมาะสมหรืออาจมีปัญหาในทางปฏิบัติหรือมีข้อเสนอแนะประการใดโปรดแจ้งสำนักทะเบียนกลางด้วยจักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายศุภกิจ บุญญอุทธิพงษ์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๙

ตัวอย่าง
(กรณีจดทะเบียนสมรส/หย่า)

คร. ๑

คำร้องที่ ๑ / ๒๕๕๑
(สำหรับเจ้าหน้าที่)

คำร้องขอจดทะเบียนและบันทึกทะเบียนครอบครัว

เขียนที่ อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี

วันที่ ๑ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๐

ข้าพเจ้า นายรักธรรม สมมุติ

เลขประจำตัวประชาชน ๑ ๐ ๐ ๑ ๑ ๐ ๑ ๑ ๑ ๐ ๐ ๐ ๑

และ นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง

เลขประจำตัวประชาชน ๑ ๐ ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๐ ๑ ขอยื่นคำร้องเพื่อ

☒ จดทะเบียนสมรส	☒ จดทะเบียนการหย่า
☐ จดทะเบียนรับรองบุตร	☐ จดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม
☐ จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม	☐ บันทึกฐานะของภริยา
☐ บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	☒ อื่น ๆ มีความประสงค์ใช้

คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ
“นางสาว”

พร้อมเอกสารหรือหลักฐาน (ให้ระบุ) บัตรประจำตัวประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
(นายรักธรรม สมมุติ)

(ลงชื่อ).....ผู้ร้อง
(นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง)

(สำหรับเจ้าหน้าที่)

ความเห็น

-๑. ตรวจสอบเอกสารแล้วถูกต้อง.....
-๒. คู่สมรสมีคุณสมบัติครบถ้วนตาม ป.พ.พ. บรรพ ๕.....
-๓. ฝ่ายหญิงสามารถใช้นำหน้านามว่า “นางสาว” ได้ ตาม พ.ร.บ. คำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑.....เห็นสมควรบันทึกไว้เป็นหลักฐาน.....

(ลงชื่อ).....เจ้าหน้าที่
(นายปกครอง รุ่งจริง)

คำสั่ง

.....ดำเนินการได้.....

(ลงชื่อ).....นายทะเบียน
(นายบริหาร จัดการดี)

ตัวอย่าง
(ขณะจดทะเบียนสมรส)

คร. ๒

ทะเบียนสมรส

สำนักทะเบียน.....อำเภอเมือง.....จังหวัด.....ปทุมธานี.....

คู่สมรสทั้งสองฝ่ายดังต่อไปนี้ มีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และยินยอมเป็น สามีภริยากัน โดยเปิดเผยต่อหน้านายทะเบียนแล้ว			
รายการ	ชาย	หญิง	
๑. ชื่อ	นายรักธรรม สมมุติ	นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง	
๒. เลขประจำตัวประชาชน	๑-๐๐๑๑-๐๑๑๑๐-๐๐-๑	๑-๐๑๒๓-๔๕๖๗๘-๙๐-๑	
๓. เกิดวัน เดือน ปี	๑ ม.ค. ๒๕๒๕	๑ ก.พ. ๒๕๓๐	
๔. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน			
๕. ลายมือชื่อผู้ให้ความยินยอม			
๖. ลายมือชื่อพยาน	๑. ๒. (นายหนึ่ง รู้เห็นจริง) (นางสอง บรรณนิติภาวะ)		
๗. การจดทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๐	
	วัน เดือน ปี	๑ พ.ค. ๒๕๕๐	เวลา ๐๙.๐๐ น.
	ลายมือชื่อ นายทะเบียน	(นายบริหาร จัดการดี)	

บันทึก
<p>วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๕๐ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนสอบถามคู่สมรสทั้งสองฝ่ายไว้แล้วได้ความว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. คู่สมรสทั้งสองฝ่ายไม่เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่น และไม่เคยจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนใดมาก่อน ๒. ก่อนจดทะเบียนสมรสทั้งสองฝ่ายได้อยู่กินกันมาก่อน ๒ ปี ไม่มีบุตรด้วยกัน ๓. เกี่ยวกับทรัพย์สินทั้งสองฝ่ายไม่ประสงค์ให้มีการบันทึก ๔. หลังจากจดทะเบียนสมรสแล้ว คู่สมรสฝ่ายชายขอใช้นามสกุลของภรรยา “ตัวอย่าง” ๕. คู่สมรสฝ่ายหญิงประสงค์ขอใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” <p style="text-align: right;">ต่อ</p>

ตัวอย่าง

(ขณะจดทะเบียนสมรส)

คร. ๒

เลขทะเบียนที่ ๑/๒๕๕๐
สำนักทะเบียน อำเภอเมือง

จังหวัด ปทุมธานี

บันทึก

ข้าพเจ้า นายรักธรรม สมมุติ กับ นางกุลสตรี ตัวอย่าง ขอให้ถ้อยคำตามที่นายทะเบียน
บันทึกไว้นี้ นายทะเบียนเป็นผู้อ่านข้อความให้ข้าฯ ทั้งสองฟัง ขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ
จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ

(นายรักธรรม สมมุติ)

คู่สมรสฝ่ายชาย

ลงชื่อ

(นางสาวกุลสตรี ตัวอย่าง)

คู่สมรสฝ่ายหญิง

ลงชื่อ

(นายหนึ่ง ู้เห็นจริง)

พยาน

ลงชื่อ

(นายสอง บรรณุนิติภาวะ)

พยาน

ลงชื่อ

(นายบริหาร จัดการดี)

นายทะเบียน

ตัวอย่าง
(ภายหลังจดทะเบียนหย่า)
ทะเบียนหย่า

คร. ๖

สำนักทะเบียน.....อำเภอลำลูกกา.....จังหวัด.....ปทุมธานี.....

รายการ		ชาย	หญิง	
๑. ชื่อ		นายรักธรรม ตัวอย่าง (สมมุติ)	นางกุลสตรี ตัวอย่าง	
๒. เลขประจำตัวประชาชน		๑-๐๐๑๑-๐๑๑๑๐-๐๐-๑	๑-๐๑๒๓-๔๕๖๗๘-๙๐-๑	
๓. เกิดวัน เดือน ปี		๑. ม.ค. ๒๕๒๕	๑. ก.พ. ๒๕๓๐	
๔. จดทะเบียนสมรส	ณ สำนักทะเบียน	อำเภอลำลูกกา		
	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๐		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐		
๕. ลายมือชื่อผู้ร้องขอจดทะเบียน		(นายรักธรรม ตัวอย่าง)	(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)	
๖. ลายมือชื่อพยาน		๑. (นายหนึ่ง ฐิเห็นจริง)	๒. (นางสอง บรรลุนิติภาวะ)	
๗. การจดทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๕๑		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑	เวลา	๐๙.๐๐ น.
ลายมือชื่อนายทะเบียน		(นายบริหาร จัดการดี)		

บันทึก

- วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๕๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนสอบถามคู่หย่าแล้วได้ความว่า
- ทั้งคู่หย่ากันด้วยความสมัครใจตั้งได้นำหนังสือสัญญาการหย่ามาแสดงพร้อมหลักฐานการจดทะเบียนสมรส คร. ๓ ที่ ๑/๒๕๕๐ ลว. ๑ พ.ค. ๒๕๕๐ สำนักทะเบียนอำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
 - คู่หย่าได้สมรสและอยู่กินกันเป็นเวลา ๑ ปี ไม่มีบุตรด้วยกัน
 - เรื่องทรัพย์สิน หนี้สิน และเรื่องอื่น ๆ คู่หย่าทั้งสองไม่ประสงค์ให้มีการบันทึก
 - หลังจดทะเบียนหย่า คู่หย่าฝ่ายชายกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน “สมมุติ”

ต่อ

ตัวอย่าง

(ภายหลังจดทะเบียนหย่า)

เลขทะเบียนที่ ๑/๒๕๕๐

สำนักทะเบียน อำเภอเมือง

จังหวัด ปทุมธานี

บันทึก

ข้าพเจ้า นายรักธรรม ตัวอย่าง (สมมุติ) กับ นางกุลสตรี ตัวอย่าง ขอให้ถ้อยคำว่าข้อความตามที่ นายทะเบียนบันทึกไว้นี้ นายทะเบียนเป็นผู้อ่านข้อความให้ข้าฯ ทั้งสองฟัง ขอรับรองว่าเป็นความจริง ทุกประการ จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ

(นายรักธรรม สมมุติ)

คู่สมรสฝ่ายชาย

ลงชื่อ

(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)

คู่สมรสฝ่ายหญิง

ลงชื่อ

(นายหนึ่ง ฐเห็นจริง)

พยาน

ลงชื่อ

(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)

พยาน

ลงชื่อ

นายทะเบียน

(นายบริหาร จัดการดี)

บันทึกเพิ่มเติม

.....นางกุลสตรี ตัวอย่าง ประสงค์ขอใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว” ตามคำร้องที่ ๑๑๑/๒๕๕๐

ลง ๓๐ พ.ค. ๒๕๕๐

ลงชื่อ

(นางกุลสตรี ตัวอย่าง)

ผู้ร้องขอให้บันทึก

ลงชื่อ

(นายบริหาร จัดการดี)

นายทะเบียน

ตัวอย่าง

คร. ๒๒

(ขณะบันทึกฐานะแห่งครอบครัว)

ทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

สำนักทะเบียน อำเภอลำลูกกา จังหวัด ปทุมธานี

๑. ผู้ขอให้บันทึก	ชื่อ	นางสาวสมศรี ตัวอย่าง		
	เลขประจำตัวประชาชน	๑-๑๐๐๑-๒๓๔๕๖-๗๘-๙		
	เกี่ยวข้องเป็น	ตนเอง		
๒. รายการที่ขอให้บันทึก	ฐานะแห่งครอบครัว	การจดทะเบียนสมรส		
	ชื่อคู่สมพันธ์	นายโทมัส เทส		
	หน่วยงานที่ออกเอกสาร	สำนักทะเบียนเมืองลักเซมเบิร์ก ประเทศสหพันธ์รัฐเยอรมันนี		
	เลขทะเบียนที่	๑๑๑/๒๕๐๘		
	วัน เดือน ปี	๑ มกราคม ๒๕๕๑		
	เอกสารอันเป็นหลักฐาน	ทะเบียนสมรสเลขที่ ๑๑/๒๕๐๘ หนังสือรับรองการแปลกรมการกงสุล เลขที่ ๑๑๒๒		
๓. ลายมือชื่อผู้ร้องขอบันทึก	(นางสาวสมศรี ตัวอย่าง)			
๔. ลายมือชื่อพยาน	๑.	(นายหนึ่ง รู้เห็นจริง)		
	๒.	(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)		
๕. การบันทึกทะเบียน	เลขทะเบียนที่	๑/๒๕๐๘		
	วัน เดือน ปี	๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑	เวลา	๐๙.๐๐ น.
	ลายมือชื่อนายทะเบียน			

บันทึก

วันที่ ๑ พ.ค. ๒๕๕๑ เวลา ๐๙.๐๐ น. นายทะเบียนได้สอบถามผู้ร้องได้ความว่า ผู้ร้องนางสาวสมศรี ตัวอย่าง ได้จดทะเบียนสมรส กับ นายโทมัส เทส สัญชาติเยอรมัน โดยนำเอกสารการจดทะเบียนสมรส เลขทะเบียน

ต่อ

ตัวอย่าง
(ขณะบันทึกฐานะแห่งครอบครัว)

คร.๒๒

บันทึก

ที่ ๑๑๑/๒๕๐๘ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๑ ออกโดย สำนักทะเบียนเมืองล็กเซมเบิร์ก ประเทศสหพันธรัฐเยอรมันนีและหนังสือรับรองการแปล กรมการกงสุล เลขที่ ๑๑๒๒ มาขอให้บันทึกทะเบียนฐานะแห่งครอบครัว

และนางสาวสมศรี ตัวอย่าง ประสงค์ขอใช้คำนำหน้านามว่า “นางสาว”

ข้าพเจ้านางสาวสมศรี ตัวอย่าง ขอรับรองว่าข้อความที่นายทะเบียนได้จดบันทึกและอ่านให้ฟังแล้วถูกต้อง จึงลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้านายทะเบียนและพยานเป็นสำคัญ

ลงชื่อ

ผู้ร้องขอให้บันทึก

(นางสาวสมศรี ตัวอย่าง)

ลงชื่อ

พยาน

(นายหนึ่ง ฐิเห็นจริง)

ลงชื่อ

พยาน

(นางสอง บรรลุนิติภาวะ)

ลงชื่อ

พยาน

(นายบริหาร จัดการดี)

เลขที่...../.....

(สถานที่ออกหนังสือรับรอง)
.....

หนังสือรับรอง

หนังสือฉบับนี้ให้ไว้เพื่อรับรองว่า (นาง/นางสาว).....
เลขประจำตัวประชาชน ____-____-____-____-____ อยู่บ้านเลขที่.....
.....

ได้นำหลักฐาน (การสมรส/การสิ้นสุดการสมรส).....
เลขที่...../.....ลงวันที่.....ออกให้ ณ สำนักทะเบียน.....
มาแสดงต่อหน้านายทะเบียน

และมีความประสงค์จะใช้คำนำหน้านามว่า (นาง/นางสาว).....
นายทะเบียนตรวจสอบแล้วถูกต้อง จึงออกหนังสือรับรองไว้เป็นหลักฐาน

ให้ไว้ ณ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ลงชื่อ).....
(.....)
นายทะเบียน.....

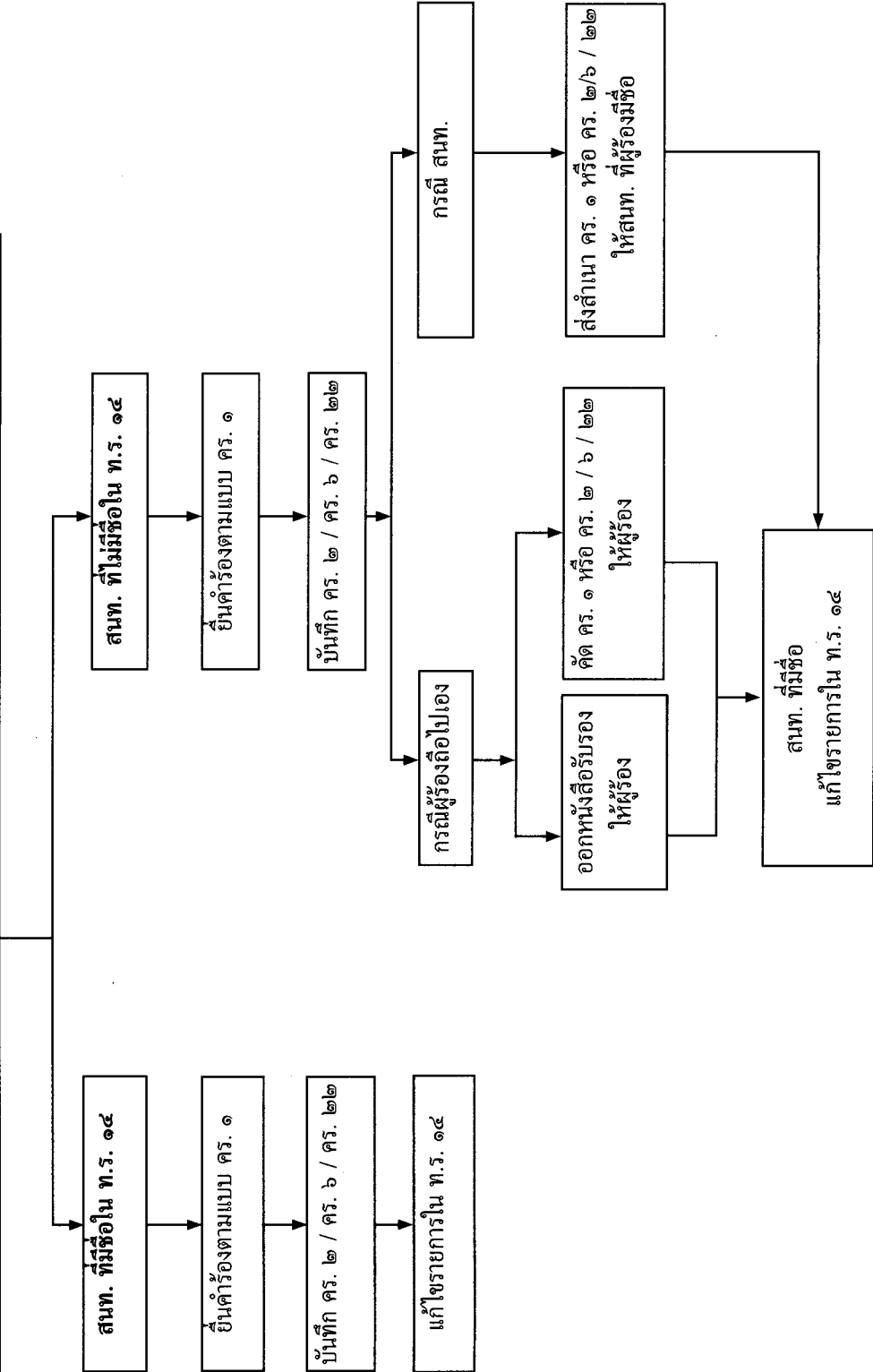
สรุปขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติตาม พ.ร.บ. คำนวณนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑

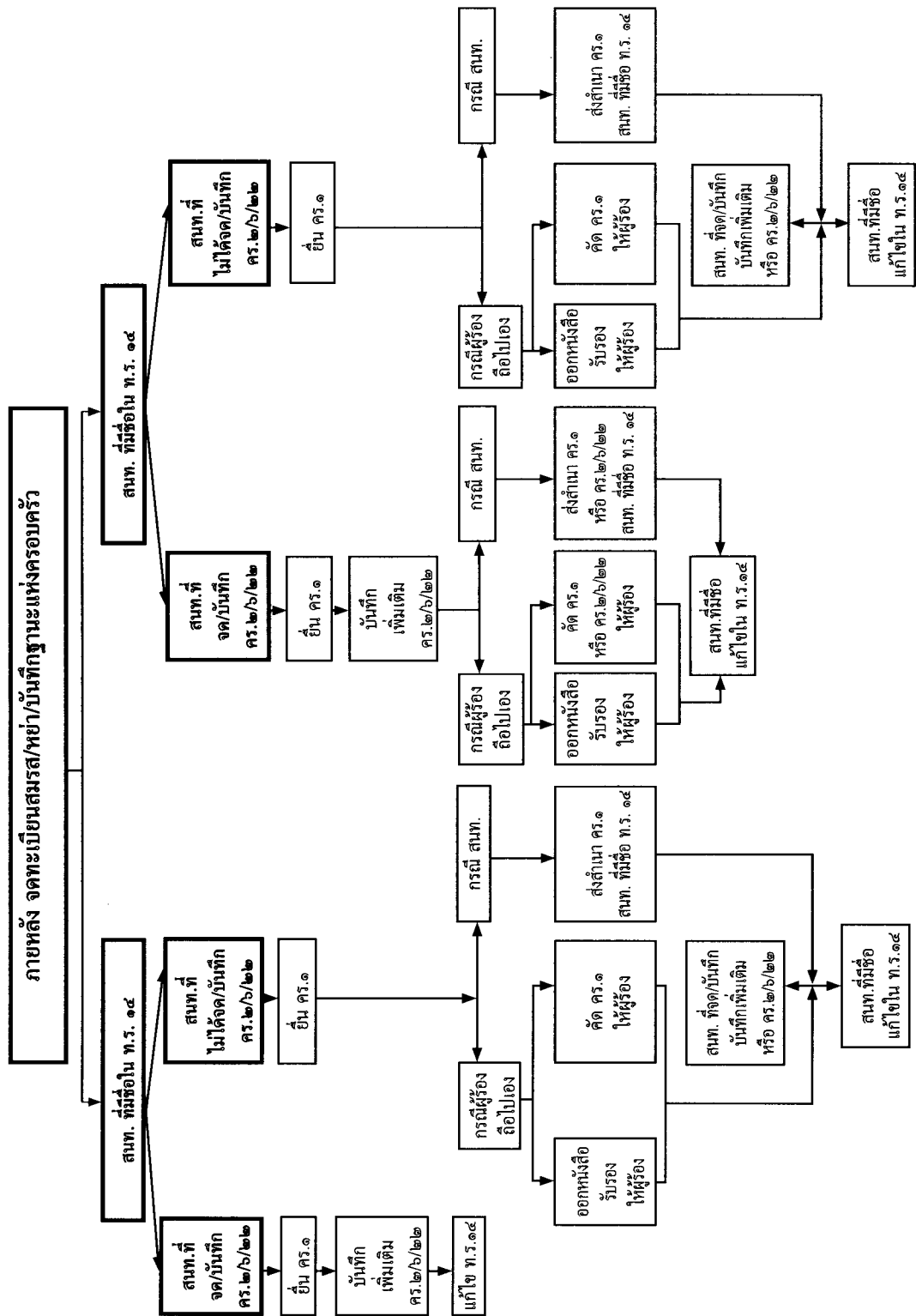
๑. ขณะจดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	
	สนท. ที่ยื่นคำร้อง
๑.๑	บันทึก คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”
๑.๒	บันทึก คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒ ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”
	สนท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
	นำ คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒ ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

๒. ภายหลังการจดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว	
๒.๑	สนท. ที่ยื่นคำร้อง แห่ลงเดียวกันกับ สนท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว
๒.๑.๑	บันทึก คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”
๒.๑.๒	บันทึกเพิ่มเติม คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒ หรือออกหนังสือรับรองว่า ฝ่ายหญิงสมัครใจใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”
๒.๒	สนท. ที่ยื่นคำร้อง คนละแห่งกับ สนท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว
๒.๒.๑	บันทึก คร. ๑ ว่า ฝ่ายหญิงมีความประสงค์ใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” หรือ “นางสาว”
๒.๒.๒	ออกหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง
๒.๒.๓	ทำหนังสือแจ้ง สนท. ที่จดทะเบียนสมรส/หย่า/บันทึกฐานะแห่งครอบครัว เพื่อบันทึกเพิ่มเติม คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒
	สนท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
	นำ คร. ๒, คร. ๖, และ คร. ๒๒ / หนังสือรับรองฯ ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน
	สนท. ที่ฝ่ายหญิงมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
	นำหนังสือรับรองการใช้คำนำหน้านามหญิง ไปแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน

๓. การดำเนินการจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าในต่างประเทศ	
กรณีจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่า ณ สถานทูตไทยในต่างประเทศ ให้นำทะเบียนคำเป็นไปตามข้อ ๒ แล้วแจ้ง สนท.กลาง เพื่อส่งต่อให้กระทรวงการต่างประเทศแจ้งสถานทูต ซึ่งจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนหย่าไว้ บันทึกเพิ่มเติมในทะเบียนสมรสหรือทะเบียนหย่า ต่อไป	

ขณะจดทะเบียนสมรส / หย่า / บันทึกฐานะแห่งครอบครัว

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๘๑๕๘

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑ ตุลาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทารือการขอใช้เรียกขานคำนำหน้าชื่อตามที่ได้รับพระราชทาน

เรียน คุณสุธิพันธ์ ศรีวิกานนท์

อ้างถึง หนังสือของคุณสุธิพันธ์ ศรีวิกานนท์ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีที่ นร ๐๕๐๘/ท ๖๑๗๔ ลงวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๒

ตามที่ท่านได้ทารือกรณีการขอใช้คำนำหน้าชื่อเป็น “ดาโต๊ะ” หรือ DATUK กรณีได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากประมุขแห่งรัฐมะละกา ประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้พระราชทานให้กับบุคคลที่สร้างคุณความดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมและประเทศชาติทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๗๐ พรรษา เป็นคำนำหน้าชื่อตัวและชื่อสกุลได้หรือไม่อย่างไร นั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า ได้ทารือเรื่องดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี และได้รับแจ้งว่าการใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศในประเทศไทย มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๑ กำหนดให้การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เครื่องอิสริยาภรณ์ เหรียญหรือตราที่เป็นเครื่องประดับต่างประเทศ ซึ่งมีระเบียบข้อบังคับของต่างประเทศว่าให้ประดับได้จะต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประดับได้ในโอกาสอันควรก่อน โดยดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่มีบทบัญญัติหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้าชื่อตัวหรือชื่อสกุลของผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศแต่อย่างใด รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๔๑-๗๐๑๗-๙

โทรสาร ๐-๒๓๙๔๑-๗๐๔๙

ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๖๑๖๔

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑๑ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง หารือการขอใช้เรียกขานคำนำหน้าชื่อตามที่ได้รับพระราชทาน**เรียน** อธิบดีกรมการปกครอง**อ้างถึง** หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๒๔๙ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒

ตามที่แจ้งว่า นายสุธิพันธ์ ศรีริگانนท์ ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จากประมุขแห่งรัฐมาเลเซีย ประเทศมาเลเซีย จะใช้คำนำหน้าชื่อเป็น “ดาโต๊ะ” จึงขอหารือว่ามีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับการใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศในประเทศไทยหรือไม่และสามารถใช้คำว่า “ดาโต๊ะ” เป็นคำนำหน้าชื่อตัวคนไทยได้หรือไม่ นั้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอเรียนว่า การใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศในประเทศไทย มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ไทย พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๑ กำหนดให้การประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เครื่องอิสริยาภรณ์ เหรียญหรือตราที่เป็นเครื่องประดับต่างประเทศ ซึ่งมีระเบียบข้อบังคับของต่างประเทศว่าให้ประดับได้จะต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ประดับได้ในโอกาสอันควรก่อน โดยดำเนินการผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ทั้งนี้ ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายหรือระเบียบเกี่ยวกับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่มีบัญญัติหรือข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้าชื่อตัวหรือชื่อสกุลของผู้ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชัย สวัสดิ์สาลี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักอำนวยการและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๓, ๔๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๑๕๒๔๙

กรมการปกครอง
ถนนอภัยวงศ์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ทารือการขอใช้เรียกขานคำนำหน้าชื่อตามที่ได้รับพระราชทาน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อชนต่าง ๆ ศักราช ๑๒๒๓
๒. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พระพุทธศักราช ๒๔๖๐
๓. สำเนาหนังสือของ ดาโต๊ะ สุธิพันธ์ ศรีวิگانนท์ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับหนังสือหรือจาก นายสุธิพันธ์ ศรีวิگانนท์ ว่าจะใช้คำนำหน้าชื่อเป็น “ดาโต๊ะ” หรือ DATUK ซึ่งเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์และสายสะพาย ที่ประมุขแห่งรัฐมะละกา ประเทศมาเลเซีย ได้พระราชทานให้กับบุคคลที่สร้างคุณงามความดี มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคม และประเทศชาติทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๗๐ พรรษา เป็นคำนำหน้าชื่อตัวและชื่อสกุลได้หรือไม่ อย่างไร

กรมการปกครอง ตรวจสอบและพิจารณาแล้ว เห็นว่า ในการใช้คำนำหน้านามของคนไทยนั้น ได้มีพระราชบัญญัติให้ใช้คำนำหน้าชื่อชนต่าง ๆ ศักราช ๑๒๒๓ และพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๖๐ และพระราชกฤษฎีกาคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๖๔ กำหนดไว้เป็นบรรทัดฐาน ทั้งกรณีที่มีบรรดาศักดิ์ หรือยศ หรือฐานันดรศักดิ์และสำหรับประชาชนทั่วไป กำหนดให้ใช้คำว่า นาย นาง และนางสาว เป็นคำนำหน้าชื่อตัว โดยไม่มีกำหนดหลักเกณฑ์ในการใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์และสายสะพายที่ได้รับจากต่างประเทศมาใช้เป็นคำนำหน้าชื่อตัวคนไทยที่ได้รับแต่อย่างใด ดังนั้น กรมการปกครอง จึงขอสอบถามและหารือว่า มีกฎหมาย ระเบียบเกี่ยวกับการใช้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ต่างประเทศในประเทศไทยหรือไม่ และสามารถใช่บรรดาศักดิ์ “ดาโต๊ะ” เป็นคำนำหน้าชื่อตัวคนไทยได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และแจ้งให้กรมการปกครองทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๒๙๙๑-๗๐๑๓-๑๙ โทรสาร ๐-๒๒๙๙๑-๗๐๔๙

๖๐/๒๘๖ อาคารทวิน ทาวเวอร์
ถนนแจ้งวัฒนะ-ปากเกร็ด ๔๒
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๔ มิถุนายน ๒๕๕๒

เรื่อง ขอรื้อกรณียขอให้เรียกขานคำนำหน้านามชื่อตามที่ได้รับพระราชทาน

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

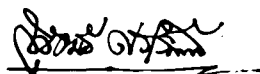
- สิ่งที่ส่งมาด้วย
๑. สำเนาหนังสือตราตั้ง จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. สำเนาหนังสือคำแปลจากภาษารูมี เป็นภาษาอังกฤษ แปลโดยศาลสูงมาเลเซีย จำนวน ๑ ฉบับ
 ๓. สำเนาหนังสือคำแปลจากภาษาอังกฤษ เป็นภาษาไทย แปลโดยสถานเอกอัครราชทูตไทย ประจำมาเลเซีย จำนวน ๑ ฉบับ
 ๔. ภาพถ่ายขณะเข้ารับพระราชทานตราตั้งจากประมุขรัฐมะละกา จำนวน ๑ ภาพ
 ๕. สำเนาเอกสารประกอบอื่น ๆ จำนวน ๑ ชุด

สืบเนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑ กระผมได้รับหนังสือแจ้งจากรัฐมะละกา ประเทศมาเลเซีย แจ้งว่า ประมุขแห่งรัฐมะละกาได้ให้ความไว้วางใจพระราชหฤทัยพระราชทานบรรดาศักดิ์นำหน้าชื่อ เป็น ดาโต๊ะ หรือ DATUK พร้อมเครื่องอิสริยาภรณ์ และสายสะพาย เครื่องราชย์ที่ได้รับพระราชทานมีชื่อว่า DARJAH MULIA SERI MELAKA มีชื่อย่อว่า D.M.S.M การพระราชทานดังกล่าวเป็นการพระราชทาน เนื่องวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๗๐ พรรษา ซึ่งในแต่ละปีจะพระราชทานให้กับบุคคลที่สร้างคุณงามความดีมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมและประเทศชาติ ให้กับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ นักการเมือง คณะรัฐมนตรี และบุคคลทั่วไปที่สร้างคุณงามความดี มีผลงาน ทั้งในประเทศมาเลเซีย และต่างประเทศเหมือนกับการพระราชทานเครื่องราชย์และอิสริยาภรณ์ ชั้นต่าง ๆ และคุณหญิงท่านผู้หญิง ในประเทศไทย

ในอดีตที่ผ่านมาคนไทยได้รับพระราชทานเครื่องราชย์ และบรรดาศักดิ์จากประมุขแห่งรัฐต่าง ๆ ของประเทศมาเลเซียเป็นจำนวนมาก แต่อาจไม่ทราบระเบียบการนำไปใช้ เพื่อให้สอดคล้องกับการพระราชทานบรรดาศักดิ์ เพื่อเป็นเกียรติแก่ตนเอง และวงศ์ตระกูล จึงขอรื้อต่อกรมการปกครองว่าจะสามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติมคำนำหน้านามชื่อ และสกุล ได้หรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้ยึดถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลการพิจารณาเป็นประการใดขอได้โปรดแจ้งให้ทราบด้วยจะเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดาโต๊ะ สุธิพันธ์ ศรีริگانนท์)

โทรศัพท์/โทรสาร ๐๒-๙๙๔๓๙๗๙

มือถือ ๐๙๑-๙๙๘๗๕๓/๐๙๔-๖๔๗๗๙๗๙/๐๙๖-๓๑๖๑๙๔๔

E-mail : suthiphan@ego.co.th

คำแปล

ตราสัญลักษณ์

ด้วยพระนามของเอกองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงเมตตา ปราณี
และเป็นผู้สร้างสรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้
ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้า

คน ดาโต๊ะ เซอรี อูตามา มุฮัมหมัด คาลิล บิน ยะโกบ

S.M.N., D.U.N.M., S.U.M.Z., S.J.M.K., S.S.A.P., P.S.M., S.I.M.P.,

S.P.D.K., D.P., D.S.A.P., J.S.M., S.M.P., G.C.O.M., (GER)

ได้เห็นความจงรักภักดี ความศรัทธา และคุณประโยชน์ที่มีต่อข้าพเจ้า และรัฐมะละกา
จึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์พร้อมสายสะพาย

DARJAH MULIA SERI MELAKA (D.M.S.M.)

(ดาร์ยะห์ มุลียา เซอรี มะละกา)

ซึ่งมีบรรดาศักดิ์ขานนามหน้าชื่อ สกุล เป็น

DATUK (ดาโต๊ะ)

มอบแต่

สุธิพันธ์ ศรีริگانนท์

๙๓๐๐๑/๕๖๕ ๕๕ (๒.๐.๒๕๕๕)

สถานเอกอัครราชทูตมาเลเซีย กรุงลอนดอน

สถานกงสุลกิตติมศักดิ์เมืองหลวง

ที่ปรึกษา

ได้พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
พร้อมสายสะพายนี้

ในนามของข้าพเจ้า และรัฐมะละกา

ในวันที่ ๑๑ ชาวาล ๑๔๒๙ ฮ.

ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๑

---ลายเซ็น---

ประมุขแห่งรัฐมะละกา

รับรองการแปลโดย

(นายนครินทร์ ศรีริگانนท์)

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๐๐๒๒

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร**เรียน** ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร**อ้างถึง** หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๕๕๐๐ ลงวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๖**สิ่งที่ส่งมาด้วย** สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม ที่ พศ ๐๐๐๖/๐๗๕๕๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๒ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุ สามเณร ในทะเบียนบ้านของวัด ทั้งในกรณีที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ และกรณีไม่เคยได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ มาให้ทราบแล้วนั้น

กรมการปกครองขอเรียนว่า ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ พิจารณาเห็นว่า เพื่อเป็นการอุปถัมภ์พระพุทธศาสนา และเป็นการยกย่องสรรเสริญพระภิกษุผู้มีคุณความดี อุดหนุน มุ่งมานะในการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ซึ่งถือว่าการรักษาพระพุทธพจน์และพระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่ง จึงมีมติที่ ๔๒๒/๒๕๕๒ ให้ใช้คำว่า “พระมหา” เป็นคำนำหน้าชื่อพระภิกษุที่สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไปได้ ดังนั้น หากพระภิกษุที่สอบได้เปรียญธรรม ๓ ประโยคขึ้นไป นำหลักฐานเอกสารประกาศนียบัตรสอบได้เปรียญธรรมมาแสดงเพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านามในทะเบียนบ้านของวัด และนายทะเบียนตรวจสอบแล้วเห็นว่าถูกต้อง ให้แก้ไขใช้คำว่า “พระมหา” เป็นคำนำหน้านาม โดยระบุคำว่า “พระมหา” แล้วตามด้วย ชื่อตัว ชื่อสกุล ของพระภิกษุ จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๙
โทรสาร ๐-๒๓๙๑-๓๐๔๓

ที่ พศ. ๐๐๐๖/๐๓๕๕๖

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๓๐

๒๘ กันยายน ๒๕๕๒

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

สิ่งที่ส่งมาด้วย มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒

ด้วย นายสมเกียรติ ศรีสัมพันธ์ ประธานคณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากฎหมายและกิจการพระพุทธศาสนา แจ้งว่าคณะอนุกรรมการศึกษาปัญหากฎหมายและกิจการพระพุทธศาสนา ในคณะกรรมการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ได้พิจารณาเรื่องการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณร เมื่อวันที่อังคาร ที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ โดยเชิญกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมประชุมเพื่อหาแนวทางการใช้คำนำหน้านามของพระภิกษุสามเณรและมีมติให้นำเรื่องนี้เสนอสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเพื่อนำเสนอมหาเถรสมาคม ได้มีมติเพิ่มเติม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้นำเรื่องดังกล่าวเสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมแล้ว ในการประชุมครั้งที่ ๑๘/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ประชุมลงมติว่า เรื่องนี้ ได้เคยปฏิบัติมาแล้ว โดยใช้คำว่า “พระมหา” นำหน้านาม รายละเอียดตามมติมหาเถรสมาคมที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดทราบโดยทั่วกัน

ขอแสดงความนับถือ

(นางจุฬารัตน์ บุญยากร)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

ส่วนงานมหาเถรสมาคม

โทร. ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๕๔

โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๕๘

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๓๖๑๔

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

เรื่อง ทหารือการขอเพิ่มคำนำหน้านามของมารดาจาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี”

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือคุณวิเชียร ศตะกูรมะ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

จำนวน ๑ ชุด

๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๘๒๖๗ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนายวิเชียร ศตะกูรมะ อายุ ๘๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๘/๑๖๙๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ บิดาชื่อพระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) มารดาชื่อเยื่อน แจ้งความประสงค์ขอเพิ่มคำนำหน้านามของมารดาซึ่งเสียชีวิตแล้วจาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี” ในเอกสารทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพื่อเป็นเกียรติประวัติของครอบครัว

กรมการปกครอง ได้ทหารือเรื่องดังกล่าวไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้วเห็นว่า ไม่สามารถดำเนินการให้นายวิเชียร ศตะกูรมะ ได้เนื่องจากไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมคำนำหน้านามว่า “คุณหญิง” ให้แก่ผู้เสียชีวิตแล้ว รายละเอียดตามหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งสำนักทะเบียนอำเภอเมืองนครสวรรค์ทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี รักษาราชการแทน

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๓๙๑-๓๐๑๓-๑๙

โทรสาร ๐-๒๓๙๑-๓๐๔๙

ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๘๒๖๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง ทารือการขอเพิ่มคำนำนามเป็น “คุณหญิง”

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๐๑๙ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ตามที่ได้ทารือกรณีนายวิเชียร ศตะกูรมะ บิดาชื่อพระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) มารดาชื่อเยื่อน มีความประสงค์ขอเพิ่มคำนำนามของมารดาซึ่งเสียชีวิตแล้ว จาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อน สุราษฎร์ธานี” ว่ามีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้คำนำนามว่า “คุณหญิง” อย่างไร และขอให้ตรวจสอบการได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ของพระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) ด้วย ความละเอียดตามหนังสือที่อ้างถึง นั้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ตรวจสอบทะเบียนฐานันดรและบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว ขอเรียนดังนี้

๑. พระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๗๔

๒. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๒ บัญญัติให้สตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา ให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามี ดังนั้นภรรยาของพระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) จึงใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนามประกอบกับราชทินนามของสามีได้ อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบหลักฐานเอกสารเท่าที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เก็บรักษาไว้ไม่ปรากฏว่ามีกฎหมายที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมคำนำนามว่า “คุณหญิง” ให้แก่ผู้เสียชีวิตแล้วแต่อย่างใด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชัย สวัสดิ์สาลี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักกอลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐-๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๓, ๔๒๔

โทรสาร ๐-๒๒๘๐-๙๐๗๑

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/๒๐๐๑๙

กรมการปกครอง
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

เรื่อง หรือการขอเพิ่มคำนำหน้านามของมารดาจาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี”
เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. พระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐

๒. สำเนาหนังสือของ นายวิเชียร ศตะกูรมะ จำนวน ๑ ชุด

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับหนังสือของ นายวิเชียร ศตะกูรมะ อายุ ๘๓ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๘/๑๖๙๖ หมู่ที่ ๒ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ บิดาชื่อพระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) มารดาชื่อเยื่อน มีความประสงค์ขอเพิ่มคำนำหน้านามของมารดาจาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี” ในเอกสารทะเบียนบ้าน (ท.ร. ๑๔) เพื่อเป็นเกียรติประวัติของครอบครัว รายละเอียดตามเอกสารที่ส่งมาพร้อมนี้

กรมการปกครอง พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีการขอเพิ่มคำนำหน้านามมารดาของ นายวิเชียร ศตะกูรมะ จาก “เยื่อน” เป็น “คุณหญิงเยื่อนสุราษฎร์ธานี” ซึ่งตามพระราชกฤษฎีกาให้ใช้คำนำนามสตรี พ.ศ. ๒๔๖๐ ข้อ ๒ และ ข้อ ๕ กำหนดคำนำนามสตรี กรณีสตรีที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยาและเป็นเอกภรรยาให้ใช้คำว่า “คุณหญิง” ได้ ดังนั้น กรมการปกครอง จึงขอทราบการปฏิบัติ ดังนี้

๑. พระยาสุราษฎร์ธานี (เต่า ศตะกูรมะ) เป็นบรรดาศักดิ์ที่ได้มีการพระราชทานให้กับบุคคลดังกล่าวจริง หรือไม่

๒. ภรรยาที่สามีมีบรรดาศักดิ์ชั้นพระยา สามารถใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำหน้านาม ประกอบกับราชทินนามของสามีได้ทันทีด้วยตนเอง หรือต้องได้รับการแต่งตั้งก่อนจึงใช้ได้ หรือมีขั้นตอนการปฏิบัติอย่างไรในการใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนาม

๓. บุคคลที่มีสิทธิใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำนาม แต่ไม่ได้ใช้ เมื่อเสียชีวิตแล้วทายาท หรือผู้สืบสันดาน จะขอแก้ไขเพิ่มเติมใช้คำว่า “คุณหญิง” เป็นคำนำหน้านามแทนได้หรือไม่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ผลเป็นประการใดแจ้งให้ กรมการปกครองทราบเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิรันดร์ กัลยาณมิตร)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๑-๓๐๑๓-๑๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๓๐๔๙

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๑๙๙๔๒

กรมการปกครอง
ถนนอิษฐานต์ กทม. ๑๐๒๐๐

๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด และปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๓๙๖๓ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓
จำนวน ๑ ชุด

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาและหนังสือเวียน
แจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรี และมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” หรือ “คุณ” แล้วแต่กรณีนั้น
แต่เนื่องจากระยะเวลา นับแต่ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาและมีหนังสือแจ้งระเบียบปฏิบัติดังกล่าว
ได้ผ่านมานานแล้วประกอบกับสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้รับแจ้งจากสำนักพระราชเลขาธิการว่ามีสตรี
ที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าบางรายไม่ได้รับ
ความสะดวกในการติดต่อกับสำนักทะเบียน เพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ
งานทะเบียนราษฎรบางส่วนไม่ทราบหลักเกณฑ์การปฏิบัติ

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านทะเบียนราษฎรเป็นไป
ในแนวทางเดียวกัน จึงเห็นควรแจ้งสาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกาและระเบียบปฏิบัติ เพื่อชักชวน
ความเข้าใจและให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้นายทะเบียนท้องถิ่นทราบ เพื่อถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายมงคล สุระสัจจะ)

อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป

โทร. ๐-๒๖๙๑-๖๐๑๖-๙

โทรสาร ๐-๒๖๙๑-๖๐๔๙

ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๓๙๖๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

เรียน อธิบดีกรมการปกครอง .

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๓๙๐๘ ลงวันที่
๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

ด้วยสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับแจ้งจากสำนักกราชเลขาธิการว่ามีสตรีที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า บางรายไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับสำนักทะเบียนเพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรบางส่วนไม่ทราบหลักเกณฑ์การปฏิบัติ ดังนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงได้มีหนังสือไปยังกระทรวงมหาดไทยเพื่อขอให้ซักซ้อมความเข้าใจและให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชาย พุฒิกัลป์)

ผู้อำนวยการสำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๓, ๔๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๑

www.cabinet.thaigov.go.th

www.ratchakitcha.soc.go.th

ที่ นร ๐๕๐๘/ท ๓๙๐๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

อ้างถึง ๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี

๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๕๖๔

๓. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๙๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๙๘

๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๙๘
ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๙๘๒. สำเนาหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕ ลงวันที่
๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

ตามที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาและหนังสือเวียนแจ้งคำสั่งนายกรัฐมนตรีและมติคณะรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าว่า “ท่านผู้หญิง” “คุณหญิง” หรือ “คุณ” แล้วแต่กรณี รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่อ้างถึง นั้น

เนื่องจากระยะเวลา นับแต่ได้ประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาและมีหนังสือแจ้งระเบียบปฏิบัติดังกล่าวได้ผ่านมานานแล้ว ประกอบกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้รับแจ้งจากสำนักพระราชเลขานุการว่ามีสตรีที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าบางรายไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับสำนักทะเบียนเพื่อขอเปลี่ยนคำนำหน้านาม เนื่องจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรบางส่วนไม่ทราบหลักเกณฑ์การปฏิบัติ ดังนั้น สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงเห็นสมควรแจ้งสาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกาและระเบียบปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวมาอีกครั้งหนึ่ง เพื่อชักชวนความเข้าใจและให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ถือปฏิบัติต่อไป ดังนี้

๑. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรี (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐) กำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าและมีสามีแล้ว ว่า “คุณหญิง” หรือ “ท่านผู้หญิง” แล้วแต่กรณีตามบรรดาศักดิ์ของสามี แต่หากเป็นสตรีผู้ที่ไม่อยู่ในพระราชวงศ์ (หม่อมราชวงศ์และหม่อมหลวง) ยังคงให้ใช้คำนำหน้านามตามเดิม เว้นแต่เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องยศตั้งเป็นท่านผู้หญิงแล้ว จึงให้ใช้คำนำหน้านามว่า “ท่านผู้หญิง”

๒. พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยคำนำนามสตรีเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๕๖๔ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๖๔) กำหนดให้ใช้คำนำหน้านามสตรีได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าและยังไม่มีสามีว่า “คุณ”

๓. หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘ แจ้งว่า นายกรัฐมนตรีสั่งให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติโดยอนุโลมตามพระราชกฤษฎีกา โดยยึดถือเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าที่สตรีได้รับพระราชทานในการใช้คำนำหน้านาม คือ สตรีผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษขึ้นไป ใช้คำนำหน้านามว่า “ท่านผู้หญิง” สำหรับ สตรีผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้า ตติยจุลจอมเกล้า และจตุตถจุลจอมเกล้า ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “คุณหญิง”

๔. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร. ๐๒๐๔/ว. ๗๕ ลงวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ แจ้งว่า คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติสำหรับสตรีที่ยังไม่มีสามี เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าชั้นจตุตถจุลจอมเกล้าขึ้นไป ให้ใช้คำนำหน้านามว่า “คุณ”

จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้แจ้งให้นายทะเบียนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายรัชชชัย สวัสดิ์สาลี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สำนักอักษณและเครื่องราชอิสริยาภรณ์

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๓ ๔๒๔

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๗๑

www.cabinet.thaigov.go.th

www.ratchakitcha.soc.go.th

ที่ สร.๐๒๐๔/ว. ๗๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรี

เรียน เวียนกระทรวงทรวงกรม

อ้างถึง หนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘
สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘

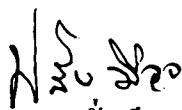
ตามหนังสือที่อ้างถึง วางระเบียบเกี่ยวกับการใช้คำนำนามสตรีที่ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ดังความละเอียดแจ้งอยู่ในสำเนาหนังสือกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๔๘ ซึ่งแนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ นั้น

โดยที่ใช้คำนำนามสตรีตามระเบียบดังกล่าว หมายถึงเฉพาะผู้ที่มีสามีเท่านั้น ไม่คลุมถึง ผู้ที่ยังไม่มีสามี ซึ่งใช้คำนำนามว่า นางสาว ผู้ที่ยังไม่มีสามีดังกล่าว เมื่อได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าแล้ว ยังคงต้องใช้คำนำนามว่า นางสาว ต่อไปตามเดิม เว้นแต่ผู้ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งนางพระกำนัลและพนักงาน จึงใช้คำนำนามว่า “คุณ” สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเห็นว่า สตรีที่ยังไม่มีสามี ซึ่งได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า สมควรได้รับคำยกย่องเช่นกัน จึงเห็นควรวางระเบียบการใช้คำนำนามสตรีที่ยังไม่มีสามีดังกล่าว โดยให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติดังนี้ สำหรับสตรีที่ยังไม่มีสามี ซึ่งใช้คำนำนามว่า นางสาว เมื่อได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าตั้งแต่ชั้น จตุตถจุลจอมเกล้าขึ้นไป ให้ใช้คำนำนามว่า “คุณ”

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอ

จึงเรียนยืนยันมาเพื่อถือปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายปลั่ง มีจุล)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประกาศิต.

โทร.๒๕๑๐๔๐๐

ที่ น.ว. ๒๖๗/๒๕๕๘

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๘

เรื่อง การใช้คำนำนามสตรี

เรียน เวียนกระทรวงทบวงกรม

เนื่องด้วยการใช้คำนำนามสตรีในวงราชการส่วนราชการต่าง ๆ ยังใช้แตกต่างกัน สำหรับสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ท่านนายกรัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะให้วางหลักเกณฑ์การใช้ให้เป็นระเบียบเดียวกัน และได้ตรวจสอบพิจารณาเรื่องดูแล้วเห็นว่าการใช้คำนำนามสตรี นั้น ได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศไว้ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่ในพระราชกฤษฎีกานั้น ระบุถึงสามีที่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ประกอบด้วย ต่อมาในสมัยระบอบประชาธิปไตย รัฐบาลได้มีนโยบายที่จะไม่ขอพระราชทานบรรดาศักดิ์ให้ข้าราชการ จึงได้ให้สำนักพระราชวังซึ่งเป็นผู้รักษาระเบียบพิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อรัฐบาลในระบอบประชาธิปไตยมิได้มีการขอพระราชทานบรรดาศักดิ์ การใช้คำนำนามสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ก็ควรอนุโลมโดยไม่ต้องยึดถือบรรดาศักดิ์ของสามีเป็นเกณฑ์ ท่านนายกรัฐมนตรีได้พิจารณาความเห็นของสำนักพระราชวังในเรื่องนี้แล้ว เห็นว่า คำนำนามสตรีมีไชบรรดาศักดิ์ หากเป็นคำยกย่องที่ให้เกียรติแก่สตรี ซึ่งสตรีที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้า ยังสมควรได้รับคำยกย่องอยู่ เพราะว่าเป็นเกียรติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้เป็นกรณีพิเศษ โดยรัฐบาลมิได้ขอพระราชทาน และโดยที่ระบอบประชาธิปไตยเรายังมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอยู่ เพื่อเป็นการเทอดทูนองค์พระมหากษัตริย์ก็สมควรที่จะยกย่องสตรีผู้ที่ได้รับเกียรติจากองค์พระมหากษัตริย์ด้วย จึงสั่งให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติโดยอนุโลมตามพระราชกฤษฎีกา ยึดถือเครื่องราชอิสริยาภรณ์จุลจอมเกล้าที่สตรีได้รับพระราชทานใช้คำนำนามสตรี คือ ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษขึ้นไป ใช้คำนำนามว่า ท่านผู้หญิง สำหรับผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตติยจุลจอมเกล้า ตติยจุลจอมเกล้า และจตุตถจุลจอมเกล้าให้ใช้คำนำนามว่า คุณหญิง

จึงเรียนมา เพื่อจักได้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(หลวงชำนาญอักษร)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร

กองประกาศิต.

ภาคผนวก

ประวัติความเป็นมาของนามสกุล

คนไทยทุกคนต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล จะไม่มีหาได้ไม่ คำว่าสกุล หรือ ตระกูลเป็นคำที่มีคำแปลอย่างเดียวกัน ในพจนานุกรม แปลว่า วงศ์ เชื้อสาย เผ่าพันธุ์ แต่คำว่าสกุล ยังหมายถึงผู้มีเชื้อวงศ์เป็นผู้ดีด้วย

ในปัจจุบันนี้คนไทยเราส่วนมากนั้นจะล่วงรู้ที่มาของการเริ่มใช้ชื่อสกุลว่า เริ่มต้นเมื่อใด ในยุคใด สมัยใด ใครเป็นผู้ริเริ่มกำหนดให้มีชื่อประจำสกุลสำหรับคนไทยใช้แต่ครั้งใดกันบ้าง หรือไม่ว่าอย่างไรก็ตามก็อาจจะมีท่านผู้รู้เป็นอันมากที่รู้สึกแปลกในเรื่องนามสกุลของไทยว่าจะมีหรือไม่มี จะมาจากที่ใดอย่างไรก็ไม่สำคัญ เพราะปัจจุบันนี้ไม่ถือเป็นเรื่องสำคัญในทางสายโลหิต และนามสกุลที่ใช้อยู่เวลานี้อาจจะเปลี่ยนสักกี่ครั้งก็หน หรือจะร่วมกับผู้ใดที่มีชื่อเป็นผู้สืบสายโลหิตหรือร่วมญาติกันมาก็ได้ ซึ่งทำให้ความรู้สึกในด้านความเป็นผู้สืบสายโลหิตเดียวกันน้อยลงไป แต่ถ้าจะคำนึงดูว่ามีคนอีกจำนวนไม่น้อยเหมือนกันที่ไม่เคยมีโอกาสจะรู้ โดยเฉพาะในระหว่างอนุชนชายหญิงที่เกิดมาภายหลัง หากจะได้รับทราบไว้เป็นแนวทางประดับความรู้บ้างก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

เหตุที่ต้องมีสกุล

ในสมัยโบราณ ตั้งแต่สมัยสุโขทัยลงมา ไทยเราไม่มีนามสกุลใช้กัน คงนิยมใช้เรียกชื่อตัว ชื่อบิดา - มารดา หรือผู้มีอาวุโสจะคิดตั้งนามให้ เช่น ผู้ชายเรียกชื่อสั้น ๆ ว่า “พ่อมี” “เจ้ามา” “ตาสี” “ตาสา” หรือถ้าเป็นผู้หญิงก็เรียกกันว่า “แม่เป้า” “แม่ปุก” หรือตามภาษาราชการในที่ต่าง ๆ ก็ระบุว่า นายนั้น อำแดงนี้ เหล่านี้เป็นต้น ต่างกับชาวต่างประเทศ เช่น ชาวจีน เขานิยมใช้แซ่ และชื่อรวมกันไป เช่น ใช้ว่า นายเม้ง แซ่ตัน ก็เป็นเครื่องชี้ชัดว่า คนนี้ ชื่อสกุลนี้ หรือถ้าเป็นชาวตะวันตกก็นิยมใช้นามสกุลสำหรับบอกให้รู้ว่าใครเป็นใคร ในวงศวานหว่านเครือไหน และนิยมใช้กันมาจนทุกวันนี้ เนื่องจากคนในแต่ละประเทศ แต่ละเมือง และแต่ละหมู่บ้านย่อมมีมากด้วยกัน ถ้าไม่มีนามสกุลใช้ก็ย่อมทำให้ไม่สามารถรู้เทือกเถาเหล่ากอของแต่ละคน แต่ละครอบครัวว่า ใครจะสืบเชื้อสายจากใครก็ไม่อาจทราบได้ ถ้าจะบอกก็ต้องอ้างขึ้นไปถึงชื่อพ่อ-แม่-ปู่-ย่า-ตา ตามลำดับ เพราะเป็นวิธีเดียวที่ป้องกันความเข้าใจผิดได้ เช่น ในสมัยสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหง ก็ยังประกาศพระนามของพระองค์เองไว้ในศิลาจารึกโดยอ้างถึงพระนามพระชนกชนนีไว้ด้วย มิฉะนั้น เราก็คงไม่รู้ว่าพระองค์เป็นใคร ดังปรากฏว่า “พ่อกูชื่อขุนศรีอินทราทิตย์ แม่กูชื่อนางเสือง” และในสมัยกรุงศรีอยุธยาก็เช่นกัน เช่น ในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน มักจะเรียกชื่อว่า พลายแก้ว พลายงาม เป็นต้น

การไม่มีชื่อสกุลประจำตระกูลนี้ เป็นเหตุให้เกิดความขัดข้องยุ่งยากต่าง ๆ นานัปการ ไม่ว่าจะทางราชการหรือทางส่วนตัว หรือในการปกครองบ้านเมืองก็ดี ในระหว่างสังคมมนุษย์ย่อมสับสนอลเวงเป็นอันมาก ถ้าญาติผู้น้อยไม่รู้จักญาติผู้ใหญ่ ใครอาวูโสทางศักดิ์ญาติก็แทบนับกันไม่ถูก หรือไม่รู้จักลำดับสูงต่ำในสกุลกำเนิดของตนเอง ที่ควรใกล้ชิดกลมเกลียวกันก็เป็นเหินห่าง ไม่อาจรวมกันติดต่อ ไม่มีการติดต่อรวบรวมกันเป็นหมู่เหล่า ต่างครอบครัวต่างตั้งตนเป็นเอกเทศหมด ไม่มีใครรักใคร่นับถือ เชิดชูใคร ใครก็ไม่ช่วยเหลือใคร นาน ๆ เข้าก็อาจถึงกับกลายเป็นอื่นกันไปทั้งสิ้น หรือกลับไปรวมอยู่แต่กับสิ่งใกล้ชิดที่ไม่มีสายสัมพันธ์กันเลย เช่น ไปใกล้หมู่บ้านคนจีน ก็ถือเอาความใกล้ชิดสนิทสนมไปมาหาสู่จนกลายเป็นคนจีนไปอยู่ใกล้บ้านเขมรก็เอาอย่างเขมร แล้วก่อความสัมพันธ์กันขึ้นเองตามวิสัยสันดานเดิม โดยไม่เคยคำนึงถึงการสืบสกุลรุ่นชาติ นานหนักเข้าก็อาจทำให้ชาติไทยแตกแยกกันทีละน้อย ๆ จนถึงสลายตัวไปในที่สุด นอกจากนั้นในทางปกครองหรือทางศาล ซึ่งเกี่ยวกับจะต้องให้ความคุ้มครอง ความยุติธรรมตลอดจนการลงโทษหรือในกรณีอื่น ๆ ทั่วไปก็จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีวิธีการจำกัดสำหรับจัดการกับประชาชนทั่วไป จึงจะสะดวกและเรียบร้อย เหตุดังกล่าวนี้แหละ จึงต้องมีนามสกุลไว้เป็นหลักฐาน

กำเนิดนามสกุลของไทย

ด้วยเหตุดังกล่าวมาแล้ว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ จึงได้ทรงดำริให้คนไทยทุกคนต้องมีทั้งชื่อตัวและชื่อสกุล ให้แพร่หลายทั่วถึงพลเมืองตลอดทั่วพระราชอาณาจักร ก็เพื่อที่จะทราบตำแหน่ง ภูมิลำเนาถิ่นฐานบุคคล และเทือกเถาเหล่ากอ สืบมาแต่บิดามารดาได้ เพื่อจะได้จัดทำทะเบียนคนเกิด คนตาย และการจดทะเบียนสมรสไว้เป็นหลักสืบไป พระองค์ได้วางหลักสำคัญในการสืบสกุลไว้โดยถือเอาสายสัมพันธ์ทางบิดาผู้ให้กำเนิดแต่ฝ่ายเดียว พระองค์ได้ออกพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖ ขึ้น ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติเกี่ยวกับนามสกุลฉบับแรก เพื่อเป็นหลักให้บุคคลทุกคนได้มีชื่อตัวและชื่อสกุล

ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้วางหลักการมีชื่อตัว และชื่อสกุลไว้เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับเวลานั้นโดยเฉพาะ มีอยู่มาตราหนึ่งคือ ในมาตรา ๑๓ กำหนดให้มีเสนาบดีมีหน้าที่คิดชื่อสกุล และพิมพ์เป็นเล่มให้นายอำเภอทุกท้องที่ เพื่อเป็นเค้าให้ราษฎรได้เลือกถือชื่อสกุลที่เหมาะสม นอกจากพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้วพระองค์ก็ยังได้วางหลักการสำหรับผู้ร่วมสกุลกันและใช้นามสกุลร่วมกันได้ ลงวันที่ ๑๕ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๕๗ ประกาศห้ามไม่ให้เอานามพระนครและห้ามไม่ให้เอาศัพท์ที่ใช้เป็นบรมนามาภิไธย มาใช้เป็นนามสกุล ลงวันที่ ๒ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๕๘ ประกาศเพิ่มเครื่องหมายนามสกุล ราชตระกูล ลงวันที่ ๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๕๘

นอกจากนี้พระองค์ยังได้พระราชทานนามสกุลสำหรับราชตระกูล เชื้อพระวงศ์ ข้าราชการ ตลอดจนถึงคนสามัญชนทั่วไป เพื่อให้มีนามสกุลใช้เป็นเกียรติเป็นมงคลแก่ผู้สืบสกุลต่อไป เมื่อพระองค์จะพระราชทานนามสกุลแก่ผู้ใด พระองค์จะต้องศึกษาให้ทราบถึงความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกันของแต่ละสกุล โดยละเอียด พระองค์ทรงอุทิศสำหรับสืบเสาะค้นคว้าจนได้ความว่า บรรพบุรุษได้ทำคุณงามความดีมีวิถีสถาณะ และอาชีพอะไร ก็จะทรงแปลงคำมาจัดสรรให้ได้มงคลนามต่าง ๆ ขึ้นให้ไพเราะเหมาะสมด้วยประการทั้งปวง พระองค์ทรงแยกพวกเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงไว้ฝ่ายหนึ่ง ส่วนขุนนาง ข้าราชการบริพารก็ทรงจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น มีรกรากเหล่ากอบปกครองบ้านเมืองมาเก่า ก็ทรงขนานนามสกุลให้เป็นผู้มาจากแหล่งต่าง ๆ นั้น เช่น ณ ระนอง, ณ กลาง, ณ เชียงใหม่ ถ้าสกุลเป็นทหารก็จะมีคำว่า โยธิน เสนิณรงค์ เป็นต้น ถ้าเคยรับราชการเกี่ยวกับกรมม้า หรือทหารม้า ก็จะมีคำว่า อัศว ประกอบด้วย และถ้าเกี่ยวกับช้างก็ใช้คำว่า คช คชา หัสศ เป็นต้น ส่วนผู้มีอาชีพทางแพทย์ก็มีคำว่า วิทย์ เวช แพทย์ ประกอบด้วย ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ มักจะมีคำว่า บัณฑิตย์ ครู แต่ถ้าเป็นพ่อค้าก็มีคำว่า วาณิช เข้าประกอบด้วย ถ้าเป็นเป็นทหารเรือก็จะมีคำว่า นาวิ นาวิน ชลชลา ผู้ที่เป็นข้าราชการสำนักก็จะมีคำว่า เสวี เสวก อยู่ด้วยเสมอ ถ้าเกี่ยวกับการเงินก็มีคำว่า ธน ประกอบ เหล่านี้เป็นต้น

นอกจากพระองค์ได้พระราชทานนามสกุลให้แก่คนไทยแล้ว การพระราชทานนามสกุลยังแผ่ขยายวงกว้างออกไปจนถึงชนชาติอื่นที่เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร ที่มีจิตใจเอนเอียงมาเป็นชาติไทย ขอพระราชทานนามสกุลเพื่อเป็นศักดิ์ศรีของครอบครัวของตน พระองค์ท่านก็ทรงใช้ความพยายาม แปลงภาษาต่างประเทศให้เป็นศัพท์สำเนียงไทย และพระราชทานให้ใช้เป็นชื่อสกุลแก่ครอบครัวนั้น ๆ ดังตัวอย่างเช่น บรรพบุรุษเป็นจีน แซ่เล่า บุตรหลานก็จะได้รับพระราชทานนามสกุลเป็นไทยว่า “เลาหะ” ถ้าเป็นแซ่เบ๊ ก็แปลงเป็น “อัศว” แซ่ตัน เป็น “ตันทะ” กิม เป็น “กาญจน” หรือ “สุวรรณ” มิสเตอร์เจมส์ วิลเลียมแฮนดริกซ์ แปลงเป็น “อหันทริก” มิสเตอร์อิริก เซนต์ลอสัน เป็น “ลาวสันท์” ทั้งนี้ นอกจากจะเป็นวิธีที่ทรงยกย่องเจ้าของสกุลนั้น ๆ ว่าเป็นผู้อันควรมีเกียรติที่พระมหากษัตริย์ไทย ทรงยอมรับนับถือแล้ว ยังเป็นการประกาศอย่างชัดแจ้งไปในตัวว่าสกุลนี้เป็นคนไทย ขณะเดียวกันก็ได้กลืนเอาศัพท์สำเนียงชื่อแซ่เดิมให้ค่อย ๆ จางไปพร้อมกับความเป็นไทยเข้ามาแทนอีกแล้ว บรรดาผู้ดำรงสกุลและบุตรหลานผู้จะสืบสกุลไปในภายหน้า ก็ย่อมนิยมยินดีว่าเป็นชนชาติไทยผู้มีเกียรติ เขาทั้งหลายย่อมจะรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและสืบสกุลไทยที่ได้รับพระราชทานนี้ต่อไปด้วยความภักดีต่อประเทศชาติไทยไปชั่ววันนิรันดร นี่แหละคือพระราชปรารถนาอันยิ่งใหญ่ที่เราควรนับได้ว่าเป็นผลพลอยได้อย่างมหาศาล นอกจากนี้พระองค์ยังได้ทรงจัดให้มีตราประจำตระกูลสำหรับสืบสกุลชั้นสูงขึ้นไปสำหรับพระราชทานแก่เจ้านายข้าราชการทั้งหญิงชายที่ทำความดีความชอบไว้ในแผ่นดิน ตามตำแหน่งยศและความดีงามของแต่ละท่าน ตราตระกูลชนิดนี้เรียกว่า “ตราจุลจอมเกล้า ฯ” ใช้ประดับอกเบื้องซ้ายในเวลาแต่งเครื่องยศ มีคำขวัญจารึกอยู่บนดวงตราว่า “เราจะบำรุงวงศ์ตระกูลให้เจริญ” เพื่อเตือนใจให้ผู้รับตลอดจนบุตรหลานแห่งสกุลอันได้รับเกียรตินั้น ๆ ให้ประพฤติแต่ความดีงาม และพระราชทานให้ยึดถือไว้เป็นเครื่องเชิดชูอันมีศักดิ์ศรียิ่งแก่สกุลนั้น ๆ ชั่วลูกชั่วหลาน

ประโยชน์ของนามสกุล

ข้อ ๑ นามสกุลเป็นหลักของการสืบสายโลหิต เป็นศักดิ์ศรีและแสดงสายสัมพันธ์ในทางร่วมสายโลหิตของบุคคล หลักข้อนี้เป็นสิ่งสำคัญอย่างใหญ่หลวงเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการสืบพันธุ์ไม่ว่ามนุษย์หรือสัตว์ในโลกนี้ก็ดี ย่อมเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องเอาใจใส่โดยเฉพาะเราซึ่งเป็นมนุษย์ผู้เจริญก็ยิ่งมีความจำเป็นมากที่จะต้องหันหน้าเข้าหาหลักการสืบเชื้อสายไว้ก่อน ถ้าลูกไม่รู้จักพ่อ ปู่ และทวดโลกคงอลเวง และไม่มีการพัฒนาการใด ๆ ต่อไปยิ่งกว่านั้น เกี่ยวกับการอยู่เป็นหมู่เหล่า มนุษย์ปกครองกันในทุกวันนี้ต้องอาศัยกฎหมาย มีศาสนา และความเจริญทุกด้านที่จำเป็นต้องอาศัยหลักจากเครื่องหมายประจำตัวแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว แต่ละหมู่บ้าน รวมตลอดถึงแต่ละวงศ์ จึงทำให้รวมกันเป็นคนกลุ่มใหญ่ได้ อันเป็นผลให้ชาติเจริญ ฉะนั้น การสังคมทุกวันนี้มิได้ประสบความสำเร็จก็ด้วยอาศัยการปกครองดี ที่สามารถปกครองได้ด้วยอาศัยสำมะโนครัว และสำมะโนครัวก็คือบัญชีพลเมืองซึ่งเกี่ยวกับบุคคลแต่ละสกุลโดยตรง ถ้าเราอยากทราบความจริง เราก็อาจทราบได้ทางด้านการปกครองที่มีสาระบบสกุลต่าง ๆ นี้เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น การมีนามสกุลจึงนับเป็นสิ่งสำคัญ มีประโยชน์ยิ่งที่แสดงการถือกำเนิดให้รู้ได้ว่าใครสืบสายโลหิตมาจากไหน เป็นลูกเต้าเหล่าใคร บางทีนามสกุลเพียงตัวอักษร ๒ - ๓ คำ อาจบอกให้เรารู้กระทั่งว่า เราเป็นเชื้อชาติใดมาก่อน เป็นชาวเหนือหรือชาวใต้ ปู่ ตา บิดา ของเขาเป็นผู้มีความสำคัญอย่างไรบ้าง หรือไม่ก็ถึงเขาได้ใกล้เคียงว่ามีรกรากอย่างไรมาก็ได้เหมือนกัน การมีนามสกุลก่อให้เกิดประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่ประชาชนคนไทยนานับประการ เช่น การแสดงออกทางวัฒนธรรมของไทยที่จะป้องกันนานาชาติมิให้ดูผิดว่าเขาเป็นชาวป่าดอยไกลจากความเจริญ และไม่ว่าคนไทยด้วยกันจะตกไปอยู่สารทิศใด เมื่อถามและทราบชื่อสกุลกันได้ก็อาจทำให้รู้จักเพื่อเขาเหล่ากอแก่กันได้ดีขึ้น

ข้อ ๒ นามสกุลก่อให้เกิดความเป็นหมู่คณะ ส่งเสริมความรักความสามัคคีระหว่างเครือญาติ ตั้งแต่คนชั้นสูงตลอดชั้นต่ำทั่วไป ขึ้นชื่อว่ามิสกุลร่วมกันแล้ว ย่อมหมายถึงจะต้องรักสามัคคีกันเสมอไป เพราะเปรียบเทียบคนลงเรือลำเดียวกัน มีธงอันเดียวใช้ร่วมกัน ต่างก็ต้องร่วมแรงร่วมใจกันประพฤติปฏิบัติทุกอย่างตามรอยบรรพบุรุษที่ดี ขอท่านจงสังเกตดูว่าในปัจจุบันนี้ แม้จะมีผู้อยู่ในสกุลทหารบกก็ดี ทหารเรือก็ดี ทั้ง ๆ ที่เป็นสตรีและตนเองไม่เคยเป็นทหารเลย แต่เขาจะรักและนิยมนทหาร อันถือว่าเป็นที่มาแห่งศักดิ์ศรีของเขาเสมอ ยิ่งถ้าผู้ถือสกุลเป็นชายด้วยแล้ว หวังได้ว่าจะไม่มีการหลีกเลี่ยงการเป็นทหารเลยเป็นอันขาด ตรงกันข้าม เขาจะยึดแนวทางมาแต่เด็ก ๆ ว่าโตขึ้นต้องเป็นทหารอีกซ้ำไป และในสกุลที่มีรกรากอย่างอื่นอีกก็เช่นเดียวกัน

ข้อ ๓ นามสกุลเป็นหลักชัยแห่งครอบครัวเพื่อให้ลูกหลานทำความดี นามสกุลนั้นย่อมเปรียบเสมือนด้วยหลักชัยเฉลิมศักดิ์ศรีของแต่ละสกุลวงศ์ เมื่อบรรพบุรุษได้เคยทำคุณงามความดีไว้อย่างไร บุตรหลานผู้สืบสกุลต่อ ๆ มา ก็ย่อมเจริญรอยตามและตั้งใจบำเพ็ญตนประพฤตินั้นแต่ความดีงามทำนองเดียวกันถ้าผู้ใดในสกุลไปประพฤติชั่วช้า ก็ทำความอับอายขายหน้าเสื่อมเสียไปถึงญาติร่วมสกุลกันหมด ย่อมจะถูกคนในเครือญาติของตนเองประณามก่อนคนอื่นและหาทางป้องกันไว้มิให้ทำชั่วได้ หรือบางกรณีลูกหลานคบคิดจะทำชั่ว แต่เมื่อรำลึกถึงความดีและชื่อเสียงวงศ์สกุลก็ไม่กล้าทำ เพราะเกรงจะถูกลงโทษสาธยายพิพากันโทษเคืองเกลียดชัง หรือพลอยเสียหายอับอายในความเสื่อมเสียอันเนื่องจากตนเป็นเหตุ ดังนั้นนับว่าเป็นวิถีทางหนึ่งที่จะช่วยยับยั้งป้องกันความชั่วร้าย และส่งเสริมให้บุคคลประพฤติปฏิบัติแต่ความดีงามได้เป็นผลสำเร็จอย่างดียิ่ง

จึงจะพอสรุปได้ว่า นามสกุลของคนไทยที่เกิดขึ้นจนบัดนี้นั้นเป็นพระกรณียกิจที่ทรงดำริขึ้นด้วยพระปรีชาญาณที่มองเห็นการณ์ไกลของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ นับว่าพระองค์ท่านเป็นผู้ริเริ่มจัดการให้เกิดคุณค่ามหาศาลแก่สังคมชีวิตของชาวไทยเป็นผลสำเร็จดีด้วยประการทั้งปวงมาจนทุกวันนี้ และยังเป็นประโยชน์แก่เยาวชนต่อไปในภายหน้าอีกชั่วกาลนาน.

พระบรมราชโบาย ในการขนานนามสกุล ว่าด้วยเกณฑ์เลือกนามสกุล

๑. นามสกุลของสามัญชนไม่ควรจะให้มียาว ๆ เทียบนามสกุลพระราชทาน
๒. ถ้าสามารถ ควรจะใช้เป็นคำไทย ๆ เพื่อมิให้เป็นเลียนนามสกุลที่พระราชทานซึ่งโดยมากเป็นภาษามคร หรือสังสกฤต
๓. นามสกุลโดยมากไม่ควรเกินกว่า ๓ พยางค์ เช่น “อาภรณ์ประภา” หรือ “จันทรวินิจฉัย” ใช้ไม่ได้ทั้ง ๒ นาม
๔. เกณฑ์ที่ควรเลือกใช้เป็นนามสกุลได้ เห็นว่าควรกำหนดดังต่อไปนี้
 - (ก) เกณฑ์ภูมิลำเนา - คือ นามตำบลที่อยู่ เช่น “สามเสน” “บางขุนพรหม” “บางกระบือ” (แต่ห้ามมิให้มี “ณ” อยู่ข้างนามตำบลเพราะ “ณ” จะมีได้แต่พระราชทานเท่านั้น)
 - (ข) อาชีวะ - คือ ตามทางทำมาหาเลี้ยงชีพของตนเองหรือบรรพบุรุษ เช่น “ชาวนา” “ชาวสวน” “พ่อค้า” “ช่างทอง” “ช่างเหล็ก” “ช่างบาตร” “ช่างหม้อ” “หมอยา” เป็นต้น (ให้ใช้เป็นคำไทย ๆ อย่าให้แปลเป็นมครหรือสังสกฤต)
 - (ค) คุณ-เช่น “คนดี” “คนซื่อ” “คนตรง” “ใจดี” “ใจเย็น” “ใจใหญ่” “ใจพริบ” “แคล่วคล่อง” “ว่องไว” “เฉียบแหลม” “คำแข็ง” “แข็งแรง” “แข็งขัน” “อดทน” “กล้าหาญ” “ปากหวาน” “พูดเพราะ” “เสียงหวาน” “เสียงเพราะ” “เสียงเย็น” “เสียงใส” “ผิวดำ” “ผิวดำ” “ผิวนวล” “ผิวเนียน” “ผิวอ่อน” ดังนี้ เป็นต้น

หมายเหตุ-นามในหมวด (ข) กับ (ค) ได้ลองจรรवरรวมลงไว้เป็นบัญชีต่างหากด้วยแล้ว.

(ง) ตามเผ่าพันธุ์ - คือ เอนามบรรพบุรุษคนเดียว หรือ ๒ คน ๓ คน ผสมเป็นนามสกุล เช่น นามทวดกับปู่ หรือ นามปู่กับบิดา เป็นต้น นามสกุลที่พระราชทานไปแล้วโดยมากเป็นไปในเกณฑ์นี้ ดังจะยกตัวอย่างพอเป็นที่สังเกต คือ (๑) บุนนาค เป็นนามแห่งเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (บุนนาค) ผู้เป็นบรรพบุรุษแห่งสกุลนั้น (๒) เตชะคุปต์ นามสกุลแห่งพระยาโบราณราชธานินทร์ผู้จากนามบุรุษ ๒ นาย คือ ขุนฤทธิธรรมาเสนาผู้เป็นบิดา กับนายคุ้ม (สังสกฤต คุปต์) ผู้เป็นปู่ ดังนี้ เป็นต้น ถ้าจะใช้สำหรับคนสามัญ ควรเอนามบรรพบุรุษตรง ๆ โดยไม่แปลงเป็นมครหรือสังสกฤต เช่น ต่างว่าจะใช้นามข้างบนนี้ว่า เตชะคุ้ม หรือคุ้มเตชะ ก็ได้ทั้ง ๒ สถาน

(จ) ตามประเทศถิ่นฐานเดิม-เช่น “ชาวเหนือ” “ชาวใต้” “ชาวป่า” “ชาวทะเล” “ชาวเขา” “ชาวเกาะ” “ชาวมอญ” “ชาวพม่า” “ชาวเวียง” (คือ เชื้อคนเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ฯลฯ) “ชาวเวียง” (คือ เชื้อเวียงจันทร์) “ชาวนคร” (คือ คนเขื่อนครศรีธรรมราช) ดังนี้เป็นต้น
หมายเหตุ - นามในหมวด (จ) นี้ ได้ลองจตรวบรวมไว้ในบัญชีต่างหากพอเป็นตัวอย่างด้วยแล้ว

(ฉ) คนเชื้อชาติเดิม - ให้เติมคำว่า “เชื้อ” ลงข้างหน้านามชาติ เช่น “เชื้อจีน” “เชื้อญวน” “เชื้อแขก” “เชื้อชวา” ดังนี้เป็นต้น

๕. นามสกุลถึงจะซ้ำกันบ้าง ก็ไม่สู้อัศจรรย์ เพราะเมื่อหม่มากจะไม่ให้ซ้ำบ้าง ย่อมเป็นการยากถึงในเมืองอื่น ๆ เขาก็ต้องยอมให้ซ้ำบ้าง

พระบรมนามาภิไธย รัชกาลที่ ๕

เปลียบนามสกุลกับชื่อเล่น

นามสกุล หรือที่เดิมคนไทยในสมัยโบราณมักเรียกกันว่า “ฉายา” นั้น เริ่มมีใช้ขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อใด ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระบรมราชาธิบายประวัติความเป็นมาของนามสกุลในบทพระราชนิพนธ์ “เปลียบนามสกุลกับชื่อเล่น” ไว้ดังนี้

“...คนเรายังมีอยู่เป็นอันมากซึ่งยังมีได้สังเกตว่า นามสกุลกับชื่อเล่นของจีนนั้นผิดกันอย่างไร ผู้ที่แลดูแต่ผิว ๆ ๆ ซึ่งมีได้เอาใจใส่สอบสวนในข้อนี้ มักจะสำคัญว่าเหมือนกัน...

ชื่อเล่นของจีนนั้น ตรงกับ “แกลน” ของพวกสก๊อต คือเป็นคนะฤาพวก ๆ ถ้าจะเทียบทางวัด ๆ ก็คล้ายสำนัก (เช่นที่เราได้ยินเขากล่าวว่า กันอยู่บ่อย ๆ ว่า คนนั้นเป็นสำนักวัดบวรนิเวศ คนนี้เป็นสำนักวัดโสมนัสคังนี่เป็นตัวอย่าง) ส่วนสกุลนั้น ตรงกับคำอังกฤษว่า “แฟมิลี” ๆ ข้อผิดกันอันสำคัญในระหว่างชื่อเล่นกับสกุลนั้นก็คือ ผู้ร่วมชื่อไม่ได้เป็นญาติสาโลหิตกันก็ได้ แต่ส่วนผู้ร่วมสกุลนั้น ถ้าไม่ได้เป็นญาติสาโลหิตต่อกันโดยแท้แล้ว ก็ร่วมสกุลกันไม่ได้ นอกจากที่จะรับเป็นบุตรบุญธรรมเป็นพิเศษเท่านั้น

เช่นในสก็อตแลนด์ใช้ผ้าถุงห่มเปลยต่าง ๆ กันเรียกว่า “ตาร์ทัน” (ซึ่งเราเรียกกันว่าผ้าลายสก็อต) แคลน ๑ ก็มีตาร์ทันอย่าง ๑ คนในแคลนนี้นี้ใช้ถุงห่มเหมือนกันหมด ข้างฝ่ายพวกอินเดียนแดงมีเครื่องหมาย “โตเตม” ปักไว้ที่หน้าศาลาที่ชุมนุมแห่งหัวหน้าคณะ ทำเป็นรูปหมาป่า ฤๅนก ฤๅกกระทิง ตามชื่อโตเตม และคนที่ป็นสมาชิกคณะใด ก็เขียนหน้าเป็นลายคล้ายที่หลักเครื่องหมายโตเตมแห่งคณะนั้น

เมื่อความมุ่งหมายแห่งการมีแสร้งของจีนแคลนของสก็อตและโตเตมของอินเดียนแดงมีอยู่เพื่อประสงค์ในทางช่วยกันต่อสู้ศัตรูและอนุเคราะห์พวกกันเอง ซึ่งเป็นอาการแห่งการตั้งช่องเช่นนี้ ชื่อแสร้งก็ชื่อแคลนก็ดี ชื่อโตเตมก็ดี จึงเป็นของสาธารณะสำหรับบรรดาผู้ที่ป็นสมาชิกแห่งคณะนั้นทุกคน จะได้จำกัดให้ใช้ร่วมกันแต่จำเพาะที่เป็นญาติสาโลหิตกันนั้นก็หาไม่ได้ ยกตัวอย่างเช่นชื่อแคมป์เบลเป็นแคลนเนม ซึ่งบรรดาคนที่อาศัยในเซนต์อาร์โคลด์ในสก็อตแลนด์ในอดีตสมัยใช้ทั่วกัน ตั้งแต่ท่านเอลด์ผู้ครองอาร์โคลด์ลงไปจนถึงทนาย บ่าวไพร่ และชาวไร่ชาวนาอันพึงบารมีแห่งท่านเอลด์ผู้นั้นดั่งนี้เป็นประเพณีเก่าในสก็อตแลนด์ แต่ประเพณีนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วเพื่อเหตุใดจะได้กล่าวต่อไปข้างหน้า) ประเพณีใช้แคลนเนมของสก็อตนี้ตรงกับประเพณีจีนที่ใช้ชื่อแสร้งและความมุ่งหมายก็มีอยู่ตรงกันโดยแท้ แม้ในเมืองไทยเรานี้เองก็ได้ใช้ประเพณีที่คล้ายคลึงกัน คือวิธีรวมคนเป็นเลขสมสังกัตขึ้นในกรรมนั้นกรรมนี้ฤๅที่ถวายตัวเป็นข้าในกรรมนั้นกรรมนี้ ดั่งนี้เป็นต้น เมื่อใครไปพบกันเข้าถามกันว่าสังกัดกรรมไหน พอบอกว่าสังกัดกรรมนั้นฤๅกรรมนี้ รู้ว่าเป็นข้าในกรรมเดียวกันแล้ว ก็ไม่ทำร้ายกัน และช่วยอุดหนุนกันตามสมควร เหมือนจีนที่เป็นคนแสร้งเดียวกันสก็อตที่เป็นแคลนเดียวกัน ฉะนั้นฤๅอีกนัย ๑ ถ้าจะหาของเปรียบเทียบให้เป็นของใหม่ใกล้สมัยของเราเข้าอีกเพื่อให้เข้าใจแจ่มแจ้ง จะขอให้ท่านนึกถึงประเพณีที่ใช้อยู่ในโรงเรียนเด็กซึ่งยังมีอยู่จนเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง คือบรรดาเด็กที่ได้เลี้ยงในที่นี้ ผู้อำนวยการให้ชื่อมีคำว่า “บุญ” นำหน้าอยู่ทุกคนโดยความมุ่งหมายว่า เมื่อเด็กได้ออกจากโรงเรียนเด็กแล้ว ต่อไปได้พบปะกันในที่ใด ๆ ก็จะได้รู้จักกันได้ด้วยมีชื่อ “บุญ” นั้นเอง ในที่นี้ “บุญ” ก็หาใช้นามสกุลไม่ป็นแต่เพียงคำที่แสดงให้ปรากฏว่ามาจากสำนักโรงเรียนเด็กเท่านั้น ดั่งนี้ฉันทัด แม้วิธีใช้ชื่อแสร้งของจีน แคลนเนมของสก็อต และโตเตมของอินเดียนก็ฉันทัดนั้น คือป็นวิธีอันมีผู้ได้คิดขึ้นในโบราณกาลเพื่อความสะดวกในสมัยโบราณอันยังมีได้มีประเพณีที่รวบรวมชนภาษาเดียวกันเป็นปึกแผ่นเดียวกันเป็นชาติ (เนชั่น) ก็นับว่าเป็นประโยชน์ดีสมควรแก่กาลสมัยเก่านั้นอยู่

แต่นับจำเดิมเริ่มแต่เมื่อคนได้เกิดมีความคิดควบคุมกันเป็นช่องฤๅคณะแล้วนั้น คนเราก็ได้ดำเนินขึ้นสู่ความเจริญต่อ ๆ มาป็นลำดับ แต่ความเจริญหาได้ดำเนินทันๆ กันหมดไม่ บางจำพวกก็เดินเร็ว ถึงซึ่งความเจริญก่อน เช่นจีนได้ถึงความเจริญก่อนชาวประเทศใกล้เคียงในทวีปเอเชียด้วยกัน และ สก็อตถึงก่อนอังกฤษซึ่งป็นเพื่อนบ้านดั่งนี้เป็นต้น แต่บางจำพวกเมื่อถึงความเจริญขั้น ๑ แล้ว ก็เลยพอใจไม่คิดเดินต่ออีก เพราะฉนั้นจำพวกที่เจริญภายหลังกลับเดินหน้าไป เหมือนคนหนุ่มที่เกิดทีหลังวังไล่ทันคนแก่ ฉะนั้น คนเราในโลกนี้ในปีตยุบันสมัยนี้จึงมีประเพณีผิด ๆ กันอยู่ เช่น พวกแขกด่าอย่างคงไม่มีทั้งชื่อแสร้งทั้งนามสกุล อินเดียนแดงยังคงมีแต่ชื่อโตเตม จีนยังคงมีแต่ชื่อแสร้ง ไม่มีนามสกุลอันป็นประเพณีนิยมแห่งคนสมัยใหม่ที่สุด ซึ่งถึงความเจริญภายหลังแต่ไล่ทันจนผ่านหมดไปแล้ว เช่นอังกฤษซึ่งถึงความเจริญภายหลังสก็อตกลับบังคับให้สก็อตใช้ประเพณีมีนามสกุลตามอังกฤษดั่งนี้เป็นต้น เพราะฉนั้นไทยเราไม่ควรจะนึกละอายในการที่จีนได้เคยมีชื่อแสร้งมาแล้วก่อนที่เรามีนามสกุล เพราะถึงแม้เราจะได้ถึงความเจริญภายหลังจีนก็จริง แต่เราได้มีนามสกุลแล้ว จึงนับว่าเราได้ทยานผ่านหน้าเพื่อนบ้านเรา ซึ่งยังหาไม่มีนามสกุลไม่มีแต่ชื่อแสร้งอยู่ตามประเพณีแห่งคนสมัยเก่าเท่านั้น

ส่วนสาเหตุแห่งการใช้นามสกุล ฤๅ “แฟมิลีเนม” นั้นย่อมเกิดขึ้นเพราะคนมีชื่อเหมือน ๆ กันหลายคนทำให้ป็นที่จูงใจไม่รู้ว่าเป็นใครได้ ในขั้นแรกๆ เมื่อคนเรายังต่างคนต่างคุมกันเป็นช่องอยู่ ต่างคนต่างอยู่ป็นหมู่เล็ก ๆ ก็อาจที่จะเลือกชื่อมิให้ซ้ำกันได้ แต่ต่อมาเมื่อการสมาคมไปมาหาสู่ซึ่งกันแลกันมีแพร่หลายมากขึ้น และคนเรารู้จักถือธรรมเนียมรักขานักแก่งกัน รู้จักตั้งใจแผ่ไมตรีต่อกันขึ้นแล้ว เมื่อคนต่งถิ่นไปเข้าในสมาคมเดียวกันเข้า

ก็ย่อมจะไปพบคนที่ชื่อซ้ำกันเข้าเนือง ๆ จึงเกิดต้องใช้ฉายาแถมท้ายชื่อ การตั้งฉายาย่อมเอาไศรยลักษณะแห่งบุคคล เช่น “ใหญ่”, “เล็ก”, “ดำ”, “ขาว”, ดังนี่ยัง ๑ อาไศรยการเลี้ยงชีพอย่าง ๑ อาไศรยนามตำบลที่ตั้งภูมิลำเนา เช่น “แดงบางกอก” ถ้า “แดงบ้านโพ” ดังนี้เป็นต้นอย่าง ๑ ฤาษีนั้นก็ใช้ว่า “นายแดงลูกนายขาว”, “นายแดงลูกนายดำ” เช่นนี้อีกอย่าง ๑ วิธีใช้เรียกว่าลูกคนนั้นคนนี้ เป็นวิธีที่รู้กันว่าคืออยู่ เพราะพอบอกชื่อก็ไม่ต้องถามว่าเป็นลูกเต้าเหล่าใคร ย่อมรู้ได้ทันทีว่าเป็นเชื้อคนดี ถ้าเลวปานใด ประเพณีออกชื่อว่า “คนนั้นลูกคนนั้น” เช่นนี้ มีใช้อยู่ด้วยกันหลายประเทศ เช่นในมัธยมประเทศ ในหมู่ชนชาติยิวและอาหรับ ในสกันดิเนเวียในประเทศรัสเซีย ประเทศอังกฤษและเวลส์ เป็นต้น เหล่านี้ได้มีประเพณีใช้กันมาแต่โบราณและถึงแม้ในเมืองเราในราชการที่ใช้อยู่ว่า “นายนั้นบุตรผู้นั้น ๆ” ดังนี้ นับว่าเป็นมูลแห่งนามสกุล ผิดกับมูลแห่งชื่อแล้ว

ต่อมาอีกชั้น ๑ การบอกแต่ชื่อพ่อไม่เป็นการเพียงพอ เพราะผู้ที่ได้มีบรรพบุรุษเป็นคนสำคัญมาหลาย ๆ ชั่วคนย่อมจะอยากอวดให้ทั้งหลายรู้ชื่อนี้ จึงเกิดมีต้องบอกชื่อยาว ๆ เช่น ในมัธยมประเทศ กษัตริย์ต้องบอกว่า “เราชื่อรามจันทร์ลูกทศรถ ลูกอชบาล ลูกระฆู ลูกอักษวากู ลูกพระสุริยเทวราช” ในพวกยิวต้องบอกว่า “โซโลมอน ลูกเดวิด ลูกโอสาก ลูกเอบระแฮม” ในเวลส์ต้องบอกว่า “ดูเวลลินอัปเดวิด อัปคริฟฟิธ อัปดูเวลลิน” ถ้าพวกอาหรับ ต้องบอกว่า “หัสซันบินมะหมุด บินไซฮิด บินอัปดัลลาห์ บินตุรกี” ดังนี้เป็นตัวอย่าง การที่ต้องกล่าวชื่อ โดยยืดยาว เช่นนี้ ย่อมจะเป็นการพินเฟือมากอยู่ จึงได้คิดบอกแต่โดยย่อพอเป็นสังเขป เลือกเอาชนกผู้ใดผู้ ๑ ซึ่งเก่งที่สุด ในวงศ์ของตน เช่นพระรามอาจจะบอกว่า “เราชื่อรามจันทร์ สุริยวงษ์” ถ้า “รามจันทร์ อิกษวากวงษ์” ถ้า “รามราชพ” (เกิดแต่ระฆู) ยิวบอกว่า “โซโลมอนลูกเอบระแฮม” ชาวเวลส์บอกว่า “ดูเวลลินอัปดูเวลลิน” อาหรับว่า “หัสซันบินตุรกี” ดังนี้เป็นต้น นับว่าเดินขึ้นสู่ขั้นแรกแห่งการใช้นามสกุลตามระเบียบที่เราเข้าใจกันอยู่ในปัจจุบันนี้ คือ ผู้ที่จะบอกชื่อว่า “สุริยวงษ์” ต้องเป็นผู้ที่นับว่าสืบสาโลหิตโดยตรงลงมาจกพระสุริยเทวราช สมันตรฤาษีของพระรามจะใช้ชื่อว่า “สุริยวงษ์” บ้างไม่ได้เป็นอันขาด ไม่เหมือนชื่อแกล้อหรือแคลน ซึ่งซ้ำกับเจ้า บ่าวกับนายใช้ร่วมกัน ตามประเพณีจีนเดี่ยวนั้นและสก๊อตโบราณ

ส่วนพวกสก๊อตนั้น ได้ใช้นามตามแคลนเรื่อยมาจนกระทั่งเมื่อตกไปอยู่ในความปกครองของอังกฤษ ซึ่งมีธรรมเนียมใช้นามสกุล อังกฤษจึงบังคับให้ใช้นามสกุลบ้าง พวกสก๊อตที่มีชื่อแกล้อยู่แล้วจึงใช้ชื่อเหล่านั้นเองเป็นนามสกุลโดยมาก แต่บางคนก็ได้เลือกเอานามสกุลใหม่ตามระเบียบตั้งฉายา คืออาไศรยเกณฑลลักษณะบุคคลบ้าง เกณฑลทางหาเลี้ยงชีพบ้าง เกณฑลตำบลภูมิลำเนาบ้าง เกณฑลชื่อบรรพบุรุษบ้าง อย่างที่อังกฤษใช้อยู่ และในประเทศอื่น ๆ นอกจากนี้ที่มีนามสกุลแล้ว ก็ได้เกิดมีขึ้นโดยอาการเช่นเดียวกันกับที่กล่าวมาแล้วนั้น เพราะฉนั้นชาติที่รุ่งเรือง (ซีวิลไลซ์) แล้วตามความนิยมอย่างสมัยใหม่ ถึงแม้ที่มีประเพณีใช้ชื่อแกล้อยู่แต่เดิม ก็ได้เปลี่ยนเป็นใช้นามสกุลแทนแล้ว ยังคงเหลือแต่เงินที่ยังคงใช้ชื่อแกล้อตามแบบเก่าอยู่ชาติเดียว

ส่วนไทยเราเมื่อก่อนนี้เราไม่มีใครจะได้มีโอกาสพบปะชาวยุโรป เราจึงได้นิยมเอาอย่างเงินซึ่งได้ถึงความรุ่งเรืองก่อนเรา และได้จำประเพณีเงินมาใช้อยู่หลายอย่าง แต่อาไศรยเหตุที่มีชาวมัธยมประเทศได้เข้ามาถึงเมืองเราด้วย ได้นำความรู้และความรุ่งเรืองของเขามาสอนเราด้วย เราจึงมิได้ถือแต่ประเพณีเงินอย่างเดียว เช่นการใช้ชื่อแกล้อเรามิได้ใช้ แต่มีใช้นามสกุลอยู่บ้างแล้วในหมู่คนชั้นสูง ๆ เช่นบอกว่าคนนั้น ๆ เป็นเชื้อวงษ์นั้น ๆ เราก็ได้ใช้กันมานานแล้ว แต่ยังมีได้แพร่หลายลงไปถึงสาธารณะชนเท่านั้น บัดนี้เราได้มีนามสกุลแล้ว นับว่าได้เข้าไปทันชนที่นับถือกันว่ารุ่งเรือง (ซีวิลไลซ์) แล้วตามความเห็นแห่งสมัยใหม่ นับว่าเราดีกว่าผู้ที่ยังคงใช้แต่แกล้อไม่มีนามสกุล

ประเพณีตั้งแต่เป็นประเพณีที่ทันสมัยเสียแล้ว และในนานาประเทศต้องเลิกเสียแล้ว เพราะรู้สึกว่าเป็นการไม่เป็นประโยชน์พอเพียง คือการที่คงมีแต่อยู่นั้น ย่อมเป็นเครื่องบำรุงความถือถือถือเหล่า อันเป็นเหตุให้เกิดความไม่ปรองดองกว้างขวางพอคือสมาชิกแห่งแล้มีก้มัวคิดถึงแต่เสียมากกว่าคิดถึงชาติ การแบ่งคนเป็นก๊กเป็นแล้ต่าง ๆ ภายในอาณาจักรอันเดียวเป็นผลแตกร้า ในยุโรปจึงต้องเลิกพิวตลซิสเต็ม และแคลนซิสเต็มทั่วไปหมดแล้ว และในกรุงสยามก็ต้องเลิกแบบเลขสมสังกัตต่างกรมแล้วด้วยเหตุอันเดียวกัน

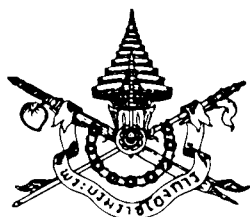
แต่ส่วนประเพณีรักษาวงษ์สกุลให้มั่นคงนั้น ย่อมมีผลผิดกันกับแล้ เพราะผู้ที่ร่วมสกุลต่างคนต่างต้องรักสกุลของตน และต่างระวังมิให้บังเกิดเหตุเสื่อมเสียถึงสกุลได้และหว่านสกุลทุก ๆ คนเป็น ผู้รับผิดชอบอยู่โดยตรงต่อผู้ปกครอง การที่รักกันในระหว่างคณาญาติเป็นของที่มีอยู่โดยธรรมดาแล้ว สกุลจึงรวมกันอยู่โดยสนิทหาไม่ใช่เพราะความจำเป็นแห่งการต่อสู้ศัตรูอย่างแล้ การที่มีนามสกุลย่อมเป็นเครื่องผูกให้ญาติต่อญาติสนิทกันให้รู้สึกว่าจะเกิดจากบรรพบุรุษคนเดียวกัน ต้องช่วยกันรักษาชื่อท่านบรรพบุรุษผู้นั้น นับว่าเป็นผลดีสำหรับสกุล แต่หาจะมีผลเสียแก่ชาติไม่ เพราะการบำรุงความนับถือบรรพบุรุษเป็นองค์แห่งความนับถือความมั่นคงในวงษ์สกุลเป็นที่ตั้งมิได้มุ่งไปทางที่จะยกพวกไปต่อสู้กับใคร ๆ อย่างชอง ฤาแล้

สรุปความอีกที ๑ ว่า ชื่อแล้เป็นเครื่องหมายให้รู้ว่าใครเป็นพวกเดียวกันจะได้ช่วยกันและกัน ทั้งในทางบุกรุกฤาทางป้องกัน คนต่างพวกไม่ใช่แปลว่าเปนนญาติกันเลย แต่นามสกุลเป็นเครื่องหมายให้รู้จักกันว่ามีบรรพบุรุษร่วมกัน ต้องช่วยกันรักษาชื่อบรรพบุรุษนั้นไว้อย่าให้เสีย และทำให้เกิดไมตรีจิตต่อกัน แล้เป็นประเพณีอันเกิดขึ้นจากความปรารถนาป้องกันฤาการณด้วยกัน อย่างตั้งชอง ซึ่งมุ่งแต่ทางหากำลังรวมไว้นั้นแหละเป็นที่ตั้ง สกุลเปนนประเพณีอันเนื่องมาจากความรักอันมีอยู่เปนนธรรมดาในระหว่างบิดามารดากับบุตร ญาติต่อญาติที่ร่วมสาโลหิตกัน ควบคุมผูกพันรักันไว้ได้ด้วยความรัก ไม่ใช่ด้วยอำนาจความกลัวภัย แล้เกิดมีขึ้นเพื่อความกลัว (คือความกลัวผู้อื่นทำร้าย) ฤาเพื่อความปรารถนาเอาใสรยกำลังซึ่งกันและกัน สกุลมีขึ้นเพื่อความรักใคร่ไม่ตรี ต่อกันโดยแท้ เพราะฉนั้นการถือแล้จึงอาจเปนนเหตุแห่งความแตกร้าภายในชาติ คือแล้ต่อแล้แก่งแย่งกัน เช่นในสก๊อตแลนด์ แคลนต่อแคลนชอบฆ่าฟันกันไม่หยุดหย่อน และถึงแม้ในเมืองจีนเองก็มีเหตุจลาจล เพราะแล้ต่อแล้วิวาทกันนั้นอยู่เนื่อง ๆ มิใช่ฤา แต่การถือสกุลนั้นตรงกันข้าม ย่อมจะเปนนไปเพื่อความสงบเปนนเบื้องต้น เพราะที่ปกครองสกุลย่อมจะต้องเปนนผู้ใหญ่ ซึ่งเมตตารักใคร่บุตรหลานเกินไปที่ยอมให้ไปก่อวิวาททะเลาะให้มีหนทางถูกเจ็บฤาอันตรายได้อีกประการ ๑ การปกครองอย่างแล้ไม่เปนนเครื่องเพาะความเคารพในผู้ใหญ่ เพราะผู้เปนนหัวหน้าแล้ในชั้นต้นก็ต้องเลือกเอาคนที่ม่กำลังฤามีความคิดมากที่สุดนั้นแลเปนนอาทิ และเมื่อใดหมดกำลัง เมื่อนั้นก็สิ้นอำนาจเหมือนกัน คงมีผู้อื่นแย่งเอาอำนาจนั้นเสีย ซึ่งทำแก่งกันได้เช่นนี้เพราะไม่ใช่ญาติกัน มิได้มีความรักใคร่แก่กัน เปนนแต่คนร่วมชองกันเพื่อหาประโยชน์ด้วยกันต่างหาก แต่ส่วนการปกครองสกุลนั้น ตรงกันข้ามยอมเปนนเครื่องเพาะความเคารพ ผู้น้อยยอมอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่เพราะเป็นกุลเชษฐ และยอมได้โดยขึ้นตาเพราะผู้ใหญ่ผู้นั้นเปนนบิดาฤาญาติผู้ใหญ่ ซึ่งมีความรักใคร่อยู่ตามธรรมดาโลกแล้ว จึงมิได้คิดเกียจอนแก่งแย่งเลย

เมื่อแลเห็นว่แล้กับสกุลผิดกันอยู่เช่นนี้แล้ ก็ไม่ควรเลยที่จะเห็นผิดไปว่าชื่อแล้กับนามสกุลนั้นเปนนอันหนึ่งอันเดียวกัน...”

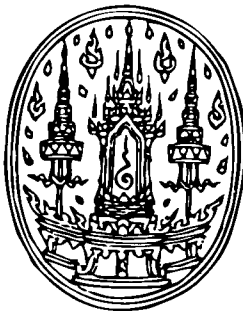
๕๙๗๒๔๕๕

๕๙๕๒๓

พระราชบัญญัติขนานนามสกุล
พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

วันที่ ๑๐ ตุลาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖
เจ้าพระคุณเจ้า หลวงสภาคกรพิทักษ์เขียน
พระประภาคอักษรกิจ }
เจ้าพระคุณเจ้า หลวงสาทรปฏิบัติ } ทาน ๓ ครั้ง จอเกฯ
ขุนบริรักษ์กฤษฏีก }

พ.ร.บ. ๒

พระบรมราชโองการ ในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สืบค้นว่ามีบัญญัติวิธีจดทะเบียนคนเกิดคนตายแลทำงานสมรส ให้เป็นการมั่นคงไว้โดยสืบไป แลวิธีจดทะเบียนอันนี้ย่อมอาศัยข้อบังคับกำหนดรูปพรรณสีนัยบุคคล แลเพื่อแจกแจงหลักฐานแก่บิดามารดาได้ ให้ได้ความแม่นยำก่อนจึงจะทำได้

เพื่อจะให้เป็ผลสำเร็จทั้งพระราชประสงค์นี้
ทรงพระราชดำริห์ว่าบุคคลทุก ๆ คนทำต้องมีทั้งชื่อ
ตัวและชื่อสกุล แล้วจึงชานนามสกุลนั้น
ควรให้ ใ้แพร่หลายทั่วถึงประจวบผลเมืองตลอด
ทั้งพระราชอาณาจักกร จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตมพระราชบัญญัติโดยบทมาตราที่ต่อไปดังนี้

มาตรา ๑

พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า พระราชบัญญัติ
ชานนามสกุล พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

มาตรา ๒

ให้ใ้พระราชบัญญัตินี้เป็นกฎหมายตั้งแต่วันที่
ที่ ๑ เดือนกรกฎาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๖

มาตรา ๓

ชื่อของคนไทยทุกคนต้องประกอบด้วยชื่อตัว
และชื่อสกุล

มาตรา ๔

ชื่อตัวเป็นชื่ออันได้ให้แก่เกิดตั้งแต่กำเนิด

มาตรา ๕

ชื่อสกุลเป็นชื่อประจำวงศ์สกุลซึ่งสืบเนื่องมา
แต่บิดาถึงบุตร

มาตรา ๖

หญิงได้ทำงานสมรสมีสามีแล้วให้ใช้ชื่อสกุล
ของสามี แลคงใช้ชื่อตัวแลชื่อสกุลเดิมของตนได้

มาตรา ๗

เมื่อบิดาของบุคคลใดไม่ปรากฏอยู่ทั่วโลก
บุคคลนั้นคงใช้ชื่อสกุลฝ่ายมารดาทั่วโลกนั้น

มาตรา ๘

ห้ามมิให้บุคคลใดเปลี่ยนชื่อตัวฤชื่อสกุลของ
ตน ฤของบุตรหลานเหลนผู้สืบเชื้อสายตน
เว้นไว้แต่จะได้อำนาจอนุญาตจากเสนาบดีเจ้ากระทรวง
ผู้บังคับราชการท้องที่อำเภอทั้งในกรุงแลหัวเมือง

มาตรา ๙

ภายในกำหนด ๖ เดือน นับตั้งแต่วันที่
ประกาศใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นต้นไป ให้บรรดา
ผู้เป็นหัวหน้าครอบครัวทุก ๆ ครัวเรือนเสียกสิณ
ถือเอาชื่อสกุลอันหนึ่ง แล้วให้จดทะเบียนชื่อสกุล
นั้นณที่สำนักว่าการอำเภอท้องที่

มาตรา ๑๐
 หัวหน้าครอบครัวนี้ ท่านประสงค์ว่าบรรพ
 บุรุษคนหนึ่งซึ่งยังมีชีวิตอยู่เป็นผู้ใหญ่มีอายุสูง
 ในครอบครัวนั้นเอง

มาตรา ๑๑
 ถ้าครอบครัวใดมีชื่อสกุลประจำใช้อยู่แล้ว
 ท่านให้เอาชื่อสกุลนั้นมาลงจะเขียน

มาตรา ๑๒
 ถ้าครอบครัวใดยังไม่มีชื่อสกุลให้หัวหน้า
 ครอบครัวนั้นเลือกหาชื่อใดชื่อหนึ่งตามสมควร
 เว้นแต่ว่าชื่อนั้น ๆ

(๑) อย่าให้พ้องกับพระนามพระภคินี
 นางษ์ ผู้ทรงอิศริยยศชั้นนครตั้งแต่พระองค์
 เสด็จขึ้นไป

(๒) อย่าให้เป็นชื่อที่มุ่งหมายคล้ายคลึง
 กับภคินีนาม อันเป็นตำแหน่งยศชั้นศักดิ์

(๓) อย่าให้เป็นชื่อมีอรรถหมายคาบ
 ไม่สมควร

(๔) อย่าให้เป็นชื่อซึ่งจะต้องเขียนเกิน
 กว้างอักษร

(๕) อย่าให้เป็นชื่อที่เหมือนอกกับชื่อสกุล

มาตรา ๑๓

ชื่อสกุลอันหัวหน้าครอบครัวได้เลือกแล้วนั้น
ท่านให้ใช้เป็นชื่อสกุลของบุตรแลธิดาคับ ของ
หลานเหลนแลผู้ซึ่งสืบสกุลโลหิต แต่ผู้บุตร
หรือหลานคนนั้นๆ ต่อเป็นลำดับลงไปด้วย

มาตรา ๑๔

ถ้าหญิงใด ทาณาคิผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุรพบุรุษยังมี
ชีวิตอยู่มิได้ ก็ให้ถือเอาชื่อสกุลของหญิงเป็นญาติ
สืบสกุลโลหิตคน ๆ หนึ่ง แม้ทาณาคิชายสืบมาเช่น
นี้หามิได้ ก็ให้ถือเอาชื่อสกุลอย่างเดียวกับผู้ชาย
ที่เป็นญาติห่างถัดไปนั้น

มาตรา ๑๕

เมื่อพ้นกำหนด ๖ เดือน นับแต่วันให้พระ
ราชบัญญัตินี้เป็นบทกฎหมายแล้ว ห้ามมิให้เรียก
งานผิดเขียนชื่ออบตลใด ๆ ในหนังสือราชการ นอก
จากใ้ช้ออกชื่อตัวแลชื่อสกุลของบุคคลนั้น ถ้าแล
เป็นการไม่พึงวิสัย ให้เจ้าพนักงานผู้มีกิจทำหนังสือ
เอกสารนั้นสอบสวนถ้าจะเป็ยวซึ่งนายอำเภอ
ได้มอบให้ ฎาทรรคต้นจะเป็ยรแล้วให้ออกงาน
ชื่อสกุลให้ถูกต้องตามนั้น

มาตรา ๒๐

ให้เสนาบดีแก้กระทรวง ซึ่งได้บังคับราชการ
 ท้องที่อำเภอทั้งในกรุงแลหัวเมือง มีหน้าที่รักษา
 พระราชบัญญัตินี้ แลมีอำนาจออกกฎข้อบังคับ
 เพื่อทรงระเบียบการให้ดำเนินไปโดยสะดวก เมื่อ
 กฎข้อบังคับนั้นได้รับพระราชทานพระบรมราช
 อนุญาต แลได้ประกาศในหนังสือราชกิจจานุเบกษา
 แล้ว ให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติ
 ประกาศเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พทช
 คักรกษ ๒๔๕๕ เมื่อวันที่ ๔๖ ๓ หรือปี
 ที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบันนี้

พระราชกำหนดขนานนามสกุลเพิ่มเติม

พระพุทธศักราช ๒๕๖๕

มีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าฯ ว่า บัดนี้ ความทราบได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า บุคคลที่ไม่มีบุตรหลานเหลนสืบสายโลหิตได้ขอบุตรผู้อื่นมาเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรมมีความปรารถนาจะให้ใช้นามสกุลของตนเพื่อสืบสกุลต่อไปภายหน้าประการ ๑ อีกประการ ๑ มีเด็กที่ไม่ปรากฏนามบิดามารดา ซึ่งตามสถานที่รับเลี้ยงดูทารกได้รับเลี้ยงไว้ จะควรใช้นามสกุลอย่างไร ก็ยังไม่มีบทบังคับไว้เป็นการขัดข้องแก่การจดทะเบียนนามสกุล สมควรจะแก้ไขขยายความในพระราชบัญญัติขนานนามสกุล พ.ศ. ๒๕๕๖ ให้เพียงพอแก่เหตุการณ์ กับทั้งควรระวางการที่มีผู้ขอเปลี่ยนนามสกุลอย่าให้เป็นที่ยุ่งยากสับสนด้วย

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกำหนดขนานนามสกุลเพิ่มเติมขึ้นไว้ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ บุคคลใดที่ไม่มีบุตรหลานเหลนผู้สืบสกุลสายโลหิต มีความปรารถนาจะให้บุตรบุญธรรมใช้นามสกุลของตนเพื่อสืบสกุลต่อไป ถ้าเจ้าพนักงานผู้รับจดทะเบียนนามสกุลพิจารณาเห็นสมควรก็อนุญาตให้จดทะเบียนใช้นามสกุลร่วมกันได้

มาตรา ๒ เมื่อใดความปรากฏว่า มีเด็กที่โรงพยาบาลหรือสถานที่รับเลี้ยงดูเด็กทารกที่ไม่ปรากฏนามบิดามารดา ให้ผู้ปกครองโรงพยาบาลหรือสถานที่เลี้ยงดูทารกขอจดทะเบียนนามสกุลได้ การจดทะเบียนเช่นนี้ให้จัดรวมกันเป็นตำบล ๆ คือ สถานที่แห่งหนึ่งก็ให้ใช้นามสกุลสำหรับเด็กที่ไม่ปรากฏนามบิดามารดาแต่สกุล ๑ จนกว่าจะสืบหาสกุลที่แท้จริงได้

มาตรา ๓ บุคคลใดที่มีนามสกุลอยู่แล้ว มีความปรารถนาจะเปลี่ยนใช้นามสกุลอื่นจะต้องไปแจ้งเหตุผลต่อเจ้าพนักงานผู้จดทะเบียน ถ้าเจ้าพนักงานเห็นสมควรให้ออกประกาศ ให้สาธารณชนทราบว่าผู้นั้นปรารถนาจะเปลี่ยนใช้นามสกุลอย่างนั้น ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดมีข้อควรคัดค้าน เช่น เป็นผู้ที่ใช้นามสกุลอื่นที่ผู้ขอจะได้เปลี่ยนมาเป็นนั้น ก็ให้ร้องต่อเจ้าพนักงาน ๆ จะได้พิจารณาว่าข้อคัดค้านนั้นมีเหตุผลสมควรที่จะยอมหรือไม่ แล้วจะได้วินิจฉัยต่อไปว่า จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ใช้นามสกุลซึ่งขอเปลี่ยนใหม่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นทางให้บุคคลมีสิทธิสงวนนามสกุลของตนเองได้บ้าง

มาตรา ๔ ให้เรียกค่าธรรมเนียมแก่ผู้ที่ร้องขอเปลี่ยนนามสกุลใหม่ รายละเอียด ๒๐ บาท

ประกาศมา ณ วันที่ ๑๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๖๕ เป็นปีที่ ๑๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระราชบัญญัติขนานนามสกุล

(ฉบับที่ ๒)

พุทธศักราช ๒๕๖๑

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร)
ลงวันที่ ๔ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาทิตยทิพอาภา

พล.อ. เจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๗ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

เป็นปีที่ ๕ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดขนานนามสกุล
เพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๕๖๕

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภา
ผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติขนานนามสกุล (ฉบับที่ ๒)
พุทธศักราช ๒๕๖๑”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๔ แห่งพระราชกำหนดขนานนามสกุลเพิ่มเติม
พุทธศักราช ๒๕๖๕

มาตรา ๔ ให้เรียกค่าธรรมเนียมแก่ผู้ที่ร้องขอเปลี่ยนนามสกุลใหม่ตามที่จะได้กำหนดไว้ใน
กฎกระทรวง รายละเอียดไม่เกิน ๑๐ บาท

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้
และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและกิจการอย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้นเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

พระราชบัญญัติ

ชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๕๕๔

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(ตามประกาศประธานสภาผู้แทนราษฎร ลงวันที่ ๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐)

อาทิตยทิพอาภา

พล.อ. พิชยนทรโยธิน

ตราไว้ ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

เป็นปีที่ ๘ ในรัชกาลปัจจุบัน

โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า สมควรปรับปรุงบทบัญญัติในเรื่องชื่อบุคคลให้เหมาะสมแก่
กาลสมัย

จึงมีพระบรมราชโองการให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ให้เรียกว่า “พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๕๕๔”

มาตรา ๒ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้ ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกบรรดากฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่น ๆ ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้ว
ในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“ชื่อตัว” หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล

“ชื่อรอง” หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว

“ชื่อสกุล” หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ บุคคลต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุล และถ้าประสงค์จะมีชื่อรองก็ให้มีได้

มาตรา ๖ การตั้งชื่อตัวหรือชื่อรองนั้น จะต้องไม่มุ่งหมายให้พ้องหรือคล้ายคลึงกับราชทินนาม
หรือชื่อสกุลของผู้อื่น

มาตรา ๗ ผู้ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ออกจากบรรดาศักดิ์ จะใช้ราชทินนาม
เป็นชื่อรองก็ได้

มาตรา ๘ ชื่อสกุลนั้น

(๑) อย่าให้ฟ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายคลึงกับพระนามพระบรมวงศานุวงศ์ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้น

(๒) อย่าให้ฟ้องหรือมุ่งหมายคล้ายคลึงกับราชทินนาม

(๓) อย่าให้มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๔) อย่าต้องให้เขียนเกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่ในกรณีที่ใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล ตามความในมาตรา ๑๘

(๕) อย่าให้ซ้ำกับชื่อสกุล ซึ่งได้จดทะเบียนไว้แล้ว

มาตรา ๙ ครอบครัวใดยังไม่มีชื่อสกุล ให้หัวหน้าครอบครัวนั้นเลือกชื่อใดชื่อหนึ่งเป็นชื่อสกุล แล้วยื่นคำขอจดทะเบียนต่อกรมการอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ ซึ่งผู้ขอมิภูมิลำเนา

ให้กรมการอำเภอออกประกาศให้สาธารณชนในท้องถิ่นทราบมีกำหนดสิบห้าวันแล้วจึงเสนอต่อไปตามลำดับพร้อมด้วยคำคัดค้าน ถ้ามี

เมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีให้ใช้ชื่อสกุลนั้นได้แล้ว ให้กรมการอำเภอจดทะเบียนชื่อสกุลนั้น และออกหนังสือแสดงการรับจดทะเบียนให้แก่ผู้ขอ

มาตรา ๑๐ ชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนแล้วนั้น ให้ใช้เป็นชื่อสกุลของผู้สืบสายโลหิตในสกุลนั้น

มาตรา ๑๑ หัวหน้าครอบครัวที่ได้จดทะเบียนชื่อสกุลไว้แล้ว จะอนุญาตให้พี่หรือน้องร่วมบิดาเดียวกันใช้ชื่อสกุลนั้นก็ได้อีก

มาตรา ๑๒ หัวหน้าครอบครัวใด ยังไม่มีชื่อสกุล ย่อมมีสิทธิใช้ชื่อสกุลซึ่งหัวหน้าครอบครัวที่เป็นพี่ชายหรือน้องชายร่วมบิดาเดียวกับคนได้จดทะเบียนไว้แล้วนั้นได้อีก

มาตรา ๑๓ หญิงมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี

มาตรา ๑๔ เมื่อบิดาของบุคคลใดไม่ปรากฏอยู่ชั่วกาลใด บุคคลนั้นจะใช้ชื่อสกุลฝ่ายมารดาชั่วกาลนั้นก็ได้อีก

มาตรา ๑๕ ผู้ปกครองโรงพยาบาลหรือสถานที่รับเลี้ยงดูเด็กอาจขอจดทะเบียนชื่อสกุลเพื่อให้บรรดาเด็กที่ไม่ปรากฏนามบิดามารดาในโรงพยาบาลหรือสถานรับเลี้ยงดูเด็กนั้นใช้ก็ได้

มาตรา ๑๖ การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุลของตนหรือของผู้ที่อยู่ในความปกครอง ความอนุบาล หรือความพิทักษ์ของตน จนกระทั่งได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี

มาตรา ๑๗ การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง หรือชื่อสกุล ให้ยื่นคำร้องขอเปลี่ยนต่อกรมการอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ซึ่งผู้ยื่นคำร้องมีภูมิลำเนา พร้อมด้วยเหตุผล

ในกรณีการขอเปลี่ยนชื่อสกุลนั้น ให้กรรมการอำเภอออกประกาศให้สาธารณชนในท้องถิ่นทราบมีกำหนดสิบห้าวัน แล้วจึงเสนอต่อไปตามลำดับพร้อมด้วยคำคัดค้านถ้ามี

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประสงค์จะขอใช้ราชทินนามของตนทั้งหมด หรือแค่บางส่วนเป็นชื่อสกุล ให้ยื่นเรื่องราวต่อรัฐมนตรี เพื่อถวายต่อพระมหากษัตริย์ ถ้าได้รับพระบรมราชานุญาตและได้นำหลักฐานไปจดทะเบียนต่อกรรมการอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ ซึ่งผู้ยื่นเรื่องราวมีภูมิลำเนาแล้ว จึงให้ถือว่าเป็นชื่อสกุลอันชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๙ ให้เรียกค่าธรรมเนียมแก่ผู้ร้องขอเปลี่ยนชื่อสกุลใหม่ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ไม่เกินรายละสิบบาท

มาตรา ๒๐ การใช้ชื่อบุคคล ในหนังสือราชการนั้น ให้ใช้ชื่อตัว ชื่อรอง ถ้ามี และชื่อสกุล ประกอบกัน เว้นแต่ในกรณีที่บุคคลมีราชทินนาม

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้.

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

คณะผู้จัดทำ

๑. ที่ปรึกษา

๑.๑ นายชวน	ศรินันท์พร	อธิบดีกรมการปกครอง
๑.๒ นายสถาพร	ศิริภักดี	รองอธิบดีกรมการปกครอง
๑.๓ นายรัชชัย	ธรรมรักษ์	ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน
๑.๔ นายสมพงษ์	ชัยสุภะโกศล	ผู้อำนวยการส่วนการทะเบียนทั่วไป

๒. ผู้จัดทำ

๒.๑ นายประชิด	เจริญน้ำ	หัวหน้ากลุ่มมาตรฐานและระเบียบการทะเบียนทั่วไป
๒.๒ นางวลัยรัตน์	วิทยาศาสตร์	หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทะเบียนสิทธิและสถานภาพบุคคล
๒.๓ นางจุฬาพัฒน์	วรรณโชติภิรมย์	หัวหน้าฝ่ายระบบข้อมูลและหลักฐาน
๒.๔ นางสาวอัมพร	จงรักดี	หัวหน้างานทะเบียนชื่อบุคคล
๒.๕ นางสาวอรศรี	หม่องงาม	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๒.๖ นางสาววาสนา	คงคีน	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
๒.๗ นางรพีพรรณ	พินรุ่ง	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

ส่วนการทะเบียนทั่วไป สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย